

DRUSKININKŲ VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

**DRUSKININKŲ VIETOS VEIKLOS GRUPĖS TERITORIJOS
VIETOS PLĖTROS 2015–2020 M. STRATEGIJA**

Druskininkai

2015 m.

TURINYS

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI	4
1. VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija	4
2. Druskininkų VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	7
3. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)	39
4. Druskininkų VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	42
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?	44
5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	44
6. VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su ESIF teminiais tikslais ir EŽŪFKP prioritetais bei tikslinėmis sritimis	45
7. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS	46
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?	50
8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	50
9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	67
10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas	76
11. VPS finansinis planas	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
12. VPS įgyvendinimo rodikliai	85
13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną	87
IV DALIS. PRIEDAI	91
1 priedas. VVG teritorijos situacijos analizei naudojama 2011 m. statistinė informacija apie VVG teritorijos gyventojus	91
2 priedas. VVG teritorijos situacijos analizei naudojama 2014 m. statistinė informacija apie VVG teritorijos gyventojus	93
3 priedas. VVG narių sąrašas	95
4 priedas. VVG valdybos narių sąrašas	96
5 priedas. Vietos gyventojų anketinės apklausos rezultatai	97
6 priedas. VVG teritorijoje veikiančios nevyriausybinių organizacijų	114
7 priedas. NVO anketinės apklausos rezultatai	115
8 priedas. Druskininkų VVG valdybos posėdžių protokolai	126
9 priedas. Užimti gyventojai pagal ekonominės veiklos rūšis	136
10 priedas. VVG teritorijos nekilnojamoji kultūros paveldo objektai	137
11 priedas. Atsinaujinančius energijos šaltinius naudojantys subjektai Druskininkų VVG teritorijoje	141
12 priedas. Druskininkų savivaldybės administracijos informacija apie VVG teritorijos socialinę ir ekonominę situaciją	142

13 priedas. UAB „Druskininkų vandenys“ duomenys (2015-07-17 raštas Nr. (1.8)-234).....	148
14 priedas. Alytaus teritorinės darbo biržos Druskininkų skyriaus duomenys. (2015-06-10 Nr.S14-444 (14.4)).....	150
15 priedas. VšĮ „Ekoagros“ duomenys (2015-07-15 raštas Nr. K-167).....	152
16 priedas. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyriaus duomenys (2015-06-11 raštas Nr. (4.18)R1-14693).....	153
17 priedas. VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ duomenys (2014-11-12 raštas Nr. 1S-7551).....	156

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI

1. VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija

1.1.

Informacija apie Druskininkų VVG

Druskininkų vietos veiklos grupė (VVG) įsteigta 2008 m. Jos steigėjai yra Druskininkų savivaldybės taryba ir krašto bendruomeninės organizacijos: Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“, Neravų kaimo bendruomenė, Švendubrės kaimo bendruomenė, Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė, Bilso bendruomenė, Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė, Leipalingio miestelio bendruomenė, Jovaišių kaimo bendruomenė, Stračiūnų bendruomenė.

VVG būstinės adresas - M. K. Čiurlionio g. 80, LT-66144, Druskininkai.

Druskininkų VVG valdymas. Druskininkų VVG organai yra: 1) aukščiausiasis organas - visuotinis narių susirinkimas; 2) kolegialus valdymo organas - Druskininkų VVG valdyba;

3) vienasmenis valdymo organas - Druskininkų VVG vadovas. VVG valdymo struktūros schema pateikta 1.1.1. paveiksle.

1.1.1. pav. Druskininkų VVG valdymas

Visuotinis narių susirinkimas renka ir atšaukia iš pareigų VVG valdybos narius, VVG vadovą ir revizorių, keičia VVG įstatus, tvirtina VVG metinę finansinę atskaitomybę, svarsto ir tvirtina VVG vadovo pateiktą veiklos ataskaitą bei VVG valdybos ataskaitą bei sprendžia kitus teisės aktais jam priskirtus klausimus. VVG turi 16 narių, vienas iš jų (arba 6,25 proc. visų VVG narių), atstovauja vietos valdžios sektoriui, dešimt (arba 62,5 proc. visų VVG narių) – pilietinės visuomenės sektoriui ir penki (arba 31,25 proc. visų VVG narių) – verslui. VVG narių sąrašas pateikiamas VPS 3 priede.

VVG valdyba vadovauja VVG veiklai tarp visuotinių narių susirinkimų. VVG valdyba šaukia ir organizuoja visuotinius narių susirinkimus, rengia VVG veiklos programą ir ataskaitą bei teikia jas tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui, prižiūri VVG vadovo veiklą ir nurodo jam VVG veiklos gaires, atlieka VVG samdomų darbuotojų atranką (jei nenumatyta kitaip), priima sprendimus dėl projektų įgyvendinimo atstovaujamoje teritorijoje pagal priemonę „LEADER“ ir sprendžia kitus teisės aktais jai priskirtus klausimus. VVG valdyba sudaryta iš 16 asmenų. Keturi asmenys (arba 25,00 proc.) atstovauja vietos valdžios sektoriui, septyni (arba 43,75 proc.) – pilietinės visuomenės sektoriui ir penki (31,25 proc.) – verslui. Septyni valdybos nariai (43,75 proc.) yra jauni asmenys iki 40 m. amžiaus. VVG valdybos narių sąrašą galima rasti VPS 4 priede.

VVG vadovas atstovauja VVG interesams, VVG vardu sudaro ir pasirašo sutartis, rengia VVG veiklos planus, programas ir teikia valdybai pasiūlymus dėl jų įgyvendinimo, tvarko VVG narių apskaitą, veda jų sąrašą, teikia valdybai samdomo darbuotojo

	<p>kandidatūrą, sudaro darbo sutartis su darbuotojais, nustato jų atlyginimą ir sprendžia kitus teisės aktais jam priskirtus klausimus.</p> <p>VVG administracijoje dirba 4 darbuotojai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekto vadovas Alvydas Varanis; 2) projekto administratorė Agnė Jazepčikaitė - Gaidienė; 3) projekto administratorius - konsultantas Artūras Skausmenis; 4) finansininkė Laima Krancevičienė.
1.2.	<p>Druskininkų VVG vertybės</p> <p><i>Iniciatyvumas.</i> VVG aktyviai siekia paveikti vietos plėtros procesus, kad VPS iškelta vizija taptų pasiekiamą; patys imasi iniciatyvos ir pasiūlo potencialiems projektų rengėjams imtis įgyvendinti novatoriškus sumanymus. VVG propaguoja požiūrį – „gyvenimas yra toks, kokį sukuri“ ir nevengia rizikos išbandyti naujų idėjų bei veiklos metodų. VVG nariai patys demonstruoja norą nuolat keistis ir mokytis, todėl gali ir kitiems vietos plėtros dalyviams pasiūlyti naujų sprendimų ir veiklos būdų.</p> <p><i>Noras mokytis.</i> VVG siekia, kad jos veikla atitiktų dabarties ir ateities reikalavimus, todėl nuolat mokosi iš savo patirties ir ugdo gebėjimą sistemingai gerinti savo veiklą. VVG ir jos nariai nepuola ginti savo klaidų ar neteisingo elgesio, o žinodama savo stiprybes ir silpnybes imasi veiksmų, kad pagerintų veiklos rezultatus konkrečiose srityse. VVG yra atvira organizacija, nuolatos besidominti naujovėmis ir savo veikloje puoselėjanti tiesos ir žmogiškumo principus.</p> <p><i>Gebėjimas motyvuoti bendrai veiklai.</i> VVG puoselėja savo narių gebėjimą ir norą bendrauti su paprastais kaimo gyventojais – potencialiais vietos projektų rengėjais ir naudos gavėjais - atidžiai juos išklausti ir stengtis suprasti, kokie yra šių žmonių poreikiai ir vertybės. Negailima savo laiko ir diskutuojama su suinteresuotais asmenimis apie kasdienes ir ateities reikalus. VVG į savo veiklą siekia įtraukti kuo daugiau asmenų, organizacijų ir ypač jaunimo, siūlydama jiems galimybę realizuoti savo sumanymus ir tobulintis darant gerus bei naudingus darbus gimtajam kraštui.</p> <p><i>Naujovių diegimas.</i> VVG aiškiai pasisako už vietos plėtros naujoves. VVG pati sukuria ir aktyviai palaiko kitų organizacijų bei asmenų pateiktus novatoriškus sprendimus. VVG visada siekia turėti nors keletą idėjų, kaip konkretūs vietos plėtros uždaviniai galėtų būti sprendžiami novatoriškai. VVG siekia nuolat tobulinti savo veiklą ir domisi naujais veiklos metodais. VVG, įgyvendindama VPS, noriai išbando naujas idėjas ir geranoriškai skleidžia gerąją inovacijų diegimo patirtį visoje VVG teritorijoje ir nacionaliniu mastu.</p> <p><i>Dėmesys aplinkai.</i> VVG nariai supranta, kokią svarbią įtaką jų organizacijos veiklai turi atstovaujamo krašto nuolat kintanti ekonominė, socialinė ir technologinė aplinka, kurios „variklis“ yra dinamiška Druskininkų kurorto plėtra. Plėtodama savo veiklą VVG sieja kintančią krašto situaciją su prognozėmis, ypač didelį dėmesį skirdama atstovaujamos teritorijos demografinėms tendencijoms ir suvokia šių tendencijų poveikį krašto raidai.</p>
1.3.	<p>Druskininkų VVG teritorijos vizija iki 2023 m.</p> <p><i>Druskininkų VVG teritorija 2023 m. – tai klestintis Dzūkijos kraštas, kuriame gera gyventi, ilsėtis ir kurį įdomu pažinti, nes čia gyvena tautines tradicijas ir gražią gyvenamąją aplinką puoselėjanti, solidari ir sumani bendruomenė – visavertė Druskininkų kurorto sėkmės istorijos kūrėja.</i></p> <p><i>Vizijos aiškinamoji dalis:</i> Iki 2023 metų Druskininkų VVG teritorijoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ užtikrinus kaimo gyventojams ir turistams svarbių paslaugų prieinamumą bus padidintas krašto patrauklumas ir sumažinta kaimo gyventojų socialinė atskirtis;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ įgalinus pilietinę visuomenę (bendruomenes) vietos gyventojų labai panaudoti joms priklausančius viešuosius pastatus ir erdves, bus pasiektas didesnis kaimo gyventojų ekonominis užimtumas ir užtikrinta aukštesnė gyvenimo kokybė; ✓ realizavus savanoriškos veiklos potencialą, bus geriau pasirūpinta kaimo gyventojų gerove; ✓ jaunimą įtraukus į vietos bendruomenės organizavimą bus sukurta nauja savirealizacijos erdvė, kurioje jaunimas geriau pažins gimtąjį kraštą ir atras savo gyvenimo pašaukimą; ✓ įgyvendinus mokymosi visą gyvenimą praktiką kaimo žmonės sėkmingiau diegs kraštui ir jiems patiems naudingas naujoves; ✓ vertingiausius Druskininkų krašto gamtos ir kultūros paveldo objektus sumaniai panaudojus vietos gyventojų ir turistų poreikiams išsaugos krašto patrauklumas ir išryškės šio krašto unikalumas. ✓ padidinus interneto skvarbą ir išplėtojus viešųjų elektroninių paslaugų teikimą bus sukurtos geresnės gyvenimo, ūkinės veiklos ir turizmo plėtros sąlygos kaime.
1.4.	<p>Druskininkų VVG misija</p> <p>VVG nariai įvardijo savo organizacijos paskirtį, t.y. misiją – tapti Druskininkų krašto sėkmės istorijos kūrėja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skatinti kaimo žmones siekti permainų viešajame gyvenime ir imtis svajonių įgyvendinimo bendram labui; • remti bendradarbiavimo kultūrą ir puoselėti Dzūkijos etnokultūros tradicijas; • prisidėti VVG teritorijoje sprendžiant skurdo, socialinės atskirties ir nedarbo mažinimo problemą; • skatinti kaimo gyventojų verslumą ir įtraukti juos į pelningą turizmo verslą; • įtraukti jaunimą į vietos bendruomenės organizavimą ir realizuoti VVG teritorijoje esantį savanoriškos veiklos potencialą; • skleisti informaciją apie naujoves ir kitus kaimo gyventojams aktualius dalykus; • padėti rengti projektus ir gauti finansavimą; • koordinuoti vietos iniciatyvų įgyvendinimą savivaldybės mastu; • plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą, užtikrinant VVG teritorijoje gerosios patirties skaidą.

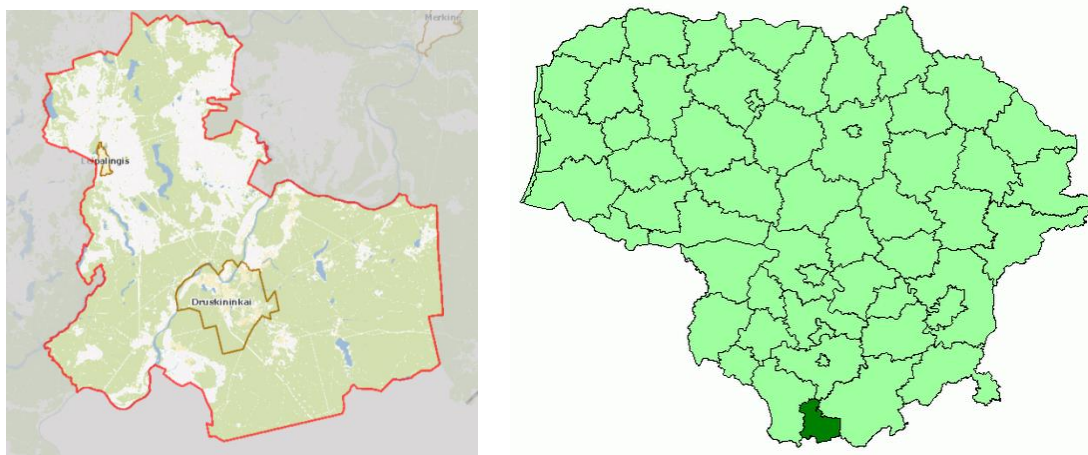
2. Druskininkų VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė

2.1. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas ir identitetas

2.1.1. Pagrindiniai statistiniai VVG teritorijos duomenys

Druskininkų vietos veiklos grupės teritorija yra pietinėje Lietuvos ir Alytaus apskrities dalyje (žr. 2.1.1. pav.). Šiaurėje VVG teritorija ribojasi su Alytaus rajono savivaldybe, vakaruose – su Lazdijų rajono savivaldybe, rytuose – su Varėnos rajono savivaldybe. Pietinėje dalyje VVG teritorija ribojasi su Baltarusijos valstybe. Nuo VVG teritorijos iki Baltarusijos šiaurės vakarų administracinio centro - Gardino miesto yra tik apie 40 km atstumas. Druskininkų VVG teritorija yra netoli Lenkijos Respublikos sienos (atstumas - apie 50 km), o iki Lenkijos vasaros atostogų sostinės - Augustavo miesto yra apie 108 km atstumas (R1-1).

Druskininkų VVG teritorijos plotas - 429,05 km² (R1-2) ir tai sudaro 7,9 proc. Alytaus apskrities teritorijos ir tik 0,7 proc. šalies teritorijos.¹

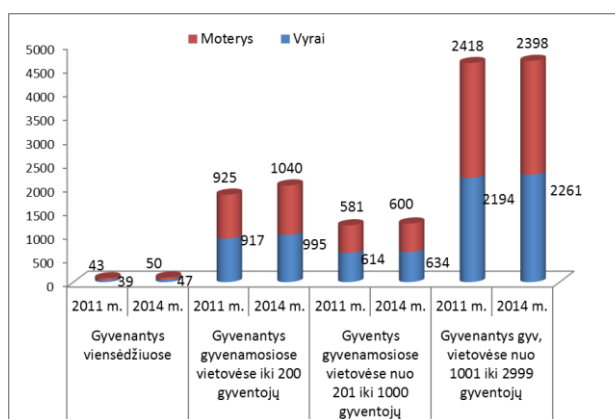
2.1.1. pav. Druskininkų VVG teritorija²

Druskininkų vietos veiklos grupės teritorija sutampa su Druskininkų savivaldybės kaimiška teritorija, t.y. apima Viečiūnų ir Leipalingio seniūnijas. Savivaldybės centras – Druskininkai - į VVG teritoriją neįeina. VVG teritorijoje yra vienas miestelis (Leipalingis), 62 kaimai ir 32 viensėdžiai. Didžiausios gyvenvietės Leipalingio seniūnijoje yra: Leipalingis (1589 gyventojai), Gailiūnai (422 gyventojai), Ricieliai (187 gyventojai), Jovaišiai (165 gyventojai). Viečiūnų seniūnijoje didžiausios gyvenvietės yra: Viečiūnai (1933 gyventojai), Neravai (1236 gyventojai), Švendubrė (369 gyventojai), Grūtas (189 gyventojai), Jaskonys (465 gyventojai).³ (R1-3).

¹ Apskaičiuota remiantis Lietuvos Respublikos žemės fondo 2015 m. duomenimis, pateikiamais interneto svetainėje www.zis.lt.

² Druskininkų miestas į VVG teritoriją neįeina. Duomenų šaltiniai: www.regia.lt, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Druskininkai_mun_location.png#/media/File:Druskininkai_mun_location.png

³ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

2.1.2. pav. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal gyvenamąsias vietas
Šaltinis: Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys

2014 m. pradžioje Druskininkų VVG teritorijoje gyveno 8025 gyventojai (2011 m. – 7731 gyventojas) (R1-4). Viensėdžiuose gyveno 97 gyventojai, arba 1,21 proc. visų VVG teritorijos gyventojų (2011 m. – 82 gyventojai arba 1,06 proc.), gyvenamosiose vietovėse iki 200 gyventojų gyveno 2035 gyventojai, t.y. 25,36 proc. visų gyventojų (2011 m. – 1842 gyventojai arba 23,83 proc.). Žr. 2.1.2 pav. Gyvenamosiose vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų gyveno 1234 gyventojai arba 15,38 proc. visų Druskininkų VVG teritorijos gyventojų (2011 m. – 1195 gyventojai arba 15,46 proc.).⁴ Gyvenvietėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų gyveno daugiau nei pusė – 4659 gyventojai, t.y. 58,05 proc. visų gyventojų (2011 m. – 4612 gyventojų arba 59,65 proc.). (R1-5). 2014 m. lyginant su 2011 m., 0,15 proc. punkto padidėjo gyventojų, gyvenančių viensėdžiuose dalis. Gyvenančių gyvenamosiose vietovėse iki 200 gyventojų dalis padidėjo 1,53 proc. punkto. Gyvenančių gyvenamosiose vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų dalis išliko beveik nepakitusi, o gyvenančių gyvenamosiose vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų dalis sumažėjo 1,6 proc. punktu.

2.1.2. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Druskininkų VVG pagal atstovaujamą teritoriją yra mažiausia Lietuvos VVG. VVG teritorija išsidėsčiusi aplink Druskininkų kurortą - seniausią ir didžiausią Lietuvoje mineralinio vandens, purvo ir klimato terapijos gydymą vietovę bei didžiulį turistų traukos centrą (Vien per 2011 metus kurorte apsilankė daugiau kaip 236 tūkst. turistų iš Lietuvos ir užsienio, 2014 m.– apsilankė beveik 284 tūkst. turistų)⁵ (R1-6).

Druskininkų VVG teritorija patenka į zoną, kuri nacionaliniu mastu laikoma turinčia didžiausią rekreacinį potencialą (žr. 2.6 potemę).

Net 69,2 proc. Druskininkų VVG teritorijos sudaro miškai (žr. VPS 2.6 potemę) (R1-8). Nuo seno vietos gyventojams įprasta rinkti miško gėrybes – grybus ir uogas, ir tai yra jų papildomas pajamų šaltinis. Žemės ūkio naudmenos sudaro tik penktadalį viso žemės fondo. Žemės čia nenašios (žr. 2.6 potemę), menkai tinkamos žemės ūkio veiklai.

VVG teritorijoje yra unikalių objektų – turistų traukos centrų, kurie papildo Druskininkų kurorto turizmo paslaugų kompleksą. Tai visus metus veikiantis žiemos pramogų kompleksas „Snow arena“ (įsikūręs Mizarų k., Leipalingio sen. Šis kompleksas yra pirmasis toks Baltijos šalyse, ant jo stogo įrengtas didžiausias pasaulyje „LIKE“ ženklas. Iš Snow arenos moderniu lynų keltuvas galima nusikelti tiesiai į Druskininkų miestą), tarptautinius standartus atitinkantis 18 duobučių Vilkės golfo aikštynas (Kamorūnų k., Leipalingio sen.), Grūto parkas su sovietinių skulptūrų ekspozicija (Grūto k., Viečiūnų sen.). (R1-9).

⁴ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁵ <http://info.druskininkai.lt/new/lt/tvic-veikla/turizmo-statistika>.

Druskininkų VVG teritorija yra gana retai apgyvendinta. 2014 m. duomenimis, VVG teritorijos gyventojų tankumas buvo 18,7 gyventojų/km² ir buvo ženkliai mažesnis lyginant su visa Druskininkų savivaldybe (46,1 gyventojų/km²), Alytaus apskritimi (27,6 gyventojų/km²) ir šalimi (45,1 gyventojų/km²).⁶ (R1-10).

Kraštas taip pat susiduria su tam tikrais sunkumais: čia didesnis nei šalyje nedarbas, mažesnis darbo užmokestis, opios socialinės atskirties problemos (žr. 2.3 ir 2.4 potemes).

Druskininkų VVG 2014 m. pabaigoje surengta vietos gyventojų apklausa atskleidė, jog absoliuti dauguma – 87,4 proc. apklausoje dalyvavusių gyventojų didžiuojasi savo gyvenamąja vietove (R1-11). Didžiausia apklaustų gyventojų dalis (28,8 proc. nuo visų, besididžiuojančių gyvenamąja vietove) labiausiai didžiuojasi gamta ir kraštovaizdžiu, o 14,7 proc. - bendruomeniniu gyvenimu ir NVO veiklos rezultatais. Čia gyvenančiais žmonėmis didžiuojasi 11,0 proc. respondentų. Kas dešimtas didžiuojasi geografine padėtimi ir vietos valdžios veikla. Tik vos mažesnė dalis – 9,6 proc. respondentų didžiuojasi infrastruktūros būkle ir jos funkcionavimu (keliais, mokyklomis, sveikatos priežiūros įstaigomis ir pan.).⁷

2.2. VVG teritorijos gyventojų poreikių analizė

Vietos gyventojų poreikiai buvo tiriami naudojant keletą metodų: 1) dokumentų turinio analizė; 2) anketinė apklausa; 3) fokus grupių interviu; 4) vieši susirinkimai ir aktyvūs svarstymai.

1. Dokumentų turinio analizė. Aiškesnį gyventojų poreikių „vaizdą“ padėjo susidaryti VVG iniciatyva dar iki VPS rengimo atlikti tyrimai: studija „Druskininkų VVG teritorijos verslo plėtros perspektyvos“ (2012 m.), skirta bendruomeninio verslo organizavimo perspektyvoms ir galimybėms išsiaiškinti ir studija „Kaimo veikėjų partnerystė kuriant paslaugų paketą Druskininkų kurortui“ (2013 m.), skirta pratęsti ūkinės veiklos skatinimo VVG teritorijoje analizę. Tyrimų medžiaga pasinaudota rengiant VPS.

2. Anketinė apklausa. 2015 m. pradžioje buvo atlikta anketinė vietos gyventojų apklausa ir anketinė nevyriausybių organizacijų apklausa.

✓ *Anketinė vietos gyventojų apklausa* atlikta 2015 m. žiemos pabaigoje. Tyrime dalyvavo 264 skirtingos lyties, įvairių amžiaus grupių, skirtingą išsilavinimą, užsiėmimą ir socialinį statusą turintys vietos gyventojai. Anketa sudaryta iš 38 klausimų (žr. VPS 5 priedą).

Gyventojų *požiūriui į esamą situaciją* atskleisti skirti anketos 1, 2, 3, 5, 10 ir 11 klausimai, taip pat 20-26 klausimų viena iš dalių – būklės vertinimas.

Gyventojų *nuostatas dėl ateities* atskleidžia anketos 4, 16, 19 klausimai, taip pat 20-26 klausimų viena iš dalių – tendencijų vertinimas.

Gyventojų *nuostatas dėl viešojo finansavimo panaudojimo prioritetų* naujuoju, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu atskleidžia anketos 6 ir 7 klausimai.

Gyventojų *požiūrį į NVO ūkinės veiklos galimybes* atskleidžia anketos 9, 12 ir 13 klausimai; anketos 14 ir 15 klausimai skirti atskleisti vietos savanorystės potencialą, kurį galima panaudoti organizuojant NVO ūkinę veiklą.

Gyventojų *asmenišką pasiryžimą imtis verslo* parodo atsakymai į 17 ir 18 anketos klausimus.

Respondentų *socialinį portretą* atskleidžia anketos 27-36 klausimai.

Anketos 20-26 klausimai sudaryti naudojantis vienu iš LEADER programos metodų – *teritorinio kapitalo komponentų analize*. Teritorinio kapitalo komponentų bei atskirų jų elementų vertinimai pasitarnavo ne tik VVG vertinant vietovės situaciją; vietos gyventojai, žinodami apklausos rezultatus, galėjo atsižvelgti į atskirus teritorinio kapitalo komponentus bei jų sudedamąsias dalis savo svarstymuose dėl vietovės ateities.

⁶ VVG teritorijos gyventojų tankumas apskaičiuotas naudojant Druskininkų savivaldybės administracijos duomenis apie gyventojų skaičių 2014 m. ir Žemės informacinės sistemos 2014 m. duomenis (<http://zis.lt/statistika/zemes-apskaita/>). Alytaus apskrities ir šalies gyventojų tankumo duomenų šaltinis - Lietuvos statistikos departamentas. Žr. interneto nuorodą <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles19> (Gyventojų sudėtis/Gyventojų skaičius ir teritorija. Žr. rodiklį „Gyventojų tankis metų pradžioje viename km²“).

⁷ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

✓ *Anketinė nevyriausybinų organizacijų apklausa* atlikta 2015 m. pavasarį. Anketa sudaryta iš 37 klausimų, kuriais buvo aiškinamasi, koks kiekvienos NVO veiklos pobūdis, kokią projektinę veiklą ji vykdo, su kokiomis organizacijomis palaiko bendradarbiavimo ryšius ir su kokiomis veiklos problemomis susiduria. Organizacijų buvo prašoma nurodyti savo pajamų struktūrą. Taip pat buvo aiškinamasi, ar NVO vykdo ūkinę veiklą ir koks apskritai jų požiūris į ūkinės veiklos organizavimą. Kiekvienos organizacijos buvo prašoma įvardinti, ar ši norėtų imtis paslaugų teikimo ar vietos produktų gamybos, ir jei taip, tai kokios išorinės paramos reikėtų vykdant šią veiklą. Apklausos anketą užpildė 14-os NVO atstovai (Žr. VPS 7 priedą).

3. Nestruktūruoto fokus grupių interviu metodas buvo panaudotas susirinkimuose, suorganizuotuose su:

1) su ūkininkais ir verslo įmonių, kurios vykdo veiklą kaimo vietovėse, atstovais (susitikimas įvyko 2015 m. gegužės 6 d.; susitikime be verslo atstovų, dalyvavo VVG valdybos nariai ir Druskininkų savivaldybės atsakingi asmenys);

2) susitikimas su fiziniaisiais asmenimis, ketinančiais įgyvendinti verslo projektus kaimo vietovėse (susitikimas įvyko 2015 m. gegužės 6 d.; susitikime be suinteresuotų asmenų dar dalyvavo ir VVG valdybos nariai ir Druskininkų savivaldybės atsakingi asmenys);

5. Vieši susirinkimai ir aktyvūs svarstymai. Metodas panaudotas susitikimų su vietos gyventojais metu. Iš viso rengiant VPS suorganizuoti 23 susitikimai, juose dalyvavo iš viso per 560 vietos gyventojų. Susitikimuose diskutuota apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją ir vietos plėtros poreikius bei galimus sprendimus naujuoju, 2014–2020 m. laikotarpiu.

2.3. VVG teritorijos socialinė situacija

Gyventojų kaitos tendencijos. Druskininkų VVG teritorijoje 2014 m. gyveno 8025 gyventojai, kai 2011 m. – 7731 gyventojas⁸ (R1-4), t.y. per 3 metus gyventojų skaičius padidėjo 3,8 proc.⁹ Gyventojų VVG teritorijoje didėja dėl didesnio atvykstančiųjų nei išvykstančiųjų gyventi kitur skaičiaus, kadangi natūrali gyventojų kaita VVG teritorijoje yra neigiama (žr. 2.3.1. lentelę). Per 2011–2014 m. laikotarpį VVG teritorijoje mirė 167 gyventojais daugiau, nei kad mirė (R2-2). Druskininkų VVG teritorijos gyventojų skaičių gausina ir iš Druskininkų miesto į individualiuosius namus kaimo vietovėse besikeliantys gyventi kurorto gyventojai.

2.3.1. lentelė. Gimusieji ir mirusieji Druskininkų VVG teritorijoje

	2011 m.			2012 m.			2013 m.			2014 m.		
	Gimė	Mirė	Natūrali kaita	Gimė	Mirė	Natūrali kaita	Gimė	Mirė	Natūrali kaita	Gimė	Mirė	Natūrali kaita
Leipalingio sen.	30	64	-34	27	43	-16	30	74	-44	20	60	-40
Viečiūnų sen.	44	48	-4	40	46	-6	48	59	-11	34	46	-12
Iš viso VVG teritorijoje	74	112	-38	67	89	-22	78	133	-55	54	106	-52

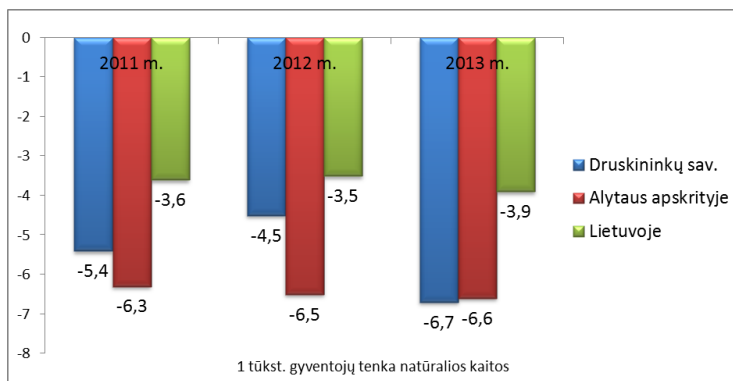
Lyginant 2011–2013 m. laikotarpio Druskininkų savivaldybės natūralios gyventojų kaitos rodiklius su Alytaus apskrities ir šalies analogiškais rodikliais pastebima, kad situacija Druskininkų savivaldybėje 2011 m. ir 2012 m. buvo palankesnė lyginant su Alytaus apskritimi, tačiau 2013 m.

⁸ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁹ Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos duomenis Šioje ir kitose, 2.4-2.6 situacijos analizės pirmoje dalyje pateiktose duomenyse naudojami kartu su Druskininkų VVG teritorijai nepriklausančiu savivaldybės centru – Druskininkų miestu (tais atvejais, kuomet gauti duomenys be savivaldybės centro nebuvo galimybės. Be to, kartu su savivaldybės centru naudojami duomenys leidžia palyginti rodiklio reikšmes su šalies ir regiono to paties rodiklio reikšme). Tokiais atvejais tekste vartojama išsireiškimas „Druskininkų savivaldybėje“ bei nuorodoje į informacijos šaltinius pažymima, kad duomenys pateikiami su savivaldybės centru. Kuomet duomenys pateikiami tik VVG teritorijos, tekste naudojamas išsireiškimas „Druskininkų VVG teritorijoje“, arba „VVG teritorijoje“.

natūrali neigiama gyventojų kaita pasiekė Alytaus apskrities lygį, o šalies rodiklis viršijamas net 1,7 karto (žr. 2.3.1. pav.).¹⁰ (R2-3).

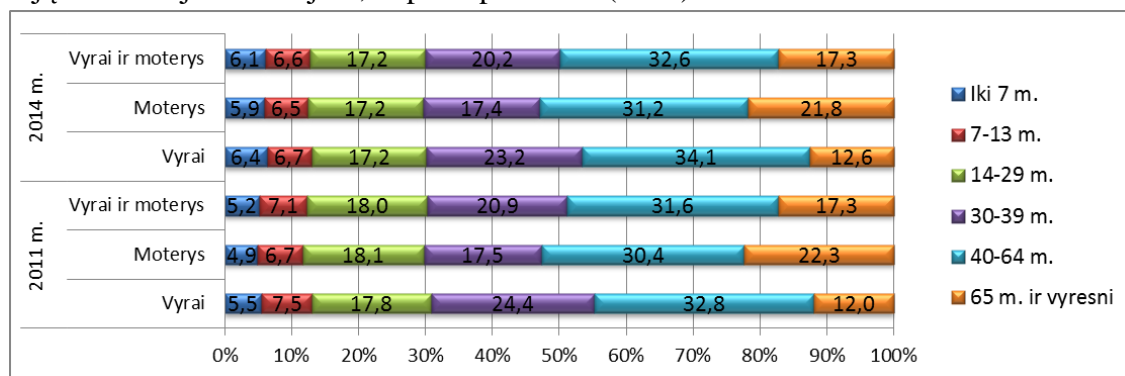
Druskininkų VVG teritorijoje 2014 m. natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1 tūkst. gyventojų - -6,5 asmenys, kai 2011 m. - -4,9 asmenys).¹¹ (R2-4).

2.3.1. pav. Natūrali gyventojų kaita 1 tūkst. gyventojų

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

2014 m. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų struktūroje 50,13 proc. gyventojų sudarė jauni asmenys iki 40 m. amžiaus (žr. 2.3.2. pav.). 2014 m. lyginant su 2011 m., jaunų asmenų dalis gyventojų struktūroje sumažėjo 1,03 proc. punkto.¹² (R2-5).

2.3.2. pav. Gyventojų struktūra pagal amžiaus grupes, pasiskirstymas proc.

Šaltinis. Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos duomenis

Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį. 2014 m. duomenimis, vyrų ir moterų skaičius Druskininkų VVG teritorijoje yra gana subalansuotas - vyrai sudarė 49,06 proc. VVG teritorijos gyventojų (2011 m. – 48,69 proc.), o moterys – 50,94 proc. gyventojų (2011 m. – 51,31 proc.). (R2-6). Tačiau situacija keičiasi gyventojų amžiaus grupėje virš 65 m. – vyrai šioje amžiaus grupėje sudaro tik 35,7 proc. grupės gyventojų (2011 m. vyrų dalis 65 ir vyresnių gyventojų amžiaus grupėje – 33,68 proc.).¹³ (R2-7). 2014 m. vyrų ir moterų skaičiaus santykis buvo ganėtinai subalansuotas visose gyvenamosiose vietovėse (žr. 2.1.2. pav.).

Gyventojų pasiskirstymas pagal tautybę. 2011 m. duomenimis, Druskininkų savivaldybėje gyveno 7 tautybių gyventojai: lietuviai (91,2 proc.), lenkai (3,5 proc.) rusai (2,7 proc.), baltarusiai (1,2 proc.) ukrainiečiai (0,4 proc.), totoriai (0,1 proc.), armėnai (0,1 proc.).¹⁴ (R2-8).

Gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą. 2011 m. duomenimis, Druskininkų VVG teritorijoje gyventojų su aukštesniu išsilavinimu dalis gyventojų (vyresnių nei 10 m.) struktūroje yra

¹⁰ Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

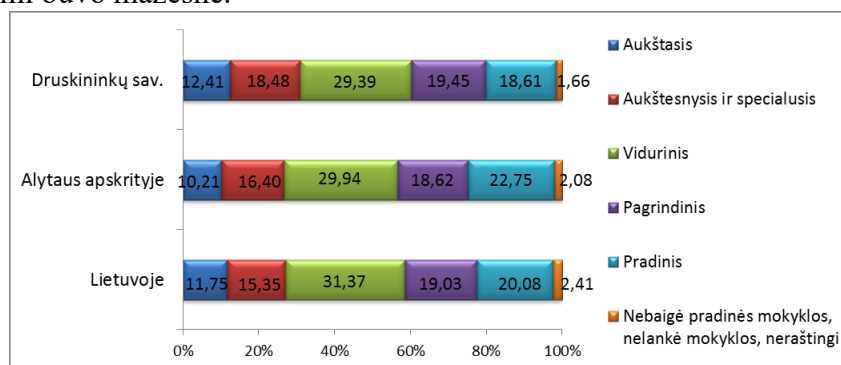
¹¹ Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos duomenis. Žr. VPS 12 priedą.

¹² Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos duomenis. Žr. VPS 12 priedą.

¹³ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

¹⁴ Lietuvos Respublikos 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

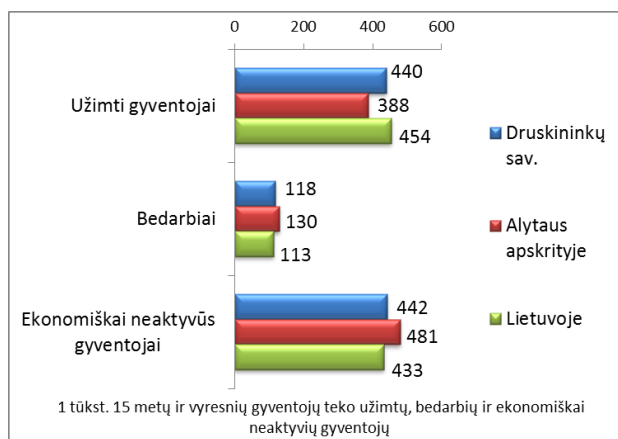
didesnė nei Alytaus apskrityje ar šalyje (analizuojamas kaimo gyventojų išsilavinimas), didesnė ir gyventojų su aukštesniu išsilavinimu dalis (žr. 2.3.3. pav.). (R2-9). Vidurinį išsilavinimą turinčių gyventojų rodiklis panašus kaip Alytaus apskrities ar šalies, o gyventojų su pagrindiniu ir pradinio išsilavinimu, taip pat nebaigusių mokyklos ar neraštingų gyventojų dalis lyginant su Alytaus apskritimi ir šalimi buvo mažesnė.¹⁵

2.3.3. pav. Gyventojai pagal išsilavinimą (10 m. ir vyresni), pasiskirstymas proc.

Šaltinis. Apskaičiuota pagal Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenis. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą. Druskininkų savivaldybėje 2011 m. buvo 8394 užimti gyventojai, 2248 bedarbiai ir 8423 ekonomiškai neaktyvūs gyventojai.¹⁶ (R2-10). Skaičiuojant kiek užimtų gyventojų, bedarbių ir ekonomiškai neaktyvių gyventojų tenka 1 tūkstančiui 15 m. ir vyresnių gyventojų, Druskininkų savivaldybėje situacija palankesnė nei Alytaus apskrities, tačiau prastesnė lyginant šalies požiūriu (žr. 2.3.4. pav.).

2.3.4. pav. Gyventojų ekonominis aktyvumas

Šaltinis. Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenys

2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje buvo 435 bedarbiai, (iš jų didžioji dalis - 71,0 proc. yra vyrai, o 60,5 proc. visų bedarbių yra asmenys iki 29 m. amžiaus), kai 2011 m. – 464 bedarbiai (iš jų 66,8 proc. vyrai, o 53,7 visų bedarbių – asmenys iki 29 m. amžiaus).¹⁷ (R2-11). Nagrinėjamu 2011–2014 m. laikotarpiu bedarbių skaičius VVG teritorijoje sumažėjo 6,5 proc., tačiau bedarbių struktūroje didėjo vyrų dalis ir jaunimo iki 29 m. dalis (R2-12).

Gyventojų pasiskirstymas pagal pragyvenimo šaltinį. Druskininkų savivaldybės gyventojų struktūroje 2011 m. didžiausią dalį (36,85 proc.) sudarė gyventojai, kurių pagrindinis pajamų šaltinis – darbo užmokestis (žr. 2.3.2. lentelę).¹⁸ Antrą pagal dydį grupę sudarė asmenys, kurių pagrindinis

¹⁵ Paskaičiuota pagal Lietuvos Respublikos 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenis.

¹⁶ Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

¹⁷ Alytaus teritorinės darbo biržos Druskininkų skyriaus duomenys. Žr. VPS 14 priedą.

¹⁸ Apskaičiuota pagal Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenis. Duomenys pateikiami įskaitant Druskininkų miestą.

pajamų šaltinis – pensija (27,6 proc.) ir trečią – kurių pagrindinės pajamos yra šeimos ar kitų asmenų išlaikymas. (R2-13). Gyventojų struktūra pagal pagrindinius pajamų šaltinius yra panaši kaip ir Alytaus apskrityje bei šalyje, tik Druskininkų savivaldybėje santykinai daugiau asmenų, kurių pagrindinis pragyvenimo šaltinis – darbo užmokestis. Taip pat buvo kiek mažesnė dalis asmenų, pragyvenančių iš pensijos.

2.3.2. lentelė. Gyventojų pajamų šaltiniai, pasiskirstymas, proc.

Pajamų šaltinis	Druskininkų sav.	Alytaus apskr.	Lietuvoje
Darbo užmokestis	36,85	31,68	35,92
Pajamos iš savo ar šeimos verslo	1,59	1,30	1,45
Pajamos iš žemės ūkio veiklos	0,37	1,53	1,24
Pajamos iš nuosavybės ar investicijų	0,14	0,09	0,12
Pensija	27,60	27,81	23,51
Pašalpa	7,88	8,47	7,06
Stipendija	0,69	0,76	0,55
Valstybės išlaikymas	0,49	1,48	0,97
Šeimos ir (ar) kitų asmenų išlaikymas	23,19	25,25	27,52
Kitas pragyvenimo šaltinis	1,18	1,62	1,64
Nenurodė	0,02	0,02	0,01

Šaltinis. Apskaičiuota pagal Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenis. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai. 2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje buvo 858 asmenys, gaunantys paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų, kai 2011 m. – 1538 asmenys (R2-14). Nors tokių paramos gavėjų per tris metus sumažėjo net 1,8 karto, tačiau skaičius vis tiek išlieka didelis – 10,7 proc. visų VVG teritorijos gyventojų (R2-15). Absoliuti dauguma tokių paramos gavėjų (78,6 proc. – 2014 m. ir 80,4 proc. - 2011 m.) koncentruojasi gyvenamosiose vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų.¹⁹

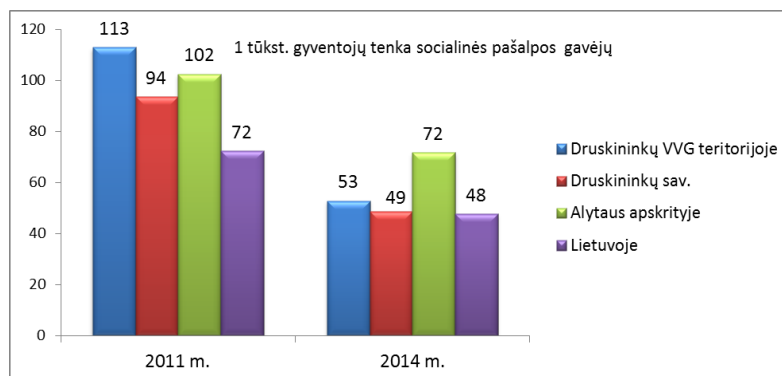
2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje mažas pajamas gaunančių šeimų ar pavienių gyventojų²⁰ santykinė dalis buvo panaši kaip ir visoje Druskininkų savivaldybėje bei šalyje (1 tūkst. gyventojų Druskininkų VVG teritorijoje teko 53 socialinės pašalpos gavėjai). Šis rodiklis buvo palankesnis nei Alytaus apskrities. Tačiau dar 2011 m. situacija buvo visiškai kitokia – pagal pašalų gavėjų santykinę dalį VVG teritorija „pirmavo“ lyginant tiek su Druskininkų savivaldybe, tiek su Alytaus apskritimi ir šalimi (žr. 2.3.5. pav.). (R2-16).

2014 m. socialinė pašalpa buvo skirta 424 asmenims, t.y. 5,3 proc. visų Druskininkų VVG teritorijos gyventojų, kai 2011 m. - 873 asmenims (R2-17). Taigi, per 3 metus pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo 2 kartus. 2014 m. lyginant su 2011 m., VVG teritorijoje išlaidos socialinėms pašalpoms sumažėjo 49,7 proc. (nuo 668,521 tūkst. Eur 2011 metais iki 335,786 tūkst. Eur 2014 metais).²¹ (R2-18).

¹⁹ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

²⁰ Mažas pajamas gaunančioms šeimoms ar paviniams asmenims socialinė pašalpa skiriama testuojant jų pajamas, kai jos yra mažesnės už valstybės remiamas pajamas. Dėl to socialinės pašalpos gavėjų skaičius rodo, kiek gyventojų gyvena skurdžiai.

²¹ Druskininkų savivaldybės administracijos ir Lietuvos statistikos departamento duomenys.

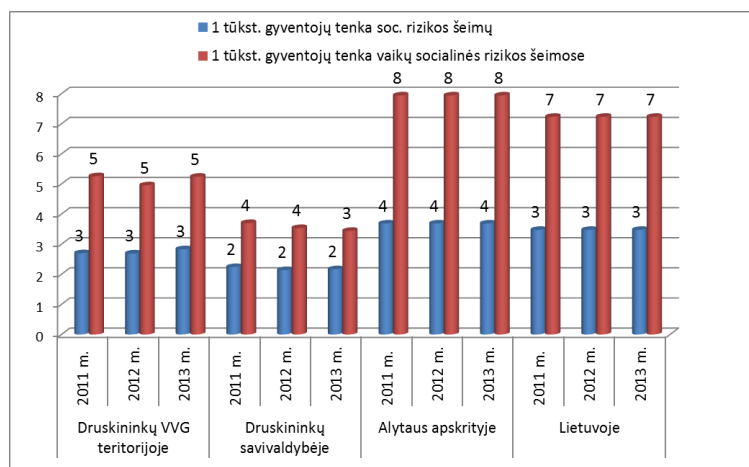
2.3.5. pav. Mažas pajamas gaunantys gyventojai

Šaltinis: Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos ir Lietuvos statistikos departamento duomenis

Tiek asmenų, gaunančių paramą maisto produktais, tiek socialinės pašalpų gavėjų skaičiaus mažėjimą daugiausiai lėmė nuo 2014 m. sausio 1 d. pasikeitusi socialinės paramos skyrimo tvarka, kuomet savivaldybių administracijos su vietos bendruomene įgijo teisę savarankiškai priimti sprendimą dėl paramos gavėjų.

Druskininkų VVG teritorijoje 2014 m. iš viso buvo 19 socialinės rizikos šeimų (tiek pat ir 2011 m.), kuriose augo 39 vaikai (2011 m. – 37 vaikai). Vaikus iki 7 m. augino 11 tokių šeimų (tiek pat ir 2011 m.), o 7-13 m. vaikus – 14 šeimų (2011 m. – 13 šeimų).²² Daugiausiai socialinės rizikos šeimos koncentruojasi gyvenamosiose vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų (R2-19).

Lyginant pagal socialinės rizikos šeimų ir tokiose šeimose augančių vaikų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyventojų, VVG teritorijos situacija 2011–2013 m. laikotarpiu buvo palankesnė nei Alytaus apskrityje (žr. 2.3.6. pav.) taip pat palankesnė nei šalyje, lyginant pagal socialinės rizikos šeimose augančių vaikų santykinį rodiklį. Tačiau lyginant VVG teritorijos ir Druskininkų savivaldybės duomenis akivaizdu, kad socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų koncentracija yra didesnė VVG teritorijoje (R2-20). 2014 m. lyginant su 2011 m., situacija šioje srityje praktiškai nepasikeitė.

2.3.6. pav. Socialinės rizikos šeimos ir vaikai jose

Šaltinis: Apskaičiuota pagal Druskininkų savivaldybės administracijos ir Lietuvos statistikos departamento duomenis

2011 m. Druskininkų savivaldybėje gyveno 1884 suaugę asmenys ir 80 vaikų su negalia. Tai sudarė 9 procentus visų Druskininkų savivaldybės gyventojų. 2013 m. Druskininkų savivaldybėje gyveno 1971 suaugęs neįgalusis ir 92 vaikai su negalia. 2014 m. buvo 1917 suaugęs neįgalusis ir 82 vaikai su negalia.²³ (R2-21).

²² Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

²³ Druskininkų savivaldybės 2015 m. socialinių paslaugų planas.

VVG teritorijoje 2014 m. pagalbą į namus ir socialinę globą namuose gavo 11 VVG teritorijos gyventojų, kai 2011 m. – 10 VVG teritorijos gyventojų.²⁴ (R2-22).

VVG teritorijoje nėra vienišų asmenų, kuriems būtų reikalinga globa ar rūpyba.

Nors nėra duomenų, kiek VVG teritorijos gyventojų serga priklausomybės ligomis, akivaizdu, kad problema egzistuoja. Gyventojų apklausos anketoje respondentai nurodo, jog dalies nedirbančių vietos gyventojų priklausomybė nuo alkoholio neleidžia šiems integruotis į darbo rinką²⁵ (R2-23).

Socialinės situacijos atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai. Druskininkų VVG atliktos vietos gyventojų apklausos rezultatai atskleidė, jog vietos gyventojai kritiškai vertina socialinę situaciją.

Didžiausia dalis – 15,8 proc. mano, kad opiausia krašto problema yra menkos gyventojų pajamos. Net 52,4 proc. respondentų nurodė, jog jų pajamos yra iki 811 Lt/234,88 Eur per mėnesį (R2-24), o tai reiškia, jog šie asmenys gyvena žemiau skurdo ribos (Lietuvos statistikos departamento 2013 m. duomenimis, skurdo riba Lietuvoje buvo 811 Lt). Savo šeimose turintys bedarbių nurodė 22,7 proc. respondentų (R2-25).

Kad opiausia krašto problema yra gyventojų senėjimas mano 13,0 proc. respondentų (R2-26). Kad opiausia problema menkas jaunimo užimtumas teigia 13,8 proc. respondentų (R2-27). Gyventojų skaičiaus mažėjimą opiausia problema įvardija 10,4 proc. apklaustųjų (R2-28).

2.3.3. lentelėje pateikiama informacija, kaip vietos gyventojai vertina kai kurių gyvenimo sričių dabartinę būklę ir tendencijas.²⁶

2.3.3. lentelė. Socialinės situacijos vertinimas

Sritis	Būklė	Tendencija
✓ Gyventojų tarpusavio bendravimo kultūra ir kaimynystės santykiai	2,1	2,4
✓ Paslaugos socialiai pažeidžiamoms grupėms (jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.)	2,1	2,6
✓ Vietos gyventojų mokėjimas susitarti dėl pagrindinių bendruomeninių reikalų ir kartu spręsti problemas	2,0	2,5
✓ Vaikų ir jaunimo ugdymas bei laisvalaikio užimtumas	2,0	2,5
✓ Gyventojų gebėjimas atjausti asmenis, patiriančius socialinę atskirtį ir noras jiems padėti	1,8	2,3
✓ Gyventojų pastangos sveikai gyventi	1,7	2,3
✓ Jaunų šeimų ir specialistų įsitvirtinimas vietovėje	1,7	2,3

Daugelio sričių būklės įvertinimas artimas vidutiniam, o kai kuriais atvejais ir žemesnis už vidutinį. Labiausiai kritiškai vertinamas gyventojų gebėjimas atjausti socialinę atskirtį patiriančius asmenis, gyventojų rūpinimasis savo sveikata ir jaunų žmonių įsitvirtinimas vietovėje (R2-29). Tačiau respondentai nurodo ir tai, kad visų sričių situacija gerėja.

Apklausos metu gyventojai išreiškė nuomonę, kas pagerintų vietos jaunimo iki 29 m. situaciją. Daugiausiai buvo manančių, kad tai jaunimo verslo iniciatyvų finansavimas (17,8 proc.) bei lengvatinių sąlygų jaunų žmonių įsikūrimui sudarymas (16,3 proc.). (R2-30).

Rengiant VPS, VVG iniciatyva buvo suorganizuotas susitikimas su VVG teritorijoje veikiančių biudžetinių organizacijų, viešųjų įstaigų ir NVO atstovais, kuris atskleidė būtinybę rūpintis vietos jaunimo įtraukimu į viešąjį gyvenimą. Diskutuota, kokios konkrečios priemonės atverti daugiau galimybių kaimo vietovių jaunimui. Vieningai sutarta, kad būtina organizuoti vaikų ir jaunimo patyriminį ugdymą, tiesiogiai susijusį su vietos bendruomenės organizavimu (žr. VPS 8 priedą).

²⁴ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

²⁵ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

²⁶ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Būklės vertinimo reikšmės: 3 – gera; 2- vidutinė; 1 – bloga. Tendencijų vertinimo reikšmės: 3 – gerėja; 2 - neutrali; 1 – blogėja. Pateikiamas respondentų vertinimų vidurkis.

Vis dėl to vietos gyventojų absoliuti dauguma nusiteikę optimistiškai. Kad gyvenimas gyvenamojoje vietovėje gerės, tiki 94,1 proc. respondentų, o priešingai, kad blogės, nurodė palyginti nedidelė dalis – 5,9 proc. apklaustųjų (R2-31).

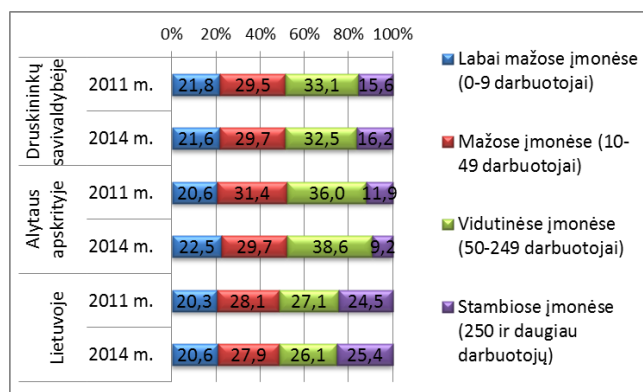
VVG teritorijos vizijoje užsibrėžta mažinti vietos gyventojų socialinę atskirtį, įtraukiant juos į ekonominės veiklos organizavimą. VVG įsipareigoja prisidėti prie solidarios vietos bendruomenės solidarumo stiprinimo. Deramas dėmesys skiriamas vietos jaunimui. Įgyvendinant VPS jauni žmonės bus labiau įtraukti į viešąjį gyvenimą, taip kuriant daugiau galimybių jaunimui. Bus remiamas vietos gyventojų mokymasis, kad vietos bendruomenė galėtų sėkmingai pasinaudoti VPS parama ir įgyvendinti naujus veiklos būdus, sprendžiant vietos socialines problemas.

2.4.	VVG teritorijos ekonominė situacija
------	-------------------------------------

Bendra informacija apie ekonominę situaciją.

Užimtieji ir darbo užmokestis. Druskininkų savivaldybėje 2014 m. buvo 9,0 tūkst. užimtųjų, kai 2011 m. – 10,1 tūkst. (R3-1), t.y., užimtųjų per tris metus sumažėjo 14,3 proc. (Alytaus apskrityje užimtųjų skaičius per tokį pat laikotarpį sumažėjo 7,2 proc., o Lietuvoje – padidėjo 5,2 proc.).²⁷ Analizuojant užimtuosius pagal ekonominės veiklos rūšis, 2011 m. didžiausia užimtųjų dalis buvo žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo srityje (20,4 proc. visų užimtųjų), didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (13,6 proc.), pramonėje (10,1 proc.) ir švietimo srityje (9,5 proc.).²⁸ (R3-2). Detalesnę informaciją apie užimtuosius pagal ekonominės veiklos rūšis galima rasti VPS 9 priede.

Darbuotojai įmonėse. 2014 m. Druskininkų savivaldybėje veikiančiose įmonėse dirbo 4744 darbuotojai, kai 2011 m. – 4295 darbuotojai.²⁹ (R3-3). Absoliuti dauguma, 83,8 proc. visų dirbančiųjų, dirbo smulkaus ir vidutinio verslo įmonėse (R3-4). Stambiose įmonėse dirbo kas šeštas dirbantysis. Stambiose įmonėse dirbančių darbuotojų dalis Druskininkų savivaldybėje didesnė lyginant su Alytaus apskritimi, tačiau mažesnė nei šalyje. 2014 m. lyginant su 2011 m., dirbančiųjų struktūra keitėsi nedaug – nežymiai sumažėjo dirbančiųjų vidutinėse įmonėse ir išaugo dirbančiųjų stambiose įmonėse skaičius. (žr. 2.4.1. pav.).

2.4.1. pav. Darbuotojai veikiančiose įmonėse

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

2014 m. lyginant su 2011 m. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Druskininkų savivaldybėje išaugo 18,0 proc. (Alytaus apskrityje augimas buvo 15,0 proc., šalyje – 14,3 proc.). Nepaisant to, 2014 m. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Druskininkų savivaldybėje siekė 560,0 Eur ir buvo mažesnis nei Alytaus apskrityje (580,1 Eur) ir šalyje (677,4 Eur).³⁰ (R3-5).

²⁷ Paskaičiuota pagal Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

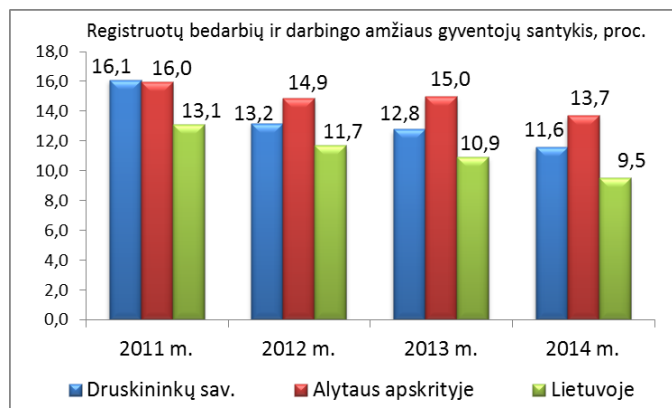
²⁸ Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. Lietuvos statistikos departamentas nekaupia duomenų apie užimtuosius pagal ekonomines veiklas už vėlesnį laikotarpį.

²⁹ Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

³⁰ Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

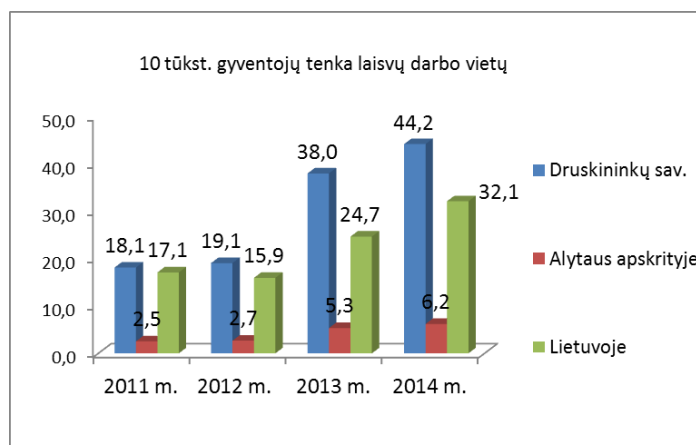
Nedarbo lygis ir jo tendencijos. 2011–2014 m. laikotarpiu registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus žmonių santykis Druskininkų savivaldybėje nuolat mažėjo. Tačiau nepaisant to, 2014 m. Druskininkų savivaldybėje nedarbo lygis išliko didesnis už Lietuvos vidurkį.³¹ (R3-6). Tiesa, situacija šiuo požiūriu yra palankesnė nei Alytaus apskrityje (žr. 2.4.2. pav.).

2.4.2. pav. Oficialus nedarbas

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Laisvos darbo vietos. Nagrinėjamu 2011–2014 m. laikotarpiu laisvų darbo vietų Druskininkų savivaldybėje kasmet daugėjo. Jei 2011 m. Druskininkų savivaldybėje vidutiniškai buvo 24,3 laisvos darbo vietos, tai 2014 m. – 56,4 laisvos darbo vietos.³² (R3-7). Lyginant santykinius rodiklius (kiek laisvų darbo vietų tenka 10 tūkst. gyventojų), darbo vietų pasiūla Druskininkų savivaldybėje nagrinėjamu laikotarpiu buvo keliskart didesnė nei Alytaus apskrityje, taip pat didesnė nei šalyje (žr. 2.4.3. pav.).

2.4.3. pav. Laisvos darbo vietos

Šaltinis: Apskaičiuota pagal Lietuvos statistikos departamento ir Lietuvos darbo biržos duomenis. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

ES ir kitų fondų pritraukimas į teritoriją.

✓ Druskininkų VVG teritorijai reikšmingi įgyvendinti projektai, finansuoti įgyvendinant Druskininkų VVG parengtą *vietos plėtros 2007–2013 m. strategiją*. Iš viso finansuoti 38 vietos projektai, bendra paramos suma šiems projektams yra 1281,28 tūkst. Eur. Didžioji lėšų dalis buvo panaudota kaimų atnaujinimo projektams, tačiau taip pat finansuoti vietos kultūros puoselėjimo, bendruomenių telkimo, kaimo gyventojų verslumo skatinimo projektai (R3-8).

Reikia pažymėti, kad įgyvendinant iš vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos finansuotus kaimų atnaujinimo projektus, žymiai pagerintos sąlygos bendruomeninių organizacijų veiklai. Iš viešųjų

³¹ Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

³² Lietuvos darbo biržos duomenys. http://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/statistika_tab.aspx. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

lėšų buvo rekonstruoti ir pritaikyti bendruomenės narių poreikiams Stračiūnų bendruomenės namai (buvęs kultūros namų pastatas), Bilso bendruomenės namai (buvusi kaimo parduotuvė), Jovaišių kaimo bendruomenės patalpos, Ricielių kaimo bendruomenės pastatas ir viešoji erdvė šalia pastato, Neravų kaimo bendruomenės pastatas ir viešoji erdvė šalia pastato. Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenės poreikiams Druskininkų savivaldybės administracija nupirko sklypą, o iš viešųjų lėšų buvo pastatyti bendruomenės namai. Patalpų neturėjo ir Švendubrės kaimo bendruomenė, todėl Druskininkų savivaldybės administracija kaime nupirko seną pastatą ir iš viešųjų lėšų pritaikė jį bendruomenės reikmėms. Iš vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos lėšų buvo finansuotas baldų ir įrangos įsigijimas Stračiūnų, Bilso ir Jovaišių bendruomenių namams. Dabar šių bendruomenių nariai ne tik turi galimybę kokybiškai leisti laisvą laiką, bet ir priimti svečius bei pasiūlyti jiems įvairias edukacines programas. Jovaišių bendruomenės vargingiau gyvenantys nariai gali ateiti į bendruomenės namus nusiprausti ar išsiskalbti (R3-9).

✓ Druskininkų VVG 2007–2013 m. laikotarpiu vykdė dar keletą projektų, reikšmingų atstovaujamai teritorijai:

- įgyvendintas 37,65 tūkst. Eur vertės *įgūdžių įgijimo projektas*, kurio metu suorganizuota 26 mokomųjų ir 20 informacinių renginių projektų vykdytojams ir VVG aktyvistams (R3-10);

- pasinaudojus Nacionalinio kaimo tinklo parama, atliktos 2 studijos, skirtos Druskininkų VVG teritorijos bendruomeninio verslo ir ūkinės veiklos perspektyvų analizei. Bendra projektų vertė – 8688,60 Eur (R3-11);

- kartu su VVG „Pagėgių kraštas“ įgyvendintas teritorinio bendradarbiavimo projektas „Druskininkų ir VVG „Pagėgių kraštas“ teritorijų gyventojų telkimas organizuojant turizmo paslaugų teikimą“, skirtas turizmo maršrutų kūrimui ir vietos bendruomenių įtraukimui į maršrutų aptarnavimą. Įgyvendinant projektą įsigytas maisto gaminių įrangos komplektas, integruotas į automobilinę priekabą, lauko palapinės, stalai, suolai ir kita įranga, skirta renginių organizavimui lauko sąlygomis, lengvasis keleivinis automobilis. Projekto vykdymo metu sukurti ir išbandyti turizmo maršrutai (žr. skirsnį „Bendruomeninio verslo tendencijos“), išleista 2500 vnt. maršrutus pristatančių lankstinukų keturiomis kalbomis. Kartu su projekto partneriu įsteigta bendra organizacija – VšĮ „Sūrūs vėjai“, kuri toliau rūpinasi projekto tęstinumu, joje pagal neterminuotą darbo sutartį dirba vienas asmuo. Projekto vertė – 48,08 tūkst. Eur, Druskininkų VVG indėlis šiame projekte – 40,84 tūkst. Eur (R3-12);

- kartu su Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) įgyvendintas *teritorinio bendradarbiavimo projektas* „Tešiamo dzūkišką bendravimą“. Projekto metu išleisti reprezentaciniai krašto leidiniai, kuriuose patalpinta informacija apie vietos bendruomenes, turistinius maršrutus, teikiamas paslaugas, suorganizuoti bendri renginiai. Druskininkų VVG teritorijoje šio projekto vykdymo metu įrengta 10 meninių skulptūrų su integruotais informaciniais stendais. Bendra projekto vertė - 65,50 tūkst. Eur, Druskininkų VVG indėlis projekte – 39,82 tūkst. Eur (R3-13).

✓ Druskininkų savivaldybės administracija 2007–2013 m. laikotarpiu įgyvendino 21 projektą, skirtą Druskininkų savivaldybės kaimiškajai teritorijai. 8 projektai buvo finansuoti iš Druskininkų VVG parengtos vietos plėtros strategijos (bendra projektų vertė – 599,28 tūkst. Eur, visi jie - investicinio pobūdžio. (šių projektų detalesnį aprašymą galima rasti VPS 12 priedo 2.1. lentelėje). Be šių projektų, Druskininkų savivaldybė įgyvendino dar 13 projektų, finansuotų iš kitų šaltinių, kurių bendra vertė – 5780,38 tūkst. Eur. Visi projektai yra investicinio pobūdžio. Įgyvendinant projektus, renovuotas Leipalingio dvaras ir sutvarkyta dvaro aplinka, pastatyti savarankiško gyvenimo namai Viečiūnų kaime, kaimuose įrengtas apšvietimas bei įgyvendinti kiti bendruomenei naudingi projektai. (R3-14).

Teigiamą įgyvendintų ES projektų poveikį gyvenamajai vietai teigia pajutę 75,9 proc. apklaustų Druskininkų VVG teritorijos gyventojų.³³ (R3-15).

Kai kurios vietos bendruomeninės organizacijos pasinaudojo nacionaline parama, skiriama bendruomenių įgyvendinamiems vietos projektams. 2011 m. parama skirta Jovaišių kaimo

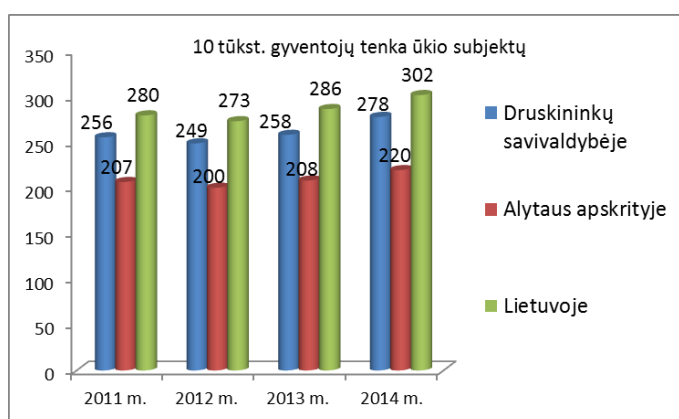
³³ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

bendruomenei (dalies patalpų remontui ūkio būdu), 2012 m. – Ricielių bendruomenei (biuro įrengimui). Bendra paramos suma šių bendruomenių projektams – 11,93 tūkst. Eur. 2015 m. priimtas sprendimas skirti paramą dar 2 projektams: Stračiūnų bendruomenės projektui (patalpų pritaikymui teikti apgyvendinimo paslaugas) ir Kairiojo Nemuno kranto bendruomenės iniciatyvai (parko sutvarkymui). Bendra šių dviejų bendruomenių projektams skirta paramos suma – 12,0 tūkst. Eur. Taigi, iš viso 2011–2015 m. laikotarpiu bendruomeninių organizacijų projektams skirta nacionalinės paramos suma – 23,93 tūkst. Eur (R3-16).

Ne žemės ūkio sektorius.

Ūkio subjektai. 2014 m. Druskininkų savivaldybėje neįskaitant žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriaus, veikė 582 ūkio subjektai, kai 2011 m. – 559 subjektai, t.y. ūkio subjektų per 3 metus padaugėjo 4,1 proc.³⁴ (R3-17).

Druskininkų savivaldybės teritorijoje veikiančių ūkio subjektų (neįskaitant ūkio subjektų, veikiančių žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės srityje) santykinai yra daugiau nei Alytaus apskrityje, tačiau atsiliekama nuo šalies vidurkio (žr. 2.4.4. pav.). Jei 2014 m. Druskininkų savivaldybėje 10 tūkst. gyventojų teko 278 ūkio subjektai (2011 m. – 256), tai Alytaus apskrityje – 220 ūkio subjektų (2011 m. – 207), o Lietuvoje – 302 ūkio subjektai (2011 m. – 280). (R3-18).

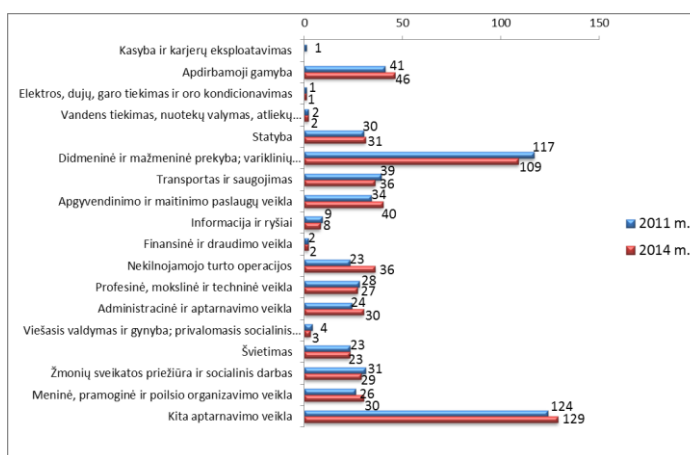

2.4.4. pav. Veikiantys ūkio subjektai

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, 2014 m. didžiąsą dalį ūkio subjektų struktūroje sudarė subjektai, užsiimantys kita aptarnavimo veikla (22,16 proc. visų ne žemės ūkio srityje veikiančių ūkio subjektų. Žr. 2.4.5. pav.). Antrą pagal dydį grupę sudarė įmonės, užsiimančios didmenine ir mažmenine prekyba (18,73 proc.). (R3-19). 2014 m. lyginant su 2011 m., ūkio subjektų struktūra pagal vykdomas ekonomines veiklas šiek tiek keitėsi. Labiausiai didėjo nekilnojamojo turto operacijomis užsiimančių ūkio subjektų skaičius (padaugėjo 13 įmonių), administracine ir aptarnavimo veikla, taip pat apgyvendinimo ir maitinimo veikla užsiimančių ūkio subjektų (atitinkamai po 6 įmones). Labiausiai mažėjo didmeninės ir mažmeninės prekybos subjektų skaičius (8 įmonėmis).

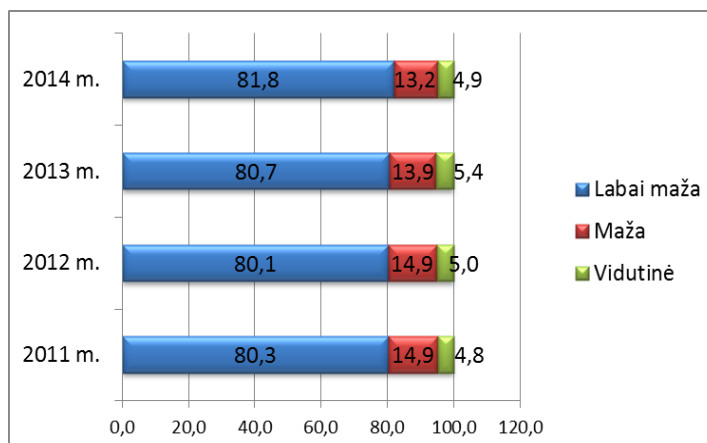
³⁴ Apskaičiuota pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

2.4.5. pav. Druskininkų savivaldybėje veikiančios ūkio subjektai pagal ekonominės veiklos rūšis
Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Analizuojant pagal teises formas, 2014 m. didžiausią dalį ūkio subjektų struktūroje sudarė uždarnosios akcinės bendrovės (51,35 proc.), individualios įmonės (16,39 proc.) ir asociacijos (14,86 proc.). 2014 m. lyginant su 2011 m., uždarytųjų akcinių bendrovių skaičius padidėjo 1,3 karto, o individualių įmonių - sumažėjo trečdaliu.³⁵ (R3-20).

Druskininkų savivaldybėje 99,5 proc. veikiančių ūkio subjektų – smulkaus ir vidutinio verslo subjektai. 2.4.6. paveiksle galima matyti smulkaus ir vidutinio verslo subjektų struktūrą. Absoliučią daugumą šioje struktūroje sudaro labai mažos įmonės. 2014 m. tokių įmonių buvo 482 ir jos sudarė beveik 82 proc. visų smulkaus ir vidutinio verslo subjektų (R3-21). 2014 m. lyginant su 2011 m., labai mažų įmonių skaičius padidėjo 6,4 proc.³⁶

2.4.6. pav. Druskininkų savivaldybėje veikiančios labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, pasiskirstymas proc.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas. Duomenys apima ir Druskininkų miestą

Leipalingio seniūnijoje veikia įmonės: UAB „Leimesta“ (veiklos sritys - melioracija, vandens telkinių valymas, hidrotechninė statyba, keliai, mechanizmų nuoma, medienos perdirbimas, prekyba ir kt.), AB „Kauno Baltija“ Leipalingio siuvimo baras (siuvimo cechasis), UAB „Agri Energy“ šiaudų granuliuojamosios gamybos cechas, UAB „AMMP“ (geodeziniai matavimai), UAB „Leipalingio giria“ (miškotvarka), UAB „Leipmetalas“ (metalo supirkimas), Margų smėlio ir žvyro karjeras ir kitos įmonės. Seniūnijoje veikia svečių namai „Alėjos ažuolas“, įsikūrusi „Camelia“ vaistinė, veikia parduotuvės, kavinės.³⁷ (R3-22).

³⁵ Lietuvos statistikos departamento duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

³⁶ Apskaičiuota pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

³⁷ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

Viečiūnų seniūnijoje veikia: UAB „Homberg safety system“ (veiklos sritis - saugos komponentų vaikiškoms automobilonėms kėdutėms gamyba), UAB „Levi Peterson LT“ (automobilių atsarginių dalių gamyba), UAB „Akvavita“, (gėrimų gamyba), UAB „Stiklo poras“ (statybinių medžiagų gamyba), UAB „Asprovita medelynas“ (prekyba augalais), Druskininkų gyvūnų globos draugija (gyvūnų priežiūra), AB „Vilniaus paukštynas“ Druskininkų ferma (paukštinkystė). Seniūnijoje taip pat veikia Euro vaistinė, parduotuvė „Maxima“, maitinimo paslaugas teikia UAB „Romnesa“.³⁸ (R3-23).

VVG teritorijoje veikia 20 kaimo turizmo sodybų (R3-24). Leipalingio seniūnijoje svečių laukia sodybos: „Šaulys“, „Avirio vingis“, „Dulgas“, „Barškulių sodyba“, „Liepiškių dvaras“, „Pas Janiną“, „Poilsis prie Avirio“, „Vidmanto sodyba“, „Vila Virginija“, „Baltajo Bilso sodyba“, „Vilakastrų dvaras“. Viečiūnų seniūnijoje veikia sodybos „Ladkrantė“, „Jūratė“, „Ignė“, „Žiogeliai“, „Raigardo slėnis“, „Storo Romo sodyba“, „Sena troba“, „Sodyba rūke“, „Vanago lizdas“.³⁹

Maždaug pusė (49,8 proc.) anketinėje apklausoje dalyvavusių vietos gyventojų deklaruoja, jog imtūsi smulkaus verslo, jeigu jo pradžia būtų suteikti ES parama.⁴⁰ (R3-25).

Druskininkų savivaldybėje 2014 m. verslo liudijimus įsigijo 986 asmenys, kai 2011 m. – 757 asmenys, t.y. asmenų, įsigijusių verslo liudijimus per 3 metus padaugėjo 30,25 proc.⁴¹ (R3-26). Informacija apie asmenis, Druskininkų savivaldybėje vykdžiusius veiklą pagal individualios veiklos pažymą (išskyrus asmenis, užsiimančius individualia žemės ūkio veikla), pateikiama 2.4.1 lentelėje.

2.4.1. lentelė. Asmenys, vykdantys individualią veiklą⁴²

Mokesčių mokėtojo tipas	2011 m.	2014 m.
Gyventojai, vykdantys individualią veiklą, susijusią su laisvųjų profesijų veikla	0	61
Gyventojai, vykdantys individualią veiklą, viršijęs teisės aktuose nustatytą iš juridinių asmenų gautų pajamų sumą	0	15
Kiti gyventojai, vykdantys individualią veiklą	301	623
Iš viso:	301	699

Kaip matyti iš 2.4.1. lentelės, 2014 m. Druskininkų savivaldybėje buvo apie 700 asmenų, kurie vykdė individualią veiklą su individualios veiklos pažyma (R3-27). 2014 m. lyginant su 2011 m., tokią asmenų padaugėjo 2,3 karto.

Bendruomeninio verslo tendencijos. Galima konstatuoti, jog visos Druskininkų VVG teritorijoje veikiančios bendruomeninės organizacijos yra verslios. Kiekviena organizacija turi ką pasiūlyti svečiui, daugiausiai tai yra įvairiausios edukacinės programos. Tačiau štai pvz., Leipalingio miestelio bendruomenė teikia paslaugas vietos bendruomenės nariams, nes yra sukūrusi mobilią malkų skaldymo paslaugą (R3-28). Startinė parama šiai veiklai buvo suteikta iš Druskininkų VVG parengtos vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos. 2.4.2. lentelėje galima rasti išsamią informaciją apie visų bendruomeninių organizacijų siūlomas paslaugas.

2.4.2. lentelė. Bendruomeninės paslaugos⁴³

Eil. Nr.	Bendruomeninės organizacijos pavadinimas	Siūlomos paslaugos
1.	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“	Audimo, kalvystės, žvakių liejimo, keramikos edukacinės programos; edukacinė programa „Valgyk ir būk sveikas“.

³⁸ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

³⁹ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁴⁰ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

⁴¹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR Finansų ministerijos duomenys, <https://www.vmi.lt/cms/gyventojai>. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

⁴² Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR Finansų ministerijos duomenys, <https://www.vmi.lt/cms/gyventojai>.

Pateikiama informacija apie asmenis, kurie bent vieną dieną per metus vykdė veiklą. Duomenys apima ir Druskininkų miestą.

⁴³ Duomenų šaltinis – Druskininkų VVG leidinys „Druskininkų krašto apylinkės“, 2015 m.

2.	Leipalingio miestelio bendruomenė	Mobili malkų skaldymo paslauga; edukacinės programos atnaujintame Leipalingio dvare; Marijos Galvanauskienės pynimo iš laikraščių edukacinė programa.
3.	Bilso bendruomenė	Edukacinės sūrių gamybos programos Arvydo ir Gražinos Augų ūkyje, dzūkiškų pyragų kepimo edukacinė programa.
4.	Jaskonių ir Naujasodės kaimo bendruomenė	Edukacinė programa „Dzūkiškas kelias“ A. Česnulio sodyboje.
5.	Stračiūnų bendruomenė	Edukacinės programos: „Šeima, kurios namai kvėpia medumi“, Švilpukų kepimo edukacinė programa; nakvynės paslaugos; sportinės pramogos.
6.	Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė	Supažindinimas su sielininkų veikla (pristato Saulė Sadeckaitė, poetė, dainų ir giesmių kūrėja, žaislų mezgėja); edukacinė Redos Vaikšnorienės programa, skirta supažindinti su laukiniais augalais ir jų panaudojimo vietos gaminių gamybai (kosmetikos, parfumerijos ir kt.) galimybėmis; edukacinė programa „Ant Nemuno kranto, šalia Druskininkų miesto“.
7.	Neravų kaimo bendruomenė	Šiaurietiško ėjimo lazdų nuoma pasivaikščiavimui po vietines apylinkes.
8.	Ricelių kaimo bendruomenė	Filmo apie kulinarinį paveldą demonstravimas, kulinarinio paveldo patiekalų degustacija.
9.	Jovaišių kaimo bendruomenė	Edukacinė programa „Kelionė per brastą“.
10.	Švendubrės kaimo bendruomenė	Edukacinė programa „Švendubrės magija“, ekskursijos dviračiais arba automobiliu.

Stiprų postūmį bendruomeninių organizacijų ūkinei veiklai turėjo Druskininkų VVG parengtoje vietos plėtros 2007–2013 m. strategijoje numatyta parama bendruomenių verslo iniciatyvų įgyvendinimui ir kaimo vietovių ekonomikos įvairinimui, taip pat ir pačios VVG įgyvendinami projektai (R3-29):

✓ VPS parama pasinaudojo ir ūkinę veiklą pradėjo jau minėta Leipalingio miestelio bendruomenė;

✓ Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“ įgyvendino projektą, skirtą organizuoti „Vietos produktų užsakymų centro“ veiklą. Į projekto vykdymą buvo įtraukti ir Švendubrės kaimo bendruomenės nariai. Projekto metu įsigytas prekybinis vagonėlis ant ratų ir įranga, būtina vietos produkcijos supirkimui, saugojimui ir paruošimui (sulčiaspaudės, džiovavimo įranga, šaldytuvai ir kt.). Druskininkų gyventojams ir kurorto svečiams tiekiamos šviežios daržovės, lankytojų traukos vietose (K. Dineikos sveikatingumo parke ir pagrindinių švenčių metu) parduodami žalieji kokteiliai, spaudžiamos šviežios sultys ir kiti „sveikuoliški“ produktai.

✓ Druskininkų gidų asociacija paruošė 20 gidų (vietos gyventojų), parengė 9 naujus maršrutus po Druskininkų apylinkes, taip sudarydama sąlygas vietos gyventojams įsitraukti į turizmo paslaugų organizavimą;

✓ Bendruomeninės organizacijos buvo įtrauktos į turizmo paslaugų paketų kūrimą, kuomet Druskininkų vietos veiklos grupė kartu su „VVG Pagėgių kraštas“ įgyvendino teritorinio bendradarbiavimo projektą. Vietos bendruomenei glaudžiai bendradarbiaujant ir derinant veiksmus su projekto partneriais, buvo parengti 3 atraktyvūs Druskininkų VVG bendruomenių paslaugų keliai: „Dzūkiški dzyvai Druskininkų krašte“, „Saldus kelalis ant Dzūkijos pieskelės“ ir „Sūrio kelias link dvaro“. Kiekvienos programos trukmė – 7 val. Maršrutai apima Švendubrės, Naujasodės, Jaskonių, Viečiūnų, Didžiasalio, Leipalingio, Jovaišių ir Stračiūnų bendruomenes, jose gyvenančius aktyvius kaimo gyventojus, ūkininkus ir amatininkus. Programų pristatymus galima rasti interneto svetainėje www.dvvg.lt.

Druskininkų VVG kryptingai veikia, orientuodama krašto bendruomenines organizacijas imtis ūkinės veiklos ir teikia įvairiapusę paramą tokios veiklos pradžiai. VVG iniciatyva 2012 m. buvo atliktas tyrimas „Druskininkų VVG teritorijos verslo plėtros perspektyvos“ (įgyvendintas projektas, finansuotas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ veiklos sritį „Nacionalinis kaimo tinklas“). Organizuodama tokį tyrimą, VVG pirmiausiai orientavosi

į socialinio verslo nišų paiešką, kurios atitiktų vietos gyventojų poreikius ir užtikrintų ilgalaikės kaimo vietovių plėtros interesus. Bendruomeninių organizacijų lyderių apklausa parodė, jog absoliuti jų dauguma nori imtis ūkinių iniciatyvų įgyvendinimo, taip pat išaiškėjo didelis savanoriškos veiklos potencialas, esantis VVG teritorijoje. Kita vertus, tyrimo rezultatai parodė, kad nevyriausybinėms organizacijoms trūksta žinių bei įgūdžių, reikalingų tokio pobūdžio veiklai pradėti. Tyrimas atskleidė, kad kaimo bendruomeninių organizacijų lyderiai pirmiausiai savo organizacijų veiklą ir jos misiją suvokia kaip vietos kultūros ir tradicijų puoselėjimą, taip pat kaip rūpinimąsi savo narių prasmingu laisvalaikiu, kaip bendravimo ir bendradarbiavimo organizavimą. Visai kitą vertybinę orientaciją atspindi ūkinės veiklos planų įgyvendinimas, kuris neišvengiamai reikalauja bendruomenės veiklą nukreipti į neįprastą sritį ir ją vykdyti kokybiškai nauju lygiu. Toks veiklos pokytis verčia bendruomenę iš naujo įvertinti jau nusistovėjusius veiklos įpročius ir vertybes. Tyrimo rezultatai parodė, kad minėtam veiklos pokyčiui pasiekti reikia sukurti palankias prielaidas, taip pat reikia laiko ir stiprios išorinės techninės paramos.⁴⁴

2013 m. Druskininkų VVG atliko dar vieną tyrimą „Kaimo veikėjų partnerystė kuriant paslaugų paketą Druskininkų kurortui“, kuriuo tęsė ūkinės veiklos skatinimo VVG teritorijoje analizę. Atliktas tyrimas, grindžiamas sociologinės apklausos rezultatais, atskleidė vietos gyventojų ir jų interesams atstovaujančių organizacijų lyderių nuostatas: absoliuti dauguma kaimo gyventojų interesams atstovaujančių organizacijų lyderių nori įgyvendinti ūkinės veiklos projektus; tiek lyderiai, tiek kaimo gyventojai prekybą vietos produktais ir „kaimo“ specifinių paslaugų teikimą kurorto svečiams laiko perspektyvia ūkine veikla, kuri gali daliai kaimo gyventojų tapti pagrindiniu pajamų šaltiniu; kaimo vietovių ryšių su Druskininkų kurortu stiprinimas garantuoja naudą visoms tuo reikalu suinteresuotoms šalims; konkretus bandomasis projektas, turintis geros patirties demonstracinę galią, gali tapti pagrindine vietos gyventojų ir organizacijų telkimo priemone, užtikrinančia galimybes sėkmingai vykdyti kitus Druskininkų kurorto ir kaimo vietovių integracijos projektus.⁴⁵

VPS rengimo metu apklaustos 14 VVG teritorijoje veikiančių NVO, absoliuti jų dauguma norėtų ateityje užsiimti ekonomine veikla. Dažniausiai bendruomenių ūkinės veiklos idėjos susijusios su paslaugų vietos gyventojams teikimu, taip pat su vietos produktų gamyba.⁴⁶ (R3-30).

NVO atstovai dar kartą pabrėžė, jog jiems būtina išorinė parama imantis naujos ūkinės veiklos: pirmiausiai tai nemokamas buhalterinės apskaitos tvarkymas ir kita parama tvarkant NVO dokumentaciją, taip pat profesionalios konsultacijos verslo plano rengimo klausimais. Dar viena bendruomenių pageidaujama paramos forma - detalus supažindinimas su šalies ir užsienio NVO veiklos gerąja patirtimi ir pagalba užmezgant ryšius su NVO, kurios yra stiprios organizaciniu požiūriu.⁴⁷ (R3-31).

VVG atlikta sociologinė apklausa atskleidė vietos gyventojų pozityvų požiūrį į NVO ūkinę veiklą. Jie mano, jog vietos bendruomeninės organizacijos gali imtis ekonominės veiklos. Didžiausia dalis apklaustų gyventojų (20,1 proc.) mano, jog tai galėtų būti gamtos gėrybių (grybų, uogų, žolelių) rinkimas ir realizavimas. Panaši dalis (19,0 proc.) nurodo, jog bendruomenė galėtų imtis įvairių paslaugų vietos gyventojams organizavimo, 17,1 proc. mano, jog perspektyvu ūkininkų ir daržininkų produkcijos realizavimas. Absoliuti dauguma bendruomenių išreiškė norą vykdyti bendrus ūkinius ar mokomuosius projektus kartu su vietos ūkininkais ir verslininkais (rengiant edukacines programas, puoselėjant amatus, darbo neturinčius asmenis paruošiant darbo rinkai ir t.t.).⁴⁸ (R3-32).

Vietos gyventojų anketavimo metu respondentai ne tik pateikė keliasdešimt siūlymų, kokia ūkine veikla galėtų užsiimti NVO (žr. VPS 5 priedo 13 klausimą); 82,0 proc. apklausos dalyvių nurodė, jog bendruomenei padėtų savanoriškais darbais. Respondentai vidutiniškai savanoriškai veiklai paskirtų 4 val. per savaitę, 11 val. per mėnesį ir 101 val. – per metus.⁴⁹ (R3-33).

⁴⁴ Studija „Druskininkų VVG teritorijos verslo plėtros perspektyvos“, 2012 m. Studijos rengėjas - ASU Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko Kaimo regioninės plėtros centras.

⁴⁵ Studija „Kaimo veikėjų partnerystė kuriant paslaugų paketą Druskininkų kurortui“. 2013 m. Studijos rengėjas - ASU Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko Kaimo regioninės plėtros centras.

⁴⁶ NVO anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 7 priedą.

⁴⁷ NVO anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 7 priedą.

⁴⁸ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

⁴⁹ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

Paslaugų sektorius.

1) Susisiekimas.

Per VVG teritoriją eina valstybinės reikšmės keliai Vilnius – Varėna – Gardinas (Nr. A4, magistralinis), Leipalingis – Kapčiamiestis (Nr. 2505), Leipalingis – Lazdijai – Kalvarija (Nr. 134), Druskininkai - Leipalingis – Seirijai (Nr. 180), Merkinė – Leipalingis (Nr.133), regiono keliai Grūtas – Druskininkai, Druskininkai – Marcinkonys, Druskininkai – Švendubrė, VVG teritorijos kaimus jungia vietiniai keliai. Bendras vietinių viešųjų kelių ir gatvių ilgis VVG teritorijoje yra 258,3 km, iš jų 13,09 proc. yra su asfalto danga, 48,66 proc. – su žvyro danga ir 38,25 proc. – su grunto danga.⁵⁰ (R3-34).

VVG teritorijoje viešojo transporto paslaugas teikia UAB „Kautra“.

2) Komunalinis ūkis.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas VVG teritorijoje teikia UAB „Druskininkų vandenys“. Leipalingio seniūnijoje aptarnaujami Leipalingio miestelio, Gailiūnų ir Stračiūnų kaimų gyventojai, Viečiūnų seniūnijoje – Viečiūnų gyvenvietės, Neravų ir Švendubrės kaimų gyventojai. Bendrovės vandens tiekimo sistemą sudaro penkios vandenvietės: Druskininkų II, Druskininkų III, Leipalingio miestelio, Stračiūnų ir Švendubrės kaimų. Vandenvietėse veikia 23 gręžiniai, yra šešios vandens pakėlimo stotys. Bendrovė eksploatuoja vandens gerinimo įrenginius Druskininkų mieste, Leipalingio miestelyje ir Stračiūnų kaime. Leipalingio seniūnijoje prie vandens tiekimo sistemos yra prisijungę 1092 gyventojai, Viečiūnų seniūnijoje – 1740 gyventojų.⁵¹ (R3-35).

UAB „Druskininkų vandenys“ eksploatuoja Leipalingio miestelio, Viečiūnų, Neravų ir Gailiūnų kaimų nuotekų tinklus, taip pat Leipalingio miestelio biologinius nuotekų valymo įrenginius, kurie surenka ir išvalo nuotekas iš Leipalingio miestelio. Bendrovė taip pat eksploatuoja Stračiūnų, Jovaišių ir Didžiasalio kaimų bendruomenės namuose esančius buitinius nuotekų valymo įrenginius.⁵² (R3-36).

Druskininkų savivaldybėje įdiegta regioninė atliekų tvarkymo sistema. Atliekų surinkimu VVG teritorijoje rūpinasi UAB „Druskininkų komunalinis ūkis“.

3) *Prekyba.* 2014 m. VVG teritorijoje veikė 17 didmeninės ir mažmeninės prekybos subjektų, kai 2011 m. - 14 subjektų.⁵³

4) *Paslaugos vietos gyventojams.* Vietos gyventojų anketinės apklausos rezultatai rodo, jog Druskininkų VVG teritorijos gyventojams trūksta įvairių paslaugų, o vietos gyventojai yra pasiryžę susimokėti už šias paslaugas, jei jos būtų teikiamos. Didžiausia paklausa yra: 1) buitiniams (siuvimo, batų taisymo ir pan.) paslaugoms (jų trūksta 62,4 proc. apklaustųjų, kad jas pirktų net 75,3 proc. respondentų); 2) vyresnio amžiaus ir sunkių ligonių priežiūros paslaugoms (trūksta – 58,1 proc., pirktų – 50,6 proc.); 3) specialioms sodyboms teikiamoms paslaugoms, tokioms kaip kaminų valymas, šulinių sutvarkymas ir t.t. (trūksta 54,1 proc., pirktų 53,4 proc.).⁵⁴ (R3-37). Išsamią informaciją apie gyventojų poreikį paslaugoms ir pasiryžimą jas pirkti galima rasti VPS 5 priedo 11 lentelėje.

Žemės ūkis.

Ūkininkų ūkių registre 2015 m. balandžio mėn. buvo registruoti 499 ūkiai, kai 2011 m. balandžio mėn. – 386 ūkiai, taigi ūkininkų ūkių, registruotų Ūkininkų ūkių registre, per 4 metus padidėjo 1,3 karto (R3-38). Nepaisant to, žemės ūkio veikla Druskininkų VVG teritorijos gyventojams buvo žymiai mažiau reikšminga (pajamų ir užimtumo prasme) nei Alytaus apskrityje ir šalyje. 2015 m. Druskininkų VVG teritorijoje 1 tūkst. kaimo gyventojų teko 70 ūkių (2011 m. – 55 ūkiai), kai Alytaus apskrityje – 146 ūkiai, Lietuvoje – 126 ūkiai (žr. 2.4.7. pav.).⁵⁵ (R3-39).

⁵⁰ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁵¹ UAB „Druskininkų vandenys“ duomenys. Žr. VPS 13 priedą.

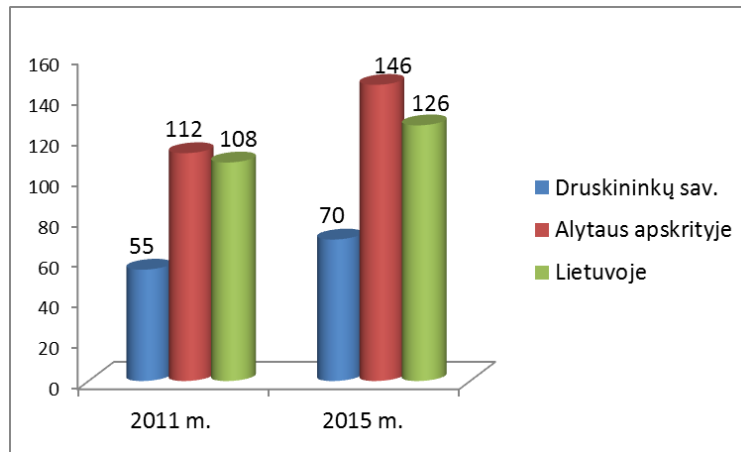
⁵² UAB „Druskininkų vandenys“ duomenys. Žr. VPS 13 priedą.

⁵³ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁵⁴ Gyventojų anketinės apklausos rezultatai. Žr. VPS 5 priedą.

⁵⁵ Apskaičiuota pagal VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ duomenis. Žr. VPS 17 priedą.

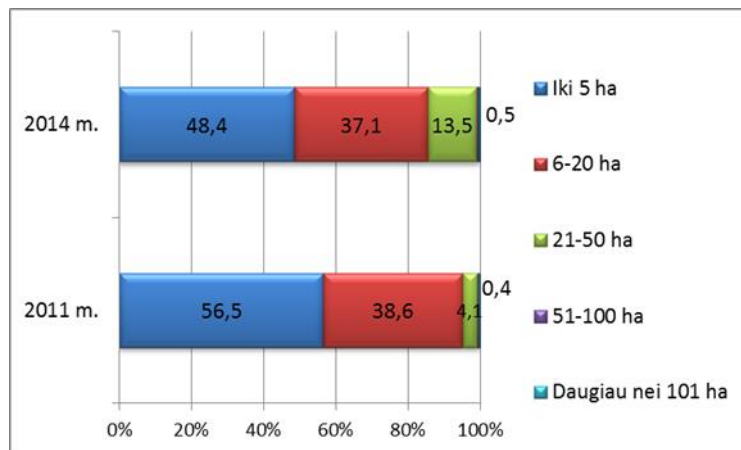

2.4.7. pav. 1 tūkst. kaimo gyventojų tenka ūkininkų ūkių

Šaltinis: Paskaičiuota pagal VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ duomenis

Didžiausią dalį ūkių struktūroje (2014 m. – 48,4 proc., 2011 m. – 56,5 proc.) sudaro ūkiai iki 5 ha, antra pagal dydį ūkių grupė – nuo 6 iki 20 ha (2014 m. jie sudarė 37,1 proc. visų ūkių, 2011 m. – 38,6 proc.). Ūkiai virš 100 ha tiek 2014 m., tiek 2011 m. sudarė tik 0,4 proc. visų ūkių.⁵⁶ (R3-40). 2014 m. lyginant su 2011 m., pastebimas, nors ir nelabai ženklus ūkių stambėjimas: ūkių, kurių dydis iki 5 ha, dalis ūkių struktūroje sumažėjo 8,1 proc. punktu, o ūkių, kurių dydis nuo 6 iki 20 ha, dalis padidėjo 9,4 proc. punktu (žr. 2.4.8 pav.).

2.4.8. pav. Ūkiai pagal žemės naudmenų plotą

Šaltinis: Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys

Absoliuti dauguma (98,6 proc. ūkių) VVG teritorijoje yra mišrūs. 2014 m. lyginant su 2011 m., ūkių specializacija išlieka praktiškai nepakitusi. Žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu tiek 2014 m. tiek 2011 m., užsiėmė du ūkiai.⁵⁷ (R3-41).

Druskininkų VVG teritorijoje 2015 m. vidutinis ūkio dydis (8,30 ha žemės ūkio naudmenų) buvo tik vos didesnis nei vidutinis ūkio dydis Alytaus apskrityje (7,89 ha) ir nesiekė šalies vidutinio ūkio dydžio (9,58 ha).⁵⁸ (R3-42).

Druskininkų VVG teritorijoje yra sėkmingų pavyzdžių, kaip galima didinant pagaminamos vietos produkcijos pridėtinę vertę užsitikrinti didesnes pajamas. Tokiu pavyzdžiu galėtų būti Didžiasalio kaime įsikūręs Arvydo ir Gražinos Augų pieno ūkis. Nedideliame ūkyje (30 ha žemės, 14 karvių) vykdomas visas gamybos ciklas. Iš pamelžto pieno gaminama ir parduodama keliasdešimt rūšių produktų. Itin paklausūs yra kelių rūšių fermentiniai sūriai. Produkcija parduodama ūkyje

⁵⁶ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁵⁷ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁵⁸ VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ duomenys.

esančioje parduotuvėlėje „Sūrinėje“ ir Druskininkų kurorte. Šeimininkai siūlo sudalyvauti edukacinėje programoje „Sūrio kelias“. Kurorto kaimynystė ir puiki produkcijos kokybė užtikrina, jog šeimininkams netrūksta klientų (R3-43).

2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje 8 ūkiai buvo ekologiniai, kai 2011 m. – 7 ūkiai.⁵⁹ (R3-44).

Bendrosios žemės ūkio produkcijos vertė 2013 m. Druskininkų VVG teritorijoje buvo 3,0 mln. Eur (2011 m. – 3,9 mln. Eur).⁶⁰ (R3-45).

2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje ūkininkai iki 40 m. amžiaus sudarė 19,91 proc. visų ūkininkų (2012 m. – 21,77 proc.), 33,92 proc. ūkininkų priklausė amžiaus grupei nuo 40 iki 55 m. (2012 m. – 31,14 proc.) ir beveik pusė – 46,17 proc. buvo vyresni kaip 55 m. amžiaus (2012 m. – 47,09 proc.).⁶¹ (R3-46).

Druskininkų savivaldybės administracija palaiko vietos ūkininkus, norinčius realizuoti savo užaugintą produkciją. Savivaldybės interneto svetainėje www.druskininkai.lt yra patalpintas sąrašas ūkininkų, siūlančių savo produktus rinkai. Pateikiama ūkininko vardas pavardė, kontaktiniai duomenys ir ūkininko siūlomos produkcijos aprašymas. Gavus naujos informacijos sąrašas yra atnaujinamas. 2013 metais Druskininkų VVG iniciatyva atliktas tyrimas parodė, jog yra ir norinčių realizuoti namuose užaugintą produkciją vietos gyventojų, ir pakankamai norinčių ją pirkti Druskininkų miesto gyventojų.⁶² (R3-47).

Ekonominės situacijos atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai. Vietos gyventojai pateikė keleto sričių vertinimus (žr. 2.4.3 lentelę), kurie atspindi jų požiūrį į gyvenamosios vietovės ekonominę situaciją.⁶³ Vertinimai daugeliu atvejų yra kritiški ir rodo vietos gyventojų nepasitenkinimą esama ekonomine situacija. Kiek geriau nei vidutiniškai įvertinti tik paslaugos ir produktai turistams (2,2 balo). (R3-48). Įmonių gebėjimas panaudoti vietos išteklius gyventojų įvertintas tik vidutiniškai (2,0 balo). (R3-49). Visų kitų vertintų sričių būklė respondentų nuomone yra žemesnė už vidutinę (žr. 2.4.3 lentelę). Prasčiausiai (1,5 balo) respondentai įvertino gyventojų pasirengimą imtis savo verslo, (R3-50) tai rodo būtinybę taikyti įvairias verslumo skatinimo priemones.

Vertindami lentelėje nurodytas sritis perspektyvos požiūriu respondentai nurodė, jog situacija visose srityse keičiasi teigiama linkme.

2.4.3. lentelė. Ekonominės situacijos vertinimas

Sritis	Būklė	Tendencija
✓ Paslaugos ir produktai turistams	2,2	2,5
✓ Verslo įmonių ir ūkininkų gebėjimas panaudoti vietos išteklius	2,0	2,4
✓ Vietos gyventojų gebėjimas prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių	1,9	2,3
✓ Vietos įmonių rūpinimasis savo darbuotojais	1,8	2,2
✓ Vietos produktų ir gaminių pasiūla vietos gyventojams ir rinkai už savivaldybės ribų	1,8	2,4
✓ Jaunimo aktyvumas darbo rinkoje	1,8	2,3
✓ Vietos amatininkų gebėjimas kooperuotis ir bendrai spręsti produkcijos realizavimo uždavinius	1,7	2,2
✓ Vietos ūkininkų gebėjimas kooperuotis	1,7	2,3
✓ Gyventojų pasirengimas imtis savo verslo	1,5	2,2

⁵⁹ VŠĮ „Ekoagros“ duomenys. Žr. VPS 15 priedą.

⁶⁰ Lietuvos statistikos departamento duomenys.

⁶¹ Apskaičiuota pagal VI „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ duomenis. Žr. VPS 17 priedą.

⁶² Studija „Kaimo veikėjų partnerystė kuriant paslaugų paketą Druskininkų kurortui“, 2013 m. Studijos rengėjas - ASU Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko Kaimo regioninės plėtros centras.

⁶³ Būklės vertinimo reikšmės: 3 – gera; 2- vidutinė; 1 – bloga. Tendencijų vertinimo reikšmės: 3 – gerėja; 2 - neutrali; 1 – blogėja. Pateikiamas respondentų vertinimų vidurkis.

Atlikta anketinė apklausa taip pat atskleidė, kad didžiausios respondentų dalies nuomone opiausios krašto problemos yra menkos gyventojų pajamos (pasisakė 15,8 proc. respondentų) ir nedarbas (14,3 proc. respondentų). (R3-51) Susitikimai su vietos gyventojais atskleidė, jog VVG kurorto kaimynystė suteikia papildomas galimybes sezono metu įsidarbinti kurorto svečius aptarnaujančiose įmonėse, tačiau tuo pačiu metu lemia ir sezoninio nedarbo problemą (R3-52).⁶⁴

12 proc. apklaustųjų opiausią krašto problema įvardija menką vietos gyventojų verslumą (R3-53). Nors maždaug trečdalis respondentų (29,8 proc.) tvirtina, jog yra verslūs, 24,6 proc. atsakė, jog verslumas jiems visai nebūdingas, o beveik pusė – 45,6 proc. respondentų nurodė niekada apie tai negalvoję (R3-54).

Prioriteto tvarka gyventojai siūlo nukreipti viešąsias lėšas veiksams, kurie kuria darbo vietas (iš visų vertintų sričių ši sritis surinko daugiausiai gyventojų balų). Siūlomų remti sričių „dešimtuke“ taip pat yra projektai, skatinantys vietos produkcijos perdirbimą ir realizavimą (ši sritis pagal surinktus balus užima septintą ir aštuntą vietas siūlomų finansuoti sričių sąrašė). (R3-55). Žr. VPS 5 priedo 7 lentelę.

VVG vizijoje Druskininkų VVG teritorija 2023 m. – klestintis Dzūkijos kraštas. Tai reiškia, jog VVG įsipareigoja sudaryti sąlygas geresniam vietos gyventojų ekonominiam užimtumui, taip užtikrinant aukštesnę gyvenimo kokybę savo atstovaujamoje teritorijoje.

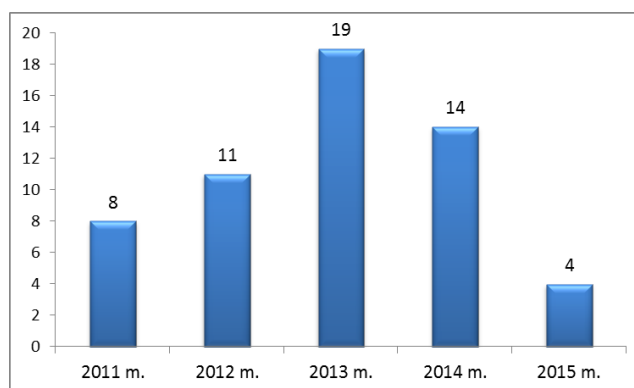
2.5. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

2.5.1. VVG teritorijoje veikiančios organizacijos ir institucijos

✓ *Nevyriausybinių organizacijų*

Druskininkų VVG teritorijoje 2015 m. aktyviai veikė 14 nevyriausybinių organizacijų – 10 bendruomeninių organizacijų ir 4 kitos NVO (žr. VPS 6 priedą). 2011–2015 m. laikotarpiu NVO skaičius nesikeitė. 2014 m. NVO nariais buvo 1006 asmenys, kai 2001 m. – 852 asmenys.⁶⁵ (R4-2). Taigi, NVO narių skaičius per 3 metus išaugo 18,08 proc. Informaciją apie atskirų NVO narių skaičiaus kaitą galima rasti VPS 6 priede.

Dauguma nevyriausybinių organizacijų vykdo projektinę veiklą. Per 2011–2015 m. laikotarpį NVO iš viso įgyvendino 56 projektus, iš kurių 21 finansuotas iš Druskininkų VVG parengtos vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos, likusioji dalis – iš kitų fondų⁶⁶ (R4-3). Informacija apie 2011–2015 m. laikotarpiu NVO vykdytų projektų skaičiaus kaitą pateikta 2.5.1. paveiksle.

2.5.1. pav. Nevyriausybinių organizacijų įvykdyti projektai, vnt.

Kaip matyti iš 2.5.1. paveikslo, aktyviausiai projektinę veiklą NVO vykdė 2013 m. (įgyvendinta 19 projektų) ir 2014 m. (14 projektų). Informaciją apie kiekvienos NVO įgyvendintų projektų kaičių kiekvienais metais galima rasti VPS 6 priede.

⁶⁴ Žr. VPS 8 priedą.

⁶⁵ NVO duomenys. Žr. VPS 6 priedą.

⁶⁶ NVO duomenys. Žr. VPS 6 priedą.

Druskininkų VVG teritorijoje veikiančių NVO pagrindinė veiklos kryptis – socialinė ir kultūrinė (žr. VPS 7 priedo 6 punktą). NVO, kurių veikla paremta narių savanorišku darbu, organizuoja bendruomenės šventes ir kitus kultūrinius renginius, talkas, kitaip organizuoja turiningą vietos gyventojų užimtumą (R4-4).

Vienas iš rodiklių, parodančių NVO gebėjimą užtikrinti veiklos nuoseklumą ir savarankiškumą - disponavimas nuosavomis lėšomis. Didžiausia dalis, 35,7 proc. apklaustų NVO disponuoja metinėmis pajamomis iki 289,5 Eur/1000 Lt, kiek mažesnės dalies, 28,6 proc. NVO metinės pajamos, neįskaitant viešojo finansavimo, yra iki 28,9 Eur/100 Lt (žr. VPS 7 priedo 13 punktą). (R4-5). Šie NVO apklausos rezultatai liudija, jog Druskininkų VVG teritorijoje veikiančioms NVO labai svarbu užsitikrinti pastovios veiklos garantijas – nors minimalų organizacijos finansinį savarankiškumą, kurį pasiekti leistų naujos veiklos, kuri generuoja pajamas, sėkminga pradžia.

Druskininkų VVG teritorijoje veikiančios NVO pamažu įsisavina ūkinės veiklos kryptį. VVG teritorijoje jau yra įgyvendinta keletas NVO ūkinės veiklos projektų, o NVO deklaruoja norą toliau dirbti šia linkme (R4-6). Tam pritaria ir vietos gyventojai (žr. 2.4 potėmės skirsnį „Bendruomeninio verslo tendencijos“).

✓ *Savivaldybei pavaldžios įstaigos ir organizacijos*

1) Švietimo ir ugdymo įstaigos.

VVG teritorijoje 2014–2015 mokslo metais veikė 2 bendrojo ugdymo mokyklos (Druskininkų savivaldybės Leipalingio pagrindinė ir Druskininkų savivaldybės Viečiūnų pagrindinė mokykla), kuriose mokėsi 336 mokiniai, kai 2011–2012 tose pačiose bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 382 mokiniai.⁶⁷ Taigi, mokinių skaičius per tris metus sumažėjo 12,04 proc. (R4-7).

VVG teritorijoje 2014 m. veikė 2 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė 132 vaikai. Tiek pat ikimokyklinio ugdymo įstaigų veikė ir 2011 m., jas lankė 121 vaikas⁶⁸ (R4-8). Taigi, 2014 m. lyginant su 2011 m., ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičius padidėjo 9,00 proc.

2) Socialines paslaugas teikiančios įstaigos.

Socialinių paslaugų organizavimu VVG teritorijoje rūpinasi biudžetinė įstaiga „Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų centras“ (toliau – Socialinių paslaugų centras). Įstaiga buvo įsteigta Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimu 2001 metais. Socialinių paslaugų centras teikia daugumą LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintame Socialinių paslaugų kataloge numatytų paslaugų (dienos globos, aprūpinimo drabužiais, transporto, asmens higienos, pagalbos į namus, skalbimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, tarpininkavimo ir atstovavimo, apgyvendinimo, sociokultūrinės paslaugos), aprūpina gyventojus kompensacine technika, organizuoja akcijas ir vykdo programas įvairioms gyventojų socialinėms grupėms (R4-9).

2011 metų pradžioje įkurtas Socialinių paslaugų centro Viečiūnų skyrius. Padalinys teikia apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir neįgaliesiems, laikino apnakvindinimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir vaikams.⁶⁹ (R4-10).

2014 metais vyko Socialinių paslaugų centro Leipalingio skyriaus pastato statybos darbai. 2015 m. čia apgyvendinti neįgalūs ir pensinio amžiaus asmenys, jiems teikiamos apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugos. (R4-11).

3) Kultūros įstaigos.

Bibliotekos. VVG teritorijoje veikia Druskininkų savivaldybės viešosios bibliotekos Viečiūnų ir Leipalingio padaliniai. 2012 m. buvo uždaryti bibliotekos Ricielių, Neravų, Stračiūnų kaimo filialai. Dalis šių filialų dokumentų fondo buvo perduota vietos bendruomenėms.⁷⁰ (R4-12).

⁶⁷ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁶⁸ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁶⁹ Druskininkų savivaldybės 2015 m. socialinių paslaugų planas.

⁷⁰ Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginis planas (1 priedas).

Kultūros centrai. Druskininkų kultūros centras VVG teritorijoje turi du filialus - Leipalingio ir Viečiūnų laisvalaikio sales. Pagrindiniai šios įstaigos tikslai yra mėgėjų meno propagavimas, savivaldybės gyventojų kultūrinės saviraiškos skatinimas. Viečiūnų laisvalaikio salė veikia 2013 m. rekonstruotame, moderniam ir erdviam Viečiūnų bendruomenės centro pastate. Pastate įrengtas erdvus holas parodų organizavimui, 200 vietų (esant reikalui talpinanti ir daugiau lankytojų) renginių salė su scena, amatų dirbtuvės edukacinėms programoms, atlikėjų persirengimo ir grimo kambariai su dušinėmis, drabužinė, ūkinės paskirties patalpos sceninei įrangai, dekoracijoms laikyti. Sutvarkyta ir pastato aplinka, prie jo įrengtos 65 vietų dvi automobilių stovėjimo aikštelės (R4-13).

Leipalingio laisvalaikio salės patalpose esančiame hole galima organizuoti parodas, o 300 vietų koncertų salėje yra galimybė rengti spektaklius, koncertus ir susitikimus (R4-14).

Muziejai. Leipalingio miestelyje veikia Druskininkų savivaldybės Leipalingio pagrindinės mokyklos kraštotyros muziejus. (Leipalingio mstl., Leipalingio sen.). Ekspozicija įrengta atnaujinto Leipalingio dvaro patalpose (R4-15).

3) *Sveikatos priežiūros įstaigos.* Druskininkų VVG teritorijoje veikia VšĮ „Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ (įsikūręs Druskininkuose) padaliniai – Leipalingio ambulatorija (joje gyventojus aptarnauja du šeimos gydytojai ir gydytojas odontologas) ir jos medicinos punktas Riceliuose bei Viečiūnų ambulatorija (gyventojų sveikata joje rūpinasi šeimos gydytojas, gydytoja akušerė - ginekologė ir gydytojas odontologas (R4-16).

VVG teritorijos gyventojai taip pat gali kreiptis į VšĮ „Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ Druskininkuose, teikiančią pirminės ambulatorinės sveikatos priežiūros, pirminės psichikos sveikatos priežiūros, pirminės odontologijos pagalbą ir protezavimo, greitosios medicinos pagalbą, pirminės stacionarinės sveikatos priežiūros ir dienos psichikos centro paslaugas, taip pat į VšĮ „Druskininkų ligoninė“, kuri teikia įvairaus profilio antrinio lygio stacionarines ir ambulatorines specializuotas, pirminio lygio palaikomojo gydymo ir slaugos bei medicininės reabilitacijos paslaugas (R4-17).

4) *Įstaigos, susijusios su visuomenės saugumo užtikrinimu.* VVG teritorijoje veikia Druskininkų savivaldybės paslaugų ūkio Leipalingio ugniagesių komanda (R4-18).

5) *Sporto organizacijos.* Nors VVG teritorijoje nėra registruotų savivaldybės sporto įstaigų, visą sportinę veiklą Druskininkų savivaldybėje, tai reiškia ir VVG teritorijoje, koordinuoja Druskininkų sporto centras. Ši biudžetinė įstaiga organizuoja įvairių sporto šakų varžybas, turnyrus, sporto žaidynes, sveikatingumo renginius, sporto šventes, stovyklas šalies ir užsienio sporto komandoms, taip pat teikia paslaugas savivaldybės bendruomenei.⁷¹ (R4-19).

✓ *Valstybės institucijos.*

- VVG teritorijos gyventojų saugumu rūpinasi Druskininkų policijos komisariatas (Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato padalinys). (R4-20).

VVG teritorijoje veikia Alytaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Druskininkų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba (R4-21).

- Valstybės sienos apsaugos tarnybos Varėnos rinktinės Druskininkų užkarda. Nuo 2005 m. Druskininkų užkardoje atidarytas naujas tarptautinis Raigardo pasienio kontrolės punktas, atitinkantis visus Šengeno reikalavimus (R4-22).

- Leipalingyje veikia Lietuvos pašto skyrius. Pašto dėžutės įrengtos Leipalingyje ir Viečiūnuose (R4-23).

- Druskininkų VVG teritorijos gyventojams svarbios valstybės įstaigos veikia Druskininkų mieste, nors ir nepriklausančiame VVG teritorijai, tai: Lietuvos paštas, VĮ Registrų centro Alytaus filialo Druskininkų skyrius, Alytaus teritorinės darbo biržos Druskininkų skyrius, Alytaus apskrities valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Druskininkų skyrius, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyrius, Alytaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Druskininkų poskyris, Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM Druskininkų skyrius (R4-24).

---

⁷¹ <http://www.druskininkusc.lt>.

2.5.2. VVG teritorijos kultūros ištekliai

✓ *Profesionalus ir mėgėjų menas*

Profesionalusis menas (teatras, muzika, dailė, kinas) puoselėjami Druskininkų savivaldybės centre – Druskininkuose. VVG teritorijoje mėgėjiškai puoselėjama keletas meno rūšių (žr. VPS 2.5.1. lentelę).

2.5.1. lentelė. Druskininkų VVG teritorijoje veikiančios meno kolektyvai ir jų nariai⁷²

	Kolektyvų dalyviai	
	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Šokių kolektyvas „Leipūnas“	18	18
Leipalingio moterų ansamblis „Serbenta“	20	20
Ricelių etnografinis ansamblis „Nendrelė“	10	10
Humoro grupė „Pirtis“	6	6
Bilso bendruomenės teatras	10	10
Viečiūnų seniūnija		
Tautinių šokių kolektyvas „Avilys“	22	20
Kaimo kapela „Gojus“	10	8
Moterų etnografinis ansamblis	10	7
Moterų dainų kolektyvas „Brydės“	0	7
Jaskonių Naujasodės kaimų kapela „Malūnėlis“	7	13
Viečiūnų teatro grupė	0	10
Šokių studija „Dosado“	0	12
Jaunimo roko grupė	3	3
Iš viso:	116	144

VVG teritorijoje propaguojama teatras, muzika, šokis. 2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje veikė 13 meno kolektyvų, o jų veikloje dalyvavo 144 gyventojai.⁷³ 2014 m. lyginant su 2011 m., padaugėjo dviem mėgėjų meno kolektyvais, o kolektyvuose dalyvaujančių narių skaičius išaugo 24,14 proc. (žr. 2.5.1. lentelę) (R4-25).

✓ *Kultūros ir istorijos objektai bei vertybės*

Druskininkų VVG teritorijoje yra 73 objektai, (R4-26), įtraukti į Kultūros vertybių registrą.⁷⁴ Daugiausiai jų yra Leipalingio seniūnijoje. Tai senosios kapinės, sodybos, gyvenvietės, Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vietos bei kiti objektai.

Atskirai paminėtinas XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios Leipalingio dvaras - viena svarbiausių Dzūkijos architektūrinių ir istorinių vertybių. Labai vertingas Leipalingio dvaro parkas, kurio svarbiausiais elementais pripažintos akmens ir plytų mūro rūšio liekanos, giliai raižyti aukšti Seiros upės šlaitai ir slėnis, pagal parko rytinę ribą besitęsianti alėja, takai, taip pat saugotini parko želdynai ir želdiniai. Su ES parama rekonstruota dalis dvaro pastato, atnaujintose jo patalpose jau įsikūrė bendruomenės centras, seniūnija, biblioteka ir Leipalingio mokyklos kraštotyros muziejus.

Detalus VVG teritorijos kultūros paveldo objektų sąrašas pateikiamas VPS 10 priede.

VVG teritorijoje yra daugiau objektų, vertingų krašto kultūros ir istorijos požiūriu, kuriuos verta aplankyti (R4-27):

✓ Naujasodės kaime (Viečiūnų sen.) yra Lietuvoje gerai žinomo tautodailininko Antano Česnulio sodyba. Išpuoselėtoje sodybos teritorijoje stovi paties sodybos šeimininko suręstas vėjo malūnas, kurio keturiuose aukštuose išdėstyta drožinių ekspozicija. Nuo malūno Ratnyčėlės upelio

⁷² Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁷³ Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys. Žr. VPS 12 priedą.

⁷⁴ <http://kvr.kpd.lt/heritage/>.

link driekiasi iš akmenų sumūryta „Rūpintojėlių siena“, kurioje glaudžiasi Lietuvos menininkų sukurti Rūpintojėliai. Palei upelio pakrantę eksponuojama kompozicija „Žmogaus ir medžio gyvenimas“. Ir tai tik maža dalis kūrinių, kuriuos čia galima pamatyti. Šios sodybos teritorijoje vyksta dauguma Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenės renginių ir susibūrimų.

✓ Ratnyčios gyvenvietėje įsikūrusi skulptoriaus Tauro Česnulevičiaus sodyba, kurioje gausu menininko darbų iš medžio ir druskos;

✓ Vertingi yra Dzūkijos etnografinio regiono kultūrą atspindintys etnografiniai kaimai (visi jie – Viečiūnų seniūnijoje): Latežerio aštuoniolikos sodybų gatvinis kaimas, Švendubrės šimto dvidešimties sodybų gatvinis kaimas ir Žiogelių kupetinis sielininkų kaimas.⁷⁵

✓ **Tautinio paveldo puoselėjimas.**

VVG teritorijoje Dzūkijos etnografinio regiono savitumo išsaugojimui ir tautinio paveldo puoselėjimui visada buvo skiriamas deramas dėmesys. VVG teritorijos turtas – vietos gyventojai, savo nepaprastais darbais garsinantys kraštą. Štai jau minėtas Antanas Česnulis yra vienas geriausių Dzūkijos skulptorių. Jo skulptūros, stogastulpiai, koplytstulpiai, stovi įvairiose Lietuvos vietose, užsienyje. Kūriniai eksponuoti Vokietijoje, Vengrijoje, Armėnijoje, Indijoje, Graikijoje, Prancūzijoje, Rusijoje, Latvijoje, Lenkijoje. Ratnyčioje gyvenantis baldų kūrėjas, tautodailininkas ir skulptorius Tauras Česnulevičius stebina ne tik medžio darbais, bet ir druskos skulptūromis. Danutė Kvietkevičiūtė savo kuriamais gobelenais ir paveikslais garsina ne tik Neravus, bet ir visą Lietuvą tarptautinėse parodose. Vita Jasienė – karpinių meistrė. Juozas Kavaliauskas yra sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo kryždirbystės amato puoselėtojas. Monika Lukoševičienė - tautodailininkė puoselėjanti lietuviškas audimo raštų tradicijas. Ir dar daug kitų VVG teritorijos gyventojų puoselėja tautinį paveldą (R4-28).

Geresnes sąlygas tautinio paveldo puoselėjimui ir populiarinimui pavyko sukurti pasinaudojant viešąja parama, skirta per Druskininkų VVG parengtą vietos plėtros 2007-2013 m. strategiją. Įgyvendintais projektais ne tik pagerinta materialinė bazė, bet ir vietos gyventojai dideliu mastu įtraukti į vietos amatų užsiėmimus:

✓ Druskininkų kultūros centras įkūrė amatų kiemelį ir įsigijo edukaciniams užsiėmimas skirtus tradicinės tapybos, audimo, medžio drožybos, kalvystės ir suvenyrinių žvakių liejimo priemonių kompleksus. Viečiūnų bendruomenės centre buvo suorganizuoti 36 edukaciniai užsiėmimai, kuriuose dalyvavo per 360 vaikų ir jaunimo bei kitų amžiaus grupių gyventojų. Taip pat buvo pasiūta 20 sceninių kostiumų, vietos bendruomenės nariai sukūrė ir pristatė 3 naujas koncertines programas. Buvo suorganizuoti 3 plenerai, surengtos parodos, sukurta bendruomenės suvenyrų kolekcija (R4-29).

✓ Druskininkų savivaldybės Leipalingio pagrindinė mokykla su viešąja parama įsigijo medžio apdirbimo stakles ir įrangą, atnaujino dirbtuves ir pritaikė patalpas edukaciniams užsiėmimams. Projekto metu ne tik suorganizuota 40 edukacinių užsiėmimų, bet ir parengta ekspozicija, atspindinti Dzūkijos etnografinio regiono tradicijas. Projektas įtraukė per 100 miestelio gyventojų – tiek jaunimo, tiek vyresniosios kartos atstovų (R4-30).

✓ Viečiūnų pagrindinė mokykla įgyvendindama projektą mokykloje sukūrė amatų ir technologijų mokymui reikalingą materialinę bazę: buvo įsigyta molio degimo krosnis bei molio žiedimo staklės, siuvimo ir siuvinėjimo mašinos. Projekto metu suorganizuoti 34 užsiėmimai (keramikos, siuvimo, siuvinėjimo), kuriuose dalyvavo 130 mokinių, jų tėvelių ir kitų kaimo gyventojų (R4-31).

✓ **Tradiciniai renginiai.**

Druskininkų VVG teritorijoje veikiančios bendruomeninės organizacijos daug prisideda puoselėjant krašto kultūrinį gyvenimą. 2.5.2. lentelėje galima rasti informaciją apie populiariausias bendruomenių švenčiamas šventes (R4-32). Reikia paminėti, kad tradicinių švenčių organizavimas yra ne tik bendruomeninių, bet ir kitų vietoje veikiančių organizacijų rūpestis.

---

⁷⁵ www.tautinispaveldas.lt.

2.5.2. lentelė. Tradiciniai renginiai, organizuojami Druskininkų VVG teritorijoje

Eil. Nr.	Bendruomeninės organizacijos pavadinimas	Organizuojami tradiciniai renginiai
1.	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“	Rudenėlio, Šeimos šventė, Šv. Kalėdos, Užgavėnės
2.	Leipalingio miestelio bendruomenė	Oninės, Dainavos krašto folkloro ansamblių sueituvės, Užgavėnės, Šv. Velykos, Joninės, Rudens šventė, Motinos diena, Valstybinių švenčių minėjimai, Kalėdų renginių ciklas
3.	Bilso bendruomenė	Sporto turnyrai, spektakliai
4.	Jaskonių ir Naujasodės kaimo bendruomenė	Jonių šventė, kuri pirmoji surengta dar Sąjūdžio laikais. Šventėje dalyvauja ne tik vietiniai gyventojai ir druskininkiečiai, bet ir kurorto svečiai
5.	Stračiūnų bendruomenė	Joninės, Sekminės, Žolinės, Užgavėnės, Kalėdos
6.	Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė	Motinos diena, Šv. Roko atlidai
7.	Neravų kaimo bendruomenė	„Vaikų Velykėlės“
8.	Ricelių kaimo bendruomenė	Joninės, Oninės, Rudens šventė, Šv. Kalėdos
9.	Jovaišių kaimo bendruomenė	Ant Jovaišių piliakalnio švenčiamos Joninės, Oninės, Žolinės, Mindaugo karūnavimo diena, Nepriklausomybės paskelbimo, Valstybės atkūrimo diena. Vasaros metu organizuojamos krepšinio varžybos, šokiai.
10.	Švendrubės kaimo bendruomenė	Vaikų ir jaunimo stovyklos, Kalėdinės vakaronės, Užgavėnių šventė

Paminėtinas dar vienas, visai VVG teritorijai svarbus tradicinis renginys. Nuo 2011 m. drauge su įvairiomis įstaigomis ir Druskininkų savivaldybės administracija kasmet yra organizuojamas Druskininkų savivaldybės bendruomenių sąskrydis. Renginio metu kaimo bendruomenių ir Druskininkų savivaldybės administracijos bei tarybos komandos varžosi sportinėse ir pramoginėse rungtyse, renginio kultūrinėje dalyje pasirodo vietos meno kolektyvai, sulaukiama renginio svečių pasirodymų. Sąskrydyje apsilanko ne tik kaimyninių vietos veiklos grupių (Lazdijų, Alytaus rajono), bet ir kitų Lietuvos VVG atstovai (R4-33).

Kasmet Druskininkų kaimo bendruomenės aktyviai įsijungia į kurorto šventes – originaliai prisistato miesto gyventojams ir svečiams kurorto šventės renginio metu (R4-34).

Socialinės infrastruktūros ir jos veiklos bei kultūros išteklių atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai. Vietos gyventojų požiūrį į socialinę infrastruktūrą bei jos atitiktį žmonių poreikiams iliustruoja apklausos metu respondentų pateikti vertinimai (žr. 2.5.3 lentelę).⁷⁶

2.5.3. lentelė. Socialinės infrastruktūros vertinimas

Sritis	Būklė	Tendencija
✓ Viešosios paslaugos vietos gyventojams	2,4	2,7
✓ Bendruomenės ir vietos valdžios gebėjimas bendradarbiauti	2,3	2,6
✓ Socialinės rūpybos reikalų sprendimas	2,3	2,5
✓ Gebėjimas demonstruoti savo krašto savitumą, vietos tradicijas, amatus, kulinarinį paveldą ir kt.	2,2	2,6
✓ Kaimo bendruomenių bei kitų NVO veiklos skatinimas ir iniciatyvų įgyvendinimo rėmimas	2,2	2,6
✓ Gyventojų dalyvavimas kultūros, sporto ir kituose renginiuose	2,1	2,6

⁷⁶ Būklės vertinimo reikšmės: 3 – gera; 2- vidutinė; 1 – bloga. Tendencijų vertinimo reikšmės: 3 – gerėja; 2 - neutrali; 1 – blogėja. Pateikiamas respondentų vertinimų vidurkis.

✓ Valdžios veiklos viešumas ir sprendimų priėmimo skaidrumas	2,1	2,4
✓ Vietos amatų, kultūros ir kulinarijos paveldo bei tradicinių švenčių puoselėjimas	2,0	2,4
✓ Gyventojų įsitraukimas į bendruomenių ir kitą viešąją veiklą	1,9	2,5
✓ Paslaugos jaunoms šeimoms, auginančioms vaikus	1,9	2,4
✓ Jaunimo reikalų sprendimas	1,8	2,4

Aukščiausiai vietos gyventojai įvertino viešąsias paslaugas vietos gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo) – 2,4 balo iš 3 galimų (žr. 2.5.3 lentelę). (R4-35). Pagal vertinimus nuo ką tik paminėtos srities nedaug atsilieka bendruomenės ir vietos valdžios gebėjimas bendradarbiauti, taip pat socialinės rūpybos reikalų sprendimas (po 2,3 balo). (R4-36). Kiek aukščiau nei vidutiniškai gyventojai vertina gebėjimą demonstruoti krašto savitumą, taip pat NVO veiklos rėmimą (po 2,2 balo). (R4-37). Vos aukštesnis už vidutinį (2,1 balo) gyventojų dalyvavimo renginiuose vertinimas (R4-38), ir valdžios veiklos viešumo vertinimas (R4-39). O štai vietos amatų, kultūros, kulinarijos paveldo bei tradicinių švenčių puoselėjimą respondentai įvertino tik vidutiniškai (2,0 balo). (R4-40).

Kelios sritys sulaukė kritiško vietos gyventojų vertinimo. Respondentų nuomone, gyventojų įsitraukimas į viešąją veiklą šiuo metu nėra itin didelis (būklė žemesnė už vidutinę – 1,9 balo). (R4-41). Nepakankamos respondentų vertinimu yra paslaugos jaunoms šeimoms, auginančioms vaikus (būklė žemesnė už vidutinę – 1,9 balo), o kritiškiausiai įvertintas jaunimo reikalų sprendimas (būklė žemesnė už vidutinę – 1,8 balo). (R4-42).

Žvelgiant į perspektyvą, vietos gyventojai visose srityse išvelgia teigiamus poslinkius. Labiausiai respondentų nuomone teigiama linkme keičiasi viešosios paslaugos gyventojams. Tačiau nepaisant palankaus vertinimo, būtent paslaugų organizavimą vietos gyventojai ateinančiu programavimo laikotarpiu siūlo finansuoti prioriteto tvarka (R4-43). Respondentai siūlo finansuoti tokias sritis (pateikiama svarbos tvarka) (R4-44):

- 1- parama veiksams, kuriantiems darbo vietas;
- 2 - paslaugų vietos gyventojams plėtra;
- 3-4 - paslaugų socialiai pažeidžiamos grupėms plėtra;
- 3-4 - novatoriškų sprendimų diegimas kaimo vietovėse;
- 5-6 - bendruomeniškumą skatinančios iniciatyvos;
- 4-5 - viešosios infrastruktūros pagerinimas. (žr. VPS 5 priedo 7 lentelę).

Verta paminėti, kad vietos gyventojai palankiai vertina naujovių diegimą ir siūlo finansuoti būtent novatoriškus sprendimus. Apklausa atskleidė, jog vis dar aktualus viešosios infrastruktūros tobulinimas. Nors 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu atnaujinta daug viešosios infrastruktūros objektų, esama situacija netenkina dalies gyventojų poreikių. Ir tai galima suprasti, nes VVG teritorijoje dominuoja mažos kaimo gyvenvietės, kuriose nėra daugelio socialinės infrastruktūros objektų (R4-45). Didelį nepatogumą kelia ir tai, kad didžioji dalis VVG teritorijos kelių – neasfaltuoti (žr. 2.4. potemę).

VVG suformuluotoje teritorijos vizijoje iki 2023 m., „užprogramuotas“ išsipareigojimas kryptingai veikti, jog VVG teritorija taptų klestinčiu Dzūkijos kraštu, kuriame būtų gera gyventi. Tai reiškia sudaryti galimybes tenkinti vieną iš svarbiausių gyventojų poreikių – gauti būtinas paslaugas. Remiant paslaugų vietos gyventojams organizavimą, bus prisidėta prie aukštesnės vietos gyventojų gyvenimo kokybės. VVG taip pat išsipareigoja remti tautinio vietos tradicijų puoselėjimą ir populiarinimą.

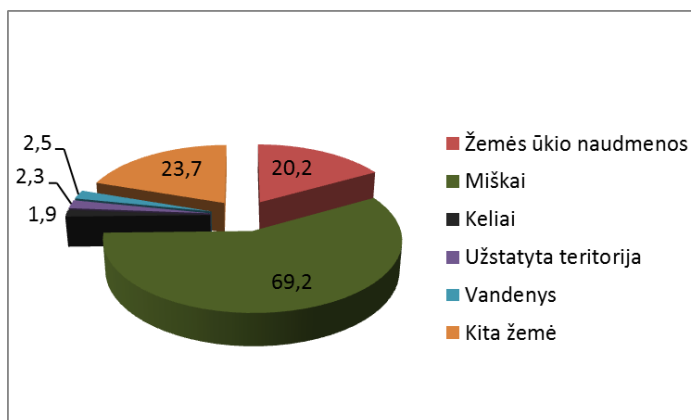
2.6. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

✓ ***Žemės fondas, jo struktūra, žemės ūkio naudmenų kokybė ir jų tinkamumas žemės ūkio veiklai***

Bendras Druskininkų savivaldybės žemės fondas 2014 m. sausio 1 d. duomenimis – 45392,25 ha (R5-1). Miškai sudarė didžiausią žemės fondo dalį – 69,2 proc. (R5-2) (Alytaus apskrityje – 49,4 proc., Lietuvoje – 53,0 proc.), o žemės ūkio naudmenos – 20,2 proc. viso žemės fondo (R5-3)

(Alytaus apskrityje – 36,3 proc., Lietuvoje – 32,6 proc.).⁷⁷ Visą žemės fondo struktūrą galima matyti 2.6.1. paveiksle. 2014 m. lyginant su 2011 m., žemės fondo struktūra pakito nežymiai. Didžiausi pokyčiai - 2,4 proc. padidėjo kitos žemės plotas ir tiek pat sumažėjo užstatytų teritorijų plotas.

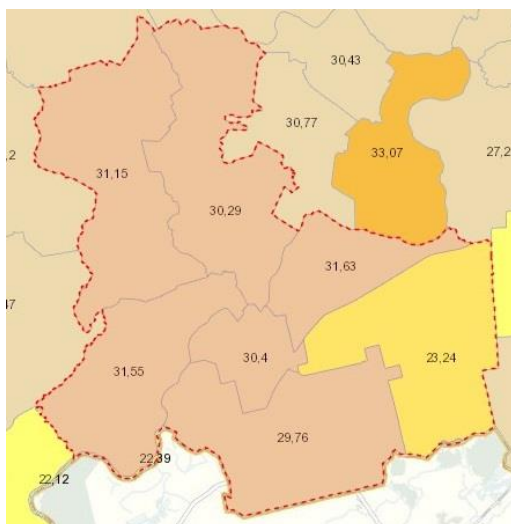
Žemės ūkio naudmenų bendras plotas Druskininkų VVG teritorijoje 2014 m. sausio 1 d. buvo 9157,87 ha (R5-4). Žemės ūkio naudmenų struktūroje didžiausią dalį sudarė ariama žemė – 65,8 proc. Pievos ir natūralios ganyklos sudarė 30,9 proc., sodai – tik 3,3 proc. visų žemės ūkio naudmenų. Žemės ūkio naudmenų plotas lyginant su 2011 m. sumažėjo 12 ha. Nežymiai keitėsi ir žemės ūkio naudmenų struktūra: 15,7 ha sumažėjo ariamos žemės plotas, sodų plotas sumažėjo 7,6 ha o pievų ir natūralių ganyklų plotas padidėjo 11,1 ha. (R5-5).⁷⁸

2.6.1. pav. Žemės fondo pasiskirstymas pagal žemės naudmenų plotą, proc.

Šaltinis: Žemės informacinės sistemos duomenys

Druskininkų VVG teritorijoje sąlygos ne itin tinkamos žemės ūkio veiklai. Vidutinis dirvožemio našumo balas VVG teritorijoje – tik 28,57 balo⁷⁹ (R5-6). 2.6.2. paveiksle galima matyti visos Druskininkų savivaldybės teritorijos dirvožemio našumo balus.

2.6.2. pav. Dirvožemio našumo balai Druskininkų savivaldybėje

Šaltinis: Žemės informacinės sistemos duomenys

✓ *Plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama*

⁷⁷ [http://zis.lt/statistika/zemes-apskaita/Duomenys apima ir savivaldybės centrą – Druskininkų miestą.](http://zis.lt/statistika/zemes-apskaita/Duomenys%20apima%20ir%20savivaldybės%20centrą%20–%20Druskininkų%20miestą)

⁷⁸ [http://zis.lt/statistika/zemes-apskaita/.](http://zis.lt/statistika/zemes-apskaita/)

⁷⁹ www.geoportal.lt. Skaičiuojant vidutinį žemės našumo balą VVG teritorijoje, Druskininkų miesto teritorijos žemės našumo balas neįtrauktas.

2014 m. duomenimis, Druskininkų VVG teritorijoje ekologiškai ūkininkaujama buvo 211,92 ha sertifikuotuose plotuose, kai 2011 m. – 188,49 ha plotuose.⁸⁰ Taigi, per 3 metus sertifikuoti plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, padidėjo 12,43 proc. (R5-7).

✓ *Kraštovaizdis ir jo tinkamumas rekreacijai*

Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 m. programoje Pietų Dzūkijos regionas, apimantis ir Druskininkų savivaldybę, priskiriamas prie prioritetinių turizmo plėtros regionų, apimančių patraukliausius turistinius objektus (R5-8). Lietuvos bendrajame plane Druskininkų - Marcinkonių (Varėnos r.) arealas išskirtas kaip ypač svarbus nacionalinės reikšmės arealas kraštovaizdžio tvarkymo politikos požiūriu, o Alytaus – Druskininkų arealas priskiriamas prie labai didelio ir didelio potencialo rekreacinių arealų, sudarančių nacionalinės svarbos rekreacines sistemas (R5-9).

Druskininkų VVG teritorija - miškų, upių ir ežerų kraštas. Uogų, grybų, vaistingųjų augalų, medžiojamų žvėrių ir paukščių gausūs miškai, kurių didžioji dalis - pušynai, sąlygoja sveikatinimui puikiai tinkantį mikroklimatą, atveria plačias galimybes poilsiui ir turizmui. Labiausiai intensyviai poilsiui tinka didžioji dalis greta Druskininkų kurorto esančių miškų bei dalis miškų prie Latežerio, Ilgio ir Grūto ežerų (R5-10).

Savivaldybės teritorijoje yra 49 ežerai (21 iš jų yra pripažintas Valstybinės reikšmės vandens telkiniais) bei tvenkiniai. Reikšmingiausi vandens telkiniai yra Avirio (vienas švariausių Lietuvos ežerų), Latežerio (su unikalia žemapelke), Grūto, Ilgio, Liškiavio, Baltojo, Juodojo Bilso, Gervinio ežerai. Ypač išvaizdūs ir patrauklūs maži miško ežerėliai - Mergelių akys, Ašarinis, taip pat grupė ežerėlių kairiajame Nemuno upės krante, Snaigupės – Ricielių apylinkėse. Viečiūnų seniūnijoje įrengtos visuomeninės paskirties poilsio zonos ir maudyklės prie Ilgio, Latežerio ir Ešerinio ežerų, Leipalingio seniūnijoje poilsio vietės įkurtos prie Baltosios Ančios HES, Drapalio, Giedavardžio, Šaulio ir Avirio. Nemuno baseino ežeruose gausu lydekų, lynų, karšių, vėgelių ir kitų žuvų. Per savivaldybės teritoriją teka ne tik didžiausia šalies upė Nemunas (šios upės teritorija svarbi migruojantiems paukščiams). Čia gausu ir mažesnių upelių: Ratnyčios, Grūtos, Avirės, Bilsinyčios, Snaigupės, Grovos, Mašnyčios, Seiros, Vilkės ir kt. (R5-11).

Nuo Druskininkų link Švendubrės kaimo, kuris įsikūręs Raigardo landšaftiniame draustinyje, driekiasi dviračių takai su pavėsinėmis. Yra gamtos paminklas „Velnio akmuo“. Ten, kur Nemunykštis įteka į Nemuną, stūkso juodasis kalnas. Nuo jo viršūnės atsiveria puiki panorama: vingiuoja Nemuno juosta ir plyti Raigardo slėnis, tolimoje matosi Užubalio kalnas. Švendubrės kaimas ypatingas tuo, kad jame nuolat lankėsi ir kūrė kompozitorius ir dailininkas M.K. Čiurlionis (R5-12).

Druskininkų VVG teritorijoje populiarinant vietos turizmo paslaugas įgyvendinami novatoriški sprendimai. VŠĮ „Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras“ įgyvendino iš vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos lėšų finansuotą vietos projektą „Išmanusis kaimas“. Projekto vykdymo metu mobilioje aplikacijoje apie Druskininkus sukurta ir įdiegta atskira skiltis apie Druskininkų savivaldybės kaimiškoje teritorijoje veikiančias kaimo bendruomenes, lankytinus objektus ir teikiamas paslaugas. Programėlės dėka turistai mobiliajame telefone gali rasti informaciją apie konkrečioje vietovėje esančius objektus, teikiamas paslaugas, planuoti maršrutą ir pasirinkti kelią link jo (R5-13).

Mėgstantiems važinėti dviračiais yra siūlomi 2 dviračių maršrutai po Druskininkų kurortą ir jo apylinkes (R5-14):

1) „Žvaigždžių orbita“. Maršrutas prasideda Druskininkuose, o VVG teritorijoje siūloma aplankyti Velnio akmenį, Švendubrės kaimą, Raigardo slėnį. Maršruto ilgis: 9 km, 12 km, arba 24 km. Trukmė: 2- 4 val., arba 6 val.;

2) „Žilvino takas“. Keliaujama iš Druskininkų kurorto pro Neravų mišką, Ilgio ežerą, Grūto parką, A. Česnulio skulptūrų ir poilsio parką, Ratnyčią. Maršruto ilgis: 6 km, 8 km arba 12 km. Trukmė: 2-3 val. arba 6 val.

⁸⁰ VŠĮ „Ekoagros“ duomenys. Žr. VPS 15 priedą.

Informaciją apie turizmo paslaugas Druskininkų savivaldybėje, o tuo pačiu ir Druskininkų VVG teritorijoje teikia Druskininkuose įsikūręs VšĮ „Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras“ (R5-15).

✓ **Biologinė įvairovė ir saugomos teritorijos**

VVG teritorijos gamtos turtai saugomi Dzūkijos nacionaliniame parke (į VVG teritoriją patenka jo dalis - 1306,40 ha) ir dvylikoje draustinių.⁸¹ (R5-16). Dzūkijos nacionaliniame parke saugomi ypač vertingo Dainavos krašto gamtiniai ir kultūriniai kompleksai, čia siekiama užtikrinti Nemuno ir Merkio santakos upyno ekologinę pusiausvyrą, puoselėti Dzūkijos kultūrinės tradicijas, tradicinius ūkininkavimo metodus. Parko miškai išskirti kaip Natura 2000 teritorija retų paukščių ir buveinių apsaugai (R5-17). Informacija apie draustinius ir juose saugomus objektus pateikiama 2.6.1. lentelėje.

2.6.1. lentelė. Saugomos teritorijos Druskininkų VVG teritorijoje⁸²

Eil. Nr.	Saugoma teritorija	Saugomi objektai
1.	Uciekos geomorfologinis draustinis (DNP teritorijoje, plotas - 173,34 ha ⁸³)	Unikalūs eroziniai Nemuno slėnio šlaitų kompleksai su skardžiais ir cirkais, atsiveriančiais grioviniais intakų slėniukais.
2.	Avirės hidrografinis draustinis (plotas - 310,64 ha)	Besalpio slėnio mažai vingiuotas Avirės upelis
3.	Druskininkų botaninis draustinis (plotas - 4,81 ha)	Retų rūšių augalų augimvietės
4.	Vilko botaninis draustinis (plotas - 109,53 ha)	Retų rūšių augalų augimvietės
5.	Cimakavo ornitologinis draustinis (plotas - 366,71 ha)	Pelkė, vertinga ornitologiniu požiūriu
6.	Baltosios Ančios herpetologinis draustinis (plotas - 15,68 ha)	Medvarlių populiacija
7.	Stračiūnų herpetologinis draustinis (plotas - 23,92 ha)	Balinių vėžlių populiacija
8.	Gerdašių entomologinis draustinis (plotas - 12,43 ha)	Retų, nykstančių vabzdžių populiacija
9.	Žiogelių etnokultūrinis draustinis (DNP teritorijoje, plotas - 21,94 ha)	Panemunių dzūkų kaimų erdvinė planinė struktūra bei etninės tradicijos
10.	Liškiavos kraštovaizdžio draustinis (DNP teritorijoje, plotas - 338,74 ha)	Vienas raiškiausių Lietuvoje Nemuno vingių su istoriškai ypač vertingais piliakalniais, unikaliais geomorfologiniais panemunės raguvyno kompleksais
11.	Nemuno kraštovaizdžio draustinis (DNP teritorijoje, plotas - 348,89 ha)	Rėvingas pralaužtinis Nemuno vidurupio slėnis su unikaliais geomorfologiniais ir hidrografiniais elementais, būdingais panemunės kaimais, archeologinėmis vertybėmis ir raguvėtų miškų biocenozėmis.
12.	Raigardo kraštovaizdžio draustinis (plotas - 1071,95 ha)	Raigardo slėnis – didžiausias Lietuvoje sufozinis cirkas

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos sudaro 1421,49 ha. Joms priskiriamos: Avirės upė (54,46 ha), Dainavos giria (plotas VVG teritorijoje - 1306,40 ha), Margų kaimo apylinkės (10,98 ha), Stračiūnų kaimo apylinkės (49,65 ha). Prie paukščių apsaugai svarbių teritorijų išskiriama jau minėta Dainavos giria (R5-18).

⁸¹ <http://stk.vstt.lt/stk/ataskaitos.jsp?lang=lt&jsessionid=D77481C031F42D04F1204296E7908F65>.

⁸² www.vstt.lt ir <http://www.cepkeliai-dzukija.lt/>.

⁸³ Čia ir toliau nurodomas draustinio plotas Druskininkų VVG teritorijoje.

Saugomų gamtos paveldo objektų statusą turi: Velnio akmuo (geologinis paminklas, esantis Švendubrės kaime, tarp Nemuno ir kelio Liškiava – Žeimiai), Snaigupėlės atodanga (geologinis paminklas Gailiūnų kaime), Latežerio ažuolas (botaninis objektas, esantis Latežerio kaime). (R5-19).

Druskininkų VVG teritorijoje gausu miško gėrybių, mineralinio vandens, gydymo tikslams tinkamų durpių, neužterštų žemės ūkio naudmenų gaminti ekologišką žemės ūkio ir kitą vietos produkciją. Pavyzdžiui, vertingais mineralais prisotintas dirvožemis (Gerdašių apylinkės) leidžia auginti išskirtinės kokybės vaistažoles, prieskoninius augalus ir pan.⁸⁴ (R5-20).

✓ *Vandens kokybė*

UAD „Druskininkų vandenys“ rūpinasi gyventojams tiekiamo geriamojo vandens kokybe. Druskininkų mieste yra įdiegta geležies šalinimo technologija, paruoštas geriamasis vanduo atitinka Lietuvos higienos normos HN 24:2003 reikalavimus pagal visus indikatorinius, cheminius ir mikrobinius rodiklius. Nugeležintas vanduo tiekiamas Viečiūnų gyvenvietės, Neravų ir Gailiūnų kaimų gyventojams. Geležies šalinimo technologija taip pat įdiegta ir Leipalingyje, todėl miestelio gyventojai taip pat gauna kokybišką vandenį. Stračiūnų gyvenvietėje įdiegta vandens gerinimo sistema su geležies, amonio ir mangano šalinimo technologija, vietos gyventojams tiekiamas jau minėtos higienos normos reikalavimu atitinkantis vanduo. Švendubrės gyvenvietėje geležies šalinimo technologija kol kas neįdiegta, tad tiekiamas vanduo, nežymiai viršijantis nustatytą normą. Pagal kitus parametrus vanduo atitinka higienos normos HN 24:2003 reikalavimus.⁸⁵ (R5-21).

Druskininkų savivaldybės administracija, vadovaudamasi Higienos norma HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ kasmet vykdo vandens kokybės tyrimus. Tyrimai bus atliekami šešiuose vandens telkiniuose: Vijūnėlės tvenkinio paplūdimyje, Alkos tvenkinyje, Avirio ežere, Ašarėlės (Ešerinio) ežere, Latežerio ežere ir Ilgio ežere. Tyrimus atlieka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos laboratorijos specialistai, apie jų rezultatus informuojama visuomenė. 2015 m. viso maudymosi sezono metu vandens kokybė atitiko normos reikalavimus.⁸⁶ (R5-22).

✓ *Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys ištekliai ir jos gamyba*

Druskininkų VVG teritorijoje 16 subjektų naudojo energijos gamybai atsinaujinančius energijos išteklius.⁸⁷ Bendra instaliuota galia – 2,19 MW_{šiluma} ir 1,13639 MW_{elektra}. (R5-23). Detali informacija apie atsinaujinančių energijos išteklių naudotojus Druskininkų VVG teritorijoje pateikiama VPS 11 priede.

Gamtos išteklių, jų būklės atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai. Gyventojų anketinės apklausos rezultatai atskleidė, kad daugiausiai (28,8 proc. visų, besididžiuojančiųjų savo gyvenamąją vietovę) vietos gyventojų didžiuojasi gamta ir kraštovaizdžiu (R5-24). 2.6.2. lentelėje pateikiama informacija apie tai, kaip vietos gyventojai vertina gamtos paveldą ir jo būklę.⁸⁸

2.6.2. lentelė. Gamtos išteklių vertinimas

Sritis	Būklė	Tendencija
✓ Turistų ir kitų, čia negyvenančių žmonių, požiūris į kraštą ir jo gyventojus	2,8	2,8
✓ Viešųjų erdvių įrengimas ir priežiūra	2,5	2,7
✓ Gamtos paminklų ir kraštovaizdžio puoselėjimas	2,5	2,7
✓ Kultūros, istorijos ir architektūros paveldo puoselėjimas	2,4	2,7

⁸⁴ Druskininkų VVG parengta vietos plėtros 2007–2013 m. strategija.

⁸⁵ UAB „Druskininkų vandenys“ informacija. Žr. VPS 13 priedą.

⁸⁶ www.druskininkai.lt.

⁸⁷ Lietuvos erdvinės informacijos portalas geoportal.lt (žr. interneto nuorodą <http://www.geoportal.lt/avei/>).

⁸⁸ Būklės vertinimo reikšmės: 3 – gera; 2- vidutinė; 1 – bloga. Tendencijų vertinimo reikšmės: 3 – gerėja; 2 - neutrali; 1 – blogėja. Pateikiamas respondentų vertinimų vidurkis.

Akivaizdu, kad vietos gyventojai palankiai vertina gamtos išteklius ir jų būklę. Geriausiai vertinamas turistų ir kitų nevietinių žmonių požiūris į kraštą (žr. 2.6.1 lentelę). (R5-25). Situacija gyventojų nuomone ir toliau gerėja. Tiek viešųjų erdvių įrengimas ir priežiūra, tiek gamtos paminklų ir kraštovaizdžio, tiek kultūros paveldo puoselėjimas (šių sričių būklė) gyventojų vertinamas aukščiau nei vidutiniškai (R5-26). Tiesa, gyventojų vertinimu, kultūros, istorijos ir architektūros paveldo puoselėjimui šiuo metu skiriama kiek mažiau dėmesio nei kitoms čia nagrinėjamos sritims (R5-27). Tačiau respondentai nurodo, jog situacija visose srityse gerėja.

Vizijoje iki 2023 m. VVG teritorija – kraštas, kuriame gera ilsėtis, kurio bendruomenė sumani, puoselėja gyvenamąją aplinką. Tai reiškia, jog VVG remis krašto bendruomenės iniciatyvas, kuriomis sumaniai panaudojami krašto gamtos turtai ir stiprinamas krašto konkurencingumas.

3. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	VVG teritorija pasižymi didele turistų trauka: išsidėsčiusi aplink Druskininkų kurortą ji turi tarptautinės reikšmės turizmo infrastruktūros objektų ir nacionalinio lygmens turistų traukos centrų.	R1-6, R1-9, R3-14, R4-27
3.1.2.	VVG teritorija, patenka į nacionalinės reikšmės arealą kraštovaizdžio tvarkymo politikos požiūriu ir yra nacionalinės svarbos rekreacinių sistemų sudėtinė dalis.	R5-9
3.1.3.	VVG teritorija pasižymi vietos ištekliais, tinkamais kurti tvarų turizmo verslą ir gaminti išskirtinės kokybės vietos produkciją.	R1-8, R5-2, R5-8, R5-9, R5-10, R5-11, R5-12, R5-16, R5-18, R5-20
3.1.4.	Visose didesnėse VVG teritorijos gyvenvietėse veikia kaimo bendruomeninės organizacijos, kurios atnaujintuose pastatuose savanoriškais pagrindais vykdo bendruomenės nariams naudingą veiklą ir vis labiau įsitraukia į edukacinę veiklą bei turistų aptarnavimą.	R3-8, R3-9, R3-16, R3-28, R3-29, R4-1, R4-2, R4-3, R4-4, R4-32, R4-33, R4-34
3.1.5.	VVG teritorijoje tautinio paveldo puoselėjimas pasireiškia kaip gyvoji krašto kultūros tradicija, įtraukianti jaunimą ir suteikianti kraštui didesnę turistinį patrauklumą.	R4-28, R4-29, R4-30, R4-31, R4-32
3.1.6.	VVG teritorijoje sparčiai daugėja ūkininkų ir plinta geroji praktika užsitikrinti didesnes pajamas didinant pagamintos produkcijos pridėtinę vertę.	R3-38, R3-47
3.2.	Silpnybės	Silpnybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.2.1.	VVG teritorijos žemės yra mažo našumo, o tinkamų plėtoti žemės ūkį plotų yra santykinai nedaug.	R5-3, R5-4, R5-6
3.2.2.	VVG teritorijos absoliučią daugumą vietos ūkio subjektų sudaro labai mažos įmonės ir ūkiai, kurių investicinis pajėgumas modernizuoti savo veiklą ir kurti darbo vietas yra labai ribotas.	R3-21, R3-40
3.2.3.	VVG teritorijoje vyraujantis struktūrinis ir sezoninis nedarbas palaiko aukštą bendrą nedarbo lygį.	R2-11, R2-12, R2-25, R3-6, R3-7, R3-51
3.2.4.	VVG teritorijos gyventojai nėra aktyvūs rinkos santykių dalyviai - palyginus su šalies vidurkiu jie nėra verslūs ir jų ekonominis aktyvumas nėra aukštas.	R2-10, R3-1, R3-18, R3-50, R3-54
3.2.5.	VVG teritorijoje yra santykinai daug socialinės atskirties apraiškų.	R2-14, R2-15, R2-16, R2-17, R2-19, R2-20, R2-24, R3-5
3.2.6.	VVG teritorijos apgyvendinimo sistemos ir socialinės infrastruktūros ypatumai lemia paslaugų kaimo gyventojams stoką.	R3-37, R4-44, R4-45
3.2.7.	Prasta vietinės reikšmės kelių būklė.	R3-34
3.2.8.	Formuojasi nepalanki demografinė padėtis.	R2-2, R2-3, R2-4, R2-5, R2-26, R2-29, R4-7
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	<i>P (Political – Politiniu aspektu)</i>	

	Socialinės partnerystės praktika grindžiamas šalies viešojo sektoriaus reformavimas sustiprins NVO vaidmenį ir sudarys palankias prielaidas VVG teritorijoje gerinti paslaugų teikimą vietos gyventojams.
3.3.2.	<i>E (Economic – Ekonominiu aspektu)</i> Stiprinant šalies ekonomikos atsparumą išoriniams sukrėtimams neišvengiamai daugiau dėmesio bus skiriama vietos ūkio bei socialinio verslo vystymui ir tai suteiks naujas plėtros galimybes VVG teritorijai.
3.3.3.	<i>S (Social – Socialiniu aspektu)</i> Augantis visuomenės poreikis stiprinti socialinę integraciją palengvins socialinės atskirties, skurdo ir jaunimo socializacijos problemų sprendimą VVG teritorijoje.
3.3.4.	<i>T (Technological – Technologiniu aspektu)</i> Visuomenės susirūpinimas aplinkos apsauga užtikrina spartų klimato kaitos švelninimo technologijų progresą bei diegimą ir tai formuoja palankias prielaidas vystyti VVG teritorijos rekreacinę funkciją bei užsitikrinti ilgalaikę šio krašto plėtros perspektyvą.
3.3.5.	<i>L (Legal – Teisiniu aspektu)</i> Numatomi teisinės aplinkos pokyčiai, susiję su naujojo socialinio modelio įgyvendinimu, sudarys geresnes sąlygas NVO imtis socialinio verslo ir organizuoti savanorišką veiklą.
3.3.6.	<i>E (Environmental – Aplinkos aspektu)</i> Visuomenei vis labiau pripažįstant gamtos, istorijos, kultūros išteklių vertę ir orientuojantis į vietos produktų vartojimą VVG teritorijoje formosis palankios prielaidos imtis vietos maisto ir regioninių produktų gamybos.
3.3.7.	<i>Eq (Equality – Lygybės aspektu)</i> Socialinės atskirties ir skurdo mažinimą vis labiau siejant su socialinės integracijos stiprinimu retai apgyvendintoms kaimo vietovėms atsiveria naujos gyvenimo kokybės gerinimo perspektyvos.
3.3.8.	<i>E (Educational - Švietimo ir mokymo aspektu)</i> Šalies mastu vykdomas neformalaus jaunimo ugdymo tobulinimas yra neišvengiamai susijęs su švietimo įstaigų ir vietos bendruomenių bendradarbiavimo stiprinimu bei jaunimo įtraukimu į bendruomenės organizavimą.
3.4.	Grėsmės
3.4.1.	<i>P (Political – Politiniu aspektu)</i> Vykdomai politikai vis didesnę įtaką turės mažėjantis kaimo gyventojų skaičius ir santykinai didėjanti vyresnio amžiaus asmenų dalis – politikai, atsižvelgdami į potencialių rinkėjų lūkesčius, neskirs daug dėmesio kaimo perspektyvoms ir vengs įgyvendinti novatoriškas plėtros priemones.
3.4.2.	<i>E (Economic – Ekonominiu aspektu)</i> Mažėjant valstybės asignavimams palaikyti savivaldybėse viešąsias paslaugas ir socialinės infrastruktūros funkcionavimą paslaugų sektoriaus funkcionavimas kaimo vietovėse susidurs su labai dideliais sunkumais.
3.4.3.	<i>S (Social – Socialiniu aspektu)</i> Sisteminiai šalies socialinės rūpybos sunkumai didins skurdo pavojų pensinio amžiaus žmonėms, gyvenantiems kaime, kurie ekonominių permainų laikotarpiu nesukauptė pakankamai darbo stažo pensijai gauti.
3.4.4.	<i>T (Technological – Technologiniu aspektu)</i> Šiuolaikiškoms technologijoms sparčiai keičiant daugelį gyvenimo sričių kaimo vietovių konkurencingumas vis labiau priklausys nuo gebėjimo sparčiai diegti kaime įvairaus pobūdžio inovacijas ir naujas technologijas.
3.4.5.	<i>L (Legal – Teisiniu aspektu)</i> Valstybės asignavimams mažėjant viešosios tvarkos, priešgaisrinės saugos ir aplinkosaugos bei kultūros paveldo nuosmukio kaimo vietovėse bus išvengta tik socialinės partnerystės pagrindu sukūrus institucinės priežiūros sistemai stiprų veiklos partnerį – įgalintą ir organizuotą savanorių sąjūdį.

3.4.6.	<p><i>E (Environmental – Aplinkos aspektu)</i> Kaimo vietovių plėtrai vis labiau priklausant nuo išorės investicijų į vietos ekonomiką VVG teritorijoje gali būti ignoruojami ilgalaikės ir darnios plėtros poreikiai.</p>
3.4.7.	<p><i>Eq (Equality – Lygybės aspektu)</i> Šalies mastu vykstanti kapitalo koncentracija ir auganti rinkos konkurencija menkstant mokiai paklausai kaimo vietovėse, lems paslaugų rinkos „traukimąsi“ ir namų ūkiams gyvybiškai svarbių paslaugų prieinamumo sumažėjimą kaimo vietovėse.</p>
3.4.8.	<p><i>E (Educational - Švietimo ir mokymo aspektu)</i> Šiuolaikiškos rinkos diktuojamas ir kaimo konkurencingumo stiprinimui reikalingas žinių poreikis gali viršyti vietos plėtros subjektų gebėjimą užtikrinti savo kompetenciją tinkamai įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą principą.</p>

4. Druskininkų VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka

Eil. Nr.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikį pagrindžiantys VVG teritorijos SSGG teiginiai (Nr.)	Sąsaja su KPP 2014–2020 m. nustatytais nacionaliniais kaimo plėtros poreikiais	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Įgyvendinti inovacijas, kurios užtikrina krašto išskirtinumo vystymą ir leidžia sumaniai pasinaudoti dinamiška Druskininkų kurorto plėtra.	3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.2.3., 3.3.2., 3.3.4., 3.3.6.	Nr. 9, Nr. 11, Nr. 18,	Taip
4.2.	Užtikrinti kaimo gyventojams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą.	3.1.4., 3.2.6., 3.3.1., 3.4.2., 3.4.7.	Nr. 8, Nr. 9, Nr. 18 Nr. 19	Taip
4.3.	Remti darbo vietų kūrimą VVG teritorijoje mažinant skurdo riziką ir geriau panaudojant turizmo potencialą bei kitus vietos išteklius.	3.1.2., 3.1.3, 3.2.2., 3.2.3., 3.2.5., 3.3.2., 3.4.3.	Nr. 8, Nr. 9, Nr. 10	Taip
4.4.	Remti kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO iniciatyvas, skirtas organizuoti savanorišką veiklą ir sutvarkytuose viešuosiuose pastatuose vykdyti kaimo gyventojams naudingą veiklą bei užtikrinti krašto turistinį patrauklumą.	3.1.4., 3.1.5. 3.2.4., 3.2.5, 3.3.1., 3.3.3., 3.3.7., 3.4.2.	Nr. 9, Nr. 18, Nr. 19	Taip
4.5.	Didinti kaimo vietovėse sukuriamos produkcijos pridėtinę vertę ir tuo pačiu stiprinti smulkių ūkininkų ir kitų vietos produkcijos gamintojų konkurencingumą įgyvendinant rinkodaros priemones ir	3.1.1., 3.1.6, 3.2.1., 3.2.4., 3.3.4., 3.3.6.	Nr. 8, Nr. 9, Nr. 11	Taip

	kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“.			
4.6.	Puoselėti Dzūkijos krašto kultūros tradicijas ir kurti regioninius produktus, taip pat didinti rekreaciniu požiūriu vertingų teritorijų ir kultūros paveldo objektų pritaikymą vietos gyventojų ir turistų poreikiams.	3.1.1., 3.1.2., , 3.1.4., 3.1.5., 3.2.3., 3.2.4., 3.4.6.	Nr. 9, Nr. 19, Nr. 16	Taip
4.7.	Gerinti vietos jaunimo socializaciją labiau įtraukiant jaunuolius į vietos bendruomenės gyvenimą ir socialinės atskirties mažinimą.	3.2.5., 3.3.3., 3.3.7., 3.3.8.	Nr. 8, Nr. 9	Taip
4.8.	Remti kaimo vietovėse mokymosi visą gyvenimą praktiką ir stiprinti vietos lyderių kompetenciją šiuolaikiškai spręsti vietos plėtros uždavinius.	3.1.4., 3.2.4., 3.3.3., 3.3.4., 3.3.8., 3.4.8.	Nr. 21	Taip

II DALIS. KOKIE MŪŠŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai ir priemonės		Sąsaja su VVG teritorijos poreikiais
5.1.1.	I prioritetas: Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas		
		Kodai:	
5.1.1.1.	Priemonė: Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas	LEADER-19.2-SAVA-5	4.2., 4.4.
5.1.1.2.	Priemonė: Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu	LEADER-19.2-SAVA-6	4.2., 4.7.
5.1.1.3.	Priemonė: Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas	LEADER-19.2-SAVA-3	4.8.
5.1.2.	II prioritetas: Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas		
		Kodai:	
5.1.2.1.	Priemonė: Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	LEADER-19.2-SAVA-7	4.1., 4.3., 4.5.
5.1.2.2.	Priemonė: Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą	LEADER-19.2-SAVA-8	4.1., 4.6.
5.1.2.3.	Priemonė: Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas	LEADER-19.2-SAVA-9	4.2., 4.3., 4.4.
5.1.2.4.	Priemonė: Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“	LEADER-19.2-SAVA-10	4.1., 4.5.

6. VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su ESIF teminiais tikslais ir EŽŪFKP prioritetais bei tikslinėmis sritimis									
VPS turinys	ESIF teminiai tikslai								
	1	10	3	3	5-6	4	8	9	2
	EŽŪFKP prioritetai ir tikslinės sritys								
	1A	1C	2B	3A	4A	5C	6A	6B	6C
I VPS prioritetas: Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas									
VPS priemonė: Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas								X	
VPS priemonė: Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu								X	
VPS priemonė: Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas		X							
II VPS prioritetas: Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas									
VPS priemonė: Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius							X		
VPS priemonė: Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą								X	
VPS priemonė: Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas								X	
VPS priemonė: Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“	X								

7. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS	
Strateginio dokumento pavadinimas	VPS sąsajos pagrindimas
7.1. VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	<p>Druskininkų VVG parengta vietos plėtros 2016–2023 m. strategija siejasi su Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginiu planu (toliau – Strateginis plėtros planas).</p> <p><i>Sąsajos prioritetų lygiu:</i></p> <p>VPS I prioritetas „Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas“, kurio tikslas „Sutelkti ir įgalinti VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenę, kad ji maksimaliai pasinaudotų visomis vietos plėtros galimybėmis, įskaitant ir socialinės atskirties mažinimo teikiamą naudą“, iš dalies atitinka Strateginio plėtros plano I prioritetą „Aukštos gyvenimo kokybės užtikrinimas“ ir prisideda prie jo 1 tikslo „Viešųjų paslaugų teikimo užtikrinimas ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo ir 2 tikslo „Darni ir saugi bendruomenė“ įgyvendinimo.</p> <p>VPS II prioritetas „Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas“, kurio tikslas „Puoselėti ir panaudoti vietos kultūrą bei krašto išskirtinumą, kaip socialinės ir ekonominės plėtros svertą, atveriantį vietos plėtros galimybes, kurias suteikia Druskininkų kurorto veikla“, iš dalies atitinka Strateginio plėtros plano atitinka Strateginio plėtros plano I prioritetą „Aukštos gyvenimo kokybės užtikrinimas“ ir prisideda prie jo 1 tikslo „Viešųjų paslaugų teikimo užtikrinimas ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo ir 2 tikslo „Darni ir saugi bendruomenė“ įgyvendinimo. Minėtas VPS prioritetas taip pat iš dalies atitinka Strateginio plėtros plano II prioritetą „Išskirtinių sveikatinimo, turizmo ir kultūros paslaugų vystymas“ ir prisideda prie jo 2 tikslo „Išskirtinumo vystymas ir plėtra“ įgyvendinimo. VPS II prioritetas iš dalies atitinka ir Strateginio plėtros plano III prioritetą bei prisideda prie jo 1 tikslo „Viešosios infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“ įgyvendinimo, taip pat 2 tikslo „Darni verslo plėtra ir pažangus valdymas“ įgyvendinimo.</p> <p><i>Sąsajos priemonių lygiu:</i></p> <p>VPS I prioriteto priemonė „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“, kurios tikslas „Telkti VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenę įgyvendinant tematinio bendradarbiavimo iniciatyvas ir organizuojant savanorišką veiklą, kuri apimtų visą VVG teritoriją“, papildo Strateginio plėtros plano I prioriteto 1.2.1 uždavinio „Bendruomenių iniciatyvų skatinimas“ priemones.</p> <p>VPS I prioriteto priemonė „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6), kurios tikslas „Įtraukti vietos jaunimą į bendruomenės organizavimą ir socialinės atskirties mažinimą, užtikrinant vaikų ir jaunimo geresnį užimtumą“, taip pat priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-3), kurios tikslas „Visiems projektų pareiškėjams ir vykdytojams suteikti reikiamą kompetenciją, kuri būtina siekiant</p>

		<p>sėkmingai įgyvendinti vietos projektus“, papildo Strateginio plėtros plano I prioriteto 1.1.1. uždavinio „Kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-7), kurios tikslas „Skatinti novatoriško verslo kūrimą ir plėtrą efektyviau panaudojant turizmo ir kitus vietos išteklius“, papildo Strateginio plėtros plano 2 prioriteto 3.2.2. uždavinio „Smulkaus ir vidutinio verslo plėtra“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8), kurios tikslas „Įtraukti Druskininkų krašto bendruomenes į regioninių produktų kūrimą ir vienyti krašto tapatumo vystymo iniciatyvas kuriant regioninių produktų ženklavimo ir kokybės palaikymo sistemą“, papildo Strateginio plėtros plano 1 prioriteto 1.2.1. uždavinio „Bendruomenių iniciatyvų skatinimas“ priemonės, II prioriteto 2.2.2. uždavinio „Turizmo ir kultūros paslaugų plėtra“ priemonės bei III prioriteto 3.1.4. uždavinio Darnus kaimiškų teritorijų vystymas“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-9), kurios tikslas „Įveikinti visas kaimo bendruomeninėms organizacijoms priklausančias patalpas, taip pat užtikrinti kaimo gyventojų (ypač vyresnio amžiaus) aprūpinimą namų ūkių bei kitomis būtiniausiomis paslaugomis ir taip juos įgalinti patogiai gyventi kaime ir vykdyti savo sodybose įprastą ūkinę veiklą“, papildo Strateginio plėtros plano I prioriteto 1.1.3. uždavinio „Socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas, socialinės įtraukties didinimas“ priemonės, taip pat 1.2.1. uždavinio Bendruomenių iniciatyvų skatinimas“ priemonės ir III prioriteto 3.1.4. uždavinio „Darnus kaimiškų teritorijų vystymas“ priemonės.</p>
7.2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>Druskininkų VVG parengta VPS siejasi su Alytaus regiono 2010–2020 m. plėtros planu (toliau – Regiono plėtros planas).</p> <p><i>Sąsajos prioritetų lygiu:</i></p> <p>VPS I prioritetas „Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas“, kurio tikslas „Sutelkti ir įgalinti VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenę, kad ji maksimaliai pasinaudotų visomis vietos plėtros galimybėmis, įskaitant ir socialinės atskirties mažinimo teikiamą naudą“, iš dalies atitinka Regiono plėtros plano I prioritetą „Konkurencinga ekonomika“ ir prisideda prie jo 1.1. tikslo „gerinti verslo ir investicinę aplinką“ įgyvendinimo, taip pat 1.3. tikslo „Darniai plėtoti Dzūkijos kaimą“ įgyvendinimo.</p> <p>VPS II prioritetas „Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas“, kurio tikslas „Puoselėti ir panaudoti vietos kultūrą bei krašto išskirtinumą, kaip socialinės ir ekonominės plėtros svertą, atveriantį vietos plėtros galimybes, kurias suteikia Druskininkų kurorto veikla“, iš dalies atitinka Regiono plėtros plano I prioritetą „Konkurencinga ekonomika“ ir prisideda prie jo 1.2. tikslo „Plėtoti savitą turizmo ir rekreacijos sistemą“ įgyvendinimo, taip pat 1.3. tikslo „Darniai plėtoti Dzūkijos kaimą“ įgyvendinimo. Minėtas VPS prioritetas taip pat iš dalies atitinka Regiono plėtros plano 2 prioritetą „Darni bendruomenė“ ir prisideda prie jo tikslo: 2.2. tikslo „Gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę</p>

		<p>ir prieinamumą“, 2.3. tikslo „Didinti gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių“ įgyvendinimo ir 2.4. tikslo „Plėtoti kultūros ir sporto infrastruktūrą ir paslaugas“ įgyvendinimo.</p> <p><i>Sąsajos priemonių lygiu:</i></p> <p>VPS I prioriteto priemonės „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-5) ir „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-3) papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.3.2. uždavinio „Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas“ priemonės. VPS I prioriteto priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-3), taip pat papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.1.2. uždavinio „Gerinti viešųjų paslaugų verslui teikimo kokybę“ priemonės.</p> <p>VPS I prioriteto priemonė „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6) papildo Regiono plėtros plano II prioriteto 2.1.2. uždavinio „Didinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei personalo kompetenciją“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-7) papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.3.3. uždavinio „Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8) papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.2.3. uždavinio „Formuoti Alytaus, kaip savito ir patrauklaus regiono, įvaizdį“ priemonės, 1.3.2. uždavinio „Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas“ priemonės ir II prioriteto 2.4.2. uždavinio „Didinti etnokultūros patrauklumą ir stiprinti kultūros potencialą“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-9) papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.3.1. uždavinio „Vystyti ir modernizuoti kaimo infrastruktūrą“ priemonės, 1.3.2. uždavinio „Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas“ priemonės, 1.3.3 uždavinio „Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją“ priemonės bei II prioriteto 2.2.2. uždavinio „Didinti teikiamų sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybę“ priemonės.</p> <p>VPS II prioriteto priemonė Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-10) papildo Regiono plėtros plano I prioriteto 1.1.1. uždavinio „Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai“ priemonę ir 1.3.3. uždavinio „Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją“ priemonės. Minėta VPS priemonė taip pat papildo Regiono plėtros plano II prioriteto 2.3.3 uždavinio „Gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių didinimas, proaktyvumo ugdymas“.</p> <p>Parengta VPS 2015 m. rugsėjo 30 d. buvo raštu pateikta (popierinis variantas) Alytaus regiono plėtros tarybai (Regioninės plėtros departamento prie LR Vidaus reikalų ministerijos Alytaus apskrities skyriui). Alytaus regiono plėtros tarybos posėdyje, kuris vyko 2015 m. spalio 26 d., parengta VPS pranešimo metu buvo pristatyta Alytaus regiono plėtros tarybos nariams.</p>
--	--	---

7.3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	<p>ES Baltijos jūros regiono strategija yra Baltijos jūros regiono valstybių (Švedijos, Danijos, Estijos, Suomijos, Vokietijos, Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos) strateginio planavimo dokumentas, kurio tikslas – stiprinti Baltijos jūros regiono valstybių bendradarbiavimą. Strategija turi tris pagrindinius tikslus – apsaugoti jūrą, sujungti regioną ir padidinti gerovę – ir prioritetines sritis.</p> <p>VVG atstovaujamos teritorijos strateginio planavimo lygiu aktualiausias iš šių tikslų yra „Padidinti gerovę“, kuris apima aktualiausias sritis, tokias kaip verslumas, inovacijos, skaitmeninės technologijos, švietimas ir mokymasis visą gyvenimą, bendradarbiavimo skatinimas, moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas verslumo, inovacijų, prekybos ir švietimo srityse.</p> <p>Įgyvendinant VPS priemonės bus netiesiogiai prisidedama prie Lietuvos įgyvendinamo Baltijos jūros regiono strategijos veiksmų plano, kur Lietuvai yra patikėta: 1) stiprinti tvarų žemės ūkį, miškininkystę ir žuvininkystę (koordinuojama kartu su Suomija ir Švedija, Lietuva atsakinga už bendro veiksmo „Sustiprinti bendrą kaimo plėtros programų poveikį“ koordinavimą).</p> <p>VPS priemonių realizavimas sudaro palankias prielaidas rengti vietos plėtros projektus, kurie gerina bendradarbiavimą su Baltijos jūros regiono valstybėmis įgyvendinant gerovės gerinimui skirtus projektus, finansuojamus iš Europos sąjungos fondų, nacionalinių ir privačių lėšų.</p>
7.4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	VVG teritorijoje nėra patvirtintos žuvininkystės VVG VPS.

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

LEADER metodo principai

8.1.	<p>Teritorinis principas:</p> <p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>LEADER metodo teritorinio principo įgyvendinimas reikalauja, kad VPS sprendimai būtų grindžiami detalios visos VVG teritorijos analize, įvertinant daugelį vietos plėtros komponentų ir užtikrinant ilgalaikę krašto plėtros perspektyvą.</p> <p>VVG, vadovaudamasi teritorinio principo reikalavimais, įgyvendino veiksmus, kurie padėjo nustatyti struktūrines vietos plėtros problemas ir galimus jų sprendimus, orientuotus į ilgalaikę VVG teritorijos raidą. Palaikydama nuolatinį dialogą su Druskininkų savivaldybės kaimo vietovių vietos bendruomenėmis ir kitais vietos plėtros subjektais VVG nustatė ilgalaikes krašto plėtros tendencijas. Susitikimų ir diskusijų metu taip pat buvo įvertinta bendros veiklos geroji patirtis ir apibrėžti ateities siekiai.</p> <p>VVG atliko šiuos darbus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iš VVG valdybos narių sudaryta VPS rengimo darbo grupė kartu su vietos valdžios atstovais susitiko su visų kaimo bendruomeninių organizacijų nariais ir vietos gyventojais. Susitikimų metu buvo analizuojamos vietos problemos ir galimi jų sprendimai. 2. Iš aktyviausių bendruomenių narių buvo sudaryta darbo grupė, kuri pradėjo rengti vietos plėtros strategiją naujam ES programavimo laikotarpiui. Darbo grupės susirinkimuose buvo įvertinta Druskininkų savivaldybės kaimo vietovių socialinė infrastruktūra, kultūros ir gamtos išteklių, taip pat aptartas vietos gyventojų požiūris į krašto ilgalaikę perspektyvą. 3. Bendruomenių lyderiai ir kiti vietos plėtra suinteresuoti asmenys atsiliepė į VVG darbo grupės raginimus telktis ir ieškoti sau priimtinių vietos plėtros priemonių, kurios atitiktų LEADER programai keliamus reikalavimus ir konkrečios gyvenamosios vietovės ypatumus bei poreikius. Vietos plėtra suinteresuotos organizacijos ėmė aiškintis galimybes įgyvendinti tokius sumanymus, kurie būtų naudingi vietos gyventojams ir kuriuos palaikytų vietos valdžia, verslininkai bei ūkininkai. 4. 2015 metais buvo atlikta sociologinė gyventojų nuomonės apklausa. (žr. VPS 5 priedą). Gyventojų apklausoje, vadovaujantis LEADER metodika, buvo suformuluoti klausimai, kurie atskleidė VVG teritorijos kapitalo komponentų būklės ir tendencijų 252 parametrus. 5. Sociologinių tyrimų duomenys buvo pristatyti VVG organizuojuose susitikimuose, kurių buvo dešimt, ir į kuriuos buvo kviečiami visų bendruomeninių organizacijų atstovai bei visi kiti vietos plėtra suinteresuoti asmenys. Šių susitikimų metu taip pat buvo pristatytas VPS darbo grupės siūlomų strateginių sprendimų projektas bei siūlymai, kaip galima spręsti vietos jaunimo problemas. 6. VPS rengimo darbo grupė 4 kartus susitiko ir su vietos valdžios atstovais. Susitikimų metu buvo aptariama VVG teritorijos situacija, VVG siūlomi sprendimai ir išklusoma vietos valdžios nuomonė apie numatomus vietos plėtros sprendimus. Buvo konkrečiai tariamasi, kaip galima spręsti svarbiausias kaimo vietovių plėtros problemas ir kaip galima kuo efektyviau panaudoti turimus išteklius ir ES paramos lėšas laikotarpiu iki 2023 metų. Susitikimų rezultatas - pasiekti susitarimai, kaip iš principo bus sprendžiamos svarbiausios savivaldybės kaimo plėtros problemos, ir priimti partnerių tarpusavio išsipareigojimai užtikrinantys ilgalaikę krašto perspektyvą. Taip VPS sprendimai buvo suderinti su vietos valdžios planais. <p>Visų susitikimų metu aptariant naujas krašto plėtros galimybes jos buvo siejamos su socialinės atskirties mažinimu. Susitikimuose buvo visuotinai sutarta, kad Druskininkų savivaldybėje gausu vietos išteklių, kuriuos galima sėkmingai panaudoti krašto plėtrai ir vietos gyventojų naudai, jei turimi išteklių būtų restruktūrizuoti ir labiau nukreipti perspektyviai veiklai remti.</p>
8.1.1.	

	<p>VVG teritorijos plėtros perspektyvos labiausiai siejamos su vietovės specifika, t.y. su Druskininkų kurorto kaimynyste ir galimybe susieti kaimo plėtrą su kurorto perspektyvomis bei jaunimo įtraukimu į šių sąsajų kūrimą.</p> <p>Druskininkų kurorto ir kaimo apylinkių sąveikos stiprinimas yra perspektyvus todėl, kad: a) tik autentiškas kaimas gali suteikti Druskininkų kurorto veiklai nacionalinio savitumo, t.y. reprezentuoti kurorto svečiams Dzūkijos ir net Lietuvos etnokultūros paveldą; b) „ekologiškas“ ir „dzūkiškas“ kaimas gali tiekti kurortui išskirtinės kokybės maisto produktus; c) VVG teritorijoje vykdoma veikla gali praplėsti ir kokybiškai praturtinti Druskininkų kurorto turizmo paslaugų įvairovę.</p> <p>VVG teritorijos vietos plėtros sąsajos su Druskininkų kurortu yra naudingos dėl vienos paprastos priežasties – kurortas pritraukia daug mokių klientų, iš kurių gana didelė dalis domisi kurorto apylinkėmis ir noriai jas aplanko.</p> <p>Susitikimuose taip pat buvo diskutuojama, kaip geriau įveikinti bendruomeninėms organizacijoms priklausančius ir praeitu laikotarpiu suremontuotus pastatus ir bendruomeninei veiklai pritaikytas viešąsias erdves.</p> <p>Kaimo konkrečiose vietovėse veikiančių bendruomeninių organizacijų tinklas, kuris disponuoja po visą VVG teritoriją tolygiai išdėstytais pastatais, gali ateityje tapti stipria atrama ne tik plėtojant turizmo paslaugas, bet ir sprendžiant kaimo socialinius reikalus.</p> <p>Bendruomenių ūkinė veikla suteikiant vietos gyventojams būtiniausias paslaugas padėtų geriau prisitaikyti prie neišvengiamų kaimo pokyčių – ateitį į pagalbą senstantiems kaimo gyventojams ir realiai padėti tiems asmenims ir šeimoms, kurios patiria nepriteklių ir kitas įvairias socialinės atskirties apraiškas.</p>
8.1.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p> <p>VPS prioritetuose ir priemonėse numatytas VVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimas. Kaip minėta, VPS sprendimai grindžiami socialinės partnerystės sutarimais. Toks VPS įgyvendinimo būdas neišvengiamai leis efektyviau panaudoti krašto išteklius novatoriškai VVG teritorijos plėtrai.</p> <p>VPS 1 prioriteto „Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas“ priemonėms keliamas tikslas – sutelkti ir įgalinti VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenę, kad ji sumaniai pasinaudotų krašto plėtros galimybėmis, kurias teikia Druskininkų kurorto plėtra. Įgyvendinant priemones bus remiamas bendradarbiavimas, kuris padės geriau atpažinti krašto išteklius, taip pat įgalins asmenis bei organizacijas spręsti, kaip geriau sutelkus pajėgas realizuoti gyvenamosios vietovės pranašumus.</p> <p>VPS 2 prioriteto „Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas“, kurio tikslas - puoselėti ir panaudoti vietos kultūrą bei krašto išskirtinumą, kaip VVG teritorijos socialinės ir ekonominės plėtros svertą - visos priemonės yra nukreiptos atskleisti ir pasinaudoti Druskininkų krašto unikalumu.</p> <p>Įgyvendinant VPS priemonę „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (LEADER-19.2-SAVA-7) bus parengti ne mažiau kaip 3 demonstraciniai ūkio ir verslo novatoriškos plėtros projektai, kurie skatins vietos ūkininkus ir verslininkus verslo plėtrai efektyviau panaudoti vietos išteklius. Pavyzdžiui, susitikimuose su gyventojais iškelta šunų viešbučio steigimo idėja labai gerai iliustruoja kurorto kuriamas galimybes plėtoti verslą kaimo vietovėje. Minėta idėja yra novatoriška ir turi prasmę tik netoli Druskininkų kurorto esančioms kaimo vietovėms, o daugeliui kitų šalies kaimo vietovių ji būtų tiesiog absurdiška.</p> <p>VVG teritorijos išskirtinius pranašumus ir kiekvienos bendruomenės unikalumą atskleis VPS priemonė „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8), kurios įgyvendinimas iškelia tikslą sukurti kiekvienai Druskininkų krašto bendruomenei mažiausiai po vieną konkurencingą regioninį produktą, taip pat suvienyti atskiras vietos krašto tapatumo vystymo iniciatyvas įkuriant regioninių produktų ženklavimo ir kokybės palaikymo sistemą.</p>

	<p>VPS priemonės „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-9) realizavimas numato įveikinti visas kaimo bendruomeninėms organizacijoms priklausančias patalpas, taip pat užtikrinti kaimo gyventojų (ypač vyresnio amžiaus) aprūpinimą namų ūkių bei kitomis būtiniausiomis paslaugomis ir taip juos įgalinti patogiai gyventi kaime ir vykdyti savo sodybose įprastą ūkinę veiklą.</p> <p>VPS priemonė „Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-10) užtikrins vietos gamintojų ir kaimo bendruomeninių organizacijų bendradarbiavimą sukuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“, t.y. organizuojant kooperuotą vietos produkcijos supirkimą, saugojimą, taip pat realizavimą Druskininkų kurorto klientams bei steigiant ir administruojant Leipalingyje savaitinį vietos produkcijos turgų.</p>
8.2.	<p>„Iš apačios į viršų“ principas:</p>
8.2.1.	<p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>VVG visuose VPS rengimo etapuose įgyvendino principą „iš apačios į viršų“, nes siekė suaktyvinti vietos bendruomenę ir tęsti pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų bendradarbiavimo praktiką, ją nukreipiant krašto ateities perspektyvoms aptarti. Rengiant VPS buvo siekiama gauti kuo daugiau vietos plėtros sprendimų, kurių pagrindas - vietos iniciatyva.</p> <p>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG vietos bendruomenė buvo įtraukta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) organizuojant viešus susitikimus ir fokus grupes. Buvo surengtos 2 fokus grupės, į jas buvo kviešti ūkininkai ir verslo įmonių, kurios vykdo veiklą kaimo vietovėse, atstovai, taip pat fiziniai asmenys, ketinantys įgyvendinti verslo projektus kaimo vietovėse. Susitikimuose dalyvavo 43 asmenys. Susitikimų medžiaga buvo panaudota rengiant strategijos dokumentą; 2) prašant pateikti savo srities statistinius duomenis (pvz., seniūnai teikė informaciją apie VVG teritorijos gyventojus; savivaldybės administracijos skyrių specialistai teikė duomenis apie švietimo, socialinės srities būklę, ES fondų pritraukimą į teritoriją; savivaldybei pavaldžios įstaigos teikė informaciją apie savo veiklą ir t.t.); 3) vykdant vietos gyventojų anketavimą (žr. 2.2 potemę). <p>Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus vietos bendruomenė buvo įtraukta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) socialinės partnerystės pagrindu rengiant teritorinius susitarimus, kokius „vedančius“ projektus privalu įgyvendinti konkrečioje teritorijoje; 2) viešuosiuose susirinkimuose ir vykdant vietos gyventojų anketavimą (žr. 2.2 potemę) vietos gyventojams buvo sudarytos galimybės išsakyti savo nuomonę dėl pagrindinių savo poreikių ir atitinkamos krašto raidos prioritetų. <p>Apklauskos dalyviai galėjo įvardyti, kokios gyvenamosios vietovės problemos yra pačios opiausios ir kokioms sritims prioriteto tvarka turi būti nukreipta naujojo laikotarpio parama.</p> <p>Nustatant VPS prioritetus, pasirenkant VPS priemones ir numatant jų įgyvendinimui reikiamus finansinius išteklius lemiamus sprendimus priimdavo VPS darbo grupė kartu su VVG valdybos nariais. Atlikus socialinės ir ekonominės situacijos bei gyventojų poreikių analizę buvo parengtas prioritetų ir priemonių bei finansinio plano projektas (derantis su vietos valdžia dėl priemonių įgyvendinimo kofinansavimo), kuris buvo viešai pristatytas vietos gyventojams 10 renginių metu (žr. VPS 8 priedą). Renginiuose iš viso dalyvavo 161 vietos gyventojas. Į šiuose renginiuose gautas pastabas VVG atsižvelgė priimdama galutinius sprendimus.</p> <p>VVG sutarus su vietos valdžia, kad bus paremtos vietos iniciatyvos, kurios spręs įvairių paslaugų organizavimo vietos gyventojams ir turistams klausimus, prasidėjo konstruktyvus darbas vietos lygiu ieškant realių sprendimų ir potencialių bendros veiklos partnerių.</p>
8.2.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p>

Siekdama palaikyti vietos gyventojų ir jų interesams atstovaujančių organizacijų domėjimąsi VPS įgyvendinimu, VVG planuoja sukurti skaidrią jos įgyvendinimo aplinką ir skirti pakankamai daug dėmesio bei išteklių jos viešinimui, taip pat įgyvendinti vietos bendruomenės aktyvinimo veiksmus, kurie leistų į strategijos įgyvendinimo kūrybinį procesą įtraukti kuo daugiau pareiškėjų.

Rengiant kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją apie tai bus iš anksto skelbiama interneto svetainėje www.dvvg.lt, VVG nariai skleis informaciją savo kanalais panaudodami asmeniškus kontaktus. Dokumentacijos projektas bus paskelbtas minėtoje interneto svetainėje, vietos gyventojai bus kviečiami per nustatytą laiką pareikšti pastabas ir pasiūlymus.

Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami ne tik VVG, NMA interneto svetainėse, bet ir vietos spaudoje bei asmeniškai kreipiantis į vietos lyderius siekiant „žmogiškaisiais kanalais“ kuo plačiau paskleisti informaciją vietos organizacijoms ir kaimo gyventojams apie galimybę pasinaudoti VPS įgyvendinimo parama.

Vietos projektų atrankai ir tvirtinimui vietos gyventojai turės įtakos siūlydami vietos projektų atrankos kriterijus, kurie vėliau bus apsvarstyti VVG valdybos. Planuojama iš potencialių pareiškėjų surinkti projektinius pasiūlymus (trumpus projektų idėjų aprašymus), kurių pateikimo formose bus prašoma nurodyti nors keletą projektų vertinimo kriterijų, kurie atskleistų jų siūlomo projekto vertę.

VVG valdyba laiko, kad projektų atrankos kriterijų formavimas yra svarbus jos veiklos baras. Vykdam šį darbą numatoma vykdyti socialinį dialogą su visomis suinteresuotomis šalimis ir visų pirma - su potencialiais projektų pareiškėjais. Didesnis dėmesys šiai veiklos sričiai kyla todėl, kad VVG orientuojasi ne į mechaniską projektų atrankos kriterijų taikymą, bet į LEADER metodo reikalavimus atitinkantį veikimo būdą, kai deramasi su projektų rengėjais ir bandoma surasti tokius vertinimo kriterijus, kurie įgalina ir „silpniausius“ pareiškėjus įgyvendinti vietos plėtrai reikšmingas iniciatyvas.

Atrenkant vietos projektus informacija apie projektų vertinimo atskirų etapų ir galutinius rezultatus bus skelbiama interneto svetainėje www.dvvg.lt.

VPS įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi interneto svetainėje www.dvvg.lt, vietos spaudoje ir susitikimų su vietos gyventojais metu. VVG taip pat planuoja atlikti vietos gyventojų apklausas, kurių metu suinteresuoti asmenys galės išsakyti nuomonę, kiek įgyvendinami projektai naudingi teritorijai, ar jų poveikis buvo toks, koks planuotas ir t.t. Šie VPS įgyvendinimo stebėsenos veiksmai padės VVG valdybai įvertinti, ar strategijos realizavimas vyksta pagal numatytą planą, ar reikalinga VPS įgyvendinimo proceso korekcija.

Principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas neišvengiamai susijęs su naujovių realizavimu.

Visų pirma, pasirinktų VPS priemonių realizavimas inicijuos ir parems daug vietos iniciatyvų, kurios skatins bendradarbiavimą ir vietos gyventojų bei jų interesams atstovaujančių organizacijų aktyvią bendrą veiklą, kuri ne tik įpareigos, bet ir taps naujove kiekvienai partnerystėje dalyvaujančiai šaliai.

Antra, VVG teritorijos aktyvinimo veiklos bus organizuojamos nuolat tikslinantis, kokios paramos ir kokiomis formomis ją tikslinga teikti potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Vietos gyventojai, įstaigos ir organizacijos bus kviečiami išreikšti nuomonę dėl pageidaujama techninės paramos formų.

Trečia, VVG ketina kviešti daugiau projektinės patirties turinčius gyventojus ir organizacijas perteikti savo patirtį mažiau patyrusiems pareiškėjams.

Ketvirta, įgyvendinant VPS vietos gyventojų ir organizacijų aktyvinimo darbą profesionaliai koordinuos už animavimo veiklą atsakingas VVG administracijos darbuotojas.

8.3. **Partnerystės principas:**

8.3.1. *Principo laikymasis rengiant VPS:*

	<p>Rengdama VPS, VVG sąmoningai ir įvairiais būdais stiprino ryšius tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų, kad vietos plėtros pagrindiniai partneriai išmoktų ieškoti ir rasti sprendimus, atitinkančius naujojo laikotarpio reikalavimus ir krašto raidos ateities iššūkius. Susitikimuose VVG viešai skelbė, jog naujojo laikotarpio iššūkiai yra tokie dideli, kad siekiant surasti veiksmingus atsakus būtina socialinės partnerystės principą įgyvendinti labai konkrečiai.</p> <p>VVG siekė, kad socialinės partnerystės ryšiai, besiformuojantys rengiant VPS, būtų užfiksuoti teritorinių susitarimų forma. Teritorinius susitarimus VVG traktuoja kaip garantiją, kuri laiduoja, jog numatyti sprendimai yra visuotinai aptarti ir juos remia daugelis suinteresuotų šalių.</p> <p>VVG, rengdamasi 2015-2020 m. VPS įgyvendinimui, patvirtino naujus VVG įstatus ir atnaujino VVG valdybos sudėtį pagal keliamus reikalavimus. Formuojant ir atnaujinant VVG valdybą buvo išlaikytos būtinos proporcijos tarp vietos valdžios, pilietinės visuomenės ir verslo sektoriaus atstovų. VVG nariai suformulavo bendras vertybes (žr. 1.2 potemę), kuriomis bus vadovaujama vykdam partnerystės organizacijos veiklą.</p>
8.3.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p> <p>VPS pagrindinis įgyvendinimo tikslas - skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, todėl socialinė partnerystė pasitelkiama kaip svertas, leidžiantis nukreipti vietos projektų kūrybiškumą ir energiją šiam tikslui pasiekti.</p> <p>Daugiausia lėšų ir dėmesio bus skiriama VPS priemonei „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-9) įgyvendinti. Tvariai vietos plėtrai svarbu užtikrinti svarbiausių paslaugų kaimo gyventojams prieinamumą. Suvienijus socialinių partnerių pastangas realu spręsti daugeliui kaimo gyventojų aktualų paslaugų organizavimo uždavinį, tuo pačiu nepamirštant krašto svečių aptarnavimo.</p> <p>Įgyvendinant VPS bus remiamos įvairios bendradarbiavimo formos, kurios apims ne tik socialinės partnerystės praktiką tarp pagrindinių visuomenės sektorių (pilietinės visuomenės, verslo ir valdžios).</p> <p>Naują bendradarbiavimo patirtį suteiks priemonių „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-5) ir „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6) įgyvendinimas. Šių priemonių realizavimas padės pagrindus VPS numatytai veiklai, kuri reikalauja glaudesnio bendradarbiavimo.</p> <p>VVG, numatydamą įgyvendinti VPS, daug dėmesio skiria organizacinėms priemonėms. VPS įgyvendinimą organizuos VVG valdyba, kurioje yra proporcingas socialinių partnerių atstovavimas. Valdybos posėdžių metu bus aptariama VPS įgyvendinimo eiga ir ieškoma sprendimų iškilus probleminiams klausimams. Taip pat planuojama imtis priemonių, kurios padėtų VVG nariams kūrybiškai tobulėti (pvz., patirties mainų renginiai su Lietuvos ir užsienio VVG, mokymai VVG nariams aktualiomis temomis, kūrybinės sesijos ir pan.). VVG interneto svetainėje bus patalpinta informacija apie galimybę prisijungti prie VVG komandos, kadangi VVG yra atvira organizacija naujiems nariams – aktyviems vietos plėtros dalyviams.</p>
8.4.	<p>Inovacijų principas:</p>
8.4.1.	<p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>Rengiant VPS socialinės partnerystės principo įgyvendinimas užtikrino naujų vietos plėtros idėjų atsiradimą. Kita vertus, susitikimuose su vietos gyventojais VVG viešai deklaravo naujovių būtinybę kaip vienintelę alternatyvą dabartinei kaimo raidai, kuri netenkina vietos gyventojų.</p> <p>VVG, ieškodama pagrindinių VPS sprendimų, akcentavo ne žinybinius, bet visas VVG atstovaujamos teritorijos plėtros poreikius, kuriuos dažniausiai galima spręsti tik socialinės partnerystės pagrindu.</p>

	<p>Atskirų inovacijų įgyvendinimas nepatenkina VVG - VPS suformuluotos naujos vietos plėtros strateginės kryptys ir valdymo inovacijos.</p> <p>VPS rengimo metu buvo aprobuotos naujos VPS strateginės kryptys: pilietinės visuomenės įgalinimas imtis socialinio verslo; jaunimo įgalinimas organizuoti vietos bendruomenių veiklą; savanoriškos veiklos organizavimas; bendradarbiavimas kuriant trumpas maisto tiekimo grandines ir regioninius produktus bei kitas priemones, didinančias vietos produkcijos pridėtinę vertę.</p> <p>Valdymo inovacijų diegimą VVG supranta kaip būtinybę užtikrinti vietos plėtrą įgalinant organizacijas ir kitus kaimo plėtros dalyvius savarankiškai organizuoti ir veikti bendram labai pagal susidariusią situaciją, kuri rinkos sąlygomis nuolat keičiasi.</p> <p>VVG susitikimų dalyviams pristatydavo kaip siektiną vietos plėtros galimybę įvairias socialines inovacijas: socialinio verslo organizavimą (buvo pristatoma užsienio praktika ir Lietuvos bendruomeninių organizacijų ūkinės veiklos geroji patirtis), socialinio ūkininkavimo iniciatyvas (užsienio pavyzdžiai), taip pat aptardavo savanoriškos veiklos organizavimo svarbą ir analizuodavo kitas novatoriškų iniciatyvų realizavimo galimybes.</p>
8.4.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p> <p>VVG strategijos įgyvendinimą susiejo su valdymo inovacijos diegimu, t.y. su teritorinių susitarimų praktikos realizavimu. Įgyvendinant VPS labai svarbu laiku reaguoti į greitai besikeičiančią situaciją ir ypač svarbu užtikrinti bendrus vietos plėtros veiksmus. Todėl socialinių partnerių nuolatinę bendrą veiklą VVG siekia užtikrinti ir organizaciniu požiūriu.</p> <p>Išvengti deklaratyvos socialinės partnerystės galima tik nuolat atnaujinant partnerių bendrus tikslus ir išipareigojimus. VVG teritorinių susitarimų forma numato telkti pagrindinius vietos plėtros partnerius konkrečioms darbams.</p> <p>Inovacijų diegimas VVG teritorijoje numatytas įgyvendinant visas VPS priemones ir projektus.</p> <p>Projektų lygiu inovacijų įgyvendinimą užtikrins:</p> <p>1) VPS akcentuojamas bendradarbiavimas. Projektų lygiu tai užprogramuoja neišvengiamą inovacijų atsiradimą. Pvz., VPS priemone „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-5) skatinamas naujų veiklos būdų įgyvendinimas, nes remiama organizacijų bendra veikla pasirinktoje visuomenei aktualioje srityje, apimant visą VVG teritoriją ir organizuojantis savanoriškais pagrindais (t.y. reikalaujama, kad projektas būtų įgyvendinamas abeiose VVG teritorijos seniūnijose). Tokių bendradarbiavimo tinklų kūrimas ir veiklos organizavimas VVG teritorijos mastu yra nauja praktika. VPS priemone „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6) taip pat skatinama įgyvendinti naujus veiklos būdus VVG teritorijoje – jaunimo ugdymas išimtinai susiejamas su jų skatinimu aktyviau įsitraukti į viešąją veiklą, remiant jaunimo bendradarbiavimą su vyresniais bendruomenės nariais, įskaitant ir jaunimo įtraukimą į socialinių paslaugų organizavimą. Tai taip pat iš esmės nauja veiklos forma VVG teritorijoje. Įgyvendinant VPS priemonę „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8) bus stiprinamas įvairių subjektų bendradarbiavimas (vienas iš projekto atrankos kriterijų - projekte numatytas dviejų arba daugiau organizacijų/institucijų bendradarbiavimas), kuriant naujus – regiono produktus panaudojant unikalius vietos išteklius, tai krašto kultūros ir istorijos paveldą. Intensyvus bendradarbiavimas įgyvendinant VPS lems ir greitą inovacijų sklaidą;</p> <p>2) privačia iniciatyva įgyvendinami projektai (projektai, atitinkantys VPS priemonę „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-7) turės eksperimentinį ir demonstracinį pobūdį, todėl jie teiks naudą ne tik projekto pareiškėjams, bet ir daugeliui kaimo gyventojų, nes formuos naują supratimą apie vietos plėtros galimybes ir vietos išteklių panaudojimą;</p>

	<p>3) VPS įgyvendinimo geroji patirtis bus viešinama ir novatoriški projektai bus pristatomi kaip pavyzdiniai, o prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas bus papildomai informuojama apie novatoriškų vietos projektų pirmenybę.</p> <p>Priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3) numato naujovių paiešką, propagavimą ir gerosios praktikos sklaidą.</p>
8.5.	<p>Integruoto požiūrio principas:</p>
8.5.1.	<p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>VPS rengimui buvo panaudoti naujausi statistiniai duomenys. VPS pagrindas - išsami VVG teritorijos socialinio, ekonominio ir aplinkosauginio sektorių situacijos analizė. VVG rengdama šią analizę naudojo naujausius statistinius duomenis, parodančius tiek socialinio, tiek ekonominio, tiek aplinkosauginio sektorių situaciją. Daug duomenų surinkta iš Lietuvos statistikos departamento oficialiosios svetainės. Siekiant susidaryti išsamų teritorijos „vaizdą“, buvo kreiptasi į Alytaus teritorinę darbo biržą, VšĮ „Ekoagros“, Druskininkų savivaldybės administraciją, pasinaudota VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ ir kita viešai skelbiama informacija.</p> <p>VVG priėmė strateginius sprendimus, kuriais aplinkosaugos sritis apjungama su socialiniu ir ekonominiu sektoriais. Pvz., VPS priemone „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5) remiama socialinio solidarumo ir partnerystės principais grindžiama bendra veikla, be kitų aktualių klausimų sprendžiant ir aplinkosaugos klausimus (kaip viena iš galimų remti veiklų yra aplinką puoselėjančių ir tausojančių bendruomenių veiklos organizavimas). VPS priemone „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-7) skatinama ekonominė plėtra, nes remiamas naujų darbo vietų kūrimas, tačiau taip pat atkreipiamas dėmesys į tausų vietos išteklių panaudojimą (remiami projektai, kuriais numatoma efektyviai ir tausiai panaudoti turizmo ir kitus vietos išteklius). Priemone „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6) bus skatinamas ne tik jaunimo įsitraukimas į socialinės atskirties mažinimą, bet ir ugdomas jų atsakomybės jausmas už supančią aplinką (viena iš remtinų veiklų pagal šią priemonę - jaunimo įtraukimas į aplinkos puoselėjimą).</p> <p>Panoraminiis VVG teritorijos būklės vaizdas leido priimti holistinio pobūdžio VPS sprendimus, kurie užtikrina integruotą vietos plėtrą. Be to, buvo parinktos tokios VPS priemonės, kurių įgyvendinimo sąsajos papildo ir palaiko viena kitą.</p> <p>Horizontalią VVG teritorijos integraciją turės užtikrinti priemonių „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5), „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-9), „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (LEADER-19.2-SAVA-8) ir „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (LEADER-19.2-SAVA-6) įgyvendinimas.</p> <p>Vertikalią VPS įgyvendinimo integraciją užtikrins priemonių „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (LEADER-19.2-SAVA-7) ir „Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (LEADER-19.2-SAVA-10) įgyvendinimas.</p> <p>Priemonės „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3) įgyvendinimas užtikrins tiek horizontalią, tiek vertikalią integraciją. Mokymo metu užsimegs naudingi bendradarbiavimo ryšiai tarp besimokančiųjų - projektų pareiškėjų ir vykdytojų, o lektorių perduodamos žinios leis perimti visuotinai sukauptą gerąją patirtį.</p> <p>Rengiant strategiją buvo apsispręsta dėl metodo, kaip bus mažinama socialinė atskirtis ir skurdas. Numatoma veikti integruotai, bus įgyvendinami taip vadinami „universalūs</p>

	<p>dizaino sprendimai“, kurių esmė - priimti tokius sprendimus, kurie atitinka daugumos vietos gyventojų interesus ir tuo pačiu atveria naujas galimybes spręsti įsisenėjusias socialinės atskirties ir skurdo problemas.</p>
8.5.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p> <p>VPS numatyta įgyvendinti skirtingas ir tuo pačiu papildančias viena kitą viešojo ir privataus bei pilietinės visuomenės sektoriaus iniciatyvas, kurios prisidės prie socialinės atskirties apraiškų mažinimo VVG teritorijoje, skatins ekonominę plėtrą ir aplinkosaugos sektoriaus būklės gerinimą</p> <p>Socialinio verslo projektai padės spręsti paslaugų kaimo gyventojams trūkumo problemą, prisidės prie aplinkosauginių problemų sprendimo ir skurdo mažinimo. Vietos pareiškėjams bus teikiamos konsultacijos rengiant vietos projektus; vietos pareiškėjai bus orientuojami atsižvelgti ne tik į ekonominę naudą bei socialinių problemų sprendimą, bet bus raginami savo projektuose numatyti tokias veiklas, kurios apimtų ir aplinkosauginį sektorių. Pvz., organizuojant aplinkos tvarkymo paslaugų teikimą orientotis į aplinkai draugiškus sprendimus bei atsižvelgti į VVG teritorijos, kaip kurortinės vietovės, poreikius. Aplinkai draugiškų sprendimų diegimas aktualus ir teikiant, pvz., šulinių valymo, kaminų valymo paslaugas. Taip bus skatinamas vietos gyventojų jautrumas aplinkosaugos problemoms ir prisidedama prie ekologinio sąmoningumo didinimo. Vietos gyventojai per socialinio verslo plėtrą bus įtraukti ne tik į darbinę veiklą ir turės galimybę užsidirbti pajamų, jie bus įtraukti taip pat ir į pelningą turistų aptarnavimo verslą. . Sukaupus tokios ūkinės veiklos patirtį vietos gyventojams bus lengviau ir patiems savarankiškai teikti turistams paslaugas.</p> <p>VVG teritorijos bendruomenės integraciją pačiais įvairiausiai aspektais sustiprins savanorių sąjūdžio organizavimas. Šiuo požiūriu priemonės „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (LEADER-19.2-SAVA-6) įgyvendinimas yra labai novatoriškas, nes realizuojant minėtą priemonę bus užtikrintas įvairių visuomenės sričių persidengiantis veikimo būdas, kuris visų pirma organiškai suderins švietimo sistemos tvarką ir savanorišką pagal pomėgius ir pašaukimą vykdomą jaunimo veiklą. Jaunimo įtraukimas į bendruomenės organizavimą yra labai daugialypis procesas ir jis atveria labai dideles naujų socialinių ryšių kūrimo galimybes. Solidarumo ir patriotizmo vertybių pagrindu sukurti ryšiai įgalins vietos jaunimą tapti visaverčiu savo krašto šeimininku.</p> <p>VVG vietos projektams taikys reikalavimą nepažeisti darniojo vystymosi principo, nes įgyvendinant VPS siekiama integruotai (derinant ekonominius, socialinius ir aplinkos aspektus) spręsti vietos reikalus.</p> <p>VVG numato formuoti veiksmingą įgyvendinamų projektų srautą, kuris aktyvintų kaimo vietovėse ūkinę veiklą ir ją kreiptų link sąsajų stiprinimo su Druskininkų kurortu.</p> <p>VPS pasirinkta strateginė kryptis, orientuotis į kurorto plėtrą, reiškia ir ūkinės veiklos atitinkamą kreipimą realizuoti krašto privalumus ir regioninių produktų pagalba susikurti unikalias bei nuo masinės gamybos konkurencijos apsaugančias ūkinės veiklos nišas.</p> <p>Bendruomenių ūkinė veikla sudarys naujas galimybes vietos gyventojams bendradarbiauti ir tuo pačiu bus geriau panaudojami viešieji pastatai ir erdvės.</p> <p>Didžioji dalis VPS priemonių orientuota skatinti kaimo vietovėse ekonominę plėtrą kuriant socialinės ekonomikos sektorių. Socialinio verslo projektuose bus organiškai užtikrinama ekonominių ir socialinių tikslų vienovė.</p> <p>Kita vertus, gyvendinant VPS bus finansuojamas ir privačia iniciatyva grįstas verslas.</p> <p>VPS orientuota į kaimo socialinės atskirties mažinimą, t.y. labiau į vyresnio amžiaus asmenų palaikymą kaime, jiems organizuojant būtiniausias paslaugas (jas integruojant ir su paslaugomis turistams). Svarbiausia, kad šiame procese bus kuriamas jaunimo įgalinimas rūpintis sava bendruomene. Tam tikslui pasiekti bus organizuojama ir savanoriška veikla, demonstruojanti kaip galima solidariai spręsti krašto plėtros iššūkius.</p> <p>Vietos veiklos grupė visu VPS įgyvendinimo laikotarpiu teiks konsultacijas vietos projektų pareiškėjams, pagal poreikį organizuos mokymus, skirtus parengti integruoto</p>

	pobūdžio projektus, t.y. tokius, kuriuose sprendžiant pvz., ekonominio sektoriaus problemas, prisidedama ir prie kitų dviejų - socialinio bei aplinkosaugos sektorių problemų sprendimo.
8.6.	Tinklaveikos ir bendradarbiavimo principas:
8.6.1.	<p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>✓ <i>dalyvaujant VVG tinkle</i></p> <p>Druskininkų VVG yra Lietuvos vietos veiklos grupių tinklo narys nuo 2010 m. ir aktyviai dalyvavo visuose Vietos veiklos grupių tinklo organizuojamuose susitikimuose, renginiuose (bendros išvykos, mugė „Panemunių žiedai“) ir posėdžiuose (visuose visuotiniuose susirinkimuose). (Dalyvis.)</p> <p>Nuo 2011 m. iki 2013 kovo mėn. Druskininkų VVG atstovas Alvydas Varanis buvo Vietos veiklos grupių tinklo valdybos narys, atstovavęs Alytaus regionui. Per atstovavimo laikotarpį dalyvauta visuose tinklo valdybos posėdžiuose, inicijuoti Alytaus apskrities vietos veiklos grupių susitikimai arba diskusijos el. erdvėje prieš kiekvieną valdybos posėdį bendrai pozicijai suformuoti, teikti siūlymai dėl tuo metu keičiamų teisės aktų. (iniciatorius).</p> <p>Nuo 2013 m. pasikeitus Alytaus apskrities vietos veiklos grupių atstovui tinklo valdyboje, buvo aktyviai teikiami siūlymai dėl aktualių klausimų naujam valdybos nariui, dalyvauta visuose apskrities VVG diskusijose. (Dalyvis).</p> <p>✓ <i>bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos VVG</i></p> <p>Druskininkų VVG nuo 2011 m. vykdė bendrus projektus su kitomis vietos veiklos grupėmis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projektas „Druskininkų ir VVG „Pagėgių kraštas“ teritorijų gyventojų telkimas organizuojant turizmo paslaugų teikimą“ pagal Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programos priemonę „Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“ kartu su partneriu VVG „Pagėgių kraštas“. Bendra projekto vertė 48081,85 Eur. Druskininkų VVG – koordinatorius. 2. Projektas „Tęsiame dzūkišką bendravimą“ pagal Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programos priemonę „Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“ kartu su partneriu Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG)“. Bendra projekto vertė 65500,20 Eur. Druskininkų VVG – koordinatorius. 3. Projektas „Dzūkiški atsivėrimai“ pagal Lietuvos 2007-2013 m. kaimo plėtros programos priemonę „Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“ kartu su partneriais Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) ir Varėnos karšto VVG. Bendra projekto vertė 46521,66 Eur. Druskininkų VVG – partneris. <p>Druskininkų VVG pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su šiomis vietos veiklos grupėmis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) (dalyvis); 2. VVG „Pagėgių kraštas“ (iniciatorius); 3. Varėnos karšto VVG (dalyvis); 4. Alytaus r. vietos veiklos grupė (dalyvis). <p>✓ <i>bendradarbiaujant su kitomis užsienio VVG ar kitomis su vietos plėtros skatinimo veikla susijusiomis organizacijomis</i></p> <p>Druskininkų VVG yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su šiomis užsienio vietos veiklos grupėmis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vietos veiklos grupė „Lokalna Grupa Dzialania-Kanal Augustowski i Rospuda“, Lenkija (iniciatorius); - Vietos veiklos grupė „Confluences Autour de Verdon“, Prancūzija (iniciatorius). <p>Nuo 2011 m. aktyviai bendradarbiaujama, pristatomos tarptautinio bendradarbiavimo idėjos, keičiamasi informacija, dalijamasi gerąja patirtimi su šiomis užsienio vietos veiklos grupėmis (bendradarbiavimo sutartys nepasirašytos):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) VVG „Laura“, Kroatija; (dalyvis); 2) VVG Bura, Kroatija; (dalyvis); 3) VVG Krka, Kroatija; (dalyvis); 4) VVG „Lider w Ego“, Lenkija (iniciatorius);

	<p>5) Katalonijos regiono VVG tinklas „Associació d’iniciatives Rurals de Catalunya“, Ispanija; (dalyvis);</p> <p>6) VVG „The Associació per la Gestió del Programa Leader Ripollès Ges Bisaura“, Ispanija; (dalyvis);</p> <p>7) VVG „Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC)“, Ispanija; (dalyvis);</p> <p>8) Provanso – Liuberono vietos veiklos grupė, Prancūzija; (dalyvis);</p> <p>9) Arlio regiono vietos veiklos grupė, Prancūzija (dalyvis);</p> <p>10) Aukštutinio Luaro regiono Žemės ūkio rūmai, Prancūzija (dalyvis);</p> <p>11) Overnė regiono VVG „Pays du Velay“, Prancūzija (dalyvis);</p> <p>12) VVG „Zied zeme“, Latvija; (iniciatorius).</p> <p>Druskininkų vietos veiklos grupė taip pat yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį su Aleksandro Stulginskio universitetu (dalyvis).</p>
8.6.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i></p> <p>Ir toliau bus dalyvaujama VVG tinklo veikloje, Druskininkų VVG atstovo kandidatūra pagal susitarimą bus teikiama atstovauti Alytaus apskričiai VVG tinklo valdyboje. Patvirtinus kandidatūrą, bus organizuojami ne mažiau kaip 4 Alytaus apskrities VVG susitikimai – diskusijos per metus.</p> <p>Druskininkų VVG planuoja iniciuoti ne mažiau kaip 2 teritorinio bendradarbiavimo projektus su VVG partnerėmis, su kuriomis jau pasirašytos bendradarbiavimo sutartys. Taip pat bus inicijuotas inicijuosime ne mažiau 2 naujų bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas su kitomis Lietuvos VVG.</p> <p>VPS įgyvendinimo metu bus inicijuojamas ir bus dalyvaujama ne mažiau kaip 1-ame tarptautinio bendradarbiavimo projekte. Bus pasirašytos ne mažiau kaip 2 naujos bendradarbiavimo sutartis su užsienio VVG.</p>
8.7.	<p>Vietos finansavimo ir valdymo principas:</p>
8.7.1.	<p><i>Principo laikymasis rengiant VPS:</i></p> <p>Pagal LEADER programą finansuojamos VPS pasižymi tuo, kad jų įgyvendinimui skiriamas labai konkretus finansavimas. Todėl tampa aktualus vietos iniciatyvų pasiūlos ir paklausos atitikties balanso palaikymas. Dažniausiai VVG, remdamos vietos iniciatyvų realizavimą, susiduria su menku vietos pareiškėjų aktyvumu. Įprasta, kad VVG siekia visokiais būdais aktyvinti potencialius vietos projektų rengėjus, tačiau Druskininkų VVG, imdama rengti VPS įvertino ir galimą pareiškėjų aktyvumo neigiamą aspektą (nerealūs lūkesčiai ir nusivylimas jų nepatenkinus, didelis kiekis nekokybiškai parengtų projektų, lėšų vietos iniciatyvoms finansuoti trūkumas ir pan.). Vietos iniciatyvų pasiūlos ir paklausos atitikties balanso palaikymą Druskininkų VVG traktuoja kaip svarbų VPS sėkmės faktorių, kuris turi būti užprogramuojamas rengiant strategiją.</p> <p>VVG, siekdama subalansuoti vietos projektų finansavimo pasiūlos ir paklausos atitiktį, susitikimuose su gyventojais ne tik šnekėjo apie vietos poreikių tenkinimo galimybes, bet ir analizavo galimus vietos pareiškėjų įsipareigojimus. VVG nuostata - rimtas požiūris į būsimus projektus ir aukšti projektų atrankos barjerai turi apsaugoti vietos plėtrą nuo nekokybiškų projektų.</p> <p>VVG siūlomas sprendimas - kokybiškų projektų garanto vaidmenį geriausiai atlieka kaimo bendruomeninių organizacijų, vietos verslininkų ir valdžios atstovų konkretūs susitarimai ir konkretūs vietos pareiškėjų įsipareigojimai. Tokie susitarimai liudija apie projekto poreikio pagrįstumą, naudą ir projekto tęstinumą.</p> <p>Kita VVG išeities pozicija - siekiant realiai padėti kaimo gyventojams (ypač jaunoms šeimoms, auginančioms vaikus, taip pat socialinę atskirtį patiriantiems ir senyvo amžiaus asmenims) nepakanka vien tvarių darbo vietų kūrimo. Jei visas dėmesys bus skiriamas darbo vietoms kurti, dėl ribotų VPS įgyvendinimo lėšų tik iš dalies bus sprendžiamos vietos bendruomenės gyvybingumo palaikymo problemos.</p>

	<p>ES paramos lėšų pagrindinės dalies skirstymą siejant su socialinės atskirties mažinimu, darbo vietų kūrimu bei racionaliu viešųjų pastatų panaudojimu ir orientacijos į sąsają su Druskininkų kurortu kūrimu, taip pat su socialinės partnerystės įgyvendinimu (darbo vietas kuriančiais ir projektų tęstinumą užtikrinančiais buvo laikomi tik tie projektai, kurių įgyvendinimą žada finansiškai paremti vietos verslas ir valdžia, o vietos bendruomenės pasižada prisidėti savanorišku darbu) išryškėjo tos vietos bendruomenės, kurios turi socialinių partnerių palaikymą ir yra suinteresuotos imtis socialinio verslo.</p> <p>VVG susitikimuose su vietos gyventojais buvo visapusiškai išgvildentos paslaugų vietos gyventojams ir turistams organizavimo galimybės. VVG orientuojasi į ūkiškai savarankiškus darinius, kurie turėtų save išlaikyti veikdami vietos rinkoje ir sulaukdami pakankamo palaikymo (palaikomoji plėtra) iš savo steigėjų ir partnerių – kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų kaime veikiančių NVO (savanoriškos veiklos indėlis), vietos verslininkų (abipusiai naudingi verslo užsakymai) ir vietos valdžios (valdžios patikėtų funkcijų asignavimas).</p> <p>Dalį lėšų socialinio verslo atstovai užsidirbs teikdami vietos rinkoje paklausias paslaugas. Partnerystę, kaip vietos plėtros valdymo būdą reikia tobulinti ir šioje srityje, nes paslaugų teikėjai rinkoje išliks gyvybingi tik vietos gyventojų (klientų) lojalumo dėka.</p> <p>Tam tikrą socialiniam verslui reikalingų išteklių dalį suteiks įvairių projektų įgyvendinimas.</p> <p>VVG planuoja, kad iš įvairių šaltinių finansuojama įvairialypė socialinio verslo veikla taps VVG teritorijoje realizuojamu teritoriniu susitarimu, tam tikra bendros veiklos platforma, kurios dėka bus vykdoma įvairi ūkinė, kultūros ir švietimo veikla, vietos jaunimui teikiamos neformalaus ugdymo paslaugos, vykdomos edukacinės programos, taip pat įgyvendinami įvairūs socialinės integracijos projektai. Kaimo bendruomeninių organizacijų ūkinė veikla taip pat leis geriau panaudoti suremontuotus ir kaimo bendruomenių valdomus pastatus.</p> <p>Siekti naujo vietos bendruomenės sutelktumo lygio padės VPS numatytas ekonominio bendradarbiavimo rėmimas. Vietos bendruomenės sutelktumą ypač padidins bendradarbiavimas, kurį skatins priemonės „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8) ir priemonės „Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-10) įgyvendinimas.</p> <p>VPS rengimo metu VVG pradėta teritorinių susitarimų praktika paskatino vietos gyventojus ir jų interesams atstovaujančias organizacijas daugiau dėmesio skirti savo ateities planavimui ir mobilizuoti išteklius ateities darbams 2015–2020 m. laikotarpiu atlikti.</p>
8.7.2.	<p><i>Principo laikymasis įgyvendinant VPS:</i> <i>Vietos finansavimo mechanizmų paieška ir kūrimas.</i></p> <p>VVG planuoja realizuoti finansinės inžinerijos veiksmus, kurie užtikrins, jog įgyvendindami VPS projektus pareiškėjai turės pakankamai finansinių išteklių. Druskininkų savivaldybė savo ruožtu kofinansuos NVO projektus, skirdama paramą būtiniausioms reikmėms iš Kaimo bendruomenių programos.</p> <p>Derindama vietos iniciatyvų paklausos ir pasiūlos balansą ir siekdama suteikti paramą pareiškėjams, kuriems trūksta projektams įgyvendinti apyvartinių lėšų, VVG planuoja panaudoti finansinės inžinerijos priemonę, kai apyvartines lėšas projektams vykdyti pareiškėjai skolinasi iš finansų institucijų, o paskolos procentus dengia savivaldybės administracija.</p> <p><i>Galimybė suvienyti partnerių išteklius.</i></p> <p>Siekiant VVG teritorijos plėtros, numatoma telkti tiek privačias, tiek viešąsias lėšas, tiek vietos gyventojų savanorišką veiklą. Visų projektų, finansuojamų 80 proc. intensyvumu, pareiškėjai turės galimybę prisidėti prie projekto įgyvendinimo ne tik piniginiu įnašu bet ir įnašu natūra – savanorišku darbu.</p> <p>Savanoriškam darbui organizuoti yra skirta dalis VPS lėšų (priemonė LEADER-19.2-SAVA-5).</p>

	<p>VVG orientuoja vietos projektų rengėjus vienyti turimus išteklius: skirstant VPS lėšas kelių organizacijų kooperuotiems projektams bus teikiamas prioritetas, taip pat suteikiant prioritetą bus skatinamas savanoriškos veiklos indėlis.</p> <p><i>Bendras užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimas.</i></p> <p>VVG teritorijos bendruomenės stiprinimas yra privaloma vietos plėtros valdymo pokyčių sąlyga. Daugelio VPS priemonių įgyvendinimą VVG grindžia kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO žmoniškųjų ir institucinių gebėjimų stiprinimu.</p> <p>Kuriant bendradarbiavimo tinklus ir stiprinant savanoriškos veiklos organizavimą (priemonė LEADER-19.2-SAVA-5), taip pat ūkinės veiklos dėka užtikrinus NVO didesnę finansinę savarankiškumą (LEADER-19.2-SAVA-9) VVG atvers naujas vietos plėtros galimybes.</p> <p>Pasiekus kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų kaime veikiančių NVO finansinę savarankiškumą bus lengviau įgyvendinti VPS. Pilietinės visuomenės sustiprinimas taip pat atvers realias galimybes VVG teritorijoje veikiančioms nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti nacionaliniu ir tarptautiniu mastu iš įvairių šaltinių finansuojamoje projektinėje veikloje.</p> <p>Optimalų vietos iniciatyvų poreikio ir pasiūlos balansą padės atrasti ir VVG viešųjų ryšių specialistas, kuris bus atsakingas už vietos gyventojų ir organizacijų aktyvinimą ir įsitraukimą į VPS įgyvendinimą.</p> <p>VVG planuoja įvairiais būdais skatinti pareiškėjus. Techninė pagalba bus teikiama konsultacijų forma, taip pat pagal galimybes bus parengiamos galimybių studijos ir finansuojami projektų vykdytojų mokymo projektai, kurių dėka pareiškėjai galės savarankiškai pasirengti kokybiškus projektus. Konsultuodama pareiškėjus VVG vertins, ar vietos pareiškėjų lūkesčiai yra realūs. VVG savo veikloje pabrėžia taupumo ir projektų kokybiško įgyvendinimo bei tęstinumo užtikrinimo vertybes.</p> <p>VVG, įgyvendindama VPS, atliks projektų animatoriaus ir koordinatoriaus vaidmenį. Palaikydama glaudžius ryšius tarp VVG teritorijos gyventojų bei jų interesams atstovaujančių organizacijų ir jas tinkamai informuodama, VVG galės sustiprinti LEADER projektų poveikį. Tinkamas koordinavimas padės išvengti veiklos dubliavimo bei užtikrins jau įgyvendintų projektų veiklą papildymą ir palaikymą.</p>
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.8.	Jaunimas:
8.8.1.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>VVG savo veikloje jaunimui skyrė išskirtinį dėmesį. Jaunimui skirti projektai leido VVG sukaupti gerą patirtį, kuri tampa labai aktuali naujuoju programavimo laikotarpiu, kai VVG visą strategiją grindžia novatoriška plėtra ir jaunų žmonių vaidmens didinimu vietos gyvenime.</p> <p>VPS rengimo metu jauni asmenys buvo pasitelkti VVG atliekant šiuos veiksmus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kartu su visais bendruomenės nariais jauni asmenys buvo kviečiami dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojami VVG teritorijos plėtros galimi pokyčiai laikotarpiu iki 2023 m. Per šiuos susitikimus buvo aiškinamasi, kokie VPS sprendimai geriausiai tenkintų jaunimo interesus. - Vykdam anketinę apklausą jauni asmenys išsakė savo nuomonę apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją, opiausias problemas, plėtros perspektyvas ir pagrindinius plėtros poreikius. 16 proc. anketinės apklausos dalyvių priklauso amžiaus grupei nuo 18 iki 29 m., o 20,2 proc. – asmenys, kurių amžius 30-39 metai. <p><i>Nustatant VPS prioritetus ir priemones buvo atsižvelgiama į jaunimo pageidavimus:</i></p> <p>Jaunimo problemų sprendimas yra užprogramuotas visuose VPS prioritetuose ir priemonėse, nes VVG jaunimo reikalus traktuoja kaip horizontalųjį prioritetą.</p> <p>VVG, rengdama VPS, jaunimo reikalų sprendimą susiejo su socialinės atskirties mažinimu ir vietos bendruomenės telkimu. VVG vadovavosi taip vadinamu universalus dizaino</p>

	<p>principu, kai socialinės atskirties ir skurdo mažinimas kaimo vietovėse siejamas su labai racionaliū ir taupiu veikimu programuojant priemonių teikiamą naudą kuo platesniam paramos gavėjų ratui.</p> <p>Mažinant socialinę atskirtį ir sprendžiant kaimo socialines problemas nėra galimybių koncentruotis tik į priemones, skirtas tikslinėms grupėms, nes tokios pozicijos dėl ribotų ES paramos lėšų nepalaikytų dauguma kaimo gyventojų.</p> <p>VVG atsižvelgė į LEADER programos išsivysčiusiose šalyse gerą patirtį, kuri liudija, kad neracionalu kurti socialinę atskirtį atitinkančias ir tuo pačiu ją atkuriančias paramos sistemas. Žymiai naudingiau įgyvendinti priemones, kurios skirtos gyventojų daugumai, bet pasirūpinant kiekvienu bendruomenės nariu.</p> <p>VVG laiko, kad VPS numatyta jaunimo problemų sprendimų pirmenybė, kai jaunimo projektai siejami su kitų bendruomenės narių reikmėmis, neperžengia pozityvios diskriminacijos ribų.</p> <p>Jauni asmenys gali teikti vietos projektų paraiškas pagal visas VPS priemones. Visi kiti pareiškėjai bus skatinami rengiant ir teikiant vietos projektus pagal bet kurią VPS priemonę pirmiausia atsižvelgti į jaunų asmenų ir ypač į jaunų šeimų poreikius. Vietos projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas, numatyta skirti papildomus naudos ir kokybės balus.</p>
8.8.2.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jauni asmenys bus įtraukti į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus. <p>Per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi principo, jog ne mažiau kaip 35 proc. visų VVG tarybos narių būtų iki 40 m. amžiaus ir bent vienas asmuo VVG valdyboje – iki 29 m. amžiaus.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skelbiant kvietimus rengti vietos projektų paraiškas, kartu bus pateikta informacija, kokios yra galimybės rengti ir įgyvendinti vietos jaunimui skirtus ir iš VPS lėšų finansuojamus projektus. Potencialūs pareiškėjai bus informuojami, jog projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas, bus skiriami papildomi naudos ir kokybės balai. - VVG planuoja finansuoti tik pačių geriausių vietos projektų įgyvendinimą, todėl pareiškėjai privalės savo projektuose skirti atitinkamą dėmesį vietos jaunimo poreikiams. Vietos projektų paraiškose esant nepakankamai informacijai apie projekto naudą jauniems asmenims, vietos projektų pareiškėjų bus prašoma pateikti papildomą informaciją, kaip vietos projektas pakeis jaunimo situaciją ilgalaikės perspektyvos požiūriu. <p>VVG, įgyvendindama VPS, orientuojasi į ilgalaikę perspektyvą, todėl projekto pareiškėjų bus prašoma pagrįsti, kaip projektas užtikrina ilgalaikę naudą ir kokią jis turi sąsają su jau vykdoma jaunimui skirta veikla.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vykdamas VPS įgyvendinimo stebėseną ir pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus peržiūrimi pasiekti rezultatai ir atrenkami geriausi jaunimui skirti projektai, kurie bus viešinami kaip gerosios praktikos pavyzdžiai. Vietos projektų pareiškėjai bus raginami nepamiršti jaunų asmenų poreikių ir teikti kartu su jaunais asmenimis parengtus projektus. - Vykdamas VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų poreikius atitinkančius projektus. Prireikus, bus organizuojamos specialistų konsultacijos. Vietos bendruomenė bus raginama kartu, sutelkta gerinti jaunų asmenų gyvenimo kokybę, suplanuojant tokias projektų veiklas, kurios būtų ne tik priimtinos jaunimui, bet tikėtų ir kitoms kaimo gyventojų grupėms (ypač jaunoms šeimoms). Pavyzdžiui, įgyvendinant priemonę „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (LEADER-19.2-SAVA-6) bus užtikrinta jaunimo išmani socializacija organizuojant jaunimo paramą visų pirma savo artimiesiems ir vargingiausiai gyvenantiems kaimynams. <p>Tik kūryba nepaprastų dalykų, turinčių išimtiną vertę patiems jaunuoliams ir jų artimiausiai aplinkai, gali motyvuoti kaimo jaunimą ne epizodiškai, bet sistemingai atlikti novatorių ir savanorių misiją. Pavyzdžiui, jaunimui sukūrus novatorišką turizmo paslaugą, kuri būtų naudinga ne vien jaunimui, atsiskleisėtų naujas vietos jaunimo vaidmuo, kuris</p>

	<p>skatintų tobulėti tiek į naują veiklą įsitraukusius jaunuolius, tiek novatoriškos turizmo paslaugos įtaką patiriančią bendruomenę.</p> <p>VVG numato, kad tik stiprinant jaunimo veiklos tiesioginį sąlytį su vietos bendruomenės gyvenimu, jaunuoliams galima padėti geriau suvokti save ir savo aplinką. Priemonės įgyvendinimas padės jaunimui tapti kūrybingesniu, nes jam bus suteiktos realios galios veikti. VVG teritorijos mastu realizuojama jaunuolių bendra veikla gerins jų tarpusavio ryšius ir nukreips jaunimo energiją gyvenamosios aplinkos atnaujinimui ir bendrojo gėrio kūrimui.</p>
8.9.	<p>Kultūra:</p>
8.9.1.	<p><i>VVG veiksmi, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS:</i></p> <p>VPS rengimo metu buvo atlikta išsami VVG teritorijos kultūros išteklių analizė. Atliekant šią analizę talkino Druskininkų kultūros centro specialistai, seniūnai, bendruomeninių organizacijų atstovai. Buvo pasinaudota Kultūros vertybių registro viešai skelbiama informacija apie kultūros ir istorijos objektus bei vertybes, LR Žemės ūkio ministerijos viešai skelbiama informacija apie tautinio paveldo puoselėjimą. Atlikto gyventojų anketavimo rezultatai taip pat leido nustatyti kultūros išteklių plėtros poreikius.</p> <p>Informacija apie VVG teritorijoje veikiančias NVO, savivaldybės įstaigas, puoselėjančias kultūrą, profesionalų ir mėgėjų meną, kultūros ir istorijos objektus bei vertybes, tautinio paveldo puoselėjimą, VVG teritorijoje organizuojamus renginius, yra pateikiama VPS 2.5 potemėje „VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai“. Čia taip pat pateikta analizė, kaip esama kultūros srities situacija atitinka vietos gyventojų poreikius.</p> <p>Kaimo viešąjį gyvenimą galima atnaujinti ir ilgalaikę plėtros perspektyvą galima užtikrinti (ryšiai su Druskininkų kurortu) tik pasiekus esminį vietos kultūros pokytį. VVG, rengdama VPS, siekė parinkti VPS priemones, įtvirtinančias bendrystės kultūrą. Kultūrą, kuri įgalintų vietos bendruomenę apdairiai ir su nauda spręsti laikmečio iššūkius. Todėl kiekviena VPS priemonė padės siekti vietos bendruomenės kultūros pokyčių.</p> <p>Naujuoju laikotarpiu bus daug investuojama į bendradarbiavimo kultūros vystymą – viena iš bendrystės kultūros pakopų. VVG siektinos kultūros vizija suburti sumanią bendruomenę, mokančią pasirūpinti kiekvienu savo nariu ir tuo pačiu gebančią pasiekti kuo didžiausios naudos savo kraštui.</p> <p>Kultūros pokyčiams vietos bendruomenė turi būti pribrendusi, todėl VPS rengimo metu buvo atlikta VVG teritorijos kultūros išteklių ir vietos gyventojų poreikių analizė (VPS 2.5. potemė).</p> <p>VPS priemonės „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-9) įgyvendinimui VVG skyrė daugiausiai paramos lėšų, nes ši priemonė turi užtikrinti socialinės atskirties mažinimą visose gyvenimo srityse, neišskiriant kultūros tapatumo ir įvairovės puoselėjimo, prieinamumo bei sklaidos VVG teritorijoje: vietos bendruomeninės ir kitos nevyriausybinės organizacijos, teikdamos projektus pagal šią priemonę, galės prašyti viešosios paramos įvairių paslaugų, taip pat ir kultūros srities paslaugų organizavimui. Priemone yra remiamas viešųjų pastatų įveiklinimas, o viešųjų pastatų gyvybingumo palaikymas kaimo vietovėse neatsiejamas nuo kultūrinės veiklos organizavimo. NVO organizuojama kultūrinė veikla stiprins VVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinę tapatybę, skatins kūrybiškumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą.</p> <p>VVG, rengdama VPS, užprogramavo strategijos priemonių ne tik kultūrinį poveikį vietos bendruomenei. Priemonės sustiprins vietos bendruomenės vidaus ryšius, taip pat bus puoselėjamas paveldas ir jo pagrindu bus stiprinama gyventojų kultūrinė tapatybė bei kūrybingumas. VPS numato įgalinti jaunimą perimti krašto savininko vaidmenį naujos kultūros – bendradarbiavimo ir tarnystės savo kraštui pagrindu. Kultūros, kuri į vietos gyvenimą organiškai integruos istorijos ir kultūros paveldą ir kartu stiprins VVG teritorijos socialinę sanglaudą. VVG puoselėjamas vietos bendruomenės sutelktumas bus palaikomas ir atnaujinamas pasitelkus ir šiuolaikiškas informacines technologijas.</p>

8.9.2.	<p><i>VVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS:</i> <i>Numatomos tokios VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklos:</i></p> <p>1) informacinių renginių organizavimas. Renginiai bus organizuojami prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas. Potencialūs projektų pareiškėjai bus informuojami, pagal kokias VPS priemonės teikiant projektus galima planuoti veiklas kultūrinei tapatybei stiprinti, kūrybiškumui didinti, bendruomeniškumui ir pilietiškumui ugdyti. Šių renginių metu bus pateikiama gerosios praktikos pavyzdžių iš kitų teritorijų; prireikus bus kviečiami atskirų sričių specialistai, galintys suteikti vertingų praktinių žinių, reikalingų planuojant ir įgyvendinant tokio pobūdžio iniciatyvas. Informacinių renginių dalyviai bus kviečiami į asmenines konsultacijas.</p> <p>2) konsultacijų teikimas. Pagal poreikį vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami asmeniškai visu VPS įgyvendinimo laikotarpiu. VVG administracijos darbuotojai padės vietos projektų pareiškėjams suformuluoti projektų idėjas taip, jog jos atitiktų priemonės, pagal kurią yra teikiamos, tikslą bei prisidėtų prie vietos gyventojų ir jų bendruomenės kultūrinės tapatybės stiprinimo, jų kūrybingumo didinimo, bendruomeniškumo ir pilietiškumo ugdymo. Esant reikalui bus padedama surasti projekto partnerius, kad įgyvendinamas projektas duotų kuo didesnę pridėtinę vertę minėtoje srityje.</p>
8.10.	<p>Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):</p>
8.10.1.	<p><i>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</i> <i>Atliekant VVG teritorijos socialinės ir ekonominės situacijos analizę</i> buvo nagrinėjama ir aplinkos būklė. Aplinkos būklę ištirti padėjo surinkti ir išanalizuoti naujausi statistiniai duomenys, skelbiami viešai (pvz., informacija apie saugomas teritorijas, biologinę įvairovę, energijos gamybai naudojamus atsinaujinančius išteklius) ir kuriuos vietos veiklos grupei pateikė įvairios institucijos, tai VšĮ „Ekoagros“, VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“, Druskininkų savivaldybės administracija. Taip pat buvo atlikta dokumentų turinio analizė (analizuotas Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 m. strateginis planas).</p> <p>VPS 2.6 dalyje pateikta informacija apie VVG teritorijos aplinkos situaciją: kraštovaizdį ir jo tinkamumą rekreacijai, plotus kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, biologinę įvairovę ir saugomas teritorijas, vandens kokybę, energijos gamybą naudojant atsinaujinančius išteklius.</p> <p><i>VPS prioritetų ir priemonių poveikis VVG teritorijos darniam vystymuisi.</i></p> <p>a) tiesioginės teigiamos įtakos darniam vystymuisi turės:</p> <p>1) VPS 1 prioritetas „Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas“ ir jo priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3), nes mokymų dalyviams bus suteikiamos būtinos žinios darniojo vystymosi srityje;</p> <p>2) VPS 2 prioritetas ir visos jo priemonės. Priemone „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (LEADER-19.2-SAVA-7) remiama ekonominė plėtra tausiai ir efektyviai naudojant vietos išteklius; priemonė „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (LEADER-19.2-SAVA-8) prisidės ugdant vietos gyventojų verslumą, ją įgyvendinant bus efektyviai panaudojami vietos ištekliai krašto konkurencingumui stiprinti; priemonėmis „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-9) ir „Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (LEADER-19.2-SAVA-10) remiamas socialinis verslas, t.y. ekonominė plėtra, kuri neatsiejama nuo socialinių ir aplinkosaugos problemų sprendimo.</p> <p>b) neutralios darnaus vystymo požiūriu yra priemonės:</p> <p>1) VPS 1 prioriteto priemonė „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5). Nors pagal šia priemone remiamas verslių</p>

	<p>bendruomenių tinklo organizavimas (tai viena iš galimų vykdyti veiklų), tačiau priemonė neturi tiesioginio poveikio ekonominei plėtrai;</p> <p>2) VPS 1 prioriteto priemonė „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (LEADER-19.2-SAVA-6). Priemone siekiama susieti jaunimo geresnį užimtumą su jų aktyvesniu dalyvavimu vietos bendruomenės gyvenime ir socialinių problemų sprendimu. Priemonė prisidės prie jaunimo vertybinių orientacijų, palankių darniam ir ilgalaikiam krašto vystymui, formavimo, tačiau priemonės įgyvendinimas neturės tiesioginės įtakos teritorijos ekonominei plėtrai.</p> <p>c) tiesioginės neigiamos įtakos darniam vystymuisi neturės nė viena VPS priemonė.</p>
8.10.2.	<p><i>VVG veiksmi, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - visiems vietos projektams atrankos metu bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad projektas atitinka darniojo vystymosi reikalavimus; vietos projektų atrankos metu, iškilus abejonoms dėl vietos projekto atitikties darniojo vystymo tinkamumo kriterijui, bus papildomai konsultuojamasi su specialistais, turinčiais kompetenciją tinkamai įvertinti darnaus vystymosi aspektus; - vietos projektų vykdytojams rengiant projektus ar projektų įgyvendinimo metu iškilus poreikiui bus teikiama metodinė pagalba darniojo vystymo klausimais; - VPS rezultatų sklaidos metu bus raginama naudotis gera VVG teritorijos darnaus vystymo patirtimi: potencialiems vietos projektų pareiškėjams bus pristatomi įgyvendinti pavyzdiniai projektai, konkrečiai demonstruojantys, kaip galima realiai užtikrinti VVG teritorijos darnųjį vystymą; - įgyvendinant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo priemones bus teikiamos kompleksinės paslaugos (be viešų, informacinio pobūdžio susitikimų, projektų rengėjai galės pasinaudoti individualiomis konsultacijomis, taip pat bus parengta metodinė darnaus vystymo medžiaga ir t.t.) nuolat primenant potencialiems vietos projektų vykdytojams, jog VPS finansuojamais vietos projektais siekiama telkti vietos bendruomenę bei ją orientuoti į ilgalaikę ir darnią krašto plėtrą.
8.11.	<p>Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas</p>
8.11.1.	<p><i>VVG veiksmi, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</i></p> <p>VPS pagrindinis dėmesys skiriamas socialinei atskirčiai mažinti, todėl lygių galimybių užtikrinimas „raudona gija“ susieja tiek VPS turinį, tiek pačios strategijos rengimo procesą. Lygių galimybių ir nediskriminavimo principo užtikrinimas organiškai susijęs su VPS pagrindinio tikslo turinio kūrimu. Bendruomenė gali tapti kūrybiška, kai jos nariai turi lygias galimybes ir nėra diskriminuojami. Todėl strategijos rengimo metu į strateginių sprendimų analizę buvo siekiama įtraukti kuo daugiau vietos gyventojų, neišskiriant gyventojų pagal lytį, amžių, išsilavinimą ir pan.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rengiant VPS buvo atlikta anketinė vietos gyventojų apklausa. Tyrime dalyvavo 264 skirtingos lyties, įvairių amžiaus grupių, skirtingą išsilavinimą, užsiėmimą ir socialinį statusą turintys vietos gyventojai (žr. VPS 5 priedą). 2. Nestruktūruoto fokus grupių interviu metodas buvo panaudotas susitikimuose į kuriuos buvo kviečiami asmenys, norintys pradėti ir plėtoti verslą, neišskiriant jų pagal amžių, lytį, šeimyninę padėtį, negalią ar kitus požymius (žr. VPS 2.2 dalį); 3) Rengiant VPS buvo organizuoti vieši susirinkimai ir aktyvūs svarstymai. Metodas panaudotas susitikimų su vietos gyventojais metu. Iš viso rengiant VPS suorganizuoti 23 susitikimai, kuriuose dalyvavo iš viso per 560 vietos gyventojų. Susitikimuose diskutuota apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją ir poreikius naujuoju laikotarpiu. Į susitikimus buvo kviečiami visi suinteresuoti vietos gyventojai, neišskiriant jų pagal lytį, amžių, išsilavinimą ir kitus požymius. Visi turėjo galimybę išsakyti savo pastebėjimus ir nuomones, siūlyti galimus sprendimus.
8.11.2.	<p><i>VVG veiksmi, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</i></p>

- administracijos darbuotojai bus atrenkami išimtinai tik pagal jiems taikomus kvalifikacijos reikalavimus, todėl tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija negalės tapti įsidarbinimo VVG administracijoje kliūtimi.
- organizuojant VVG valdybos darbą per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi reikalavimo užtikrinti VVG valdyboje nustatytą įvairaus amžiaus asmenų ir jų lyčių santykį, t.y. ne mažiau kaip 35 proc. VVG tarybos narių bus iki 40 m. amžiaus jų išrinkimo į VVG valdybą dieną, taip pat bus užtikrintas abiejų lyčių atstovų 40:60 santykis. VVG valdybos nariams, kurie bus renkami į VVG valdybą, išrinkimo kliūtimi negalės būti tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija;
- kviečiant teikti vietos projektų paraiškas bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad vietos projektas prisideda prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo ir/arba neturės neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui;
- bus tvirtinami tik tie projektai, kurie nepažeis moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo;
- pristatant VPS įgyvendinimo laimėjimus bus pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriais buvo prisidedama prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo. Potencialiems vietos projektų pareiškėjams bus nuolat primenama apie būtinybę imtis veiksmų, kurie prisideda prie minėto principo įtvirtinimo VVG teritorijoje;
- vykdant Druskininkų VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus individualiai konsultuojami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo klausimais. Esant poreikiui potencialiems pareiškėjams bus teikiama kita reikiama metodinė pagalba.

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas		
9.1.VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių		
9.1.1.VPS prioritetas Nr. 1 „Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas“		
9.1.2. VPS priemonė „Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-5)		
9.1.3.	VPS priemonės tikslas: telkti VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenę įgyvendinant tematinio bendradarbiavimo iniciatyvas ir organizuojant savanorišką veiklą, kuri apimtų visą VVG teritoriją	
9.1.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>Priemone skirta telkti VVG teritorijos bendruomenę, skatinant organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą ir socialinę partnerystę su kitais vietos plėtros dalyviais, taip pat priemone skirta vystyti savanorišką veiklą VVG teritorijoje.</p> <p>Priemonės įgyvendinimas padės VVG teritorijos bendruomenei struktūruoti savo viešąją veiklą bei susitelkti ties svarbiausiais bendros veiklos tikslais ir tuo pačiu užtikrins konkrečių kaimo vietovių gyventojams šios veiklos įvairovę bei sumažins vietos projektų administravimo našta.</p> <p>Pagal šią priemonę bus remiamas savanoriškos veiklos programų rengimas ir įgyvendinimas, tematinių bendradarbiavimo tinklų (pvz., saugios kaimynystės, verslių bendruomenių, aplinką puoselėjančių ir tausojančių, sveiką gyvenimo stilių puoselėjančių ir sportą propaguojančių bendruomenių) kūrimas ir veiklos organizavimas.</p> <p>Priemonė leis įgyvendinti vietos gyventojams svarbią ir teminiu požiūriu struktūruotą viešąją veiklą, grindžiamą socialinio solidarumo ir partnerystės principais, kuri apims visą VVG teritoriją. <i>Investicijos nėra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu.</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 2 vnt.</i></p>
9.1.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.5.1.	<i>pelno</i>	☐
9.1.5.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.6.	Tinkami paramos gavėjai	NVO registruotos Druskininkų VVG teritorijoje arba Druskininkų savivaldybėje ir vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje, Savivaldybės administracija, jos įstaigos ar įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas, ir kitos biudžetinės įstaigos, vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje.
9.1.7.	Priemonės tikslinė grupė	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaunimas iki 29 m.; 2. Savanorišką veiklą vykdančios asmenys; 3. Socialiai pažeidžiamų grupių atstovai, kurie patenka į socialinės paramos gavėjų kategoriją: šeimų, gaunančių paramą maisto produktais, nariai; asmenys gaunantys pašalpas; pensinio amžiaus žmonės; neįgalus asmuo pažymėjimą turintys asmenys ir kt.
9.1.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projekto veikla turi būti vykdoma VVG teritorijos dviejose seniūnijose, t.y. apimti didžiąją VVG teritorijos dalį.

		2. Projekte numatyta trijų arba daugiau organizacijų /institucijų bendra veikla.
9.1.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Numatytas socialiai pažeidžiamų grupių atstovų (senyvo amžiaus asmenų, negalią turinčių asmenų, jaunimo, daugiavaikių šeimų) arba skurdo riziką patiriančių asmenų įtraukimas į projekto veiklas; 2. Projekte numatytas skirtingiems sektoriams – pilietinei visuomenei, verslui ir vietos valdžiai - atstovaujančių organizacijų/institucijų bendradarbiavimas.
9.1.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	20 000
9.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	iki 95 proc.
9.1.12. VPS priemonė „Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-6)		
9.1.13.	VPS priemonės tikslas: įtraukti vietos vaikus ir jaunimą į bendruomeninės veiklos organizavimą ir socialinės atskirties mažinimą, užtikrinant jaunosios kartos užimtumą ir kokybišką socializaciją	
9.1.14.	Priemonės apibūdinimas	<p>Priemone siekiama didinti vaikų ir jaunimo turiningą užimtumą ir ugdyti juos aktyviais bendruomenės nariais, dalyvaujančiais sprendžiant svarbius vietos bendruomenei klausimus ir kuriančiais savo krašto ateitį. Priemonė turi paskatinti jaunąją kartą aktyviau reikštis visuomeninėje veikloje, drąsiau imtis lyderystės ir atrasti naujų galimybių gyvenamojoje vietovėje. Priemone taip pat ugdomas jaunosios kartos socialinis jautrumas, nes remiamos ir iniciatyvos, kuriomis padedama silpniesiems bendruomenės nariams. Ir rūpinamasi aplinkos puoselėjimu. Savo ruožtu vietos bendruomenė raginama labiau atsižvelgti į vaikų ir jaunimo poreikius, įtraukti juos į sprendimų priėmimą sprendžiant gyvenamojoje vietovėje svarbius klausimus.</p> <p>Pagal šią priemonę remiami vaikų ir jaunimo užimtumo projektai, kai veiklos siejamos su vietos plėtros poreikiais, patriotizmo, savarankiškumo, atsakomybės ugdymu pvz., vaikų ir jaunimo įtraukimas į turizmo paslaugų organizavimą, aplinkos puoselėjimą, gyvosios kultūros tradicijos ir technologinės patirties perdavimo organizavimą (amatų mokymą, kulinarinio paveldo produktų ruošimą, bitininkystės paslapčių perdavimą ir kt.), taip pat teminių stovyklų organizavimas ir kt. Pagal šią priemonę remiamas vaikų ir jaunimo įtraukimas į socialinių paslaugų, teikiamų bendruomenės lygiu, organizavimą, taip pat kitų bendrų veiklų su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis ir kitomis NVO vykdymas.</p> <p><i>Investicijos nėra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu.</i></p> <p><i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 6 vnt.</i></p>
9.1.15.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	

9.1.15.1	<i>pelno</i>	☐
9.1.15.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.16.	Tinkami paramos gavėjai	NVO registruotos Druskininkų VVG teritorijoje arba Druskininkų savivaldybėje ir vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje, Savivaldybės administracija, jos įstaigos ar įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas, ir kitos biudžetinės įstaigos, vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje.
9.1.17.	Priemonės tikslinė grupė	1. Vaikai ir jaunimas iki 29 m.; 2. Skurdo riziką patiriančių šeimų - daugiavaikių ir/arba vienišų tėvų išlaikomų šeimų nariai; 3. Pilietinės visuomenės atstovai, įgyvendinantys priemonės projektus.
9.1.18.	Tinkamumo sąlygos	1. Projekte numatyta vaikų ir jaunimo (iki 29 m.) bendra veikla kartu su kitų amžiaus grupių atstovais; 2. Pagrįstas vietos projekto tęstinumas.
9.1.19.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Numatytas socialiai pažeidžiamų grupių atstovų (jaunimo, daugiavaikių šeimų) įtraukimas į projekto veiklas; 2. Projekte numatytas skirtingiems sektoriams – pilietinei visuomenei, verslui ir vietos valdžiai - atstovaujančių organizacijų/institucijų bendradarbiavimas; 3. Projekto tikslinės grupės potencialių naudos gavėjų įtraukimas į projekto rengimą.
9.1.20.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	11 535
9.1.21.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<i>iki 95 proc.</i>
9.1.22. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-3)		
9.1.23.	VPS priemonės tikslas: projektų pareiškėjams ir vykdytojams suteikti reikiamą kompetenciją, kuri būtina siekiant sėkmingai įgyvendinti vietos projektus	
9.1.24.	Priemonės apibūdinimas	Vietos subjektams, dalyvaujantiems VPS įgyvendinime, suteikiama galimybė įgyti visas reikiamas žinias ir įgūdžius, kurios reikalingos rengiant ir įgyvendinant vietos projektus (ypač novatoriškus) bei užtikrinant projektų tęstinumą. Pagal šią priemonę remiamas vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų profesinės kompetencijos ugdymas: supažindinimas su gerąja šalies ir užsienio patirtimi, apmokymas naudotis įgyta technika ir įrengimais bei tenkinami kiti vietos projektų pareiškėjų mokymosi poreikiai, kurie yra susiję su dalyvavimu įgyvendinant VPS. <i>Investicijos nėra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu.</i> <i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 2 vnt.</i>
9.1.25.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.25.1	<i>pelno</i>	☐
9.1.25.2.	<i>ne pelno</i>	☒

9.1.26.	Tinkami paramos gavėjai	NVO registruotos Druskininkų VVG teritorijoje arba Druskininkų savivaldybėje ir vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje, Savivaldybės administracijos įstaigos ar įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas, ir kitos biudžetinės įstaigos, vykdančios veiklą Druskininkų VVG teritorijoje.
9.1.27.	Priemonės tikslinė grupė	Vietos projektų pareiškėjai, vykdytojai ir dalyviai
9.1.28.	Tinkamumo sąlygos	1. Projekte numatyta vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymo bei įgūdžių įgijimo tematika turi atitikti VPS priemonių tikslams pasiekti reikalingų žinių poreikius; 2. Projekte pagrįstas mokymų poreikis atskiroms mokymo temoms.
9.1.29.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Mokymo dalyvių skaičius; 2. Projekto įgyvendinimo metu suorganizuotų mokymo renginių skirtinga tematika skaičius.
9.1.30.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	15 000
9.1.31.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<i>iki 100 proc.</i>
9.1.32.VPS prioritetas Nr. 2 „Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas“		
9.1.33. VPS priemonė „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-7)		
9.1.34.	VPS priemonės tikslas: skatinti novatoriško verslo kūrimą ir plėtrą efektyviau panaudojant turizmo ir kitus vietos išteklius	
9.1.35.	Priemonės apibūdinimas	<p>Priemonės įgyvendinimas demonstruos novatoriškos ūkinės veiklos galimybes, kurias atskleidžia efektyviai ir tausiai panaudojami turizmo ir kiti vietos ištekliai.</p> <p>Parama teikiama fizinių asmenų, ūkininkų ir verslininkų projektams, kuriais kuriamos naujos verslo nišos, atitinkančios teritorijos specifiką ir didinančios vietos išteklių vertę vietos bendruomenei. Pagal šią priemonę remiamų verslo projektų pavyzdžiai: naujų gaminių iš vietos žaliavų gamyba (pvz., dekoratyvinių baldų gamyba panaudojant vietos medžiagas ir kt.), naujų paslaugų sukūrimas panaudojant vietos išteklius (pvz., šunų viešbučio steigimas netoli Druskininkų kurorto, netradicinių nakvynių organizavimas ir kt.), taip pat kitos iniciatyvos, padedančios pasiekti priemonės tikslą.</p> <p><i>Investicijos tiesiogiai susiję su darbo vietų kūrimu.</i> <i>Planuojamas sukurti darbo vietų skaičius – 6 vnt.</i> <i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 6 vnt.</i></p>
9.1.36.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.36.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.36.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.37.	Tinkami paramos gavėjai	Fiziniai asmenys, deklaruojantys nuolatinę gyvenamąją vietą VVG teritorijoje; Ūkininkai, deklaruojantys nuolatinę gyvenamąją vietą ir (arba) įregistravę žemės ūkio valdą ir ūkį VVG teritorijoje; Labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, registruotos VVG teritorijoje

9.1.38.	Priemonės tikslinė grupė	Labai mažų, mažų, vidutinių įmonių savininkai, ūkininkai ir fiziniai asmenys, ketinantys imtis verslo ar jį plėsti.
9.1.39.	Tinkamumo sąlygos	1. Įgyvendinant projektą numatyta panaudoti vietos išteklius (vietos žaliavas, pastatus, gamtos gėrybes, kultūros ir istorijos paveldą bei kt.); 2. Įgyvendinama inovacija VVG teritorijos mastu.
9.1.40.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Naujų darbo vietų skaičius; 2. Sukuriama darbo vieta asmeniui iki 40 m.
9.1.41.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	50 000
9.1.42.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 70 (kai projektą teikia pareiškėjas, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus); Iki 50 (kai projektą teikia pareiškėjas, atitinkantis mažai arba vidutinei įmonei keliamus reikalavimus).
9.1.43. VPS priemonė „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-8)		
9.1.44.	VPS priemonės tikslas: įtraukti Druskininkų krašto bendruomenes į regioninių produktų kūrimą ir vienyti krašto tapatumo vystymo iniciatyvas kuriant regioninių produktų ženklavimo ir kokybės palaikymo sistemą	
9.1.45.	Priemonės apibūdinimas	<p>VVG teritorijos dėkinga geografinė padėtis, netoli kurorto esančių kaimo vietovių kraštovaizdis, taip pat „ekologiško“ ir „dzūkiško“ kaimo savybės yra stiprybės, kuriomis sumaniai pasinaudojant galima pasiekti esminių pokyčių stiprinant krašto konkurencingumą. Priemonė skirta skatinti vietos bendruomenę pasinaudoti minėtomis stiprybėmis ir įsitraukti į regioninių produktų kūrimą. VVG regioniniais produktais laiko ne tik konkrečius vietos gaminius, bet ir nematerialaus kultūros paveldo produktus, pvz., tradicines vietos šventes, atlaidus, papročius, muges ir pan.). Finansuojant priemonę atitinkančius projektus bus užtikrinta keleriopa nauda: bus puoselėjamas kultūros ir istorijos paveldas, skatinamas vietos gyventojų verslumas, atskleidžiamas krašto unikalumas ir padidintas turistinis patrauklumas, taip pat bus prisidedama prie turizmo paslaugų įvairovės didinimo.</p> <p>Be regioninių produktų kūrimo pagal šią priemonę bus remiamas ir regioninių produktų ženklavimo bei kokybės palaikymo sistemos sukūrimas, taip pat bus finansuojamos priemonės, padedančios profesionaliai kurti regioninius produktus - kūrybinės stovyklos, sesijos, plenerai, taip pat kitos iniciatyvos, padedančios pasiekti priemonės tikslą. <i>Investicijos tiesiogiai nėra susijusios su darbo vietų kūrimu.</i></p> <p><i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 10 vnt.</i></p>
9.1.46.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.46.1	<i>pelno</i>	☐
9.1.46.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.47.	Tinkami paramos gavėjai	Kaimo bendruomenės ir kitos NVO. Tinkamais paramos gavėjais gali būti tik Druskininkų savivaldybėje registruoti ir VVG teritorijoje veiklą vykdančios subjektai.

9.1.48.	Priemonės tikslinė grupė	Kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO nariai, kiti VVG teritorijos gyventojai, gaminantys/kuriantys regioninius produktus.
9.1.49.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektu numatyta sukurti regioninį produktą arba regioninių produktų ženklinimo ir kokybės palaikymo sistemą; 2. Projekte numatytas dviejų arba daugiau organizacijų/institucijų bendradarbiavimas.
9.1.50.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Projekto veiklose dalyvaujančių bendruomeninių organizacijų /NVO skaičius; 2. Projekto tikslinės grupės potencialių naudos gavėjų įtraukimas į projekto rengimą.
9.1.51.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	7 000
9.1.52.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	iki 95 proc.
9.1.53. VPS priemonė „Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-9)		
9.1.54.	VPS priemonės tikslas: įveikinti visas kaimo bendruomeninėms organizacijoms priklausančias patalpas, taip pat užtikrinti kaimo gyventojų (ypač vyresnio amžiaus) aprūpinimą namų ūkių bei kitomis būtiniausiomis paslaugomis ir taip juos įgalinti patogiai gyventi kaime ir vykdyti savo sodybose įprastą ūkinę veiklą	
9.1.55.	Priemonės apibūdinimas	<p>Vietos paslaugų sektorius apima didelę veiklų įvairovę, kurią būtina palaikyti siekiant patenkinti kaimo gyventojų poreikius ir užtikrinti kaimo gyvenviečių gyvybingumą. Kaimo gyventojams, ypač vyresnio amžiaus ir mažiau mobiliems, itin aktualu už priimtina kainą garantuotai gauti namų ūkių funkcionavimui būtinas paslaugas. Šių paslaugų plėtra leistų vietos gyventojams geriau panaudoti savo namų ūkio galimybes ekonominei veiklai vykdyti ir tuo pačiu užsitikrinti geresnę gyvenimo kokybę.</p> <p>Priemonė skirta socialinio arba bendruomeninio verslo pagalba įveikinti kaimo bendruomeninėms organizacijoms priklausančias patalpas, kurti darbo vietas, mažinti kaimo gyventojų socialinę atskirtį ir skurdą. Parama įgalins vietos projektų pareiškėjus imtis socialinio arba bendruomeninio verslo – siekiant socialinės arba bendruomeninės naudos bus galima įsigyti reikiamą įrangą ir techniką ūkinei veiklai vykdyti ir paslaugoms teikti.</p> <p>Priemonės įgyvendinimas padės kaimo bendruomenėms ir kitoms kaimo vietovėse veikiančioms NVO bei kitiems socialinio verslo subjektams geriau panaudoti vietos išteklius, kaimo vietovėse esančius viešuosius pastatus erdves ir taip užtikrinti kaimo gyventojų ekonominei, socialinei, kultūrinei veiklai reikšmingų paslaugų prieinamumą, edukacinių programų ir kitų paslaugų populiarinimą kaimo vietovėse.</p> <p>Priemonę įgyvendinančių projektų pavyzdžiai: socialiniam arba bendruomeniniam verslui vykdyti reikalingos gamybos priemonių įsigijimas ir infrastruktūros gerinimas; socialinių paslaugų įvairovės didinimas, vietos paslaugų populiarinimas, edukacinės</p>

		programos, verslų organizavimas ir kiti projektai, kuriais prisidedama prie priemonės tikslo įgyvendinimo. <i>Investicijos yra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu.</i> <i>Planuojamas sukurti darbo vietų skaičius – 5 vnt.</i> <i>Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 3 vnt.</i>
9.1.56.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.56.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.56.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.57.	Tinkami paramos gavėjai	Kaimo bendruomenės ir kitos NVO, taip pat kiti socialinio verslo subjektai. Tinkamais paramos gavėjais gali būti tik Druskininkų savivaldybėje registruoti ir VVG teritorijoje veiklą vykdančys subjektai (asmenys).
9.1.58.	Priemonės tikslinė grupė	Vietos veiklos grupės teritorijos gyventojai, taip pat projektą įgyvendinantys bendruomeninio arba socialinio verslo subjektai.
9.1.59.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektas atitinka nacionalinę socialinio verslo koncepciją, arba bendruomeninį verslą ir/arba savivaldybės deklaruotą viešąjį interesą. 2. Projektu numatyta sukurti ir išlaikyti darbo vietas.
9.1.60.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Projekte numatyta vietos gyventojų savanoriška veikla; 2. Sukurtų darbo vietų skaičius.
9.1.61.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	95 000
9.1.62.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	iki 80 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus socialinio verslo, atitinkančio Socialinio verslo gairių nuostatas, pobūdžio; iki 95 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra bendruomeninio, kaip apibrėžta Socialinio verslo gairėse, arba NVO socialinio verslo, atitinkančio Socialinio verslo gairių nuostatas, pobūdžio.
9.1.63. VPS priemonė „Bendradarbiavimas vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ (kodas LEADER-19.2-SAVA-10)		
9.1.64.	VPS priemonės tikslas: stiprinti vietos gamintojų konkurencingumą ir užtikrinti bendradarbiavimą vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“	
9.1.65.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė skirta vietos ekonomikai stiprinti sukuriant vietos produkcijos gamintojams naujas galimybes pelningai realizuoti savo produkciją. Siekiant užtikrinti regioninių produktų rinkodaros vykdymą ir užmegzti tiesioginius ryšius tarp vartotojų ir gamintojų turi būti atlikta daug organizacinių darbų, kuriuos su viešąja parama gali atlikti socialinio, bendruomeninio, NVO ar privataus verslo subjektai. Pagal šią priemonę remiamas kooperuotas vietos produkcijos (pvz., žemės ūkio produktų, amatininkų dirbinių, kulinarinio paveldo gaminių ir kt. vietos produktų) supirkimo ir/arba surinkimo, fasavimo, saugojimo ir pardavimo Druskininkų kurorte ir kitose pelningose rinkose organizavimas;

		savaitinio vietos produkcijos turgaus Leipalingyje organizavimas ir kitos iniciatyvos, padedančios pasiekti priemonės tikslą. <i>Investicijos yra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu. Planuojamas sukurti darbo vietų skaičius – 2 vnt. Planuojamas įgyvendinti projektų skaičius – 2 vnt.</i>
9.1.66.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.66.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.66.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.67.	Tinkami paramos gavėjai	Kaimo bendruomenės ir kitos NVO, taip pat kiti socialinio verslo subjektai, privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys. Tinkamais paramos gavėjais gali būti: Tik Druskininkų savivaldybėje registruoti ir VVG teritorijoje veiklą vykdančys subjektai (asmenys) - taikoma NVO, bendruomenėms ir kitiems socialinio verslo subjektams (išskyrus privatiems juridiniams asmenims). Fiziniai asmenys, deklaravę nuolatinę gyvenamąją vietą VVG teritorijoje; Ūkininkai, deklaravę nuolatinę gyvenamąją vietą ir (arba) įregistravę žemės ūkio valdą ir ūkį VVG teritorijoje; Labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, registruotos VVG teritorijoje.
9.1.68.	Priemonės tikslinė grupė	Vietos produkcijos gamintojai ir projektą įgyvendinantys socialinio, bendruomeninio, NVO ir/ar privataus verslo subjektai.
9.1.69.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektas atitinka nacionalinę socialinio verslo koncepciją, kai teikiamas socialinio verslo projektas. 2. Parama skiriama projektams, kurie teikiami su partneriu/iais; 3. Pagrįstas vietos projekto tęstinumas.
9.1.70.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Sukurtų darbo vietų skaičius; 2. Vietos gyventojų, numatomų įtraukti į projekto įgyvendinimo veiklas, skaičius. 3. Projektas atitinka nacionalinę socialinio verslo koncepciją.
9.1.71.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	60 000
9.1.72.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<ul style="list-style-type: none"> iki 80 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus socialinio verslo, atitinkančio Socialinio verslo gairių nuostatas, pobūdžio; iki 95 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra bendruomeninio, kaip apibrėžta Socialinio verslo gairėse, arba NVO socialinio verslo, atitinkančio Socialinio verslo gairių nuostatas, pobūdžio; iki 70 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus verslo pobūdžio ir jį teikia

		<p>privatus juridinis arba fizinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus;</p> <ul style="list-style-type: none"> • iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus verslo pobūdžio ir jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus
--	--	---

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2016 m.*	
10.1.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parengiamieji darbai: sutarties su Agentūra pasirašymas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, avansinio mokėjimo prašymo teikimas, VPS įgyvendinimą administruojančių asmenų atranka ir įdarbinimas, (I ketvirtis) 2. Potencialių projektų pareiškėjų konsultavimas (II-IV ketvirtis) 3. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas, biuro įrangos pirkimas (I-IV ketvirtis) 	Nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.
10.1.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (II-IV ketvirtis) 2. Aiškinamojo stendo įrengimas (III ketvirtis) 3. Strategijos viešinimo lankstinuko leidyba ir platinimas (III-IV ketvirtis) 4. Informavimas spaudoje (III ketvirtis) 	1, 2, 4 ir 5 punkte nurodyti gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.
10.2.	2017 m.	
10.2.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (III ketvirtis) 2. 1-ojo 2-ojo ir 3-oji kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas (IV ketvirtis) 3. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas NMA (iki Taisyklėse nustatyto termino) 5. 1-ojo 2-ojo ir 3-oji kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas (IV ketvirtis) 6. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 	<p>1-asis kvietimas teikti vietos projektų paraiškas (2 punkte nurodytas VPS įgyvendinimo veiksmas) bus skelbiamas 2-ojo prioriteto priemonei kodas LEADER-19.2-SAVA-8</p> <p>2-asis kvietimas teikti vietos projektų paraiškas (2 punkte nurodytas VPS įgyvendinimo veiksmas) bus skelbiamas 1-ojo prioriteto priemonei kodas LEADER-19.2-SAVA-6</p> <p>3-asis kvietimas teikti vietos projektų paraiškas (2 punkte nurodytas VPS įgyvendinimo veiksmas) bus skelbiamas 2-ojo prioriteto priemonei kodas LEADER-19.2-SAVA-7</p>

	<p>7. 1-ojo kvietimo vietos projektų surinkimas ir vietos projektų vertinimas (IV ketvirtis)</p> <p>8. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis)</p>	<p>Su šiomis priemonėmis susiję VPS įgyvendinimo veiksmai, nurodyti 2, 5, 6 ir 7 punktuose.</p> <p>1, 3-4, 6 ir 8 punktuose nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p>
10.2.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis)</p> <p>2. Aktyvinimo renginių (mokymų), susijusių su vietos projektų rengimu pagal VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemones ir veiklos sritis, kurių rengimui reikalingos specifinės žinios, organizavimas (IV ketvirtis);</p> <p>3. Informavimas spaudoje (IV ketvirtis)</p>	<p>1, 3, 4 punkte gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis</p> <p>2 punkte nurodyti aktyvinimo renginiai (mokymai) bus organizuojami susiję su VPS 2-ojo kvietimo 1-ojo prioriteto priemone, kurios kodas LEADER-19.2-SAVA-6 ir 2-ojo prioriteto priemone, kurios kodas LEADER-19.2-SAVA-7.</p>
10.3.	2018 m.	
10.3.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. 2-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (I ketvirtis)</p> <p>2. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino)</p> <p>3. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas NMA (iki Taisyklėse nustatyto termino)</p> <p>4. 1-ojo kvietimo paraiškų vertinimas, vietos projektų tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas, vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (II-IV ketv.)</p> <p>5. 2-ojo ir 3-ojo kvietimo vietos projektų paraiškų surinkimas ir vertinimas, tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas, vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis)</p> <p>6. 4-ojo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas, vietos projektų paraiškų surinkimas (II-IV ketvirtis)</p> <p>7. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis)</p> <p>8. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis)</p>	<p>1-3, 8 ir 9 punktuose nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>4 punkte nurodyti veiksmai susiję su 2-ojo prioriteto priemone, kurios kodas LEADER-19.2-SAVA-8</p> <p>5 punkte nurodyti veiksmai susiję su 1-ojo prioriteto priemone kodas LEADER-19.2-SAVA-6 ir 2-ojo prioriteto priemone, kurios kodas LEADER-19.2-SAVA-7</p> <p>4-asis kvietimas teikti vietos projektų paraiškas (6 punkte nurodytas VPS įgyvendinimo veiksmas) bus skelbiamas 2-ojo prioriteto priemonei kodas LEADER-19.2-SAVA-7 ir 1-ojo prioriteto priemonei kodas LEADER-19.2-SAVA-6 ir</p>

		LEADER-19.2-SAVA-3 ir LEADER-19.2-SAVA-5
10.3.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis) 2. Aktyvinimo renginių (mokymų), susijusių su vietos projektų rengimu pagal VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemones ir veiklos sritis, kurių rengimui reikalingos specifinės žinios, organizavimas (II-IV ketvirtis). 3. Informavimas spaudoje (I-IV ketvirtis) 	<p>1 ir 3 punkte gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>2 punkte nurodyti aktyvinimo renginiai (mokymai) bus organizuojami susiję visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p>
10.4.	2019 m.	
10.4.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 2. 3-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (I ketvirtis) 3. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 5. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis) 6. 1-ojo, 2-ojo, 3-ojo kvietimo vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 7. 4-ojo kvietimo vietos projektų paraiškų vertinimas, tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 8. 5-ojo kvietimo vietos projektų kvietimo organizavimas ir surinkimas (IV ketvirtis) 	<p>1-5 punktuose nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>6 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su prioriteto priemonėmis, išskyrus priemones, kurių kodai LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-10 ir LEADER-19.2-SAVA-9</p> <p>7 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis, kurios kodai LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6, LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-7</p> <p>8 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję 2-ojo prioriteto priemonėmis, kurios kodai LEADER-19.2-SAVA-9, LEADER-19.2-SAVA-10, LEADER-19.2-SAVA-8</p>
10.4.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:	1-3 punkte gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis) 2. Aktyvinimo renginių (mokymų), susijusių su vietos projektų rengimu pagal VPS 2-ojo prioriteto priemones ir veiklos sritis, kurių rengimui reikalingos specifinės žinios, organizavimas (III-IV ketvirtis). 3. Informavimas spaudoje (I-IV ketvirtis) 	2 punkte nurodyti aktyvinimo renginiai (mokymai) bus organizuojami susiję su 1-ojo ir 2-ojo prioritetų priemonėmis
10.5.	2020 m.	
10.5.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 4-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (I ketvirtis) 2. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 3. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. VPS Projektų vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 5. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis) 6. 1-ojo, 2-ojo, 3-ojo, 4-ojo, kvietimo vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 7. 5-ojo kvietimo teikti vietos projektų paraiškų surinkimas ir vertinimas, vertinimas, tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 8. 6-ojo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas, vietos projektų paraiškų surinkimas ir vertinimas, vertinimas, tvirtinimas (III-IV ketvirtis) 	<p>1-5 punktuose nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>6 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su prioriteto priemonėmis, išskyrus priemones LEADER-19.2-SAVA-9, LEADER-19.2-SAVA-10</p> <p>7 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su 2-ojo prioriteto priemonėmis, kurios kodas LEADER-19.2-SAVA-9, LEADER-19.2-SAVA-10, LEADER-19.2-SAVA-8</p> <p>8 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6, LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-8 ir LEADER-19.2-SAVA-10</p>
10.5.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis) 2. Aktyvinimo renginių (mokymų), susijusių su vietos projektų rengimu pagal VPS 2-ojo prioriteto priemones ir veiklos sritis, kurių rengimui reikalingos specifinės žinios, organizavimas (I ketvirtis). 	<p>1 ir 3 punkte gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>2 punkte nurodyti aktyvinimo renginiai (mokymai) bus organizuojami susiję 1-6ojo kvietimų priemonėmis.</p>

	3. Informavimas spaudoje (II ketvirtis)	
10.6.	2021 m.	
10.6.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (I ketvirtis) 2. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 3. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. Projektų vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 5. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis) 6. 4-ojo ir 5-ojo kvietimo vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 7. 6-ojo kvietimo teikti vietos projektus sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis) 	<p>1-5 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>6 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis, kurios kodai LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-7, LEADER-19.2-SAVA-9, LEADER-19.2-SAVA-10, LEADER-19.2-SAVA-8</p> <p>7 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6, LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-8 ir LEADER-19.2-SAVA-10</p>
10.6.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis) 2. Informavimas spaudoje (IV ketvirtis) 	<p>1 ir 2 punkte gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p>
10.7.	2022 m.	
10.7.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 6-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (I ketvirtis) 2. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 3. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. Projektų vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 5. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-IV ketvirtis) 	<p>1-5 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p> <p>6 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis, kurios kodai LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-10, LEADER-19.2-SAVA-7, LEADER-19.2-SAVA-9, LEADER-19.2-SAVA-8,</p>

	6. 5-ojo ir 6-ojo kvietimo vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-IV ketvirtis)	LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6 ir LEADER-19.2-SAVA-10
10.7.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis) 2. Popierinių leidinių leidyba (IV ketvirtis) 3. Konferencijos organizavimas – VPS įgyvendinimo pristatymas (IV ketvirtis) 4. Video ir garso medžiagos paruošimas (IV ketvirtis)	Gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.
10.8.	2023 m.	
10.8.1.	1. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (I-III ketvirtis) 2. 7-ojo mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (III ketvirtis) 3. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 4. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (iki Taisyklėse nustatyto termino) 5. Projektų vykdytojų konsultavimas (I-IV ketvirtis) 6. 6-ojo kvietimo vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (I-II ketvirtis)	1-5 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis VPS 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis. 6 punkte nurodyti VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6, LEADER-19.2-SAVA-3, LEADER-19.2-SAVA-8 ir LEADER-19.2-SAVA-10
10.8.2.	1. Informaciniai renginiai (10 vnt.) – VPS įgyvendinimo pristatymas (I ketvirtis) 2 Informacijos interneto svetainėje atnaujinimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas (I-IV ketvirtis)	Gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis

* - Įgyvendinant lentelės 10.1 – 10.8 punktuose numatytus veiksmus, susijusius su VPS įgyvendinimu ir su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu, yra numatytas atsakomybės pasiskirstymas tarp VVG administracijos darbuotojų (administravimo vadovo, finansininko, administratoriaus ir viešųjų ryšių specialisto):

1) VPS administravimo vadovas koordinuoja 10.1–10.8 punktuose numatytų VPS įgyvendinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmų įgyvendinimą ir atsako už jų atlikimą laiku pagal numatytą grafiką. VPS administravimo vadovas konsultuoja vietos projektų pareiškėjus, taip pat atlieka su VPS įgyvendinimo valdymu ir stebėseną numatytas funkcijas (Žr. VPS 13 lentelę).

2) VVG administratorius atlieka šias funkcijas: rengia kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją; konsultuoja vietos projektų pareiškėjus; organizuoja vietos projektų paraiškų surinkimą ir vertinimą, rengia vietos projektų vykdymo sutarčių projektus ir organizuoja jų pasirašymą; rengia metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą. VVG administratorius taip pat atlieka su VPS įgyvendinimo valdymu ir stebėseną numatytas funkcijas (Žr. VPS 13 lentelę).

3) VVG finansininkas atlieka šias funkcijas: tvarko VPS įgyvendinimo projekto buhalterinę apskaitą; konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus finansiniais klausimais (susijusiais su vietos projektų vykdymu); formuoja ir kaupia finansinius dokumentus; atlieka finansinių pavedimus; rengia mokėjimo prašymus ir teikia informaciją VVG administratoriui apie lėšų įsisavinimą rengiant metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą; rengia metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimą; vertina vietos projektų mokėjimo prašymus ir ataskaitas; VVG finansininkas taip pat atlieka su VPS įgyvendinimo valdymu ir stebėseną numatytas funkcijas (Žr. VPS 13 lentelę).

4) Viešųjų ryšių specialistas atsakingas už VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmų įgyvendinimą bei informacijos apie ataskaitiniais metais atliktus VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo teikimą rengiant metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą.

11. VPS finansinis planas					
11.1.	VPS finansinis planas pagal prioritetus:				
	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)	
11.1.1.	I	Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas	139234,00	15,23	
11.1.2.	II	Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas	774972,00	84,77	
			Iš viso: 914206,00	Iš viso: 100	
11.2.	VPS finansinis planas pagal priemones:				
	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	Bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimas	I	LEADER-19.2-SAVA-5	40042,00	4,38
11.2.2.	Jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu	I	LEADER-19.2-SAVA-6	69206,00	7,57
11.2.3.	Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas	I	LEADER-19.2-SAVA-3	29986,00	3,28
11.2.4.	Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	II	LEADER-19.2-SAVA-7	299951,00	32,81
11.2.5.	Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą	II	LEADER-19.2-SAVA-8	70028,00	7,66
11.2.6.	Kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimas	II	LEADER-19.2-SAVA-9	284958,00	31,17
11.2.7.	Bendradarbiavimas vykdamas regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“	II	LEADER-19.2-SAVA-10	120035,00	13,13
				Iš viso: 914206,00	Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)

11.3.	VPS administravimo išlaidų finansinis planas:									
	VPS administravimo išlaidų (KPP kodas 19.4) kategorijos	Planuojama lėšų (Eur)				Planuojama lėšų (proc.)				
11.3.1.	VVG veiklos išlaidos	171414,00				75 proc. visos VVG administravimui planuojamos sumos				
11.3.2.	VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos	57138,00				25 proc. visos VVG administravimui planuojamos sumos				
11.3.3.	Iš viso:	228552,00				20 proc. (nuo VPS įgyvendinti skirtos sumos)				
11.4.	Indikatyvus VPS lėšų poreikis pagal metus:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Iš viso:
11.4.1.	Planuojamas lėšų poreikis vietos projektams pagal VPS finansuoti pagal metus (proc. nuo vietos projektams numatytos sumos)	0,00	0,00	8,00	33,74	43,28	14,98	0,00	0,00	100 proc.
11.4.2.	Planuojamas lėšų poreikis VPS administravimo išlaidoms pagal metus (proc. nuo VPS administravimui numatytos sumos)	11,39	13,60	14,27	14,27	14,27	14,27	14,27	3,66	100 proc.
11.5.	Planuojami papildomi VPS finansavimo šaltiniai -	Pagrindimas -								

12. VPS įgyvendinimo rodikliai												
12.1. VPS pasiekimų produkto (anglų k. „output“) rodikliai												
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas	ESIF teminiai tikslai									Iš viso:	
		1	10	3	3	5-6	4	8	9	2		
		EŽŪFKP prioritetai ir tikslinės sritys										
		1A	1C	2B	3A	4A	5C	6A	6B	6C		
12.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.):										31	
12.1.1.1.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė NVO, skaičius (vnt.)	2	1	-	-	-	-	-	16	-	19	
12.1.1.2.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė vietos valdžios institucija (savivaldybė) arba valstybės institucija / organizacija, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6	
12.1.1.3.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė MVĮ, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	
12.1.1.4.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė fiziniai asmenys, skaičius (vnt.):	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4	
12.1.1.4.1.	<i>iš jų iki 40 m.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	iš viso: 2	moterų: 1 vyrų: 1
12.1.1.4.2.	<i>iš jų daugiau kaip 40 m.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	iš viso: 2	moterų: 1 vyrų: 1
12.1.1.5.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė 12.1.1.1–12.1.1.5 papunkčiuose neišvardyti asmenys, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12.1.2.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-3 (savarankiška VPS priemonė)											
12.1.2.1.	Paremtų vietos projektų, susijusių su inovacijų ir bendradarbiavimo skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

12.1.2.2.	Paremtų vietos projektų, susijusių su VVG teritorijos gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.2.3.	Paremtų vietos projektų, susijusių su verslumo (žemės ūkio srityje, ne žemės ūkio srityje, socialinio verslo srityje) skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.2.4.	Paremtų vietos projektų, susijusių su kitais nei 12.1.13.1–12.1.13.3 papunkčiuose minimais mokymais, skaičius	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
12.1.2.5.	Planuojamas mokymų dalyvių skaičius (vnt., ne unikalių)	-	200	-	-	-	-	-	-	-	200
12.1.3.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-5 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.3.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
12.1.4.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-6 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.4.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6
12.1.5.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-7 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.5.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	6	-	-	6
12.1.6.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-8 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.6.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	10	-	10
12.1.7.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-9 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.7.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
12.1.8.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-10 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.8.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
12.2. VPS pasiekimų tikslo rodikliai (anglų k. „target“) rodikliai											
12.2.1. Vietos projektų įgyvendinimas											
12.2.1.1.	Sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.)	2	-	-	-	-	-	6	5	-	13
12.2.2.2.	Išlaikytų darbo vietų (etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.2.2. VPS administravimas											
12.2.2.1.	Sukurtų naujų darbo vietų skaičius VVG administracijoje, vykdančios VPS administravimo veiklą (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5
12.2.2.2.	Išlaikytų darbo vietų skaičius VVG administracijoje, vykdančios VPS administravimo veiklą (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	1,5	-	1,5

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną		
13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	VVG nariai	Išklauso VVG vadovo ataskaitą apie VPS įgyvendinimo eigą Teikia rekomendacijas/siūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo proceso tobulinimo
13.1.2.	VVG valdymo organo nariai (valdyba)	Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką ir jos pakeitimus Priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo ar atskirų jos narių suspendavimo esant piktnaudžiavimo atvejui Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą ir VPS pakeitimus
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	Teikia pasiūlymus VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei ir VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo Teikia pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo arba papildymo Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės veiklą Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus į įgyvendinamų vietos projektų vietas (patikras vietoje) Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektų rengimą Užtikrina tinkamą su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusių dokumentų saugojimą Informuoja NMA ir (arba) ŽŪM apie VPS įgyvendinimo problemas, teikia siūlymus dėl jų sprendimo
13.1.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	1. Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui
13.1.5.	Kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	1. Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei bei VPS administravimo vadovui 2. Rengia VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektus 3. Organizuoja tyrimų/galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, atlikimą 4. Planuoja, organizuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus (patikras) į įgyvendinimų vietos projektų vietas

		5. Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	1. Organizuoja ir vykdo VPS įgyvendinimo pažangos, stebėsenos ataskaitas, VPS pakeitimų viešinimą (VVG interneto svetainė, spauda, informaciniai biuleteniai ir t.t.)
13.2.	VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė nei 3 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 5 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje
13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Aukštasis išsilavinimas buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnė nei 2 m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2 m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS
13.2.3.	kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė negu 1 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje
13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Aukštasis išsilavinimas ir žinios LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse; arba ne mažesnė negu 1 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	<p>✓ <i>Trumpas sistemos apibūdinimas.</i> Užtikrinant VPS įgyvendinimą sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolat stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. VPS įgyvendinimo stebėseną yra sistemiškas ir kompleksiškas priemonių, susietų su VPS įgyvendinimu, kokybinių ir kiekybinių kaimo vietovių pokyčių stebėjimo, vertinimo bei pasiūlymų dėl VPS įgyvendinimo tobulinimo procesas.</p> <p>VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tikslas – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo ir VPS įgyvendinimo stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų įsisavinimą, apibrėžti VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę, tenkančią įgyvendinant VPS.</p> <p>VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema sudarys tinkamas prielaidas ne tik tinkamai koordinuoti, periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo eigą, bet ir vertinti VPS įgyvendinimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį VVG atstovaujama teritorijai, o prireikus papildyti ar keisti pačią VPS.</p> <p>VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdybos nariams ir VVG darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.</p> <p>✓ <i>VPS įgyvendinime dalyvaujančių VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje.</i> Svarbiausias vaidmuo užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją (žr. 13.1.2 punktą) svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką, jos pakeitimus ir VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS</p>	

pakeitimus; priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių narystės suspendavimo esant piktnaudžiavimo atvejui.

Pagrindinis vaidmuo vykdamas reguliarią VPS įgyvendinimo stebėsenos priežiūrą tarp VVG valdybos posėdžių teks VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kurią VVG valdybos sprendimu sudarys paskirti VVG nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais (ne mažiau kaip penki asmenys, iš kurių ne daugiau kaip 1/3 - VVG administracijos darbuotojai). Užtikrinant vietos valdžios, bendruomenių ir verslo sektorių efektyvų bendradarbiavimą, formuojant VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėtį bus laikomasi partnerystės principo, t.y., kad šios grupės nariai atstovautų visiems trimis sektoriams (pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo).

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė turės kompetenciją teikti pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo, dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių suspendavimo, kai nustatomas piktnaudžiavimo atvejis. Taip pat VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais vyks į vietos projektų patikras vietose, dalyvaus rengiant VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą ir VPS pakeitimų projektus.

VPS administravimo vadovas, administratorius, VPS finansininkas ir kiti darbuotojai, susiję su VPS administravimu, vykdys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas, aprašytas 13.1 punkte.

✓ *Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka.* Svarbi sėkmingo VPS įgyvendinimo sąlyga yra tinkamai organizuotas reikalingos statistinės informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė bei papildomų tyrimų arba galimybių studijų apie VPS numatytą tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimą, atlikimas.

Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sisteminimą ir analizę ir papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingi VVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, administratorius, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas).

Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės ir VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, taip pat iš kitų informacijos šaltinių.

VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus.

VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaita bus rengiama kasmet (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Už jos parengimą kartu VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariais atsakinga VVG administracija, o už pateikimą VVG valdybai bus atsakinga VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė. VVG valdybai nepritarus metinei ataskaitai, ji gražinama tobulinimui, už kurią atsakinga VVG administracija.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė VPS įgyvendinimo metinę ataskaitą pateiks VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, o galiausiai ataskaita bus pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą viešai apsvaistys. Ataskaita taip pat bus viešai skelbiama VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenei VVG interneto svetainėje www.dvvg.lt.

✓ *Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema.* Pagal VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus tvarkos aprašą visi VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, bus tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui. VPS administravimo vadovas už savo veiklą bus tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai, o tarp jos posėdžių VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kuri kaip ir VPS administravimo vadovas, už savo veiklą atskaitinga VVG valdybai. VVG valdyba kartu su VVG vadovu už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą.

Detalesnė atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS. Pastebėjus ar nustačius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė kreipiasi į VVG valdybą dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų.

VVG valdyba taip pat turės teisę esant piktnaudžiavimo atvejui arba interesų konfliktui priimti sprendimą dėl atskirų VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės narių narystės joje suspendavimo tol, kol bus pašalintas interesų konfliktas.

Iškylus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita.

Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, į VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupę VVG valdybos sprendimu gali būti įtraukti papildomi nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

Detalesnė atsakomybės sistema, taikoma atskiriems VVG subjektams, dalyvaujantiems įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje.

IV DALIS. PRIEDAI

1 priedas

Druskininkų VVG VVG atstovaujamos teritorijos situacijos analizei naudojama 2011 m. statistinė informacija apie VVG atstovaujamos teritorijos gyventojus

VVG atstovaujamos teritorijos gyventojų skaičius iš viso:		Pagal amžių						Pagal lytį		Pagal gyvenamąją vietovę					Pagal užimtumą				Pagal socialinę padėtį*			
		iki 7 m.	7–13 m. (įskaitytinai)	14–29 m. (įskaitytinai)	30–39 m. (įskaitytinai)	40–64 m. (įskaitytinai)	65 m. ir vyresni	vyrų	moterų	gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	dirbantys (išskyrus savarankiškai dirbančiuosius)	savarankiškai dirbantys pagal verslo liudijimą	ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančias VVG atstovaujamoje teritorijoje, lankančius asmenys	bedarbiai (išskyrus: gaunančius senatvės pensiją; nedirbančius dėl negalios)	gaunantys senatvės pensiją	skurdą patiriantys asmenys	socialinės rizikos šeimų skaičius	socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius
Pagal amžių*	iki 7 m.	403	x	x	x	x	x	207	196	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	11	x
	7–13 m. (įskaitytinai)	x	550	x	x	x	x	283	267	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	13	x
	14–29 m. (įskaitytinai)	x	x	1388	x	x	x	670	718	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	30–39 m. (įskaitytinai)	x	x	x	1614	x	x	919	695	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	40–64 m. (įskaitytinai)	x	x	x	x	2440	x	1235	1205	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	65 m. ir vyresni	x	x	x	x	x	1336	450	886	x	x	x	x	x	x	x	x	...	x	x	x	x
Pagal lytį**	vyrų	x	x	x	x	x	x	3764	x	39	917	614	2194	0	x	x	x	x	x	x	x	x
	moterų	x	x	x	x	x	x	3967	x	43	925	581	2418	0	x	x	x	x	x	x	x	x
Pagal gyvenamąją vietovę*	gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	x	x	x	x	x	x	x	x	82	x	x	x	x	x	x	x	x	x	13	1	0
	gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1842	x	x	x	x	x	x	x	x	146	4	13
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1195	x	x	x	x	x	x	143	1	1	
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4612	x	x	x	x	x	1236	13	23	
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	0	0	0	
Pagal užimtumą	dirbantys (išskyrus savarankiškai dirbančiuosius)**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	9600	x	x	x	x	x	x	x
	savarankiškai dirbantys pagal verslo liudijimą***	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	757	x	x	x	x	x	x

	ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančius VVG atstovaujamoje teritorijoje, lankantys asmenys*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	503	x	x	x	x	x
	bedarbiai (išskyrus gaunančius senatvės pensiją arba nedirbančius dėl negalios)****	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	464	x	x	x	x
	gaunantys senatvės pensiją*****	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4499	x	x	x
Pagal socialinę padėtį*	skurdą patiriantys asmenys	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1538	x	x
	socialinės rizikos šeimų skaičius	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	19	x
	socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	37
Statistinės informacijos šaltiniai ir metai	<p>* - Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys, 2011 m. ** - Lietuvos Statistikos departamento duomenys, 2011 m. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. *** - Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR Finansų ministerijos duomenys, 2011 m. (https://www.vmi.lt/cms/gyventojai). Pateikiamas asmenų, įsigijusių verslo liudijimus 2011 m., skaičius. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. **** - Alytaus teritorinės darbo biržos Druskininkų skyriaus duomenys, 2011 m. ***** - Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyriaus duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. Gautas paaiškinimas, jog pateikti duomenų apie Druskininkų savivaldybės teritoriją, išskyrus Druskininkų miestą, nėra galimybės.</p>																					
Paaiškinimai	... Nėra duomenų. Gautas paaiškinimas iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyriaus, jog pateikti prašomų duomenų nėra galimybės.																					

Druskininkų VVG atstovaujamos teritorijos situacijos analizei naudojama 2014 m. statistinė informacija apie VVG atstovaujamos teritorijos gyventojus																						
VVG atstovaujamos teritorijos gyventojų skaičius iš viso:		Pagal amžių					Pagal lytį		Pagal gyvenamąją vietovę					Pagal užimtumą					Pagal socialinę padėtį*			
		iki 7 m.	7–13 m. (įskaitytinai)	14–29 m. (įskaitytinai)	30–39 m. (įskaitytinai)	40–64 m. (įskaitytinai)	65 m. ir vyresni	vyrų	moterų	gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	dirbantys (išskyrus savarankiškai dirbančiuosius)	savarankiškai dirbantys pagal verslo liudijimą	ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančias VVG atstovaujamoje teritorijoje, lankančias asmenys	bedarbiai (išskyrus gaunančius senatvės pensiją; nedirbančius dėl negalios)	gaunantys senatvės pensiją*****	skurdą patiriantys asmenys	socialinės rizikos šeimų skaičius	socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius
Pagal amžių*	iki 7 m.	491	x	x	x	x	x	250	241	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	11	x
	7–13 m. (įskaitytinai)	x	529	x	x	x	x	262	267	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	14	x
	14–29 m. (įskaitytinai)	x	x	1380	x	x	x	676	704	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	30–39 m. (įskaitytinai)	x	x	x	1623	x	x	913	710	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	40–64 m. (įskaitytinai)	x	x	x	x	2615	x	1341	1274	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	65 m. ir vyresni	x	x	x	x	x	1387	495	892	x	x	x	x	x	x	x	x	...	x	x	x	x
Pagal lytį*	vyrų	x	x	x	x	x	x	3937	x	47	995	634	2261	0	x	x	x	x	x	x	x	x
	moterų	x	x	x	x	x	x	4088	50	1040	600	2398	0	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pagal gyvenamąją vietovę*	gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	x	x	x	x	x	x	x	x	97	x	x	x	x	x	x	x	x	x	6	1	1
	gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2035	x	x	x	x	x	x	x	x	93	3	6
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1234	x	x	x	x	x	x	x	85	0	0
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4659	x	x	x	x	x	x	674	15	32
	gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0
Pagal užimtumą	dirbantys (išskyrus savarankiškai dirbančiuosius)**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	9000	x	x	x	x	x	x	x	x
	savarankiškai dirbantys pagal verslo liudijimą***	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	986	x	x	x	x	x	x	x
	ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančias VVG atstovaujamoje teritorijoje, lankančias asmenys*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	468	x	x	x	x	x	x
	bedarbiai (išskyrus gaunančius senatvės pensiją arba nedirbančius dėl negalios)****	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	435	x	x	x	x
	gaunantys senatvės pensiją*****	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4521	x	x	x
Pagal socialinę padėtį*	skurdą patiriantys asmenys	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	858	x	x
	socialinės rizikos šeimų skaičius	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	19	x
	socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	37

Statistinės informacijos šaltiniai ir metai	<p>* - Druskininkų savivaldybės administracijos duomenys, 2014 m. ** - Lietuvos Statistikos departamento duomenys, 2014 m. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. *** - Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR Finansų ministerijos duomenys, 2011 m. (https://www.vmi.lt/cms/gyventojai). Pateikiamas asmenų, įsigijusių verslo liudijimus 2011 m., skaičius. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. **** - Alytaus teritorinės darbo biržos Druskininkų skyriaus duomenys, 2014 m. ***** - Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyriaus duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. Gautas paaiškinimas, jog pateikti duomenų apie Druskininkų sav. teritoriją, išskyrus Druskininkų miestą, nėra galimybės.</p>
Paaiškinimai	<p>... Nėra duomenų. Gautas paaiškinimas iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyriaus, jog pateikti prašomų duomenų nėra galimybės.</p>

**DRUSKININKŲ VIETOS VEIKLOS GRUPĖS
NARIŲ SĄRAŠAS**

Eil. Nr.	Sektorius	Organizacija	Atstovaujama teritorija
1.	Vietos valdžia	Druskininkų savivaldybės taryba	Druskininkų savivaldybė
2.	Pilietinė visuomenė	Bilso bendruomenė	Leipalingio seniūnija
3.		Jovaišių kaimo bendruomenė	Leipalingio seniūnija
4.		Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė	Leipalingio seniūnija
5.		Leipalingio miestelio bendruomenė	Leipalingio seniūnija
6.		Stračiūnų bendruomenė	Leipalingio seniūnija
7.		Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė	Viečiūnų seniūnija
8.		Neravų kaimo bendruomenė	Viečiūnų seniūnija
9.		Švendubrės kaimo bendruomenė	Viečiūnų seniūnija
10.		Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“	Viečiūnų seniūnija
11.		Ricelių kaimo bendruomenė	Leipalingio seniūnija
12.	Verslas	Lietuvos ūkininkų sąjungos Druskininkų padalinys	Leipalingio seniūnija
13.		Fizinis asmuo Audronė Smaliukienė	Leipalingio seniūnija
14.		Fizinis asmuo Donatas Miliauskas	Viečiūnų seniūnija
15.		Fizinis asmuo Deividas Sinkevičius	Viečiūnų seniūnija
16.		UAB „Projektų kalvė“	Leipalingio seniūnija

**DRUSKININKŲ VIETOS VEIKLOS GRUPĖS
VALDYBOS NARIŲ SĄRAŠAS**

Eil. Nr.	Sektorius	Vardas, Pavardė	Amžius, gimimo data	Atstovaujama organizacija
1.	Valdžia	Linus Urmanavičius	54 m., 1961-06-11	Druskininkų sav. taryba
2.		Irena Lynikienė	59 m., 1955-12-21	Druskininkų sav. taryba
3.		Antanas Krancevičius	51 m., 1964-01-01	Druskininkų sav. taryba
4.		Benjamins Čepas	57 m., 1957-11-10	Druskininkų sav. taryba
5.	Pilietinė visuomenė	Jolanta Miliuvienė	46 m., 1968-12-10	Stračiūnų bendruomenė
6.		Gražina Auguvienė	47 m., 1968-09-06	Bilso bendruomenė
7.		Žaneta Krivonienė	38 m., 1977-03-01	Leipalingio miestelio bendruomenė
8.		Algis Bolys	55 m., 1960-04-04	Ricelių kaimo bendruomenė
9.		Jonas Čebatorius	51 m., 1964-06-18	Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė
10.		Kristina Fedaravičiūtė	24 m., 1991-05-15	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“
11.		Ramunė Konstantinavičienė	36 m., 1978-12-04	Švendubrės kaimo bendruomenė
12.	Verslas	Donatas Miliauskas	35 m., 1979-10-31	Fizinis asmuo, verslas
13.		Deividas Sinkevičius	31 m., 1984-01-28	Fizinis asmuo, verslas
14.		Antanas Vailionis	32 m., 1983-06-13	Lietuvos ūkininkų sąjunga Druskininkų padalinys
15.		Audronė Smaliukienė	53 m., 1962-01-28	Fizinis asmuo, verslas
16.		Vytautas Vaikšnoras	36 m., 1979-02-24	UAB „Projektų kalvė“

VIETOS SITUACIJOS IR KAIMO GYVENTOJŲ POREIKIŲ TYRIMO ATSAKYMŲ SUVESTINĖ (264 resp.)

1. Ar Jūs didžiuojatės savo gyvenamąja vietoje?

1. Taip 87,4 proc. 2. Ne 0,4 proc. 3. Sunku pasakyti 12,3 proc.

2. Jei atsakėte „Taip“, kokių gyvenamosios vietovės bruožu ar vietos gyvenimo ypatumu Jūs labiausiai didžiuojatės? *Prašome pasirinkti ne daugiau kaip tris atsakymų variantus.*

1. Gamta ir kraštovaizdžiu 28,8 proc.
2. Geografinė padėtimi 10,2 proc.
3. Krašto kultūros tradicijomis ir paveldu 6,1 proc.
4. Krašto istorija 6,4 proc.
5. Žemės ūkio pasiekimais 0,9 proc.
6. Vietos verslu ir amatais 2,0 proc.
7. Infrastruktūros būkle ir jos funkcionavimu (keliai, mokyklos, sveikatos priežiūros įstaigos ir pan.) 9,6 proc.
8. Čia gyvenančiais žmonėmis 11,0 proc.
9. Bendruomeniniu gyvenimu ir vietos nevyriausybinių organizacijų veiklos rezultatais 14,7 proc.
10. Vietos valdžios veikla 10,2 proc.
11. Kita (įrašykite):

Leipalingio sen.:

- Bažnyčios veikli bendruomenės veikla.
- Bažnyčios veikla, šventės.
- Bendruomenės narių draugiškumu.
- Patinka šventės.
- Pensininkui, taip pat ir gimus – visą laiką čia buvo labai linksmas gyvenimas.
- Kad čia gimiau ir sugrįžau gyventi.
- Tėvų tėviškės.

Viečiūnų sen.:

- Čia mano gimtinė.
- Renginiai.

3. Kokia gyvenamosios vietovės problema Jūsų nuomone yra pati opiausia? *Prašome pasirinkti ne daugiau kaip tris atsakymų variantus.*

1. Gyventojų skaičiaus mažėjimas 10,4 proc.
2. Gyventojų senėjimas 13,0 proc.
3. Nedarbas 14,3 proc.
4. Kaimo gyventojų socialinė nelygybė 2,8 proc.
5. Mažos kaimo gyventojų pajamos 15,8 proc.
6. Didelė skurdo aprėptis 1,2 proc.
7. Menkas vietos gyventojų verslumas 12,0 proc.
8. Menkas jaunimo užimtumas 13,8 proc.
9. Būtiniausių ūkinių ir buitinių paslaugų trūkumas 3,4 proc.
10. Asocialios gyvensenos plitimas (vaikų nepriežiūra, priklausomybės ligos ir pan.) 7,9 proc.

11. Bloga infrastruktūra (keliai, apšvietimas, viešieji pastatai, vandentiekis ir pan.) 5,4 proc.

12. Kita (įrašykite):

Leipalingio sen.:

- Per mažos kiemų aikštelės.
- Automobilių stovėjimas.
- Nėra pastatų susiejimui.
- Jovaišų kaime gyvenimas dabar liūdnas.
- Geriau prižiūrėti kelius.
- Nėra viešųjų pastatų, kur galėtų susirinkti vietos gyventojai aptarti bendrus reikalus, blogas žiniatinklio ryšys, neįmanoma prieinama kaina prisijungti prie vietos elektros tinklų, nes pasenusios elektros linijos ir jos perkrautos.

Viečiūnų sen.:

- Apylinkėse esantys mažesni kaimai investicijomis visiškai nuskriausti – skęsta dulkėse, neapšviesta net minimaliai, keliai amžinai suniokoti miškovežių, melioracija apleista, net šiferio pakeitimas visiškai neįjuda. Visiem atrodo, kad „kruščiovkių“ renovacija.

- Gal ir ne pati opiausia, bet taip pat opi tai šunų laikymas ir jų priežiūra daugiabučiuose ir apie juos

- Girtuokliai viešose vietose, gėrimas prie parduotuvių, bendrabučių.
- Yra netaupoma gatvės apšvietimas, užtektų iki 00 val.
- Maža dalies gyventojų motyvacija ir pastangų stoka teigiamiems pokyčiams.
- Ne prie visų namų sutvarkytos aikštelės.
- Nėra tarpusavio supratimo, bendravimo.
- Norėtųsi geresnio apšvietimo ir aplinkinėse gatvėse ne tik pagrindinėje aikštėje (Viečiūnų gyvenvietėje).
- Paviršiniai gruntiniai vandenys.
- Prasta kriminogeninė padėtis.
- Prie kai kurių daugiabučių nesutvarkytos aikštelės.
- Problema dėl šunų laikymo.
- Turiu šunų prieglaudą, o palaidi šunys laksto, visi turėtų šunis vedžioti pavadėliu ir surinkt ekskrementus.
- Žmonių skirstymas (susibūrusi grupė nepriima naujų žmonių į savo ratą).

4. Jūsų nuomone, kaip keisis gyvenimas Jūsų gyvenamojoje vietovėje laikotarpiu iki 2020 m.?

1. Manau, kad gerės 94,1 proc.   2. Manau, kad blogės 5,9 proc.

5. Lietuvos kaimo gyventojus įvairia forma pasiekia Europos Sąjungos parama. Ar Jūs asmeniškai pajutote tokios paramos naudą sau ir savo gyvenamajai vietai?

1. Taip 75,89 proc.   2. Ne 24,11 proc.

6. Europos Sąjungos parama Lietuvos kaimui bus teikiama ir laikotarpiu iki 2020 m. Kokias sritis Jūsų nuomone svarbu finansuoti Druskininkų savivaldybėje? Įvertinkite kiekvieną sritį, apibraudami vieną skaičių iš penkių, kur 1 – paramą teikti nesvarbu, o 5 – paramą teikti labai svarbu.

Paramos sritys	Vidurkis	Moda	Mediana
1. Paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo, viešosios tvarkos palaikymo ir pan.) plėtra	4,2	5	5
2. Paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.) plėtra	4,1	5	5

3. Viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės, transporto infrastruktūra, vandentvarka ir pan.) pagerinimas	4	5	4
4. Turizmo infrastruktūros (pėsčiųjų ir dviračių takų, poilsiaviečių, aktyvaus poilsio zonų ir pan.) plėtra ir paslaugų vystymas	3,9	5	4
5. Bendruomeniškumą skatinančios iniciatyvos (šventės, talkos, saugi kaimynystė ir kt.)	4,0	5	4
6. Savanorystę skatinanti veikla (žmonių veikla bendram labui)	3,8	5	4
7. Parama veiksmams, kuriantiems darbo vietas, ir pačių darbo vietų kūrimas	4,4	5	5
8. Plačiąjuosčio interneto prieigos suteikimas, viešųjų elektroninių paslaugų teikimo plėtra bei kaimo gyventojų skatinimas naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis	3,7	5	4
9. Naujovių skatinimas ir novatoriškų sprendimų diegimas kaimo vietovėse	4,1	5	4
10. Mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose skatinimas	3,3	3	3
11. Palankesnių sąlygų pradėti veiklą ūkininkavimo sektoriuje sudarymas, visų pirma, kartų kaitos žemės ūkio sektoriuje palengvinimas	3,5	5	4
12. Projektai, skatinantys vietos produkcijos perdirbimą ir realizavimą	3,9	5	4
13. Biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas, ypač „Natura 2000“ ir kitose gamtiniu požiūriu vertingose teritorijose, taip pat kraštovaizdžių būklės gerinimas	3,8	4	4
14. Atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimas bioekonomikos tikslais	3,8	5	4

7. Jei tarp nurodytų ES paramos sričių nebuvo paminėti kaimo gyventojui svarbūs dalykai, prašome Jus tai nurodyti. Parašykite.

ATSAKYMAI	
LEIPALINGIO SEN.	
1.	Visi paminėti.
2.	1) Suburti komandą specialistų, kurie galėtų padėti spręsti įvairias senelių problemas; 2) Įsteigti bankomatą.
3.	Kelių priežiūra.
4.	Mums labai trūksta jaunimo sporto inventoriaus.
5.	Atkreipti dėmesį į šiukšlių apmokestinimą. Rūpintis dėl transporto nuvykimo į Bažnyčią ir iki gydytojo.
6.	Jaunimo užimtumo.
7.	Jaunimo užimtumas, pvz., sporto salės įrengimas.
8.	Kelių sutvarkymas.
9.	Trečio amžiaus universitetas Leipalingio miestelyje.
10.	Jaunimo užimtumas.
11.	Bendruomenės teritorijos padengimas ne lėtesniu, stabiliu bent 3G žiniatinklio ryšiu. Labai prastas žiniatinklio ryšys. Fiksuoto ryšio nėra, mobilusis išbandėme tiek Bitę, tiek TELE2, tiek Omnitel, visi geriausiu atveju veikia EDGE. Sunku naudotis ir elektronine bankininkyste, SoDros, VMI žiniatinklio svetainėmis ir paslaugomis žiniatinklyje. Siuntimasis tiek nuotraukų, tiek vaizdo programų neįmanomas. Naudojimasis Facebook ir kitais socialiniais tinklais beveik neįmanomas.

	Labai apsinkina ir stabdo tiek naujų žmonių kūrimąsi, tiek smulkaus verslo kūrimą ir vykdymą, tiek vaikų švietimą. Elektros tinklų sutvarkymas. Esamos elektros linijos perkrautos ir LESTO neleidžia jungtis prie esamų tinklų. Išduoda prisijungimo sąlygas, pagal kurias reikia susimokėti už naujų transformatorinių įrengimų. Tai kainuoja vienam individualiam namui pajunti apie 6 tūkst. EUR (20 tūkst. Lt). Tai irgi stabdo žmonių kūrimąsi bendruomenės teritorijoje. Nėra gamybinės paskirties patalpų smulkiam ir vidutiniam verslui pradėti. Nei nusipirkti, nei išsinuomoti. Kai kurios veiklos reikalauja gamybinės paskirties patalpų, kad būtų išduotas leidimas - higienos pasas.
12.	Parama veiksams, kuriantiems darbo vietas, ir pačių darbo vietų kūrimas.
VIEČIŪNŲ SEN.	
1.	Prie 10 teiginio pridėčiau ne vien tik ŽŪ ir miškininkystę, bet ir tokius mokymus ar profesinį ugdymą, kuris mažintų soc. atskirtį ir skatintų įsiliejimą į darbo rinką ar trūkstamų įgūdžių ugdymą probleminiais atvejais (pvz. tėvystės įgūdžiai, soc. rizika).
2.	Apleistam žemės ūkiui kelti ir ugdyti.
3.	Didesnis švietimas jaunimui. Merginoms ir vaikinams, konkrečioms profesinėms sritims (statybų, montuotojų, kirpėjų, masažistų ir kt.) supažindinti su realiomis darbo galimybėmis.
4.	Gyvūnų globos ir dresūros.
5.	Kaimo vietovių, kelių ir takelių kokybiškas tiesimas, o ne kelio dangos „lopymas“.
6.	Kaimų išasfaltavimas nors šalia namų. Dūsta nuo turistų ir miškovežių dulkių. Architektūros išsaugojimas turi būti remiamas.
7.	Kanalizacijos tinklai (nuotekos), nes teršiamo gamtą.
8.	Kelių infrastruktūros gerinimas.
9.	Nuotekų tinklas būtinas, nes teršiam unikalų gamtos kampelį ir pagrindinį turtą - gruntinius vandenius.
10.	Opi problema - kelio Slėnio gatvėje sutvarkymas.
11.	Susibūrimas tarp kaimų mikroautobusai.

8. Ar esate bendruomenės arba nevyriausybinės organizacijos nariu?

1. Taip 61,35 proc.   2. Ne 38,65 proc.

Jeigu atsakėte „Ne“, tai atsakydamas į 9 klausimą Jūs galite pateikti savo siūlymus Jūsų gyvenamojoje vietovėje veikiančiai bendruomenei ar nevyriausybinei organizacijai.

9. Kai kurios Lietuvoje veikiančios kaimo bendruomenės ar nevyriausybinės organizacijos vykdo ne tik kultūrinę ir visuomeninę veiklą, bet ir imasi ūkinės veiklos, kuri duoda pajamas. Kaip manote, kokios ekonominės veiklos galėtų imtis Jūsų kaimo bendruomenė ar nevyriausybinė organizacija, jei tokios veiklos pradžia būtų skirta Europos Sąjungos parama? Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus.

1. Įvairių paslaugų vietos gyventojams teikimas 19 proc.
2. Gamtos gėrybių (grybų, uogų, žolelių ir pan.) rinkimas, džiovinimas ir realizavimas 20,1 proc.
3. Ūkininkų ir vietos daržininkų produkcijos realizavimas 17,1 proc.
4. Amatininkų gaminių bei suvenyrų gamyba ir realizavimas 11,7 proc.
5. Kulinarinio paveldo produktų pardavimas 11 proc.
6. Įvairių paslaugų turistams teikimas 15,1 proc.
7. Nežinau, sunku pasakyti 5,9 proc.
8. Kita (jei galite, parašykite kuo konkretesnę idėją:

Leipalingio sen.:

- Darbininkų daug, bet niekas nenori dirbti.
- Iš užaugintų ar miške surinktų uogų virti uogienę, pagal senus receptus. Pvz. bruknių uogienė.
- Bendruomenei galėtų būti perduota valstybinė ar savivaldybės žemė valdyti, kurioje galima būtų steigti verslo inkubatoriaus/parką. Iš ES paramos būtų sutvarkytos administracinės, sandėliavimo ar gamybinės paskirties patalpos, kurias galima būtų nuomoti verslui, besisteigiančioms įmonėms ir pan. Bendruomenė galėtų ieškoti investuotojų, kurie galėtų steigti verslo inkubatoriaus/parko teritorijoje savo gamybos, sandėliavimo ar administracinę veiklą. Bendruomenė galėtų iš ES finansavimo pastatyti bokštą, tinkamą žiniatinklio ryšio

antonomoms, kurį žiniatinklio ryšio operatoriai galėtų nuomoti iš bendruomenės ir padengti bendruomenės teritoriją stabilium ir greitu žiniatinklio ryšiu.

– Druskininkų kurorto svečių išvykų į Druskininkų savivaldybės kaimiškašias teritorijas netradicinio transporto priemonėmis organizavimas; Turistinių stovyklų organizavimas.

Viečiūnų sen.:

- Laidojimo salės didinimas, sutvarkymas. Dviračių tako nutiesimas į Grūtą.
- Dūminės pirties, vaistinių augalų arbatos, kulinarinis paveldas, veislinių šunų globa, viešbutis, blynų kepimas.
- Remonto darbai.
- Treniruoklių salės įrengimas su abonentinium mokesčiu.

10. Kaip manote, ar Jūs esate verslus? Prašome pasirinkti vieną atsakymo variantą.

1. Taip, galiu tai patvirtinti savo gyvenimo faktais 29,8 proc.
2. Verslumas man visai nebūdingas 24,6 proc.
3. Niekada apie tai negalvojau 45,6 proc.

11. Pažymėkite, kokių paslaugų Jums trūksta. Taip pat nurodykite, ar pirtumėte nurodytas paslaugas, jei jos būtų pradėtos teikti Jūsų gyvenamojoje vietovėje? Prie kiekvienos paslaugos pažymėkite Jums tinkamą variantą.

Paslauga	Ar trūksta?		Ar pirtčiau?	
	proc.		proc.	
1. Aplinkos tvarkymas (vejų nupjovimas, vaismedžių genėjimas, šiukšlių išvežimas ir pan.)	25,6	74,4	35,3	64,7
2. Apsirūpinimas kuru (malkomis, briketais, akmenis anglimi ir pan.)	23,7	76,3	42,9	57,1
3. Specialios paslaugos sodyboms (kaminų valymas ir kitos priešgaisrinės saugos priemonės, šulinių sutvarkymas ir pan.)	54,1	45,9	53,4	46,6
4. Buitinės paslaugos (siuvykla, batų taisykla ir kt.)	62,4	37,6	75,3	24,7
5. Sklypo šalia gyvenamojo būsto ir/arba daržo įdirbimas	33,8	66,2	35,6	64,4
6. Nesudėtingas gyvenamojo būsto ir ūkinių pastatų remontas (stogo ir krosnies remontas, dažymo darbai ir pan.)	52,7	47,3	55,1	44,9
7. Vaikų priežiūra	30,2	69,8	30,0	70,0
8. Vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūra (slauga, vaistų suleidimas, aprūpinimas būtiniaisiais pirkiniais ir pan.)	58,1	41,9	50,6	49,4
9. Transporto paslaugos (nuvykimas į administracinį centrą tvarkyti dokumentų, bažnyčios lankymas, vizitai pas gydytojus ir pan.)	33,7	66,3	37,7	62,3
10. Personalinių kompiuterių ir interneto priežiūros paslaugos	41,4	58,6	44,5	55,5
11. Patalpų nuoma šeimos/giminės šventėms, laidotuvėms, kitiems įvykiams	54,1	45,9	69,0	31,0
12. Kita (įrašykite): <i>Leipalingio sen.:</i> – Viešųjų kaimo erdvių tvarkymas, pakelių nušienavimas ir panašiai. – Valčių nuoma žvejybai. – Trūksta normalios kavinės, kur nuejęs galėtum pasėdėti, išgerti puodelį kavos. – Vietinių ūkių pagaminamų maisto produktų. – Aktyvaus laisvalaikio užsiėmimų vaikams organizavimas. – Vietinių ūkių pagaminamų maisto produktų. <i>Viečiūnų sen.:</i> – Nors turiu nuosavą mišką, bet malkas perku (draustinis). – 2,3,5,6,8 klausimai neaktualūs nes gyvenu daugiabutyje.	-	-	-	-

<ul style="list-style-type: none"> – Didesnės patalpos (laidojimo) šarvojimo salei. Salė šventėms arba gimtadieniams. – Didesnių patalpų šarvojimo salės – Salė šventėms arba gimtadieniams. – Trūksta pirties ir sporto inventoriaus. – Vaikų užimtumo centras, skirtas praleisti laisvalaikį tiek vaikams, tiek tėveliams. Su galimybe juos palikti kelioms valandoms – Važinėjantis transportas turėtų važinėti dažniau. 				
---	--	--	--	--

12. Kaip manote, kas trukdo Jūsų bendruomenei ar nevyriausybinei organizacijai organizuoti savo verslą ir/arba teikti savo nariams būtinausias paslaugas? Galite pasirinkti kelis įrašus.

1. Bendruomeninė ar nevyriausybinė organizacija yra per silpna organizaciniu požiūriu (trūksta veiklių žmonių, žinių, patirties ir t.t.). 18,1 proc.
2. Bendruomenė ar nevyriausybinė organizacija neturi pradinio kapitalo ūkinei veiklai vykdyti. 22,8 proc.
3. Trūksta naujos veiklos idėjų. 11,7 proc.
4. Trūksta palaikymo iš šalies – pasigendama bendros veiklos pasiūlymų iš vietos valdžios ir/arba verslininkų. 13,1 proc.
5. Daugelis bendruomenių ar nevyriausybinių organizacijų narių nenori rizikuoti ir įsitraukti į nežinomą veiklą. 19,9 proc.
6. Bendruomenė ar nevyriausybinė organizacija sugeba vietos problemas išspręsti įprastais būdais – narių, giminių, kaimynų ir valdžios paramos dėka. 7,6 proc.
7. Bendruomenės ar nevyriausybines organizacijos nariams priimtina tik visuomeninė veikla, nesusijusi su pajamų užsidirbimu. 6,8 proc.

8. Kita (įrašykite):

Leipalingio sen.:

- Mūsų bendruomenėje nėra jokios veiklos.
- Tokia veikla neatsiperka. O jeigu veikla atsipirktų, tai kodėl tą turėtų daryti Bendruomenė, o ne vietos verslas? Jeigu įrangą, įrengimus, mašinas galima įsigyti už ES, LR valstybės ar savivaldybės pinigus, tai nėra iš kur mokėti tam, kas su jomis dirbs.

Viečiūnų sen.:

- Dauguma gyventojų senjorai.
- Kas įkūrė savo verslą reikėtų minimaliai 3 metus neimti mokesčių.
- Organizacijos neturi reikiamų įgūdžių bendruomeniniam verslui vystyti, nes žmonės vykdo veiklą iš idėjos, o ne dėl pinigų – jų prigimtis yra ne versli, todėl jiems sunku pakeisti savo mąstymą ir pradėti „imti pinigus“.
- Pagyvina jaunimas, senstanti bendruomenė.
- Senstantys gyventojai, pasyvus jaunimas.
- Trūksta patirties.

13. Jūsų nuomone, kokia kaimo bendruomenės arba kitos nevyriausybines organizacijos veikla labiausiai atitiktų gyventojų lūkesčius, vietos tradicijas ir teiktų didžiausią naudą? Išvardykite vieną ar keletą veiklų ir nurodykite, kodėl ši veikla gali būti sėkminga.

Eil. nr.	ATSAKYMAI
LEIPALINGIO SEN.	
1.	Ūkininkų ir vietos daržininkų produkcijos realizavimas, amatininkų gaminių, suvenyrų gamyba ir realizavimas.
2.	Sielininkų muziejaus įrengimas, kartu būtų ir bendruomenės namai.
3.	Bendruomenės namų atsiradimas.

4.	Smulkus verslas užsidirbant. Batų taisykla, „mašinų servisas“.
5.	Informacijos teikimas apie mūsų gyvenvietę, muziejaus atnaujinimas, pėsčiųjų dviračių takų įrengimas.
6.	Daug galima daryti tik reikia dirbti tada bus viskas gerai.
7.	Puoselėt vietos tradicijas.
8.	Kultūrinė, istorinė.
9.	Paslaugų teikimas turistams, gyventojams.
10.	Kaimo vietovės žinomumo turistiniu atžvilgiu gerinimas, kuris bendruomenei nešų pelną, o jis būtų panaudotas visos bendruomenės gerovei.
11.	Edukacinės programos, suvenyrų pardavimai ir vietinė produkcija.
12.	Paslaugų įsteigimas.
13.	Kulinarinio paveldo edukacinės programos. Tai būtų naudinga, nes daugėja turistų.
14.	Steigti gyvūnų viešbutį.
15.	Prie bendruomenės namų įrengti vaikų žaidimų aikštelę, tai trauktų jaunimą grįžti į gimtinę, padėtų bendruomenės nariams bendrauti.
16.	Jaunimo sporto, užimtumo centrą.
17.	Paslaugos turistams.
18.	Įkurti amatų centrą, kuriame galėtų realizuoti idėjas ir užsidirbti.
19.	Varyt „paveldą“.
20.	Mokyt verslumo.
21.	Jaunimo užimtumo namai, kuriuose miestelio jaunimas užsiimtų naudinga, įdomia veikla, puoselėtų tradicijas su savo šeimomis – mažiau būtų besišlaistančių gatvėse. Skatintų sveiką gyvenimą.
22.	1) Gyventojų laisvalaikio užimtumas, ypač vyresnio amžiaus – bendruomenės namų įkūrimas. 2) Jaunimo užimtumą: vakarai (ne tik sporto užsiėmimai).
23.	Pirmiausia Leipalingio seniūnijai trūksta normalios šarvojimo salės. Esama yra maža ir ne itin pritaikyta deramai atsisveikinti su mirusiuoju. Seniūnijos bendruomenei trūksta renginių, veiklų, kurios skatintų bendravimą, bendradarbiavimą, tik sunku pasakyti kokių, nes kokius beorganizuotume (sporto šventės, rankdarbiai) į jas pritraukiame labai mažai bendruomenės narių. Gal bendruomeniškumas ir naujos veiklos pasipils kai turėsime naujoviškai įrengtus Bendruomenės namus, kur bus jauku susirinkti ir generuoti idėjas, atsivers didesnės galimybės užsiėmimų organizavimui.
24.	Projektai, skatinantys vietos produkcijos perdirbimą ir realizavimą.
25.	Manau, kad Gailiūnų gyventojams nieko nereikia. Kas nori, dalyvauja mieste.
26.	Paslaugos turistams, senelių namai, kepyklėlė, amatų dirbtuvės.
27.	Vietos gyventojų pasitarimų, susirinkimų organizavimas siekiant nustatyti bendrus viešuosius poreikius, tikslus, problemas, vienijimas bendriems veiksams dėl viešų reikalų. Bendros pozicijos parengimas ir perdavimas vietos valdžiai. Vietos tradicijų palaikymas. t.y. tradicinių renginių organizavimas. Vietos gyventojų iniciatyvų palaikymas ir parama jų įgyvendinimui per finansavimo paiešką, leidimą naudotis Bendruomenės vardu, patalpomis, įranga, pasidalinimas patirtimi įgyvendinant įvairius projektus, apmokymas. Viešųjų erdvių tvarkymo organizavimas, vietos valdžios priežiūra ir pagalba tvarkant viešąją infrastruktūrą (kelius, elektros tinklus, prieigą prie žiniatinklio).
28.	Galėtų perdirbti ir realizuoti ekologišką, kokybišką produkciją. Manau pirkėtų ne tik vietos gyventojai, bet atvažiuotų ir turistai iš miesto.
29.	Apgyvadinimo paslaugų teikimas (turimi materialūs resursai, yra dalis infrastruktūros, geras susisiekimas, patraukli geografinė padėtis).
30.	Projektai, skatinantys vietos produkcijos perdirbimą ir realizavimą.
31.	Mano nuomone, apskritai, tai kaimo bendruomenės veikla yra neformali veikla. Pavyzdžiui, močiutė gyvena viena, niekas nesutvarko jos kiemo, kuris jau N metų užverstas šiukšlėmis – kaimo bendruomenė organizuoja neatlygintą pagalbą močiutei, talką. Įvairios akcijos, tokios kaip „sutvarkykime miestelio parką draugiškai“ arba „išrinkime gražiausią miestelio kiemą“. Tai turi būti neformalios veiklos, akcijos, buriančios bendruomenės gyventojus vienam tikslui. Juk ne visada viskas matuojama pinigais, labai svarbu ir darnūs tarpusavio santykiai. Tai gal daugiau yra

	seniūnijos funkcija, bet seniūnas tik vienas, o miestelio gyventojų daug. Ir ne visi drįsta kreiptis į seniūną. Be to tai dar labai priklauso ir nuo paties seniūno požiūrio, charizmos, kaip jis susigyvenęs su miestelio gyventojais.
32.	Bendruomeniškumą skatinančios iniciatyvos.
33.	Dzūkiškų patiekalų degustacija, patalpų nuoma, renginių organizavimas.
VIEČIŪNŲ SEN.	
1.	Bendruomenės namų patalpos savo bendruomenės narių naudojimui ir nuoma jų išlaikymui įvairiems renginiams.
2.	Branduolys bendruomenės turi būti iniciatyvus ir kuriuo pasitikėtų liaudis.
3.	Dažniau daryti susitikimus ir daugiau bendrauti su gyventojais.
4.	Didžiausią naudą teiktų jaunimo švietimas, ugdymas, užimtumas naujovėms ar ateičiai naudingos žinios.
5.	Didžiausia NVO nauda, jeigu jie tenkintų kuo didesnius gyventojų laisvalaikio poreikius (įvairūs užsiėmimai, renginiai), įtrauktų gyventojus į sprendimų priėmimą. Jeigu dar sugebėtų vystyti veiklą ir leistų kartu spręsti kaip jas kryptingai panaudoti, tai būtų didelė nauda. Bet turi būti aiškumas.
6.	Dviračių takų atvykę turistai gėrybių, atsigerti šviežių sulčių, įsigyti molio dirbinių. Viečiūnai turi tapti Druskininkų tąsa.
7.	Gamtos gėrybių (grybų, uogų, žolelių) rinkimas, džiovinimas, realizavimas.
8.	Įkurti naujas darbo vietas, kad neišvažiuotų jaunimas iš Lietuvos.
9.	Kad Viečiūnai taptų Druskininkų lankytinų vietų tąsa, paskutine stotele su išskirtinai „dzūkiškomis paslaugomis“ – autentiška dzūkiška pirtis; šalia - dzūkiška pirtis; šalia dzūkiški patiekalai (banda, duona, sūris, lašiniai, daržovės, gėrimai).
10.	Kioskelis prekiaujantis vietos žmonių užauginta, pagaminta produkcija, turistų lankomoje vietoje, pvz., prie Velnio akmens.
11.	Koncertų, įvairių renginių rengimas žmonėms prieinama kaina arba iš viso nemokamai, taip būtų keliamas kultūros lygis bendruomenėje.
12.	Kryptingas jaunimo motyvavimas užsiimti įvairia veikla, surasti patinkančią sferą. Padėtų išspręsti dalį socialinių problemų.
13.	Kultūros renginių rengimas ir agitavimas. Kuo protingesnė visuomenė, tuo lengviau jai sekasi klestėti.
14.	Manau reikėtų plėsti amatų veiklą, dauguma žmonių norėtų užsiimti savo amatu, tik ne visi turi pradinio kapitalo įsigyti medžiagoms ir priemonėms. Taip pat sudaryti sąlygas savo darbus parduoti dalyvaujant įvairiuose renginiuose, mugėse.
15.	Manau, kad bet kokia socialinio pobūdžio veikla. Skatinanti gyventojų įsitraukimą, taip didinant sutelktumo jausmą, kas ir būtų sėkmingas rezultatas, o kalbant apie su verslu susijusias sritis – pagal poreikį kiekvienoje gyvenvietėje.
16.	Mokomoji ir tuo pačiu naudinga finansiškai.
17.	Mūsų bendruomenėje gyvena daug senjorų iš kurių galima mokintis tiek amatų, tiek kaimo papročių ir pan. Reikia suburti jaunimą ir senjorus kartu, kad turėtų bendrų darbų, užsiėmimų, būtų galima kartu kurti megzti siūti drožinėti ir pan., o sukurtus darbus realizuoti.
18.	Na veiklos manau galėtų būti, tai didesnis organizavimas visokių renginių ar švenčių, organizavimas daugiau įvairiausių susibūrimų, aptarimų. O nauda manau būtų ta, kad tai galbūt padėtų suburti gyventojus į kažkokį bendrą ratą, pagerintų santykius.
19.	Nemokami meniniai užsiėmimai, saviugdys, protiniai ir sveikos gyvensenos užsiėmimai puikiai atitinka gyventojų lūkesčius, bei teikia didelę naudą.
20.	Nesvarbu.
21.	Organizuojami įvairūs užsiėmimai vaikams ir jaunimui.
22.	Organizuojami liaudies šokių vakarai, įvairūs užsiėmimai su vaikais.
23.	Pirties, kulinarinis paveldas.
24.	Renginiai, koncertai.
25.	Sodybų aplinkos sutvarkymas, kaimo keliai ir architektūros paveldas. Gamta graži, bet apleisti kaimai gadina visą savivaldybės ir net nacionalinį lietuvių – dzūko įvaizdį. Turistai, pamatę šiferinius stogus šiurpsta.
26.	Šarvojimo paslaugos. Mieste brangu.

27.	Tradiciniai amatai.
28.	Trūksta atviro, nuoširdaus bendravimo.
29.	Ūkininkų ir vietos daržininkų produkcijos realizavimas.
30.	Užimtumas kaime, darbo vietų kūrimas.
31.	Vaikų, jaunų, verslių žmonių švietimas ugdytas, pastūmėjimas tam tikra linkme.
32.	Veikla susijusia su užimtumo didinimu ir teikianti galimybes užsidirbti pajamas.
33.	Vietinių užaugintos daržovių, vaisių realizavimas.

14. Jei kaimo bendruomenė arba nevyriausybinė organizacija organizuotų vietos gyventojams trūkstantas paslaugas, ar Jūs ir Jūsų šeimos nariai prisidėtumėte prie šios veiklos savanorišku darbu?

1. Taip 82 proc.   2. Ne 18 proc.

15. Kiek savanoriško darbo valandų Jūs ir Jūsų šeimos nariai galėtumėte skirti darbui bendruomenės ar nevyriausybinės organizacijos labui, jei ši veikla Jums atrodytų prasminga?

1. Per savaitę vid. 4,04 val.
2. Per mėnesį vid. 10,95 val.
3. Per metus vid. 100,71 val.

16. Gal turite konkrečių pasiūlymų, kaip būtų galima spręsti nedarbo problemą Jūsų gyvenamojoje vietovėje? Prašome parašyti.

Eil. nr.	ATSAKYMAI
LEIPALINGIO SEN.	
1.	Sukurti daugiau darbo vietų.
2.	Susitikti su verslo žmonėmis, padėti sukurti verslą žiniomis.
3.	Atsakingiau mokėti (suteikti) socialines pašalpas, nes žmonės tuo naudojami.
4.	Noras dirbti.
5.	Pirmiausia reikia nutraukti pašalpas, tada pajudės darbo ieškojimas nors laikraštyje galybė skelbimų.
6.	Nemokėti pašalpų darbingiems žmonėms.
7.	Verslumas.
8.	Nuimti pašalpas.
9.	Naujas verslo kūrimas.
10.	Liaudiškų amatų įkūrimas.
11.	Verslo kūrimas kaime.
12.	Skatinti verslumą.
13.	Dauguma bedarbių yra alkoholikai. Sunku!!!
14.	Niekas nenori dirbti alkoholizmas!
15.	Pirmiausia panaikinti soc. pašalpas – kurti smulkų verslą, skatinti užsidirbti.
16.	Skatinti verslumą, padėti pradedantiems verslininkams.
17.	Sumažinti socialines išmokas.
18.	Padėti jauniems verslininkams.
19.	Kurti naujas darbo vietas, pritraukiant verslą ir taip kuriant darbo vietas.
20.	Kurti įmones, gamyklėles, įtraukiant verslininkus, padėti išsilaikyti „Laimestos“ įmonei, kurioje dirbtų dauguma šv. specialybei žmonių (kaip anksčiau MSV)
21.	Kas dažniausiai mūsų bendruomenėje yra bedarbis – asocialūs asmenys. Asmenys, kurių nepageidauja darbdaviai, nes jie yra nepatikimi. Šiandien dirba, ryt sveikatą taiso. Manau čia yra didžiausia problema – asocialių šeimų ištraukimas iš alkoholizmo. Tada jų ir darbdaviai norės ir bendruomenės įvaizdis kils.
22.	Skatinant gyventojų aktyvumą, verslumą.

23.	Nuosavo verslo steigimas, užimtumo programų įgyvendinimas, jaunų žmonių įtraukimas į veiklą, mokymai.
24.	Padaryti vietovę patrauklią verslui steigti, „rizikos kapitalo“ fondų parama verslą pradedantiems vietos gyventojams, „verslo angelų“ veikla. Bendruomenei galėtų būti perduota valstybinė ar savivaldybės žemė valdyti, kurioje galima būtų steigti verslo inkubatoriaus/parką. Iš ES paramos būtų sutvarkytos administracinės, sandėliavimo ar gamybinės paskirties patalpos, kurias galima būtų nuomoti verslui, besisteigiančioms įmonėms ir pan. Bendruomenė galėtų ieškoti investuotojų, kurie galėtų steigti verslo inkubatoriaus/parko teritorijoje savo gamybos, sandėliavimo ar administracinę veiklą. Bendruomenė galėtų iš ES finansavimo pastatyti bokštą, tinkamą žiniatinklio ryšio antenoms, kurį žiniatinklio ryšio operatoriai galėtų nuomoti iš Bendruomenės ir padengti Bendruomenės teritoriją stabilium ir greitai žiniatinklio ryšiu.
25.	Griežčiau kontroliuoti pašalpų mokėjimo procesą, mažinti bedarbio ir kitas socialines išmokas, panaikinti „atidirbimus“ už pašalpas.
26.	Skatinant gyventojų aktyvumą, verslumą.
27.	Pirmiausia reiktų spręsti alkoholizmo problemą. Ne kartą ir mano šeima susidūrė su problema, kai reikėjo pagalbos prie buitinių darbų ir nebuvo pas ką paprašyti, nes didžioji dalis bedarbių, kurie yra darbingo amžiaus vyrai, „vos kleba“.
28.	Parama veiksmams, kuriantiems darbo vietas, ir pačių darbo vietų kūrimas.
29.	Verslumo skatinimas, pinigų įsisavinimas.
VIEČIŪNŲ SEN.	
1.	Renovuoti fabriko patalpas.
2.	19 klausimo atsakymo variantuose pateikta pakankamai pasiūlymų.
3.	Buitinių paslaugų tiekimas, statybos ir remonto, bei ž.ū. paslaugos, agroturizmas.
4.	Būtų galima pakletti atlyginimus, kad paskatinti darbą.
5.	Daugiau iniciatyvos ir noro jaunimui daugiau tam perspektyvų.
6.	Daugiau žmonių ir daugiau valandų įdarbinti už pašalpas. Galėtų jie rūpintis aplinka seniūnijos.
7.	Finansuoti kelių entuziastų mokymąsi kokio nors amato (pvz.: klumpių drožyba, vyžų pynimasis, molio dirbinių gamyba) su įsipareigojimu išmokyti ir mokyti kitus norinčius. Vičiūnai galėtų tapti „Klumpių kaimu“.
8.	Investicijų pritraukimas mažina nedarbą. Nuo to reiktų pradėti. Reikia išnaudoti nenaudojamas patalpas nuomai.
9.	Įdarbinti žmones aplinkai tvarkyti ir gražiau bus ir žmogui naudinga.
10.	Įkurti daugiau darbo vietų, atidaryti dar kokį fabriką.
11.	Įtraukti kuo daugiau žmonių į kitų asmenų veiklą (pvz., vietos verslo, smulkaus amato).
12.	Kaimo gyventojams suteikti lengvatines sąlygas nuomai patalpų (pvz., fabriko), užsiimti verslu, gamyba ir pan.; savivaldybei prisidėti reklamuojant ar realizuojant produktus ar paslaugas.
13.	Kas tingi dirbti tai jo niekuo nesudominsi.
14.	Kurti kooperatyvą žemdirbystei ar net ir stambiai gyvulininkystei.
15.	Manau galbūt reiktų skatinti žmones įsitraukti į naujas veiklas, priimti įvairias šių laikų naujoves, bandyti labiau parodyti galimybes ką galima padaryti, galbūt kokiais nors būdais stengtis suteikti kuo daugiau motyvacijos ir parodyti, kad jie tikrai gali.
16.	Norėtųsi kad sukurtų daugiau darbo vietų jaunimui.
17.	Padidinti minimumą iki 1600 Lt.
18.	Padidinti užmokestį.
19.	Plėtoti paveldo kultūrą ir sudaryti sąlygas realizuoti.
20.	Pritraukti užsienio investuotojus.
21.	Remiantis, jei neklystu, Panevėžio pavyzdžiu, kur tam tikros paslaugos keičiamos į darbo valandas. Taip pat ieškant alternatyvų sezoniniam darbui arba skatinant sąmoningumą, vykdant prevenciją asocialiam gyvenimo būdui.
22.	Sezono metu surinktų uogų grybų ir pardavinėtų prie mūsų kavinės, turistams ir pravažiuojantiems.
23.	Skatinti verslo investicijas, sudaryti palankias sąlygas (infrastruktūrą ir t.t.). Orientuotis į ne vien su turizmu susijusią veiklą.
24.	Sukurti daugiau darbo vietų.
25.	Teikti daugiau mokymų, galimybių tobulėti. Taip pat leisti išeiti iš namų žmonėms, kuriuos sunku įtraukti į visuomeninį gyvenimą.

26.	Tinginius išskeldinti iš gyvenvietės, o stropus žmogus darbų turi visada.
27.	Verslūs asmenys galėtų nuomotis žemę ir auginti žemės ūkio produkciją – daržoves realizacijai.
28.	Viešieji darbai kaime, įtraukiant vietinius kaimo gyventojus.
29.	Viešųjų darbų finansavimą kompensuojant darbo užmokestį darbo biržos ir savivaldybės pinigais – panaikinti. Tais pinigais remti įmones daugiausia įdarbinus vietos gyventojų. Daugiamilijoninius konkursus išskaidyti į mažesnius, kad maksimaliai galėtų dalyvauti vietos verslas!!!
30.	Žmogaus sąmoningumo ugdymas.
31.	Žmones skatinti užsidirbti, atsisakyti tam tikrų žalingų įpročių ir minčių, kad jų gyvenimas nepagerės.

17. Ar Jūs pats intumėtės smulkaus verslo, jei jo pradžiai būtų suteikta ES parama?

1. Taip 49,8 proc. 2. Ne 50,2 proc.

18. Jei atsakėte „Taip“, įvardinkite kokia veikla norėtumėte užsiimti?

Pateiktos idėjos saugomos VVG būstinėje

19. Jūsų nuomone, kas pagerintų Druskininkų savivaldybės kaimo jaunimo iki 29 m. situaciją?

Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus.

1. Jaunų žmonių įsiliejimas į bendruomenės ir/arba kitų nevyriausybinių organizacijų veiklą. 10 proc.
2. Jaunimo verslo iniciatyvų finansavimas. 17,8 proc.
3. Jaunimo įtraukimas į savanorišką ir novatorišką veiklą. 9,7 proc.
4. Jaunimo informavimas apie galimybes mokytis, tobulinti profesinius įgūdžius, kurti verslą ir pan. 14,4 proc.
5. Sąlygų jauniems žmonėms dirbti sudarymas (pvz., vaikų priežiūros organizavimas ir pan.) 13,9 proc.
6. Saugios, draugiškos ir gražios gyvenamosios aplinkos kūrimas. 6,8 proc.
7. Laisvalaikio (kultūros, sporto ir pan.) galimybių didinimas. 11,1 proc.
8. Lengvatinių sąlygų jaunų šeimų įsikūrimui sudarymas (pvz., žemėtvarkos projekto parengimas, kelio iki sodybos nutiesimas, elektros įvado įrengimas, interneto linijos nutiesimas ir kitos konkrečios paramos priemonės). 16,3 proc.

9. Kita (įrašykite):

Leipalingio sen.:

- Jaunimui reikia darbo, ir ne už minimumą.
- Daugiau jaunimo užimtumo programų.
- Labai svarbu kelio iki sodybos nutiesimas, elektros įvado įrengimas, interneto linijos nutiesimas.
- Nemokamų sklypų suteikimas su sąlyga, kad per 3 metus pasistatys namą ir negalės perleisti 7-10 metų.

Viečiūnų sen.:

- Algų pakėlimas jauniems specialistams.
- Nutraukti pašalpų mokėjimą arba už jas atidirbti, gerinti mokesčių surinkimą.
- Lengvatinių sąlygų sudarymas gyvenamajam plotui gauti.
- Visko reiktų, kad jie nepalikėtų Lietuvą.
- Lengvatos būstui įsigyti ar platesnės galimybės nuomoti ilgalaikiai nuomai.

20. Įvertinkite, kokia Jūsų gyvenamosios vietovės vietos gyventojų susitelkimo ir tapatumo (gyventojų vertybių sistema, interesai ir t.t.) būklė? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė	Tendencija
--------	-------	------------

	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Gyventojų nuostata būti savo gyvenvietės ir rajono šeimininku/ didžiavimasis savo gyvenamąja vieta	2,2	29,1	64,5	6,4	2,6	59,0	38,5	2,6
2. Gyventojų dalyvavimas kultūros, sporto ir kituose renginiuose	2,1	24,4	62,4	13,1	2,6	65,0	29,4	5,6
3. Gyventojų tarpusavio bendravimo kultūra ir kaimynystės santykiai	2,1	19,3	69,7	11,0	2,4	46,2	47,7	6,2
4. Gyventojų išitraukimas į bendruomenių ir kitą viešąją veiklą	1,9	11,9	68,8	19,3	2,5	56,3	39,6	4,2
5. Gyventojų gebėjimas atjausti asmenis, patiriančius socialinę atskirtį ir noras jiems padėti	1,8	10,7	57,7	31,6	2,3	37,3	53,4	9,3
6. Vietos amatų, kultūros ir kulinarijos paveldo bei tradicinių švenčių puoselėjimas	2,0	21,9	53,9	24,2	2,4	50,8	41,9	7,3

21. Įvertinkite, kokia yra Druskininkų savivaldybės žmoniškųjų išteklių būklė? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Vietos gyventojų gebėjimas prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių	1,9	9,9	70,7	19,4	2,3	38,2	55,0	6,8
2. Gyventojų pasirengimas imtis savo verslo	1,5	1,8	41,7	56,4	2,2	26,4	61,1	12,4
3. Jaunimo aktyvumas darbo rinkoje	1,8	5,2	62,9	31,9	2,3	35,1	55,3	9,6
4. Vaikų ir jaunimo ugdymas bei laisvalaikio užimtumas	2,0	17,9	60,6	21,6	2,5	54,0	41,2	4,8
5. Jaunų šeimų ir specialistų isitvirtinimas vietovėje	1,7	10,2	54,4	35,3	2,3	38,0	51,9	10,2
6. Gyventojų pastangos sveikai gyventi	1,7	4,5	64,5	30,9	2,3	35,8	57,5	6,7

22. Įvertinkite, kokia yra vietos gyventojų profesinė patirtis ir įgūdžiai? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Vietos gyventojų gebėjimas rengti ir įgyvendinti tiek viešus, tiek privačius projektus	1,9	11,7	68,7	19,6	2,5	51,8	47,7	0,5

2. Vietos gyventojų mokėjimas susitarti dėl pagrindinių bendruomeninių reikalų ir kartu spręsti problemas	2,0	17,3	65,5	17,3	2,5	52,8	45,1	2,1
3. Vietos gyventojų ir organizacijų gebėjimas veikti novatoriškai	1,9	9,8	68,7	21,5	2,4	44,5	53,4	2,1
4. Bendruomenės ir vietos valdžios gebėjimas bendradarbiauti	2,3	43,6	45,5	10,9	2,6	61,2	35,1	3,7
5. Vietos bendruomenės ir verslo atstovų gebėjimas bendradarbiauti	2,0	22,0	53,7	24,3	2,4	49,0	45,3	5,7
6. Vietos valdžios ir verslo atstovų gebėjimas bendradarbiauti	2,1	27,0	56,4	16,6	2,5	55,3	41,5	3,2

23. Kaip vertinate veikiančių institucijų ir valdžios veiklą? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Rūpinimasis asmens ir turto apsauga (priešgaisrinė ir viešosios tvarkos sauga)	2,3	30,9	61,8	7,3	2,5	47,2	51,3	1,5
2. Socialinės rūpybos reikalų sprendimas	2,3	37,2	55,0	7,8	2,5	55,4	42,5	2,1
3. Krašto savitumo ir kultūros puoselėjimas	2,2	28,9	61,1	10,0	2,6	58,5	38,8	2,7
4. Kaimo bendruomenių bei kitų nevyriausybinų organizacijų veiklos skatinimas ir iniciatyvų įgyvendinimo rėmimas	2,2	33,6	53,5	12,9	2,6	63,8	33,7	2,6
5. Jaunimo reikalų sprendimas (parama jaunimo organizacijoms, jaunoms šeimoms ir t.t.)	1,8	12,4	55,0	32,6	2,4	50,5	41,1	8,3
6. Valdžios veiklos viešumas ir sprendimų priėmimo skaidrumas.	2,1	25,9	54,2	19,9	2,4	49,5	41,2	9,3

24. Kaip vertinate Druskininkų savivaldybėje veikiančias verslo įmones ir jų veiklą? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Verslo įmonių ir ūkininkų gebėjimas panaudoti vietos išteklius (pasitelkti vietos specialistus, įdarbinti vietos gyventojus, naudoti vietos žaliavas, rekreacinius išteklius ir kt.)	2,0	15,2	65,7	19,0	2,4	43,5	52,7	3,8
2. Vietos įmonių rūpinimasis savo darbuotojais	1,8	9,1	61,1	29,8	2,2	30,3	60,5	9,2
3. Verslo įmonių, ūkininkų gebėjimas spręsti sezoniškumo problemą.	2,0	14,4	67,2	18,4	2,4	36,7	61,1	2,2

4. Vietos amatininkų gebėjimas kooperuotis ir bendrai spręsti produkcijos realizavimo uždavinius	1,7	5,4	55,4	39,2	2,2	33,2	58,7	8,2
5. Vietos ūkininkų gebėjimas kooperuotis	1,7	8,4	49,5	42,1	2,3	36,3	54,9	8,8
6. Verslininkų ir ūkininkų aktyvus dalyvavimas viešajame gyvenime (vietos politikoje, bendruomenių veikloje, iniciatyvų rėmime ir kt.)	2,0	16,7	64,2	19,1	2,4	45,0	51,1	3,9

25. Kaip savo savivaldybėje vertinate prekių, paslaugų ir darbo rinkų išsivystymą? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Viešosios paslaugos vietos gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.)	2,4	38,1	57,7	4,2	2,7	72,9	26,0	1,0
2. Paslaugos socialiai pažeidžiamoms grupėms (jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.)	2,1	18,6	68,8	12,6	2,6	60,2	37,2	2,6
3. Paslaugos jaunosms šeimoms, auginančioms vaikus	1,9	14,0	66,7	19,3	2,4	47,3	48,4	4,3
4. Vietos produktų ir gaminių pasiūla vietos gyventojams ir rinkai už savivaldybės ribų	1,8	7,8	64,9	27,3	2,4	37,9	59,5	2,6
5. Paslaugos vietos verslininkams (agroserviso, pervežimo, įrangos remonto ir pan.)	1,8	9,5	64,3	26,1	2,3	27,4	68,7	3,9
6. Paslaugos ir produktai turistams	2,2	40,2	37,3	22,5	2,5	56,2	38,9	4,9

26. Kaip vertinate savo krašto įvaizdį ir pastangas jį puoselėti? Įvertinkite kiekvieną eilutę, pažymėdami savo nuomonę tiek apie būklę, tiek apie tendenciją.

Sritis	Būklė				Tendencija			
	Vidurkis	Atsakymai, proc.			Vidurkis	Atsakymai, proc.		
		Gera	Vidutinė	Bloga		Gerėja	Neutrali	Blogėja
1. Turistų ir kitų, čia negyvenančių žmonių, požiūris į Druskininkų kraštą ir jo gyventojus	2,8	83,4	14,8	1,8	2,8	85,7	13,3	1,0
2. Kultūros, istorijos ir architektūros paveldo puoselėjimas	2,4	46,3	47,7	6,0	2,7	71,0	28,0	1,0
3. Gamtos paminklų ir kraštovaizdžio puoselėjimas	2,5	51,4	41,7	6,9	2,7	73,0	26,5	0,5
4. Viešųjų erdvių įrengimas ir priežiūra	2,5	56,7	32,6	10,7	2,7	73,9	23,9	2,1
5. Gebėjimas demonstruoti savo krašto savitumą, vietos tradicijas, amatus, kulinarinį paveldą ir kt.	2,2	34,1	54,0	11,8	2,6	63,0	36,0	1,1
6. Meilės savo kraštui puoselėjimas ir patriotizmo ugdymas	2,2	30,2	57,1	12,7	2,5	59,7	34,6	5,8

27. Jūsų amžius?

1. 18-29 m. 16 proc.   2. 30-39 m. 20,2 proc.   3. 40-64 m. 50 proc.   4. 65 m. ir vyresnis 13,7 proc.

28. Jūsų lytis?

1. Vyras 29,7 proc.   2. Moteris 70,3 proc.

29. Prašome nurodyti šiuo metu Jūsų šeimoje kartu gyvenančių asmenų skaičių.

Kartu gyvenančių asmenų skaičius	Atsakymai, proc.
1 asmuo	11,5
2 asmenys	26,7
3 asmenys	23,5
4 asmenys	24,0
5 asmenys	10,1
6 asmenys	3,2
7 asmenys	0,9

30. Jūsų šeimyninė padėtis?

1. Vedęs/ištekėjusi 66,4 proc.
 2. Nevedęs/netekėjusi 17,0 proc.
 3. Našlys/našlė 10,4 proc.
 4. Išsiskyres/išsiskyrusi 6,2 proc.

31. Jūsų išsimokslinimas?

1. Pradinis 0,4 proc.
 2. Pagrindinis 3,8 proc.
 3. Vidurinis 14,6 proc.
 4. Profesinis 18,5 proc.
 5. Aukštesnysis 25,4 proc.
 6. Aukštasis 37,3 proc.

32. Ar Jūsų šeimoje yra bedarbių?

1. Taip 22,7 proc.   2. Ne 77,3 proc.

33. Jei „taip“, tai kiek šeimos asmenų šiuo metu yra bedarbiai? Nurodykite skaičių.

Šeimoje esančių bedarbių skaičius	Atsakymai, proc.
1 asmuo	70,4
2 asmenys	22,2
3 asmenys	3,7
4 asmenys	3,7

34. Kokioje seniūnijoje Jūs gyvenate?

Leipalingio sen. 47,5 proc.

Viečiūnų sen. 52,5 proc.

35. Jūsų pareigos arba pagrindinis užsiėmimas?

1. Vadovaujantis darbuotojas 8,6 proc.
 2. Tarnautojas 26,1 proc.
 3. Darbininkas 28,4 proc.

4. Verslininkas 2,7 proc.
5. Ūkininkas 3,5 proc.
6. Studentas 3,9 proc.
7. Namų šeimininkė 5,1 proc.
8. Bedarbis 3,9 proc.
9. Pensininkas 15,2 proc.
10. Kita 2,7 proc.

36. Jūsų pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį?

1. iki 350 Lt	15,6 proc.
2. 351-811 Lt	36,8 proc.
3. 812-1000 Lt	23,2 proc.
4. 1001-2000 Lt	20,4 proc.
5. 2001 ir daugiau Lt	4,0 proc.

37. Jei apie ką nors svarbaus nebuvo paklausta anketoje, parašykite.

Eil. nr.	ATSAKYMAI
LEIPALINGIO SEN.	
1.	Daugiau patriotinių renginių apie mūsų tautos kovas, apie praeitį, meilės savo kraštui ugdymą.
2.	Gyvenu viena, o už šiukšles moku pagal plotą, o šiukšlių žiemą visai neišnešu, nes jų nebūna.
3.	Labai sunku gyventi šioje seniūnijoje. Labai bloga su transportu nėra parduotuvės. Iki parduotuvės 5 km, o apie mediciną nėra nė žodžių. Kultūros visiškai veiklos nėra jokių laisvalaikio užsiėmimų.
4.	Reikia asfaltuoto kelio Kaziuliai - Didžiasalis!
5.	Kodėl vietos valdžia nepareikalauja iš Leipalingio mst. gyventojų susitvarkyti aplinką prie (gyv.) namų? Gėda!
6.	Anketa yra per sunki paprastam kaimo gyventojui, klausimai per sudėtingi ir suformuluoti neaiškiai.
VIEČIŪNŲ SEN.	
1.	Ar esame patenkinti medikų paslaugomis?
2.	Gyvenvietėje netvarkingai vedžiojami šunys. Būtų labai gerai pėsčiųjų ir dviračių takai iki Grūto ir sodų „Papartis“.
3.	Kada bus sutvarkyta Neravų gatvė nuo Druskininkų iki Viečiūnų?
4.	Pajamos 1 šeimos nariui nuo 10 iki 100 Lt. Pirmenybė maistui, buičiai, o savoms išlaidoms lėšų visada nėra.
5.	Pajamos vienam šeimos nariui nėra tokios, kokios yra skaičiuojamos, jei lieka kažkokia galimybė sau leisti šiek tiek, tai leidi, nes pirmenybė yra teikiama vaikams ir pragyvenimui.
6.	Reikia labiau remti jaunus žmones.

38. Jei norite su Druskininkų vietos veiklos grupe detaliau aptarti Jums aktualios veiklos idėjas, nurodykite savo kontaktus.

Kontaktai saugomi VVG būstinėje

DRUSKININKŲ VVG TERITORIJOJE VEIKIANČIOS NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS⁸⁹

Eil. Nr.	Pavadinimas	Įsteigimo metai	Narių skaičius		Įgyvendinti iš VVG finansuoti vietos projektai					Įgyvendinti iš kitų šaltinių finansuoti projektai					
			2011 m.	2015 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Iš viso:
Bendruomeninės organizacijos															
1.	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“	2003	83	109	-	-	2	1	1	3	1	-	-	-	8
2.	Leipalingio miestelio bendruomenė	2008	27	62	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
3.	Bilso bendruomenė	2008	55	60	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
4.	Jaskonių ir Naujasodės kaimo bendruomenė	2006	18	36	-	-	1	-	1	-	1	2	-	-	5
5.	Stračiūnų bendruomenė	2008	52	55	-	-	1		1	-		1	-	-	3
6.	Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė	2007	12	15	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	4
7.	Neravų kaimo bendruomenė	2008	49	53	-	-	-	1	-	1			-	-	2
8.	Ricelių kaimo bendruomenė	2002	67	75	-	-	1		1	-	1	2	-	-	5
9.	Jovaišių kaimo bendruomenė	2008	65	68	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	3
10.	Švendubrės kaimo bendruomenė	2008	35	35	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	3
Kitos NVO															
1.	Druskininkų gidų asociacija	2005	22	48	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	3
2.	LPS „Bočiai“ Druskininkų miesto bendrija	2001	270	280	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	4
3.	Druskininkų Šeimos paramos centras	2010	72	80	-	-	1	-	-	1	1	1	1	-	5
4.	Druskininkų teatras „Niša“	1999	25	30	-	-	-	-	-	2	2	2	1	-	7
Iš viso:			852	1006	-	-	9	8	4	8	11	10	6	-	56

⁸⁹ Lentelė sudaryta NVO vietos veiklos grupei pateiktos informacijos pagrindu.

**DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ
KLAUSIMYNO SUVESTINĖ (14 organizacijų duomenys)**

1. Nurodykite savo organizacijos pavadinimą.

Eil. nr.	Organizacijos pavadinimas
1.	Bilso bendruomenė
2.	Druskininkų gidų asociacija
3.	LPS „Bočiai“ Druskininkų miesto bendrija
4.	Druskininkų šeimos paramos centras
5.	Leipalingio miestelio bendruomenė
6.	Neravų kaimo bendruomenė
7.	Ricelių kaimo bendruomenė
8.	Stračiūnų bendruomenė
9.	Druskininkų teatras „Niša“
10.	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“
11.	Švendubrės kaimo bendruomenė
12.	Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė
13.	Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė
14.	Jovaišių kaimo bendruomenė

2. Nurodykite organizacijos vadovo kontaktus (vardą, pavardę, telefoną, el. paštą).
NVO atstovų kontaktai saugomi VVG būstinėje

3. Kuriais metais įsikūrėte?

Eil. nr.	Metai
1.	2008
2.	2005
3.	2001
4.	2010
5.	2008
6.	2008
7.	2002
8.	2008
9.	1999
10.	2003
11.	2008
12.	2007
13.	2006
14.	2008

4. Kokią Druskininkų savivaldybės teritoriją savo veikla apimate?

(konkreči seniūnija, kaimai ir pan.)

1. Visą savivaldybę **28,6 proc.**
2. Dalį teritorijos **71,4 proc.**

5. Nurodykite savo organizacijos narių skaičių per paskutinius 5 metus.

Metai	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Vidurkis	55,6	64,3	66,3	66,1	72,2
Mediana	42,5	50,5	52,5	52	55
Minimumas	12	15	15	15	15
Maksimumas	265	270	269	287	280

6. Kokios pagrindinės Jūsų organizacijos vykdomos veiklos?

Eil. nr.	Organizacijos veikla
1.	Kalendorinių švenčių organizavimas – šventimas, sporto šventės, kuriame mini vaidinimus.
2.	Ekskursijų, išvykų organizavimas, informacijos sklaidimas, turistų pritraukimas. Kaimo vietovių gyventojų įtraukimas į turistinę veiklą – edukacinės programos, amatai, liaudies kultūra, architektūrinis ir kulinarinis paveldas.
3.	Meninių bei kitų gebėjimų lavinimas meno, kultūros būreliuose, kolektyvuose, klubuose. Sportinių gebėjimų lavinimas sporto būreliuose, klubuose.
4.	Darbas su įvairiom šeimom – šeimom patiriančiom atskirtį, jaunom šeimom, norinčiom aktyvios veiklos, neįgalųjų šeimom; su fizinę negalią turinčiu jaunimu, kurie veiklą vykdo drauge su sveikais asmenimis, t.y. neformali jaunimo grupė ERZON.
5.	Poilsio organizavimo, kultūrinė, sportinė veikla; suaugusių ir kitas, niekur nepriskirtas švietimas; niekur kitur nepriskirta pramogų veikla; kita sportinė veikla; kita, niekur nepriskirta, poilsio organizavimo veikla; fizinės gerovės užtikrinimo veikla.
6.	Susirinkimai, sportinės varžybos, talkos, užsiėmimai su vaikais.
7.	Švenčių organizavimas. Talkų organizavimas. Sportinė veikla.
8.	Kultūrinė, švietėjiška, pažintinė, sportinė, projektinė, bendravimą ir bendradarbiavimą skatinanti veikla.
9.	Spektakliai; teatralizuotos akcijos; projektinė veikla.
10.	Žmonių aktyvinimas, užimtumas, kaimo papročių puoselėjimas, verslumas, renginių organizavimas.
11.	Tradicinės šventės: Užgavėnės, Sekminės, Kalėdos, Motinos diena, Vaikų stovyklos. Pavasarinės talkos. Dalyvavimas Druskininkų vietos veiklos grupės ir Druskininkų savivaldybės organizuojamuose renginiuose. Bendruomenės narių išvykos, ekskursijos. Projektinė veikla.
12.	Bendruomenės švenčių rengimas. Kultūros paveldo ir istorinės atminties puoselėjimas (knygų apie vietos kaimus leidyba, paminklinis akmuo Žalgirio mūšyje dalyvavusiems vietos gyventojams, kaimų kryžių išsaugojimas ir pan.). Bendruomenės teritorijos viešųjų erdvių priežiūra.
13.	Kaimo švenčių organizavimas. Aplinkos tvarkymas bei viešųjų erdvių įrengimas, sporto varžybų organizavimas. Renginių organizavimas. Bendruomenė vykde ir vykdo projektus: 1) 2012 m. iš Druskininkų savivaldybės gautas finansavimas 5000 Lt projektui „Naujų technologijų būtinybė bendruomenių gyvenime“; 2) 2013 m. iš Druskininkų savivaldybės gautas finansavimas 5000 Lt projektui „Kaimo bendruomenės vienas iš pagrindinių tikslų – daugiau aktyvių narių“; 3) 2013 m. iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos gauta 8800 Lt socialinei veiklai plėtoti bei aplinkai tvarkyti; 4) Vykdomas projektas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (LEADER). Visuomeninės paskirties erdvės statyba (bendruomenės centro statyba).
14.	Kaime organizuojamos įvairios šventės, aktyviai sportuoja jaunimas.

7. Ar Jūsų organizacija vykde arba vykdo projektinę veiklą?

1. Taip **100 proc.**   2. Ne **0 proc.**

8. Jeigu taip, kiek Jūsų organizacija per pastaruosius 5 metus gavo paramos lėšų iš įvairių fondų ir programų savo projektams įgyvendinti? Parašykite:

Metai	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Vidurkis	12 800,0 Lt	11 610,8 Lt	122 361,2 Lt	79 697,7 Lt	16 307,9 Lt
Mediana	15 900 Lt	13 900 Lt	21 610 Lt	32 436,95 Lt	5 500 Lt
Minimumas	500 Lt	500 Lt	699,99 Lt	7 000 Lt	1 000 Lt
Maksimumas	22 000 Lt	17 000 Lt	510 733 Lt	478 643 Lt	67 000 Lt

9. Prašome įvardyti, su kokiomis veiklos problemomis susiduria Jūsų organizacija?

1. Menkas organizacijos narių aktyvumas ir lyderystės stoka **16,7 proc.**
2. Trūksta žinių ir gebėjimų organizacijos tikslams siekti **8,3 proc.**
3. Veiklai plėtoti trūksta finansų ir kitų materialių išteklių **22,2 proc.**
4. Stinga naujos veiklos – pradedant naujų idėjų iškėlimu ir baigiant jų realizavimu **13,9 proc.**
5. Trūksta vietos valdžios ir gyventojų supratimo bei palaikymo **2,8 proc.**
6. Organizacija neturi patalpų **13,9 proc.**
7. Organizacijos patalpos nepritaikytos veiklai **5,6 proc.**
8. Trūksta materialių išteklių ir gebėjimų savo veiklai pasitelkti savanorius **16,7 proc.**
9. Neaiškios organizacijos veiklos kryptys, nes ir kiti vykdo panašią veiklą **0 proc.**
10. Kita (*parašykite*) **0 proc.**

10. Ar bendradarbiaujate su kitomis organizacijomis?

1. Taip **85,7 proc.**   2. Ne **14,3 proc.**

11. Kokią bendrą veiklą vykdate? Parašykite.

Eil. nr.	Vykdoma bendra veikla
1.	Rašome projektus, organizuojame ir dalyvaujame bendruose renginiuose.
2.	Su Kultūros centru, teatru „Niša“ paruošti projektai – teatralizuotos ekskursijos „Mineralinis miestelis“, „M. K. Čiurlionio takais“. Dalyvaujame Druskininkų savivaldybės organizuojamuose renginiuose – narcizų žydėjimo šventė, Savivaldos diena, Užgavėnės, Miesto šventė, kaimo bendruomenių organizuojamuose renginiuose ir švietėjiškoje veikloje.
3.	Organizuojame bendrus renginius, varžybas, koncertus.
4.	Įgyvendinome projektą „Leipalingio ir Viečiūnų seniūnijos gyventojų užimtumo didinimas“ – Viečiūnuose ir Leipalingyje organizavome per 325 užsiėmimus gyventojams (aerobikos, anglų k., teatro, šokių vaikams, meninius užsiėmimus). Pridedam organizuojant Šeimos dieną Viečiūnuose. Įgyvendinom projektą „Esame ryšio zonoj“ – projektas skirtas sveikam ir neįgaliam jaunimui. Buvo organizuota daug įvairių veiklų bendradarbiaujant įvairiom įstaigom siekiant keisti neįgaliųjų aktyvumo situaciją Druskininkų savivaldybėje. Organizavome jaunom šeimoms įvairius užsiėmimus – mokymus ir pan.
5.	Renginių organizavimas, švietimas, pagalba pažeidžiamiems žmonėms.
6.	Projektų rengimas.
7.	Dalyvavimas bendrose šventėse.
8.	Kultūrinę, sportinę.

9.	Teatro festivaliai. Teatralizuotos akcijos.
10.	Žmonių aktyvinimas ir užimtumas, renginių organizavimas.
11.	Bendrai organizuojami renginiai. Pagalba ir parama muzikiniais instrumentais bei muzikos įgarsinimo įranga.

12. Nurodykite su kokiomis organizacijomis bendradarbiaujate:

Eil. nr.	Organizacijos partneriai
1.	Druskininkų VVG, Druskininkų sav., Leipalingio sen. ir kitomis Druskininkų sav. kaimiškosiomis bendruomenėmis.
2.	Druskininkų kultūros centras, Teatras „Niša“, VVG, Muzikinis klubas restoranas „Kolonada“, Mokymo centras „Dainava“, Kavinė „Velveti“, TVIC, A. Česnullo drožinių parkas, Jaskonių kavinė, Leipalingio bendruomenė, Bilso kaimo bendruomenė, Jaskonių ir Naujasodės bendruomenė, Stračiūnų bendruomenė, Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė, Švendubrės bendruomenė.
3.	Socialinių paslaugų centru, Dienos užimtumo vaikais ir sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“, miesto viešąja biblioteka, Kultūros centru, kaimo bendruomenėmis, Švietimo centru, ligonine, Draugystės sanatorija, Sporto centru ir kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis.
4.	Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“, Leipalingio miestelio bendruomenė; Viečiūnų seniūnija; Viečiūnų laisvalaikio salė; Visuomenės sveikatos biuru; Jaunimo užimtumo centru; Druskininkų socialinių paslaugų centru; Druskininkų švietimo centru; Druskininkų teatras niša; Druskininkų TVIC.
5.	Druskininkų savivaldybė; Druskininkų visuomenės sveikatos biuras; Druskininkų policijos komisariatas Druskininkų kultūros centras; Leipalingio laisvalaikio salė; Leipalingio seniūnija; Leipalingio pagrindinė mokykla.
6.	Druskininkų VVG.
7.	Druskininkų sav. administracija. Liškiavos bažnyčios klebonas. Druskininkų PSPC.
8.	Kultūros centras, Paslaugų centras, Druskininkų savivaldybė, Druskininkų VVG, kitomis Druskininkų kaimo bendruomenėmis.
9.	Sveikųjų ir neįgaliųjų klubas „Erzon“; Tauragės jaunimo studija „Pilies teatras“
10.	Druskininkų šeimos paramos centru, Viečiūnų seniūnija, Viečiūnų mokykla, Viečiūnų kultūros centru.
11.	SIŽGB „Druskininkų viltis“, Aleksoto bendruomenės centras (Kaunas).

13. Koks Jūsų organizacijos 2013 m. pajamų, neįskaitant projektų finansavimo, dydis?

1. Iki 100 Lt	28,6 proc.
2. Iki 1 000 Lt	35,7 proc.
3. 1 001-5000 Lt	21,4 proc.
4. 5 001-10 000 Lt	7,1 proc.
5. 10 001-40 000 Lt	7,1 proc.
6. 40 001 Lt ir daugiau	0 proc.

14. Pajamų šaltinius, kurie įtakoja organizacijos veiklą, išdėstykite pagal svarbumą. Pajamų šaltinį, kuris organizacijos veiklai yra svarbiausias pažymėkite vienetu, antrą pagal dydį pajamų šaltinį – dvejetu ir t.t.

Vieta pajamų struktūroje	Pajamų šaltiniai
	1. Organizacijos iš ūkinės veiklos uždirbtos lėšos
	2. Nario mokestis

	3. Gyventojų 2 proc. pajamų mokestis
	4. Aukotojų lėšos
	5. Savivaldybės skirtos lėšos
	6. Valstybės paramos bendruomenių projektams lėšos
	7. Druskininkų vietos veiklos grupės finansuotų projektų lėšos
	8. Kitų ES fondų lėšos
	9. Lietuvos Šveicarijos bendradarbiavimo programa
	10. Kita. <i>Parašykite:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projekto lėšos. – Kultūros tarybos projektų finansavimas.

15. Kiek Jūsų organizacijai reikia per metus turėti pajamų, kad ji galėtų nors minimaliai vykdyti savo veiklą? *Parašykite.*

Vidurkis	9 423 Lt
Mediana	6 000 Lt
Minimumas	2 000 Lt
Maksimumas	32 000 Lt

16. Kiek reikia Jūsų organizacijai reikia per metus turėti pajamų, kad ji galėtų maksimaliai efektyviai vykdyti savo veiklą? *Pajamų poreikį nurodykite realiai įvertinę savo organizacijos veiklos galimybes.*

Vidurkis	30 166,67 Lt
Mediana	22 500 Lt
Minimumas	5 000 Lt
Maksimumas	60 000 Lt

17. Nurodykite kokie yra Jūsų organizacijos planuojami pajamų šaltiniai 2014–2020 m. laikotarpiu? *Pajamų šaltinį, iš kurio organizacija tikisi gauti daugiausiai pajamų pažymėkite vienetu, antrą pagal dydį pajamų šaltinį – dvejetu ir t.t.*

Vieta pajamų struktūroje	Pajamų šaltiniai
	1. Organizacijos iš ūkinės veiklos uždirbtos lėšos
	2. Nario mokestis
	3. Gyventojų 2 proc. pajamų mokestis
	4. Aukotojų lėšos
	5. Savivaldybės skirtos lėšos
	6. Valstybės paramos bendruomenių projektams lėšos
	7. Druskininkų vietos veiklos grupės finansuotų projektų lėšos
	8. Kitų ES fondų lėšos
	9. Kita. <i>Parašykite:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projekto lėšos.

18. Ar Jūsų organizacija užsiima kokių nors paslaugų teikimu?

1. Taip **50,0 proc.**
2. Ne **50,0 proc.**

19. Jei atsakėte „Taip“ nurodykite, kokios tai paslaugos?

Eil. nr.	Paslaugos
1.	Savatoriškas dalyvavimas organizuojamuose Druskininkų savivaldybės renginiuose.
2.	Konsultavimu, informavimu, atstovavimas, bendravimas.
3.	Skaldyklės nuoma.
4.	Patalpų nuoma.
5.	Patalpų nuomos.
6.	Organizuoti kitų miesto gyventojų, moksleivių ir jaunimo, miesto svečių, turistų, poilsiautojų kultūringą laisvalaikį; rūpintis moksleivių ir jaunimo meniniu auklėjimu, tuo tikslu steigiant studijas, organizuojant įvairius profesinius seminarus, paskaitas, konkursus, vakarus, supažindinti su teatine ir režisūrine veikla; organizuoti teatrinės išvykas ir renginius kitose Lietuvos vietovėse ir užsienyje; konsultuoti, paremti, tarpininkauti ir teikti kitokią paramą teatrams bei kolektyvams, grupėms ir pavieniams asmenims, norintiems organizuoti įvairius meninius ir teatro renginius.
7.	Patalpų nuoma.

20. Kas šių paslaugų vartotojai? Nurodykite vietos gyventojų grupes – šių paslaugų vartotojus.

Eil. nr.	Paslaugų vartotojai
1.	Druskininkų savivaldybės gyventojai ir svečiai.
2.	Šeimos, neįgalieji.
3.	Visi miestelio ir ne miestelio gyventojai.
4.	Vyresnio amžiaus žmonės (šarvojimas).
5.	Vietos gyventojai, kuriems reikalingos patalpos privačioms šventėms, šarvojimo paslaugoms.
6.	Visų amžiaus grupių vartotojai.
7.	Kaimo gyventojai.

21. Ar Jūsų teikiamos paslaugos yra mokamos?

1. Taip **20,0 proc.**
2. Ne **50,0 proc.**
3. Tik dalis paslaugų yra mokamos **30,0 proc.**

22. Ar užsiimate kokia nors kita ūkine veikla? Pvz., vietos produktų gamyba ir realizavimu

1. Taip **7,7 proc.**
2. Ne **92,3 proc.**

23. Jei atsakėte „Taip“ nurodykite, kokia tai ūkinė veikla?

Eil. nr.	Ūkinė veikla
1.	Paslaugos (renginių organizavimas, edukaciniai užsiėmimai). Gamyba. Prekyba namudiniais gaminiais.
2.	Edukacinių maršrutų.

24. Ar naujame finansavimo laikotarpyje norėtumėte užsiimti paslaugų teikimu vietos gyventojams?

1. Taip **69,2 proc.**
2. Ne **30,8 proc.**

25. Jei atsakėte „Taip“, nurodykite, kokias paslaugas norėtumėte/galėtumėte teikti?

Eil . nr.	Paslaugos, kurias norėtų/galėtų organizacija teikti
1.	Norėtume paskatinti vietos gyventojus dalyvauti asociacijos vykdomuose projektuose – teatralizuotose ekskursijose, padėti susirinkti atributiką, pasisiūti epochinius drabužius, domėtis krašto istorija, kultūra, paveldu, skaityti knygas, improvizuoti.
2.	Vaikų priežiūra, švenčių – gimtadienių organizavimas, pavėžėjimo paslaugos.
3.	Kepyklėlė; edukaciniai mokymai; vaistažolių rinkimas ir arbatų ruošimas ir t.t.; šarvojimo salė.
4.	Nakvynės paslaugos, kirpyklėlės, maitinimo, edukacinių maršrutų.
5.	Teatro studija vaikų ir jaunimo bei suaugusiųjų organizuojant įvairius profesinius seminarus, paskaitas, konkursus, vakarus, supažindinti su teatine ir režisūrine veikla.
6.	Dar neapsisprendėme.
7.	Žolės pjovimas, malkų kapojimas, šarvojimo paslaugos. Patalpų nuoma (bendruomenės narių reikmėms).
8.	Patalpų nuoma statomame bendruomenės centre. Renginių organizavimas bei pagalba organizuojant.
9.	Vaisių ir uogų perdirbimas.

26. Jei norėtumėte teikti arba jau teikiate paslaugas gyventojams, tai kokios paramos Jūsų organizacijai reikėtų? *Parašykite*

Eil . nr.	Organizacijai reikalinga parama
1.	Finansinės paramos.
2.	Specialaus automobilio, pritaikyto neįgaliesiems įsigijimas. Vaikų priežiūrai – rūbai, batutai, baldai, žaidimo priemonės, patalpų įrengimas.
3.	Konsultacinės, finansinės.
4.	Įsirengti kambarius, tinkamus nakvynės paslaugoms, kirpyklai. Pastatyti duonkepį edukacinėms programoms organizuoti.
5.	Finansinės.
6.	Finansinės.
7.	Pirties paslaugos (reikalingos lėšos įrengti pirčiai). Skalavimo paslaugos (reikalinga skalavimo mašina).
8.	Įsigyti įrangą.

27. Kokius Jūsų gyvenamosios teritorijos produktus, būtų galima pasiūlyti rinkai?

Eil. nr.	Vietos produktai, kuriuos būtų galima pasiūlyti rinkai
1.	Pieno produktai, gamtos gerybės, rankdarbiai, braškės.
2.	Teatralizuotas ekskursijas, išvykas, tikslu garsinti tautos istoriją, kultūrą, paveldą.
3.	Dekoratyvinės lėlės, kurias gamina neįgalusis.
4.	Labai norisi jaukios kepyklėlės, kur būtų galima suvalgyti skanų pyragėlį ir išgerti skanios kavos. Taip pat reikalingi laidojimo namai. Norisi įsirengti vaistažolių fabrikėlį ir gaminti arbatos mišinius. Rankdarbių krautuvėlę ir t.t.
5.	Kaimo turizmo ir apgyvendinimo paslaugos. Gėlės.
6.	Medų, sulą, konditerinius gaminius, grybus, uogas, vaisius.
7.	Šviežiai spaustas sultis, džiovintas daržovės, vaisius.
8.	Vaistažolių arbatos, tradiciniai kepiniai. Sezoninės daržovės, vaisiai.
9.	Natūralus rankų darbo muilas iš vietinių žaliavų. Natūrali rankų darbo kosmetika (kremai ir pan.) pagal individualius užsakymus.
10.	Miško gėrybės, uogos, grybai. Gyventojų užaugintos daržovės bei vaisiai.

11.	Obuolių ir uogų sultys.
-----	-------------------------

28. Ar Jūsų organizacija norėtų imtis kokio nors vietos produkto gamybos ir realizavimo?

1. Taip **71,4 proc.**
2. Ne **28,6 proc.**

29. Ar matote galimybių kooperuotis su kitomis Druskininkų savivaldybės NVO siekiant pagerinti savo organizacijos veiklą ir/arba imantis ūkinės veiklos?

1. Taip **78,6 proc.**
2. Ne **21,4 proc.**

30. Kaip manote, ar Jūsų organizacijai būtų lengviau veikti, jei ji bendradarbiautų su kitomis Druskininkų savivaldybės NVO ? Nurodykite vieną atsakymą.

1. Taip, tuomet būtų galima vykdyti didesnius projektus, palengvėtų projektų administravimas, būtų galima gauti daugiau paramos lėšų ir pan. **50,0 proc.**
2. Ne, toks bendradarbiavimas komplikuoūtų projektų įgyvendinimą. **7,1 proc.**
3. Sunku pasakyti, nes mūsų organizacija neturi bendrų projektų vykdymo patirties. **42,9 proc.**

31. Įvardinti su kokiomis Druskininkų savivaldybės NVO galėtumėte vykdyti bendrą ūkinę veiklą? Parašykite.

Eil. nr.	Druskininkų savivaldybės organizacijos su kuriomis galėtų apsijungti ir vykdyti ūkinę veiklą
1.	Druskininkų bendruomenės, VVG.
2.	VVG, Druskininkų savivaldybės kaimiškosios bendruomenės, Kultūros centras, maitinimo įstaigos (barai, restoranai, kavinės), muziejai, pramogų verslas, meno mokyklos.
3.	Su kaimo bendruomenėmis, su JUC.
4.	Viečiūnų bendruomenė.
5.	Su VšĮ „Sūrūs vėjai“, Druskininkų gidų asociacija, Druskininkų vietos veiklos grupė, Druskininkų kaimo bendruomenės.
6.	Jaunimo užimtumo centras ir pan.
7.	VVG.

32. Ar Jūsų organizacija norėtų gauti paslaugų ar produktų užsakymų iš valdžios institucijų (pvz., viešųjų erdvių priežiūra, socialinė rūpyba, jaunimo užimtumas, konservuotų produktų gamyba ir kt.)? Jei taip, tai kokias paslaugas ar produktus galėtumėte pasiūlyti? Parašykite.

1. Taip **92,3 proc.**
2. Ne **7,7 proc.**

Eil. nr.	Galėtų teikti šias paslaugas/produktus:
1.	Edukacinių programų organizavimas – vietinio kulinarinio paveldo gamyba ir degustacija, vietinių amatų demonstravimas, įvairių sūrinių degustacija ir pardavimas.
2.	Pavėžėjimo paslaugas; klientų informavimas, konsultavimas, atstovavimas bendravimo paslaugų teikimas.
3.	Viešųjų erdvių priežiūra miestelyje, jaunimo užimtumas, edukaciniai mokymai.
4.	Daržovės, medus, mezginiai, nėriniai, vaisiai.
5.	Edukacinės programos pas ūkininkus.

6.	Grybus, sulą (sezono metu), nakvynės paslaugas, medų, sūrius, konditerinius gaminius, rankų darbo papuošalus, kitus rankdarbius (megztas pirštines, kojines).
7.	Jaunimo užimtumas. Suaugusiųjų laisvalaikio organizavimas.
8.	Šviežiai spaustas sultis, džiovintus vaisius.
9.	Viešųjų erdvių priežiūra. Kultūrinių renginių organizavimas.
10.	Konservuotų produktų gamyba. Duonos kepinių kepimas.
11.	Teikti savo produkciją savivaldybės institucijoms.

33. Nurodykite, ar Jūsų organizacija norėtų vykdyti bendrus ūkinius ar mokomuosius projektus kartu su vietos ūkininkais ir verslininkais, jei ši veikla būtų remiama? (Pvz., jaunimo darbo kultūros ugdymas, darbo neturinčių asmenų paruošimas darbo rinkai, amatų puoselėjimas ir kiti panašūs projektai)

1. Taip **72,7 proc.**
2. Ne **27,3 proc.**

Eil. nr.	Galėtų įgyvendinti tokias projektų idėjas:
1.	Vykdyti edukacines programas, vykdyti vietinės produkcijos pardavimą, amatų puoselėjimas.
2.	Amatų puoselėjimą, krašto kultūros, kulinarinio paveldo sklaidą, lankstukų su patraukliais objektais gamybą ir platinimą, naujų patrauklių svečiams objektų ieškojimas, pritaikymas reikmėms, tvarkymas, fotografavimas, katalogavimas. Mokyti kaimiškųjų vietovių žmones, kurie verčiasi amatais, kulinarija, bendravimo su svečiais. Suteikti jiems informaciją apie regione esančius reikšmingus ir įdomius objektus, vietas. Kartu su amatininkais, kulinarais rengti bendras šventes, siūlyti jų produktus atvykusiems svečiams. Įtraukti juos į gidų asociacijos organizuojamus renginius – teatralizuotas ekskursijas, jų rengimą.
3.	Darbo neturinčių asmenų paruošimas darbo rinkai, savanorių aktyvinimas, neįgaliųjų aktyvinimas.
4.	Amatų puoselėjimas (pvz., edukacinės duonos kepimo pamokos, konservavimo); vaistažolių auginimas, džiovinimas, sandėliavimas; žmonių įdarbinimas arba pagalba pasireniant savam verslui.
5.	Jaunimo darbo kultūros ugdymas, darbo neturinčių asmenų paruošimas darbo rinkai, amatų puoselėjimas ir kiti panašūs projektai.
6.	Mokomuosius projektus; darbo neturinčių asmenų paruošimas darbo rinkai.
7.	Amatų puoselėjimas. Turistų, atvykusių į kaimą užimtumas. Kulinarinio paveldo puoselėjimas.

34. Su kuriais ūkininkais ir verslininkais norėtumėte bendradarbiauti? Nurodykite jų vardą, pavardę ir kitus kontaktinius duomenis:

Eil. nr.	Ūkininkai ir verslininkai, su kuriais norėtų bendradarbiauti
1.	Su visais, kurie turi noro ir turi ką pasiūlyti.
2.	Kiti nurodyti kontaktai saugomi VVG būstinėje

35. Nurodykite kokias konkrečias Druskininkų savivaldybės problemas Druskininkų savivaldybės NVO su partneriais gavusios ES paramą turėtų spręsti pirmiausiai? Parašykite.

Eil. nr.	Druskininkų savivaldybės problemos, kurias NVO su partneriais turėtų spręsti pirmiausiai gavus ES paramą
1.	Ieškoti potencialo žmonėse. Padėti jiems paruošti darbo vietas patrauklias svečiams, suteikti reikiamą juridinę informaciją kaip pasiruošti, reklamuoti ir parduoti savo siūlomą produktą. Aiškinti nuosavo verslo privalumus, konsultuoti finansiniais klausimais.
2.	Nežinom.
3.	NVO kompetencijų didinimas, šio sektoriaus stiprinimas, ieškant bendrų veiklos taškų ir problemų sprendimų būdų, pasitelkiant suinteresuotus partnerius. Pirmiausiai pati savivaldybė ir įstaigos į

	NVO turi žiūrėti kaip į rimtą partnerį, o tada jau bendradarbiaujant ieškoti galimybių spręsti aktualias bendruomenės problemas.
4.	Jaunimo užimtumo ir įtraukimo į darbo rinką; socialinės atskirties mažinimo.
5.	Užimtumas, bedarbystė, laisvalaikio praleidimas.
6.	Darbo vietų sukūrimą jaunimui.
7.	Galimybę bendruomenėms užsidirbti patalpų išlaikymui ir įvairios veiklos plėtojimui.
8.	Patalpų Bendruomenei įrengimas. Bendruomenės parko vasaros renginiams įrengimas. Kokybiško (greito ir stabilaus) žiniatinklio ryšio Bendruomenės teritorijos kaimuose užtikrinimas. Asfaltuoto kelio Druskininkai – Gerdašiai remontas. Elektros tinklų vietos teritorijos kaimuose sustiprinimas.
9.	Gyventojų užimtumo didinimas. Ekologiškų produktų gamyba ir realizavimas. Turistų į kaimus pritraukimas. Vaikų ir jaunimo užimtumas.
10.	Jaunimo įdarbinimo klausimas.

36. Ką Jūsų organizacija su ES parama norėtų ir galėtų nuveikti su jaunomis šeimomis ir gerindama vietos jaunimo gyvenimą?

Eil. nr.	NVO veikla siekiant paremti jaunas šeimas ir gerinti vietos jaunuolių gyvenimą
1.	Jaunas šeimas norėtume įtraukti į gidų asociacijos organizuojamus renginius – teatralizuotas ekskursija, šventes.
2.	Galime organizuoti mokymus, aktyvinimo veiklas, motyvavimą.
3.	Užimtumas, edukaciniai mokymai.
4.	Neturiu patirties.
5.	Organizuoti vaikų ir jaunimo aktyvaus laisvalaikio praleidimą kaime: sportiniai užsiėmimai, būreliai, dirbtuvės ir pan. Organizuoti išvykas į kitus Lietuvos ir užsienio regionus, siekiant plėsti akiratį, dalintis gerąja patirtimi, atrasti naujas idėjas ir galimybes. Vykdyti informacijos sklaidą: organizuoti mokymus, seminarus, paskaitas siekiant įgyti naujų žinių ir įgūdžių. Identifikuoti kaimo vietovėje turimus materialinius ir žmoniškumus resursus bei mokyti kooperacijos.
6.	Organizuoti pažintines keliones jaunoms šeimoms, organizuoti susitikimus su kitų rajonų bendruomenių jaunimu, rengti teminius vakarus jaunimui, sporto varžybas.
7.	Sudaryti sąlygas jų kūrybinei saviraiškai bei sveikam ir turiningam poilsiui; organizuoti kitų miesto gyventojų, moksleivių ir jaunimo, miesto svečių, turistų, poilsiautojų kultūringą laisvalaikį; rūpintis moksleivių ir jaunimo meniniu auklėjimu, tuo tikslu steigiant studijas, organizuojant įvairius profesinius seminarus, paskaitas, konkursus, vakarus, supažindinti su teatine ir režisūrine veikla organizuoti teatrinės išvykas ir renginius kitose Lietuvos vietovėse ir užsienyje.
8.	Šeimų užimtumo didinimas – rankdarbių, skirtų realizacijai, užsiėmimai, sportinė veikla ir pan.
9.	Kultūrinių renginių organizavimas. Sporto ir sveiko gyvenimo būdo propagavimas. Savanoriško darbo propagavimas.

37. Nurodykite kokia išorinė parama padėtų Jūsų organizacijai pasiekti kokybiškai naują veiklos lygmenį, t.y. kad organizacija gebėtų savarankiškai vykdyti veiklą pasirinktoje srityje?

Paramos forma	Paramos efektyvumas		
	<i>Visiškai nepadėtų Labai padėtų</i>		
	1 ←	2	3 → 4
	Vidurkis	Moda	Median
1. Organizacijos aktyvo ir lyderių praktiški mokymai pradėdant NVO naują veiklą	4,1	5	5
2. Pakankama startinė finansinė parama, kad NVO galėtų sėkmingai pradėti veiklą, kuri užtikrina pajamas	4,3	5	5
3. Konkretūs susitarimai su vietos valdžia dėl NVO teikiamų paslaugų ir/arba produktų užsakymų	4,2	5	4

1. Bendrų projektų su kitomis NVO, kurios turi didelę savarankiškos veiklos patirtį, rengimas ir įgyvendinimas	4,0	5	4,5
5. Tarpininkavimas užmezgant NVO dalykinius ryšius ir organizuojant bendradarbiavimą su vietos ūkininkais ir/arba verslininkais	3,8	5	4
6. Detalus supažindinimas su šalies ir užsienio NVO veiklos gerąja patirtimi ir pagalba užmezgant ryšius su šalies ir užsienio NVO, kurios pageidauja bendradarbiauti ir yra stiprios organizaciniu požiūriu	3,9	5	4
7. Metodinė parama („vedimas už rankos“) sprendžiant NVO naujus organizacinius reikalus, pvz., padedant pasiekti susitarimą dėl ūkinės veiklos krypčių ir kt.	3,8	5	4
8. Kaimo gyventojų informavimas, motyvavimas ir materialus skatinimas, kad jie aktyviau dalyvautų NVO veikloje ir/arba naudotųsi NVO teikiamomis paslaugomis ir produktais	4,1	5	4
9. Jaunimo įsitraukimo į organizacijos veiklą visokeriopas rėmimas – ir finansais, ir kitokiomis formomis	4,0	5	5
10. Profesionalios pagalbos suteikimas, išgryninant naujos veiklos, kuri užtikrina NVO savarankiškumą, kryptis ir idėjas	4,2	5	4
11. Profesionalių nemokamų konsultacijų suteikimas verslo planui sudaryti, kai NVO imasi ūkinės veiklos	4,7	5	5
12. Centralizuotai organizuotos pagalbos suteikimas, padedant pelningai realizuoti NVO pagamintus produktus ir teikiamas paslaugas	4,3	5	5
13. NVO buhalterinės apskaitos tvarkymo paslaugų ir kitos organizacinės paramos nemokamas suteikimas tvarkant NVO „popierius“, kurių žymiai padaugeja imantis naujo projekto ir/arba ūkinės veiklos	4,9	5	5
13. Kita: Turėjimas materialinių išteklių bendruomenėje, kad galėtų bent minimaliai paremti aktyvius, darbščius kaimo gyventojus.	5,0	-	5

DRUSKININKŲ VVG VALDYBOS POSĖDŽIŲ PROTOKOLAI⁹⁰**VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

2015-01-29 Nr. 2

Druskininkai

Posėdis įvyko Druskininkų savivaldybės administracijos patalpose, Vilniaus al. 18, Druskininkai, 15.00 val.

Posėdžio pirmininkas – Linas Urmanavičius.

Posėdyje dalyvauja: 13 valdybos narių, Linas Urmanavičius, Asta Stankevičiūtė, Antanas Krancevičius, Gražina Auguvienė, Jolita Miliuskienė, Darius Matažinskas, Jolanta Miliuvienė, Jonas Čebatorius, Benjaminas Čepas, Kristina Fedaravičiūtė, Antanas Vailionis, Algis Bolys Audronė Smaliukienė.

Kiti dalyviai: Artūras Skausmenis, Alvydas Varanis, Agnė Jazepčikaitė – Gaidienė, Žaneta Krivonienė, Algirdas Generauskas, Eimantas Mazaliauskas, Laima Krancevičienė, Edita Remeikienė.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Druskininkų VVG paraiškos rengimo pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „Parengiamoji parama“.
2. Dėl Druskininkų VVG supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių tvirtinimo.
3. Dėl Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

1. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų VVG paraiškos rengimo pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „Parengiamoji parama“.

Pranešėjas Alvydas Varanis valdybą informavo, kad iki 2015 m. kovo 6 d. galima teikti paraiškas paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „Parengiamoji parama“. Druskininkų VVG ketina teikti paraišką finansavimui gauti ir pasinaudojus parama parengti naujo laikotarpio Druskininkų sav. kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros strategiją. Pildant paraišką būtina nurodyti konkrečius asmenis, kurie vykdys šį projektą ir rengs naują plėtros strategiją, nes šio projekto administravimui bus skirta lėšų dalis ir numatoma prašyti lėšų darbuotojų darbo užmokesčiui. Numatomas projekto vykdymo laikotarpis 10 mėn., tačiau tinkamos administravimo išlaidos bus tik nuo 2015-09-01 iki 2015-12-31, tad reikalinga aiškiai ir tiksliai apibrėžti šiame projekte dirbsiančius asmenis ir jų funkcijas. Pranešėjas pasiūlė valdybai tokį darbuotojų ir funkcijų paskirstymą:

Projekto vadovas – Alvydas Varanis, šiuo metu dirbantis Druskininkų VVG vadovu, dalyvavo rengiant ir įgyvendinant 2007–2013 m. VPS. Funkcijos rengiant vietos plėtros 2015–2020 m. VPS: projekto valdymas, bendravimas su atsakingomis institucijomis, darbo užduočių VPS rengime administruojančiam personalui formulavimas ir jų darbų kokybės kontrolė. Vykdamas šias funkcijas projekto vadovas visą projekto įgyvendinimo laikotarpį dirbs visuomeniniais pagrindais.

2 projekto administratoriai – Agnė Jazepčikaitė-Gaidienė, šiuo metu dirbanti Druskininkų VVG administratore (aukštasis teisės ir valdymo išsilavinimas), ir Artūras Skausmenis (aukštasis verslo vadybos ir administravimo išsilavinimas), šiuo metu dirbantis Druskininkų VVG administratoriumi-

⁹⁰ Protokolų originalai saugomi VVG būstinėje

konsultantu. Abu darbuotojai administravo 2007–2013 m. VPS įgyvendinimo projektą. Funkcijos: anketavimo darbų organizavimas; susitikimų su vietos gyventojais organizavimas ir dalyvavimas juose; medžiagos valdybos posėdžiams rengimas, posėdžių protokolavimas, VVG dokumentacijos tvarkymas. Vykdam šias funkcijas projekto administratoriai nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki 2015-08-31 d. dirbs visuomeniniais pagrindais, o visu etatu dirbs laikotarpiu nuo 2015-09-01 iki 2015-12-31 d. ir gaus projekto paraiškoje numatytą darbo užmokestį.

Projekto finansininkė – Laima Krancevičienė, dirbanti Druskininkų VVG finansininke, turinti projektų buhalterinės apskaitos tvarkymo 27 metų patirtį. Funkcijos: finansų apskaitos vedimas, projekto finansinių dokumentų formavimas ir kaupimas, mokėjimo prašymų ir ataskaitų rengimas. Atsakomybė už tinkamą projekto finansų panaudojimą. Vykdam šias funkcijas projekto finansininkė visą projekto įgyvendinimo laikotarpį dirbs visuomeniniais pagrindais.

NUTARTA: Teikti Druskininkų VVG paraišką finansavimui gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „Parengiamoji parama“ ir paskirti įgyvendinti projektą šiuos asmenis: projekto vadovą Alvydą Varanį, kuris visą projekto įgyvendinimo laikotarpį jam projekte priskirtas funkcijas vykdys visuomeniniais pagrindais, projekto finansininkę Laimą Krancevičienę, kuri visą projekto įgyvendinimo laikotarpį jai projekte priskirtas funkcijas vykdys visuomeniniais pagrindais, projekto administratorius Artūrą Skausmenį ir Agnę Jazepčikaite – Gaidienę, kurie jiems priskirtas funkcijas nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki 2015-08-31 vykdys visuomeniniais pagrindais, o laikotarpiu nuo 2015-09-01 iki 2015-12-31 dirbs visu etatu ir gaus projekto paraiškoje numatytą darbo užmokestį.

Pritarta vienbalsiai, (13 UŽ, 0 PRIEŠ, 0 SUSILAIKĖ).

2. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų VVG supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių tvirtinimo.

Druskininkų VVG administratorius konsultantas Artūras Skausmenis informavo, kad pasikeitus LR Viešųjų pirkimų įstatymui reikalinga pakeisti Druskininkų VVG supaprastintas viešųjų pirkimų taisykles. Buvo pristatyti pakeitimai ir pasiūlyta balsuoti.

NUTARTA: Patvirtinti Druskininkų VVG supaprastintas viešųjų pirkimų taisykles.
Pritarta vienbalsiai, (13 UŽ, 0 PRIEŠ, 0 SUSILAIKĖ).

3. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

Pranešėjas Alvydas Varanis valdybą informavo, kad 2014 m. lapkričio 3 d. patvirtintas LR žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-816 „Dėl paramos paraiškų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones priėmimo 2014–2015 metais tvarkaraščio patvirtinimo“. Įsakyme nurodyta, kad vietos plėtros strategijos (toliau-VPS) 2015-2020 metams turi būti pateiktos iki 2015 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programoje numatyti reikalavimai VPS, kurie turi atitikti ES kaimo plėtros politikos prioritetus ir tikslines sritis.

Siekiant išsiaiškinti Druskininkų kaimiškosios teritorijos gyventojų problemas ir poreikius norima susitikti su kaimų gyventojais. 2015 m. vasario mėn. planuojama organizuoti Informacinius renginius 10 kaimo bendruomenių, kurių metu bus pristatyti Druskininkų kaimiškosios teritorijos 2007-2013 m. vietos plėtros strategijos įgyvendinti projektai, pasiekti rodikliai, organizuoti VVG narių ir vietos projektų teikėjų ir vykdytojų mokymai, mokymų metu pasiekti rezultatai. Tuo pačiu kaimų gyventojams planuojama pristatyti ES kaimo plėtros politikos prioritetus ir tikslines sritis, kuriomis remiantis turi būti rengiama VPS.

Alvydas Varanis informavo, kad siekiant išsiaiškinti poreikius paruoštos dvi anketos:

- Vietos situacijos ir kaimo gyventojų poreikių tyrimo anketos surinkti kaimo gyventojų poreikius kaimo gyventojų apklausą. Kaimo gyventojų atsakymai padės VVG nuspręsti, kokioms kaimo gyvenimo sritims skirti ES investicijas.

- Klausimynas Druskininkų savivaldybės nevyriausybinėms organizacijoms. Artėjant naujam ES paramos 2014–2020 m. laikotarpiui svarbu žinoti, kokį vaidmenį nevyriausybinės organizacijos gali atlikti sprendžiamas kaimo gyventojams svarbius reikalus. Apklausos duomenys padės tiksliau nustatyti paramos nevyriausybinėms organizacijoms ir kaimo bendruomenėms kryptis bei priemones.

Druskininkų VVG valdybos narys Antanas Vailionis informavo, kad kaimo gyventojams patogiau susitikimuose dalyvauti po darbo, todėl buvo pasiūlyta per dieną nuvykti į vieną ar dvi bendruomenes po darbo.

Buvo nutarta susitikimus su kaimo gyventojais organizuoti:

- 2015 m. vasario 9 d. Jovaišiuose;
- 2015 m. vasario 15 d. Ricieliuose, Gerdašiuose;
- 2015 m. vasario 17 d. Leipalingyje, Didžiasalyje;
- 2015 m. vasario 18 d. Viečiūnuose, Neravuose;
- 2015 m. vasario 24 d. Švendubrėje, Jaskonyse;
- 2015 m. vasario 25 d. Stračiūnuose.

Druskininkų VVG vadovas Alvydas Varanis informavo, kad susitikimų metu gyventojams planuojama išdalinti anketas ir susitarti dėl atsakytų anketų gražinimo Druskininkų vietos veiklos grupei.

NUTARTA: 2015 m. vasario mėn. susitikti su 10 kaimų bendruomenių gyventojais, pristatyti ES kaimo plėtros politikos prioritetus ir tikslines sritis, kuriomis remiantis turi būti rengiama VPS, išsiaiškinti gyventojų poreikius susitikimų metu ir išdalinti 400 vnt. anketų.

Pritarta vienbalsiai, (13 UŽ, 0 PRIEŠ, 0 SUSILAIKĖ).

Posėdžio pirmininkas

Linas Urmanavičius

Posėdį protokolavo

Artūras Skausmenis

VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015-03-31 Nr. 3

Druskininkai

Posėdis įvyko Druskininkų vietos veiklos grupės patalpose, M. K. Čiurlionio g. 80 Druskininkai, 15.00 val.

Posėdžio pirmininkas – Linas Urmanavičius.

Posėdyje dalyvauja: 13 valdybos narių, Linas Urmanavičius, Asta Stankevičiūtė, Antanas Krancevičius, Gražina Auguvienė, Jolita Miliuskienė, Darius Matažinskas, Jolanta Miliuvienė, Jonas Čebatorius, Benjaminas Čepas, Kristina Fedaravičiūtė, Antanas Vailionis, Algis Bolys Audronė Smaliukienė.

Kiti dalyviai: Artūras Skausmenis, Alvydas Varanis, Agnė Jazepčikaitė – Gaidienė.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

1. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

Pranešėjas Alvydas Varanis valdybą informavo, kad šiuo metu intensyviai rengiama Druskininkų kaimiškosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategija. Kaip ir buvo planuota 2015 m. vasario mėnesį įvyko susitikimai visose 10 kaimų bendruomenėse: vasario 9 d. Jovaišiuose, vasario 15 d. Ricieliuose, Gerdašiuose, vasario 17 d. Leipalingyje, Didžiasalyje, vasario 18 d. Viečiūnuose, Neravuose, vasario 24 d. Švendubrėje, Jaskonyse, vasario 25 d. Stračiūnuose. Alvydas Varanis pasidžiaugė kaimo gyventojų aktyvumu, nes susitikimuose dalyvavo per 330 gyventojų. Visiems buvo pristatyti ES kaimo plėtros politikos prioritetai ir tikslinės sritys, kuriomis remiantis turi būti rengiama VPS. Gyventojai aktyviai reiškė mintis, teikė pasiūlymus, išsakė poreikius.

Gyventojams buvo išdalintos anketos. Iš viso kaimuose buvo išdalinta 400 vnt. anketų, iš kurių 264 vnt. anketų grįžo ir jų duomenys buvo apibendrinti. Taip pat anketinius atsakymus pateikė visos kaimo bendruomenės ir 4 kitos Druskininkų savivaldybėje veikiančios NVO.

Po susitikimų ir susistemintų anketų duomenų išryškėjo kaimo gyventojų ir bendruomeninių organizacijų poreikiai ir pagrindinės kryptys, į ką turi būti orientuota Druskininkų kaimiškosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategija:

1. Būtina remti vietos gyventojų verslo idėjas Viečiūnų ir Leipalingio seniūnijose, nes kurorte įsidarbinantys kaimo gyventojai susiduria su sezoniškumo problema. Susitikimo metu buvo išreikštas noras su ES parama pradėti gaminti įvairius gaminius: dekoratyvinius baldus, meninius dirbinius, natūralų muilą ir kt., taip pat teikti įvairias paslaugas, pvz., teikti vakavimo paslaugas, prižiūrėti vaikus, siūlyti jaunimo užimtumo paslaugas ir kt.

2. Tikslinga organizuoti Leipalingio turgaus veiklą (remiant vietos produktų realizavimą ir sprendžiant tuo užsiimančios organizacijos įkūrimo klausimą).

3. Svarstytina Sielininkų muziejaus Gerdašiuose įkūrimo idėja, kuriame būtų pristatomi ir kiti tradiciniai vietos amatai, pvz., vaistažolių verslas.

4. Bendruomenės remiamas ūkininkavimas. Pvz., bendruomenės patalpose įkuriama bazė, prie kurios veiklos organizavimo prisideda ir vietos ūkininkai. Ūkininkai tiekia produkciją, kuri bendruomenės centre perdirbama. Tačiau turi būti aiškūs susitarimai tarp šalių. Tikslinga remti įvairių formų kooperaciją.

5. Bendradarbiavimo tinklų kūrimas. Pvz., verslių bendruomenių tinklas; regioninius produktus kuriančių bendruomenių tinklas ir kt.

6. Paramos teikimas vietos gyventojams, vykdančioms ūkinę veiklą, ar ketinantiems tai pradėti (pvz., turintiems įgūdžių gaminti kokį nors produktą). Paramos formos – mokymai, klientų suradimas, patalpų suteikimas ir pan.

7. Bendruomenių ir kitų NVO ūkinės veiklos organizavimas ir ūkinei veiklai vykdyti reikalingos infrastruktūros gerinimas, kas gali padėti realizuoti daug įvairių verslo idėjų, pvz., mobilios skerdyklos įrengimas, šeimynų kūrimas;

8. Socialinių paslaugų įvairovės plėtra, pvz., „atokvėpio“ paslaugos teikimas, socialinio taksi (pavėžėjimo su palydovu) organizavimas ir kt.

8. Jaunimo užimtumo galimybių didinimas ir įtraukimas į socialinių paslaugų, teikiamų bendruomenės lygiu, organizavimą, taip pat kitų bendrų veiklų su kaimo bendruomenėmis ir NVO skatinimas, įtraukimas į „hobby“ pobūdžio žemės ūkio veiklą, pvz., bitininkystę, dekoratyvinių, naminių gyvūnų bei paukščių auginimą ir pan.

Atsižvelgiant į susitikimų su kaimų gyventojais, kaimo bendruomenių bei NVO anketinius poreikius, Druskininkų VVG valdybos pirmininkas Linas Urmanavičius pasiūlė organizuoti susitikimus su ūkininkais, verslo subjektais, fiziniais asmenimis, ketinančiais užsiimti verslu, o taip pat su viešosiomis ir biudžetinėmis įstaigomis. Susitikimai padėtų dar tiksliau identifikuoti poreikius ir galimybes bendradarbiauti ūkininkams, verslininkams, bendruomenių atstovams, viešosioms ir biudžetinėms įstaigoms.

Gražina Auguvienė pasiūlė susitikimą su ūkininkais ir verslu užsiimančiais ar ketinančiais užsiimti subjektais organizuoti gegužės mėn.

NUTARTA: 2015 m. gegužės mėn. susitikti su ūkininkais, verslo subjektais, kaimo bendruomenių atstovais, verslu užsiimančiais ar ketinančiais užsiimti fiziniais asmenimis. Taip pat inicijuoti susitikimą su viešosiomis ir biudžetinėmis įstaigomis. Pristatyti anketų duomenis, iškilusius poreikius bei aptarti galimybes bendradarbiauti ir vystyti verslo, jaunimo užimtumo didinimo, socialinių problemų sprendimo ir kitas veiklas Druskininkų kaimiškojoje teritorijoje.

Pritarta vienbalsiai, (13 UŽ, 0 PRIEŠ, 0 SUSILAIKĖ).

Posėdžio pirmininkas

Linas Urmanavičius

Posėdį protokolavo

Artūras Skausmenis

VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015-09-08 Nr. 4

Druskininkai

Posėdis įvyko Druskininkų savivaldybės administracijos patalpose, Vilniaus al. 18, Druskininkai, 17.00 val.

Posėdžio pirmininkas – Linas Urmanavičius.

Posėdyje dalyvauja: 15 valdybos narių, Linas Urmanavičius, Antanas Krancevičius, Gražina Auguvienė, Donatas Miliuskas, Žaneta Krivonienė, Jolanta Miliuvienė, Jonas Čebatorius, Kristina Fedaravičiūtė, Deividas Sinkevičius, Antanas Vailionis, Algis Bolys Audronė Smaliukienė, Vytautas Vaikšnoras, Irena Lynikienė, Ramunė Konstantinavičienė.

Kiti dalyviai: Artūras Skausmenis, Alvydas Varanis, Agnė Jazepčikaitė – Gaidienė.

DARBOTVARKĖ.

1. Dėl Druskininkų vietos veiklos grupės valdybos pirmininko rinkimų.
2. Dėl Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

1. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų vietos veiklos grupės valdybos pirmininko rinkimų.

Alvydas Varanis informavo, kad pasikeitus valdybos sudėčiai reikalinga išrinkti valdybos pirmininką. Jolanta Miliuvienė pasiūlė ir toliau valdybos pirmininko pareigas eiti Liną Urmanavičių.

NUSPREŠTA: Valdybos pirmininku išrinkti valdybos narį Liną Urmanavičių.

Pritarta vienbalsiai, 15 UŽ.

2. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos rengimo.

Alvydas Varanis informavo, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-610 „Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. 3D-816 „Dėl paramos paraiškų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės priėmimo 2014–2015 metais tvarkaraščio patvirtinimo“ pakeitimo“, pratęstas paraiškų ir vietos plėtros strategijų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Leader“ veiklos sritį „Parama vietos projektams įgyvendinti pagal VPS“ pateikimo terminas iki 2015 m. rugsėjo 30 d.

VVG vadovas pristatė Druskininkų kaimiškosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategijos rengimo eigą. Kaip ir buvo planuota 2015 m. gegužės 6 d. Druskininkų VVG Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centre suorganizavo du susitikimus. Vienas jų buvo skirtas susitikti su verslo subjektais, ūkininkais ir kaimo bendruomenių atstovais, kitas – su verslu užsiimančiais/ketinančiais užsiimti fiziniiais asmenimis. Susitikimuose dalyvavo 43 žmonės. Jiems buvo pristatyta ES kaimo plėtros politikos prioritetai ir tikslinės sritys, kuriomis remiantis rengiama VPS, taip pat pristatyti anketiniai duomenys, į kuriuos atsakymus pateikė kaimų gyventojai, NVO ir bendruomeninės organizacijos.

Susitikimo dalyviams buvo pristatytos kryptys išryškėjusios apklausų ir susitikimų su kaimų gyventojais metus:

1. Poreikis remti vietos gyventojų verslo idėjas Viečiūnų ir Leipalingio seniūnijose – dekoratyvinių baldų, meninių dirbinių gamyba, muilo gamyba, vakavimo įrangos įsigijimas, paslaugų vaikams ir jaunimui plėtra ir kt.

2. Poreikis vystyti Leipalingio turgaus veiklos organizavimą.

3. Poreikis įkurti sielininkų muziejų Gerdašiuose.

4. Poreikis vystyti bendruomenės remiamą ūkininkavimą įvairiomis formomis, vystyti įvairias kooperacijos formas.

5. Poreikis kurti įvairius tinklus pvz., verslių bendruomenių tinklą; regioninius produktus kuriančių bendruomenių tinklą ir pan.

6. Poreikis remti gyventojus, turinčius įgūdžių gaminti kokį nors produktą ir padedant jiems surasti klientus, patalpas ir pan.;

7. Poreikis gerinti bendruomenių ir kitų NVO ūkinės veiklos organizavimui ir ūkinei veiklai vykdyti reikalingą infrastruktūrą;

8. Poreikis didinti jaunimo užimtumo galimybes ir įtraukti į socialinių paslaugų, teikiamu bendruomenės lygiu, organizavimą, taip pat kitų bendrų veiklų su kaimo bendruomenėmis ir NVO skatinimas, įtraukimas į savanorystę, „hobby“ pobūdžio žemės ūkio veiklą, pvz., bitininkystę, dekoratyvinių, naminių gyvūnų bei paukščių auginimą ir pan.

Alvydas Varanis informavo, kad susitikimų metu išryškėjo poreikis kooperotis vietos ūkininkams, kaimo gyventojams ir bendruomeninėms organizacijoms sukuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“, t.y. organizuojant kooperuotą vietos produkcijos supirkimą, saugojimą ir realizavimą Druskininkų kurorte ir kitose pelningose rinkose, taip pat administruojant Leipalingyje savaitinį vietos produkcijos turgų. Verslu užsiimantys ar ketinantys tuo užsiimti subjektai išsakė poreikį gaminti, panaudojant vietos žaliavas, pvz. kulinarinio paveldo produkciją (dzūkiškų grybukų kepimas), naujas paslaugas prisitaikant prie vietos gyventojų ir kurorto svečių poreikių, pvz., šunų viešbučio steigimas kaimo vietovėje netoli Druskininkų kurorto ir pan.

Alvydas Varanis taip pat informavo, kad rugpjūčio 27 d. buvo suorganizuotas susitikimas su Druskininkų savivaldybėje veikiančiomis biudžetinėmis, viešosiomis ir NVO įstaigomis. Šių įstaigų atstovai išreiškė ypač didelį poreikį rengti bendras programas, apimančias savanoriškos veiklos organizavimą ir bendruomenių bei kitų NVO bendradarbiavimą sprendžiant socialinės įtraukties problemas.

Susitikime taip pat buvo akcentuota jaunimo užimtumo ir neformalaus ugdymo problema kaime ir būtinybė vaikus ir jaunuolius įtraukti į bendruomenės veiklą. Svarbu organizuoti vaikų ir jaunimo patyriminį ugdymą, tiesiogiai susijusį su bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu, užtikrinant vaikų ir jaunimo geresnį užimtumą bei integravimą į vietos gyvenimą.

Valdybos narė Žaneta Krivonienė akcentavo, kad labai svarbu kiekvienai bendruomenei išryškinti savo unikalumą, autentiškumą, puoselėti krašto kultūrą ir istoriją. Tam VPS būtina numatyti priemonę, susijusią su regioninių produktų kūrimu. Valdybos narė Jolanta Miliuvienė pritarė ir pasiūlė suvienyti atskiras vietos krašto tapatumo vystymo iniciatyvas, įkuriant regioninių produktų ženklavimo ir kokybės palaikymo sistemą.

Valdybos narys Antanas Vailionis taip pat pasiūlė, kad kiekvieną bendruomenę ateinančiu laikotarpiu parengtų verslo projektus, kurie būtų skirti gerinti paslaugas vietos gyventojams, tai leistų geriau panaudoti kaimo bendruomeninėms organizacijoms priklausančias patalpas, taip pat užtikrinti kaimo gyventojų (ypač vyresnio amžiaus) aprūpinimą namų ūkį palaikančiomis būtiniausiomis paslaugomis ir tokiu būdu juos įgalinti patogiai gyventi kaime ir vykdyti savo sodybose įprastą ūkinę veiklą.

VVG valdybos pirmininkas Linas Urmanavičius pasiūlė atsižvelgti į visus išsakytus poreikius ir susisteminti iki rugsėjo 14 d. pateikti mažiausiai du prioritetus, kurių vienas būtų susijęs su darbo vietų kūrimu, o kitas – su vietos bendruomenės stiprinimu ir įgalinimu, bendradarbiavimo tinklų kūrimu.

NUSPREŠTA: Iki rugsėjo 14 d. susisteminti pateiktus pasiūlymus ir pasiūlyti suformuluotus Druskininkų kaimiškosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategijos prioritetus ir priemones,

kurių vienas būtų susijęs su darbo vietų kūrimu, verslumo skatinimu, o kitas su vietos bendruomenės stiprinimu ir įgalinimu, bendradarbiavimo tinklų kūrimu.

Posėdžio pirmininkas

Linas Urmanavičius

Posėdžio sekretorė

Agnė Jazepčikaitė –Gaidienė

VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015-09-14 Nr. 5

Druskininkai

Posėdis įvyko Druskininkų savivaldybės administracijos patalpose, Vilniaus al. 18, Druskininkai, 16.00 val.

Posėdžio pirmininkas – Linas Urmanavičius.

Posėdyje dalyvauja: 8 valdybos nariai, Linas Urmanavičius, Antanas Krancevičius, Donatas Miliauskas, Žaneta Krivonienė, Jonas Čebatorius, Deividas Sinkevičius, Antanas Vailionis, Algis Bolys.

Kiti dalyviai: Artūras Skausmenis, Alvydas Varanis, Agnė Jazepčikaitė – Gaidienė.

DARBOTVARKĖ.

1. Dėl Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos projektų priemonių ir prioritetų nustatymo.

2. Dėl Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos projekto pristatymo bendruomenėse.

1. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos projekto priemonių ir prioritetų nustatymo.

Alvydas Varanis pristatė valdybai kaimo gyventojų, verslo subjektų, ūkininkų, įstaigų, NVO ir bendruomeninių organizacijų išsakytus poreikius, pasiūlymus, apžvelgė anketų duomenis, taip pat statistinius duomenis. VVG vadovas pasiūlė, atsižvelgiant į esamą situaciją, ES prioritetus ir kryptis numatyti du prioritetus. Pasiūlyta Druskininkų kaimiškiosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategijoje numatyti du prioritetus ir priemones:

I prioritetas. Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas.

Prioritetas turėtų apimti 3 priemones: bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimą; jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimą su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu; vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymą ir įgūdžių įgijimą.

II prioritetas. Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas.

Prioritetas turėtų apimti 4 priemones: novatoriško ūkio ir verslo kūrimą bei plėtrą, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius, regioninių produktų kūrimą panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą, kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimą, bendradarbiavimo vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ rėmimą.

NUSPREŖSTA:

Druskininkų kaimiškiosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategijos projekte numatyti du prioritetus ir priemones:

I prioritetas. Sumanios bendruomenės kūrimas ir įgalinimas. Prioritetas turi apimti bendradarbiavimo tinklų ir savanoriškos veiklos organizavimą, jaunimo neformalaus ugdymo sąsajų stiprinimą su vietos bendruomene ir socialinės atskirties mažinimą, vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymą ir įgūdžių įgijimą.

II prioritetas. Vietos ekonomikos ir krašto išskirtinumo vystymas. Prioritetas turi apimti novatoriško verslo kūrimą ir plėtrą, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius,

regioninių produktų kūrimą panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą, kaimo gyventojams skirtų pagrindinių vietos paslaugų ir susijusios infrastruktūros gerinimą, taip pat bendradarbiavimo vykdant regioninių produktų rinkodarą ir kuriant maisto grandinę „nuo lauko iki stalo“ rėmimą.

Pritarta vienbalsiai, 8 UŽ.

2. SVARSTYTA: Dėl Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015–2020 strategijos projekto pristatymo bendruomenėse.

Druskininkų VVG valdybos pirmininkas Linas Urmanavičius pasiūlė Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros 2015-2020 strategijos projekto priemones ir prioritetus pristatyti visose bendruomenėse, kviečiant pristatymuose dalyvauti visus suinteresuotus asmenis, įstaigas, kaimų gyventojus, verslo atstovus, ūkininkus.

Valdybos nariai pasiūlė susitikimus organizuoti tokiu grafiku:

- Rugsėjo 15 d. Gerdašiuose, Leipalingyje ir Jovaišiuose;
- Rugsėjo 16 d. Jaskonyse, Stračiūnuose, Ricieliuose ir Didžiasalyje;
- Rugsėjo 24 d. Švendubrėje, Neravuose ir Viečiūnuose.

NUSPREŠTA: Druskininkų kaimiškiosios teritorijos 2015–2020 m. vietos plėtros strategijos projektą pristatyti visose bendruomenėse rugsėjo 15 d., 16 d. ir 24 d.

Pritarta vienbalsiai, 8 UŽ.

Posėdžio pirmininkas

Linas Urmanavičius

Posėdžio sekretorė

Agnė Jazepčikaitė – Gaidienė

**UŽIMTI GYVENTOJAI PAGAL EKONOMINĖS VEIKLOS RŪŠIS DRUSKININKŲ
SAVIVALDYBĖJE, 2011 M.⁹¹**

	Druskininkų savivaldybėje	Alytaus apskirtyje	Lietuvoje
Iš viso:	8394	52791	1175447
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	229	3048	68830
Pramonė	845	9695	209097
Statyba	492	4256	78975
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	1139	8285	205590
Transportas ir saugojimas	505	3344	86779
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	659	1619	32336
Informacija ir ryšiai	131	608	24362
Draudimo veikla	87	592	19291
Nekilnojamojo turto operacijos	135	498	13294
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	167	1132	46918
Administracinė ir aptarnavimo veikla	297	1421	35919
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	652	4479	76539
Švietimas	801	6189	130619
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	1708	4915	87935
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	235	904	20767
Kita veikla***	209	1136	23719
Nenurodė	103	670	14477

*** Kita aptarnavimo veikla; namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu; ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla.

⁹¹ Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Duomenys apima ir Druskininkų miestą. Lietuvos statistikos departamentas nekaupia duomenų apie užimtuosius pagal ekonomines veiklas už vėlesnį laikotarpį.

**DRUSKININKŲ VVG TERITORIJOS NEKILNOJAMIEJI KULTŪROS PAVELDO
OBJEKTAI**

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data
1.	11017	1863 m. sukilėlių kapas	Druskininkų sav., Stračiūnų k. (Leipalingio sen.)	1993-02-13
2.	11010	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	1993-02-12
3.	10339	Aštuoniolikos sodybų gatvinis kaimas	Druskininkų sav., Latežerio k. (Viečiūnų sen.)	1993-01-25
4.	15862	Bažnyčia	Druskininkų sav., Druskininkų m., Vilniaus al. 1	1993-05-19
5.	22935	Černiauskų piliakalnis su gyvenviete	Druskininkų sav., Černiauskų k. (Leipalingio sen.)	1997-08-08
6.	26419	Dainavos apygardos įkūrėjo, Pietų Lietuvos partizanų srities vado, pulkininko leitenanto Juozo Vitkaus-Kazimieraičio kovos ir žūties vieta	Druskininkų sav., Janavo k. (Leipalingio sen.)	2002-03-29
7.	26656	Dervos ir terpentino gamyklos statinių kompleksas	Druskininkų sav., Latežerio k. (Viečiūnų sen.)	2002-08-08
8.	6343	Drapalių senosios kapinės, vad. Milžino kalnu	Druskininkų sav., Drapalių k. (Leipalingio sen.)	1992-11-11
9.	33018	F. Janukevičiaus kapas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Kapų g.	2009-11-16
10.	26657	Gamybinis pastatas	Druskininkų sav., Latežerio k. (Viečiūnų sen.)	2002-08-08
11.	22936	Gyvenvietė	Druskininkų sav., Černiauskų k. (Leipalingio sen.)	1997-08-08
12.	29545	J. Ptakausko-Liepos žuvimo vieta	Druskininkų sav.	2004-12-28
13.	21320	Kaimo gyvenvietė	Druskininkų sav., Žiogelių k. (Viečiūnų sen.)	
14.	9649	Klausklos	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	
15.	37993	Kluonas	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.), Švendubrės g.	1993-01-25
16.	20234	Koplytelė su Jono Nepomuko skulptūra	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	
17.	32949	Kumetynas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Alėjos g. 55	2009-05-19
18.	32954	Leipalingio dvaro parkas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	2009-05-19
19.	265	Leipalingio dvaro sodyba	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Alėjos g. 28, 30; 36, 55; Kaštonų g. 10	1992-04-06

20.	6334	Leipalingio kapinynas	Druskininkų sav., Leipalingio k. (Leipalingio sen.)	1992-11-11
21.	20817	Leipalingio mstl. žydų senosios kapinės	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	1996-09-27
22.	11009	Leipalingio žydų žudynių vieta ir kapas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	1993-02-12
23.	28176	Lietuvos partizano Jono Radziukyno-Karvelio kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Cimaniūnų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
24.	29570	Lietuvos partizanų Adolfo Bingelio ir Antano Kleponio-Vorošilovo kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Barzdžiūnų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
25.	29569	Lietuvos partizanų Alfonso Jurgelevičiaus-Nevėžio ir Petro Mikelionio-Kibirskties kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Drapalių k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
26.	29544	Lietuvos partizanų Antano Stravinsko-Jokerio ir Prano Valentukevičiaus-Gruodžio kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Jovaišių k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
27.	29604	Lietuvos partizanų Broniaus Damulevičiaus-Kelmo ir Jono Sinkevičiaus-Jotvingio kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2004-12-28
28.	29590	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Didžiasalio k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
29.	29595	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Jaskonių k. (Viečiūnų sen.)	2004-12-28
30.	29571	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Margų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
31.	27635	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Mažonių k. (Leipalingio sen.)	2003-11-13
32.	29549	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Ricielių k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
33.	29550	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta	Druskininkų sav., Snaigupės k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
34.	29573	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta I	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
35.	29574	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta II	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
36.	29575	Lietuvos partizanų kovos ir žūtis vieta III	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
37.	35296	Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kelio monumentaliąji skulptūra „Smuikininkė“	Druskininkų sav., Neravų k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19
38.	35294	Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kelio stogastulpis „Pavasaris“	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19
39.	35295	Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kelio V skulptūrų grupė	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19
40.	35357	Monumentaliąji skulptūra „Menininkas“	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19

41.	35356	Monumentalioji skulptūra „Saulė“	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19
42.	32948	Oficina	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Alėjos g. 28	2009-05-19
43.	30811	Panemunės dvarvietė	Druskininkų sav., Panemunės k. (Leipalingio sen.)	2006-10-18
44.	32953	Parko fragmentai	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	2009-05-19
45.	14539	Paveikslas „Madona su kūdikiu“	Druskininkų sav., Ratnyčios k. (Viečiūnų sen.)	
46.	14540	Paveikslas „Marija su aptaisu“	Druskininkų sav., Ratnyčios k. (Viečiūnų sen.)	
47.	14538	Paveikslas „Šv. Baltramiejus“	Druskininkų sav., Ratnyčios k. (Viečiūnų sen.)	
48.	26418	Pietų Lietuvos partizanų srities vadavietė	Druskininkų sav., Snaigupės k. (Leipalingio sen.)	2002-03-29
49.	29548	Pietų Lietuvos partizanų vadavietė	Druskininkų sav., Liepiškių k. (Leipalingio sen.)	2004-12-28
50.	5301	Piliakalnis	Druskininkų sav., Černiauskų k. (Leipalingio sen.)	1992-10-07
51.	37991	Pirkia	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.), Švendubrės g. 55	1993-01-25
52.	11326	Poeto Jono Čečio kapas	Druskininkų sav., Ratnyčios k. (Viečiūnų sen.); kapas yra Ratnyčios kapinių centrinėje dalyje	1993-03-03
53.	15827	Rūmai	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Alėjos g. 30	1993-05-18
54.	6338	Senkapis	Druskininkų sav., Guronų k. (Leipalingio sen.)	
55.	6339	Senkapis, vad. Užkapinyno lauku	Druskininkų sav., Krivonių k. (Leipalingio sen.)	
56.	14541	Sietynas	Druskininkų sav., Ratnyčios k. (Viečiūnų sen.)	
57.	29617	Sodybos vieta	Druskininkų sav.	2004-12-28
58.	32952	Spirito varyklos pastatas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Alėjos g. 36	2009-05-19
59.	35358	Stogastulpis „Čiurlionio monograma“	Druskininkų sav., Randamonių k. (Viečiūnų sen.)	2011-12-19
60.	13037	Švendubrės akmuo su dubenėliais, vad. Velnio akmeniu	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.)	1993-03-19
61.	10340	Švendubrės kaimo istorinė dalis	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.)	1993-01-25
62.	37990	Švendubrės kaimo Petro Grigelio etnoarchitektūrinė sodyba	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.), Švendubrės g. 55	1993-01-25
63.	23168	Technologinė įranga	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	1997-12-31
64.	37992	Tvartas	Druskininkų sav., Švendubrės k. (Viečiūnų sen.), Švendubrės g.	1993-01-25

65.	26659	Ūkinis pastatas	Druskininkų sav., Latežerio k. (Viečiūnų sen.)	2002-08-08
66.	26658	Ūkinis pastatas	Druskininkų sav., Latežerio k. (Viečiūnų sen.)	2002-08-08
67.	32951	Ūkinis pastatas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.), Kaštonų g. 10	2009-05-19
68.	16999	Vandens malūnas	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	1997-12-31
69.	23167	Vandens malūnas su technologine įranga	Druskininkų sav., Mizarų k. (Leipalingio sen.)	1997-12-31
70.	15218	Varpas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	
71.	7975	Varpas	Druskininkų sav., Leipalingio mstl. (Leipalingio sen.)	
72.	29576	Žuvimo vieta	Druskininkų sav.	2004-12-28
73.	29533	Žuvimo vieta	Druskininkų sav.	2004-12-28

Šaltinis: <http://kvr.kpd.lt/heritage/>

**ATSINAUJINANČIŲ ENERGIJOS IŠTEKLIŲ NAUDOTOJAI DRUSKININKŲ VVG
TERITORIJOJE**

Eil. Nr.	Jėgainės pavadinimas	Adresas	Savininkas	Instaliuota galia	Veiklos pradžia
1.	UAB „Litesko“ filialo „Druskininkų šiluma“ Leipalingio katilinė	Alėjos g. 29, Leipalingis	AB „Druskininkų šilumos tinklai“	2.19 MW _{šiluma}	2002-01-01
2.	Loteris saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	R. Bakšio individuali įmonė „Loteris“	0.02976 MW _{elektra}	2013-02-28
3.	Loteris saulės elektrinė Nr. 2	Savanorių k., Leipalingio sen.	R. Bakšio individuali įmonė „Loteris“	0.09888 MW _{elektra}	2013-03-29
4.	Egrupė SE-5	Didžiasalio k., Leipalingio sen.	UAB „Egrupė“	0.02989 MW _{elektra}	2013-06-28
5.	VILIPOLIS SE-7	Didžiasalio k., Leipalingio sen.	UAB „Vilipolis“	0.02989 MW _{elektra}	2013-06-28
6.	Liepų alėja SE-1	Didžiasalio k., Leipalingio sen.	UAB „Liepų alėja“	0.02989 MW _{elektra}	2013-06-28
7.	Baltosios Ančios	Ančios upė, Baltosios Ančios HES k., Leipalingio sen.	UAB „Vaizga“	0.65 MW _{elektra}	2004-01-21
8.	Jokio šešėlio Nr. 19 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Solindustria“	0.02989 MW _{elektra}	2013-03-21
9.	Jokio šešėlio Nr. 20 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Surana“	0.02989 MW _{elektra}	2013-03-27
10.	„Medinita integruota saulės elektrinė“	Žaliamiškio g. 18, Stračiūnų k., Leipalingio sen.	UAB „Medinita“	0.02967 MW _{elektra}	2013-03-21
11.	Sunstyle Nr. 49 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Sunstyle“	0.02989 MW _{elektra}	2013-03-21
12.	Suncapt Nr. 40 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Suncapt“	0.02989 MW _{elektra}	2013-03-21
13.	RB saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	Ronaldas Bakšys	0.02962 MW _{elektra}	2013-03-21
14.	LB saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	Linas Bakšys	0.02958 MW _{elektra}	2013-03-26
15.	Sunstyle Nr. 48 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Sunstyle“	0.02989 MW _{elektra}	2013-03-27
16.	Suncapt Nr. 39 saulės elektrinė	Savanorių k., Leipalingio sen.	UAB „Suncapt“	0.02976 MW _{elektra}	2013-03-27
Iš viso:				2.19 MW _{šiluma} / 1,13639 MW _{elektra}	-

Duomenų šaltinis: Lietuvos erdvinės informacijos portalas [geoportal.lt](http://www.geoportal.lt) (žr. interneto nuorodą <http://www.geoportal.lt/avei/>).

**DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS INFORMACIJA APIE VVG
TERITORIJOS SOCIALINĘ IR EKONOMINĘ SITUACIJĄ**

I. TERITORIJOS SOCIALINĖ SITUACIJA

1.1. Kaimai ir vienkiemiai Druskininkų savivaldybėje (2014 metai):

Leipalingio seniūnijoje yra 49 kaimai ir 1 viensėdis

Viečiūnų seniūnijoje yra 13 kaimų ir 31 viensėdis.

Didžiausios gyvenamosios vietovės:

Leipalingio sen.: Leipalingis (1589 gyventojai), Gailiūnai (422 gyventojai), Ricieliai (187 gyventojai), Jovaišiai (165 gyventojai).

Viečiūnų sen.: Viečiūnai (1933 gyventojai), Neravai (1236 gyventojai), Švendubrė (369 gyventojai), Grūtas (189 gyventojai), Jaskonys (465 gyventojai).

**1.2. Druskininkų savivaldybės kaimiškosios teritorijos gyventojai pagal gyvenamąsias vietas
2011 m.**

Gyventojų skaičius	Vyrai	Moterys	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	Gyventys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų
Leipalingio seniūnija							
Iki 7 m.	84	67	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	158	133	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	244	284	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	541	430	x	x	x	x	x
40-64 (įskaitytinai)	498	440	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	241	549	x	x	x	x	x
Vyrai	1766	x	0	742	193	831	-
Moterys	x	1903	1	780	225	897	-
Iš viso vyrai ir moterys	3669		1	1522	418	1728	-
Viečiūnų seniūnija							
Iki 7 m.	123	129	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	125	134	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	426	434	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	378	265	x	x	x	x	x
40-64 (įskaitytinai)	737	765	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	209	337	x	x	x	x	x
Vyrai	1998	x	39	175	421	1363	-
Moterys	x	2064	42	145	356	1521	-
Iš viso vyrai ir moterys	4062		81	320	777	2884	-

VVG teritorija							
Iki 7 m.	207	196	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	283	267	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	670	718	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	919	695	x	x	x	x	x
40-64 (įskaitytinai)	1235	1205	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	450	886	x	x	x	x	x
Vyrai	3764	x	39	917	614	2194	-
Moterys	x	3967	43	925	581	2418	-
Iš viso vyrai ir moterys	7731		82	1842	1195	4612	-

2014 m.

Gyventojų skaičius	Vyrai	Moterys	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	Gyventys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų
Leipalingio seniūnija							
Iki 7 m.	98	91	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	141	118	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	224	239	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	561	432	x	x	x	x	x
40-64 (įskaitytinai)	541	469	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	239	521	x	x	x	x	x
Vyrai	1804	x	0	812	202	790	-
Moterys	x	1870	1	850	220	799	-
Iš viso vyrai ir moterys	3674		1	1662	422	1589	-
Viečiūnų seniūnija							
Iki 7 m.	152	150	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	121	149	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	452	465	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	352	278	x	x	x	x	x
40-64 (įskaitytinai)	800	805	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	256	371	x	x	x	x	x
Vyrai	2133	x	47	183	432	1471	-
Moterys	x	2218	49	190	380	1599	-
Iš viso vyrai ir moterys	4351		96	373	812	3070	-
VVG teritorija							
Iki 7 m.	250	241	x	x	x	x	x
7-13 m. (įskaitytinai)	262	267	x	x	x	x	x
14-29 (įskaitytinai)	676	704	x	x	x	x	x
30-39 (įskaitytinai)	913	710	x	x	x	x	x

40-64 (įskaitytinai)	1341	1274	x	x	x	x	x
65 ir vyresni	495	892	x	x	x	x	x
Vyrai	3937	x	47	995	634	2261	-
Moterys	x	4088	50	1040	600	2398	-
Iš viso vyrai ir moterys	8025		97	2035	1234	4659	-

1.3. Asmenys pagal pilietybes Druskininkų savivaldybėje

Duomenų nėra

1.4. Gimusieji

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija	30	27	30	20
Viečiūnų seniūnija	44	40	48	34

1.5. Mirusieji

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija	64	43	74	60
Viečiūnų seniūnija	48	46	59	46

1.6. Socialinės pašalpos

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Gavėjų skaičius	449	235
Išlaidos, litais	1195794,00	643690,00
Viečiūnų seniūnija		
Gavėjų skaičius	424	189
Išlaidos, litais	1112476,00	515711,00

1.7. Socialinės rizikos šeimos metų pabaigoje

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	7	8	8	9
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	12	15	15	19
Viečiūnų seniūnija				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	12	11	12	10
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	25	20	22	20

1.7.1. Socialinės rizikos šeimos pagal gyvenamąsias vietas 2011 m.

	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	Gyventys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų
Leipalingio seniūnija					

Socialinės rizikos šeimų skaičius	1	3	0	3	0
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	0	12	0	0	0
Viečiūnų seniūnija					
Socialinės rizikos šeimų skaičius	0	1	1	10	0
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	0	1	1	23	0

1.7.2. Socialinės rizikos šeimos pagal gyvenamąsias vietas 2014 m.

	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus)	Gyventys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų
Leipalingio seniūnija					
Socialinės rizikos šeimų skaičius	1	3	0	5	0
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1	6	0	12	0
Viečiūnų seniūnija					
Socialinės rizikos šeimų skaičius	0	0	0	10	0
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	0	0	0	20	0

1.7.3 Socialinės rizikos šeimų skaičius, kuriose auga vaikai:

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Socialinės rizikos šeimų skaičius, kuriose auga vaikai iki 7 m.	4	3
Socialinės rizikos šeimų skaičius, kuriose auga 7-13 m. vaikai (įskaitytinai)	4	6
Viečiūnų seniūnija		
Socialinės rizikos šeimų skaičius, kuriose auga vaikai iki 7 m.	7	8
Socialinės rizikos šeimų skaičius, kuriose auga 7-13 m. vaikai (įskaitytinai)	9	8

1.8. Socialinių paslaugų namuose gavėjai

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija				
Pagalbą į namus ir socialinę globą namuose gavę asmenys	9	9	9	8
Pagalbos (globos) pinigų gavėjai	0	0	0	0
Viečiūnų seniūnija				
Pagalbą į namus ir socialinę globą namuose gavę asmenys	1	1	2	3
Pagalbos (globos) pinigų gavėjai	0	0	0	0

1.9. Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Neįgalūs asmenys	Nėra duomenų	Nėra duomenų
Vieniši asmenys, kuriems reikalinga socialinė rūpyba ar globa	0	0
Sergantys priklausomybės ligomis	Nėra duomenų	Nėra duomenų
Viečiūnų seniūnija		
Neįgalūs asmenys	Nėra duomenų	Nėra duomenų
Vieniši asmenys, kuriems reikalinga socialinė rūpyba ar globa	0	0
Sergantys priklausomybės ligomis	Nėra duomenų	Nėra duomenų

1.10. Skurdą patiriantys gyventojai

	Iš viso	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	Gyventys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	Gyventys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų
Leipalingio seniūnija						
Skurdą patiriančių asmenų skaičius 2011 m.	479	0	94	82	303	0
Skurdą patiriančių asmenų skaičius 2014 m.	364	0	75	69	220	0
Viečiūnų seniūnija						
Skurdą patiriančių asmenų skaičius 2011 m.	1059	13	52	61	933	0
Skurdą patiriančių asmenų skaičius 2014 m.	494	6	18	16	454	0

1.11. Sergantys priklausomybės ligomis asmenys

Duomenų nėra

II. VVG TERITORIJOS EKONOMINĖ SITUACIJA**2.1. ES ir kitų fondų pritraukimas į seniūnijas***

Projekto pavadinimas	Igyvendinto/įgyven dinamo projekto vertė, Lt/Eur	Atlikti darbai
2010 metai		
Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimas Druskininkų sav. Viečiūnų kaime	778614/2252842,33	Pastatyti savarankiško gyvenimo namai
2011 metai		
Druskininkų savivaldybės kaimiškųjų vietovių apšvietimo įrengimas. I etapas.	1014680/293871,64	Įrengta apšvietimas kaimuose
Druskininkų savivaldybės kaimiškųjų vietovių apšvietimo įrengimas. II etapas.	818438/237036,03	Įrengta apšvietimas kaimuose
2012 metai		
Daugiabučių namų atnaujinimas Viečiūnuose ir Leipalingyje	912141/264174,29	Atnaujinti keturi daugiabučiai
2013 metai		

Negyvenamųjų patalpų Verpėjų g. 17, Viečiūnų kaime, rekonstravimas į socialinį būstą	984339/285084,28	Pritaikytos patalpos gyvenimui
Druskininkų savivaldybės kaimiškųjų vietovių apšvietimas. III etapas	231632/67085,26	Įrengta apšvietimas kaimuose
Druskininkų sav. Švietimo įstaigų atnaujinimas ir priežiūra(Leipalingio mokyklos remontas)	253000/73273,86	Renovuota mokyklos sporto salė
Druskininkų sav. Švietimo įstaigų atnaujinimas ir priežiūra(Viečiūnų mokyklos remontas)	253000/73273,86	Remontuotos mokyklos patalpos
2014 metai		
Kompleksinė Viečiūnų plėtra	2007500/581412,18	Renovuotas bendruomenės centras ir viešoji erdvė
Kompleksinė Leipalingio plėtra	3581200/1037187,21	Renovuotas Leipalingio dvaras ir viešoji erdvė
Viečiūnų lopšelio darželio „Linelis“ modernizavimas	851800/246698,33	Renovuotas lopšelis darželis „Linelis“
Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimas Druskininkų savivaldybėje II etapas	929800/269288,69	Negyvenamų patalpų pritaikymas socialiniam būstui
2015 metai		
Viešosios erdvės sutvarkymas Viečiūnuose	342350/99151,41	Sutvarkytas aikštės apšvietimas ir takeliai

* - Neteikiama informacija apie Druskininkų savivaldybės įgyvendintus projektus, finansuotus iš Druskininkų VVG parengtos vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos

2.2. Įmonių pagrindinės veiklos

Leipalingio seniūnija

UAB „Leimesta“- melioracija, vandens telkinių valymas, hidrotechninė statyba, keliai, mechanizmų nuoma, medienos perdirbimas, prekyba ir kt., UAB „Kauno Baltija“- siuvimo cechas, „Camelia“ vaistinė, parduotuvės, kavinės, UAB „Agri Energy“ šiaudų granulių gamybos cechas, UAB „AMMP“-geodeziniai matavimai, UAB „Leipmetalas“- metalo supirkimas, UAB „Leipalingio giria“- miškotvarka, Margų žvyro karjeras ir kita.

Viečiūnų seniūnija

UAB „Homberg safety system“- saugos komponentų vaikiškoms automobilineis kėdutėms gamyba, UAB „LeviPeterson“ – automobilių atsarginių dalių gamyba, UAB „Akvovita“, - gėrimų gamyba, UAB „Stiklo Poras“ – statybinių medžiagų gamyba, Gyvūnų globos draugija - gyvūnų priežiūra, UAB Asprovita medelynas - augalų prekyba, AB „Vilniaus paukštynas“ Druskininkų ferma“, Maxima LT - prekyba maisto ir pramoninėmis prekėmis, UAB „Romnesa“ - maitinimo paslaugos

2.3. Kaimo turizmo sodybos

Leipalingio seniūnijoje:

„Šaulys“, „Avirio vingis“, „Dulgas“, „Barškulių sodyba“, „Liepiškių dvaras“, „Pas Janiną“, „Poilsis prie Avirio“, „Vidmanto sodyba“, „Vila Virginija“, „Baltajo Bilso sodyba“, „Vilakastrų dvaras“

Viečiūnų seniūnijoje:

Latežerio k. - „Ladkrantė“, Grūto k. – „Jūratė“, Jaskonių k. - „Ignė“, Žiogelių k. - „Žiogeliai“, Ratnyčios k. - „Storo Romo sodyba“, Jaskonių k. - „Sena troba“, Neravų k. - „Sodyba rūke“, Švendubrės k. - „Raigardo slėnis“, Naujasodės kaime - „Vanago lizdas“.

✓ **Paslaugų sektorius, komunalinis ūkis, prekyba**

2.4. Susisiekimas

Leipalingio seniūnijoje yra 122,4 km vietinių viešųjų kelių ir gatvių, taip pat yra daug vietinės reikšmės vidaus kelių.

Keliai	Asfalto danga, km	Žvyro danga, km	Gruntas, km	Iš viso, km
Viešieji keliai	10,3	95,0	2,2	107,5
Gatvės	12,2	2,3	0,4 (grindinys)	14,9
Iš viso:	22,5	97,3	2,6	122,4

Viečiūnų seniūnijoje yra 135,9 km. vietinių viešųjų kelių ir gatvių, taip pat yra daug vietinės reikšmės vidaus kelių.

Keliai	Asfalto danga, km	Žvyro danga, km	Gruntas, km	Iš viso, km
Viešieji keliai ir gatvės	11,3	28,4	96,2	135,9

- Savivaldybės teritorijoje viešojo transporto paslaugas teikia UAB, „Kautra“

2.5. Prekyba

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Didmeninės ir mažmeninės prekybos subjektų skaičius	8	10
Viečiūnų seniūnija		
Didmeninės ir mažmeninės prekybos subjektų skaičius	6	7

✓ **Žemės ūkio sektorius**

2.6. Ūkių skaičius pagal naudojamų žemės ūkio naudmenų plotą

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Visi ūkiai	681	667
Iki 5 ha (įskaitytinai)	340	300
6-20 ha (įskaitytinai)	301	260
21-50 ha (įskaitytinai)	34	100
51-100 ha (įskaitytinai)	3	4
Daugiau nei 101 ha	3	3
Viečiūnų seniūnija		
Visi ūkiai	140	72
Iki 5 ha (įskaitytinai)	124	58
6-20 ha (įskaitytinai)	16	14
21-50 ha (įskaitytinai)	0	0
51-100 ha (įskaitytinai)	0	0
Daugiau nei 101 ha	0	0

2.7. Ūkininkaujančiųjų specializacija

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Augalininkystės ūkiai	3	4
Gyvulininkystės ūkiai	5	6
Mišrūs ūkiai	500	650
Užsiimantys žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu	2	2
Viečiūnų seniūnija		
Augalininkystės ūkiai	0	0

Gyvulininkystės ūkiai	0	0
Mišrūs ūkiai	140	72
Užsiimantys žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu	0	0

III. TERITORIJOS SOCIALINĖ INFRASTRUKTŪRA IR KULTŪROS IŠTEKLIAI

3.1. Savivaldybė ir jai pavaldžios įstaigos ir organizacijos

1) Švietimo įstaigos, veikiančios Druskininkų VVG teritorijoje:

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Bendrojo ugdymo mokyklos					
Leipalingio seniūnija					
Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius	1	1	1	1	1
Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai	233	235	213	190	189
Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai ir vadovai	27	25	34	32	32
Viečiūnų seniūnija					
Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius	1	1	1	1	1
Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai	158	147	143	148	147
Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai ir vadovai	24	26	35	34	34

2) Druskininkų mieste veikiančios bendrojo ugdymo įstaigos:

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius	5	5	4	4	4
Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai	2719	2466	2230	2099	1955
Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai ir vadovai	226	208	211	208	203

3) Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos	1	1
Vaikų skaičius	57	62
Viečiūnų seniūnija		
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos	1	1
Vaikų skaičius	64	70

3.2. Mėgėjų meno kolektyvai ir jų dalyviai

	Kolektyvų dalyviai	
	2011 m.	2014 m.
Leipalingio seniūnija		
Šokių kolektyvas „Leipūnas“	18	18
Leipalingio moterų ansamblis „Serbenta“	20	20
Ricelių etnografinis ansamblis „Nendrelė“	10	10
Humoro grupė „Pirtis“	6	6
Bilso bendruomenės teatras	10	10
Viečiūnų seniūnija		
Tautinių šokių kolektyvas „Avilys“	22	20
Kaimo kapela „Gojus“	10	8
Moterų etnografinis ansamblis	10	7
Moterų dainų kolektyvas „Brydės“	0	7
Jaskonių Naujasodės kaimų kapela „Malūnėlis“	7	13
Viečiūnų teatro grupė	0	10
Šokių studija „Dosado“	0	12
Jaunimo roko grupė	3	3
Iš viso:	116	144